

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

Ilari Väänänen

”Täydellinen ykköspari”

Sauli Niinistön ja Jenni Haukion populaarien henkilökuvi-
kerronnanalyysi ja presidenttiparin intiimin toimijuuden rakentuminen

Ilari Väänänen, 89223

vaananen.ilari.h@student.uta.fi

Pro gradu -tutkielma

Valtio-oppi, POLVOS99

Ohjaaja: Ilkka Ruostetsaari

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

VÄÄNÄNEN, ILARI: ”Täydellinen ykköspari” Sauli Niinistön ja Jenni Haukion populaarien henkilökuvien kerronnanalyysi ja presidenttiparin intiimin toimijuuden rakentuminen

Pro gradu -tutkielma, 111 s.

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Valtio-opin opintosuunta

Toukokuu 2016

Pro gradu -tutkielmassa tutkin presidentti Sauli Niinistön ja hänen puolisonsa Jenni Haukion henkilökuvia osana aikakauslehtijulkisuuden kerronnanalyysiä. Presidenttiparin henkilökuvissa huomioni on aikakauslehtijulkisuuden tavoissa tuottaa kuvaa presidentistä poliitikon henkilökohtaisen ja yksityisen roolin kautta. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenäni on, minkälaisen intiimin kertomuksen populaarilehdistö rakentaa presidentistä ja minkälainen kuva presidentistä muodostuu sen kautta? Toinen kysymykseni on, kuinka presidentin ja hänen puolisonsa populaarijulkisuudessa rakentuvassa poliittisessä toimijuudessa näkyvät maanläheiset, arkisuuden ja tavallisuuden kuvaukset osana presidentin yksityiselämän kerrontaa?

Teoreettisessa tarkastelussani käsittelen politiikan ja julkisuuden muutosta ja muutoksen vaikutuksia suhteessa politiikan tekemisen tapoihin ja poliittisten johtajien johtajuustyyliin. Samalla tarkastelen teoreettisesti aikakauslehtiä osana politiikan julkisuuden kokonaisuutta. Aineistoni koostuu presidentin ja hänen puolisonsa aikakauslehtien tekemistä henkilökuvista ja -haastatteluista. Tutkielmassa olen kiinnostunut populaarien henkilökuvien kerronnassa sen tavoista puhutella lukijoitaan tunteisiin vetoavina henkilökertomuksina. Analyysimetodina tutkielmassa ovat henkilökuvien kerronnan temaattinen luenta ja henkilökuvien tuottamien poliittisen toimijuuden roolien ja subjektiasemien kuvauksien semioottinen analyysi.

Aineistoni analyysin perusteella Niinistöstä ja Haukiosta kirjoitetuissa henkilökuvissa tuotettiin paljon henkilökohtaiseen elämään painottuvaa kerrontaa, joissa näkyivät toimijan arkisuuden, harrastusten ja tavallisuuden kuvaukset. Tässä mielessä presidentille ja hänen puolisolleen tarjottiin paikkoja tuottaa itsestään maanläheistä ja inhimillistä julkista kuvaa. Niinistöstä välittyikin aikakauslehtijulkisuudessa kuva tavallisesta, luotettavasta ja rauhallisesta miehestä, mikä tukee Niinistön johtajuuden kansanomaisuutta. Analyysini selkein tulos on, että Niinistö ja Haukio halusivat rajata pois yksityisen roolinsa ja henkilökohtaisen elämänsä populaarijulkisuuden käsittelystä, mikä voidaan tulkita niin, etteivät Niinistö ja Haukio ole halukkaita hyödyntämään populaarin julkisuuden tuomaa näkyvyyttä julkisessa roolissaan.

Sisällysluettelo

1. Johdantona presidentin intiimiin kertomukseen	1
2. Intiimiä ja populaaria politiikan julkisuutta	10
2.1. Henkilöitynyttä ja populaaria politiikkaa – emootiot ja kansalaisten kokemusmaailma osaksi julkisuutta	10
2.2. Henkilöitynyt, intimisoitunut ja läheinen politiikka – arkiset tarinat osana presidentin matalaa valtaa	20
2.3. Populaari aikakauslehtijournalismi osana viihteellistynyttä ja medioitunutta politiikan julkisuutta	35
2.4. Presidenttiparin henkilökuvat poliittisina kertomuksina – kurkistuksia yksityiseen ja intiimiin	48
2.5. Kertomukset ja populaarit tarinat jäsentämässä poliittista todellisuutta.....	53
2.6. Presidentin ja hänen puolisonsa narratiivinen identiteetti ja kerrottu minuus.....	57
3. Toimijuuksien ja presidenttiyden rakentuminen intiimin kerronnallisuuden kautta	
– välineet kerronnallisuuden tarkasteluun.....	62
3.1. Aineistona populaarit aikakauslehtien henkilökuvat presidentistä ja hänen puolisostaan	62
3.2. Haastattelukertomuksen analyysi – kertomusanalyysi metodina	64
3.3. Henkilökertomusten temaattinen jäsentely.....	66
3.4. Identiteettien ja subjektiasemien analyysi haastatteluaineistossa.....	68
3.5. Semioottinen neliö	71
3.6. Aktanttimali	73
4. Intiimin kertomuksen rakentuminen osana presidenttiparin populaareja	
ja yksityisiä rooleja	75
4.1. ”Kenestä uusi presidentti: Nuuskamuikkunen vai Pikku Myy?”	75
4.2. Presidentti Niinistö populaarien henkilökuvien isähahmona	78
4.3. ”Täydellinen ykkösnainen” – presidentin puolison käsittely populaareissa henkilökuissa.....	82
4.4. ”Haavistolla on hyviä ajatuksia, mutta kyllä se homous arveluttaa”.....	87

4.5.	”Ovet eivät ole paukkuneet” – kodin ja arjen merkityksellistäminen	
	osana tavallisuuden kuvauksia.....	89
4.6.	Kirjoittajat yhdessä – ”rakkaus kirjallisuuteen yhdistää”	92
4.7.	”Presidenttipari pärjää hienosti myös kuninkaallisissa piireissä”	94
4.8.	Presidenttiparin henkilökuvien arkisuuden ja tavallisuuden kuvauksien	
	semioottinen analyysi	98
5.	Johtopäätökset – otetta myös populaarin julkisuuden nykyisistä suhteista	105
Lähteet.....		112
Uutisaineisto.....		120
Aikakauslehtiaineisto		121

1. Johdantona presidentin intiimiin kertomukseen

”Tasavallan presidentin virka-asunnon Mäntyniemessä vastaanotto-tilassa kaikki on värejä myöten hyvin hillittyä. Hillitty on myös tasavallan presidenttipari, Sauli Niinistö ja Jenni Haukio. Vastapaino tulee mustavalkoisen bostonin-terrierin muodossa. Sen riemu on pitelemätöntä. Tasavallan tunnetuin koira lipoo vieraita yhtä innokkaasti kuin omia ihmisiään.” (Aamulehti, 1.12.2013).

Presidentti Sauli Niinistö ja hänen puolisonsa Jenni Haukio istuvat kotonaan Mäntyniemessä vastailemassa kysymyksiin presidenttiparin isännöimää itsenäisyyspäivän vastaanottoa koskien. Juhlat ovat nyt ensimmäistä kertaa Tampereella Tampere-talossa presidentinlinnan remontin vuoksi. Myös juhlien ohjelma on aiempia juhlia kulttuuripainotteisempi, ja samalla juhlista on saatu Niinistön ja Haukion näköiset. Presidenttiparin harrastukset, kuten suomalainen kirjallisuus, runous ja musiikki, näkyvät Niinistön ja Haukion mieltymyksiä mukailevassa ohjelmistossa. Sylissä heillä on valtakunnan ykköskoira - Lennu, joka räiskyvällä luonteellaan luo vastapainoa hillitylle presidenttiparille. Sellaiseksi heidät ainakin Aamulehden viikonloppuliitteen Kasvot-palstan henkilöhaastattelussa kuvataan. (emt.)

Sauli Niinistöstä ja Jenni Haukiosta tehty henkilöhaastattelu on yksi tutkielmani aineiston henkilökuvista. Aikakauslehtimäisenä henkilökuvana presidenttiparin haastattelu on hyvin tyyppillinen. Lehden otsikko – *Meidän juhlamme* kuvastaa henkilökuvien kerronnan tyyliä ja ohjaa lukijoita henkilökuvan maailmaan. Näkökulmana on poliittinen toimija itse ja hänen näkemyksensä ja ajatuksensa, jonka pohjalta kuva poliittisesta toimijasta ja presidenttiparista rakentuu. Poliittiselta kerronnaltaan henkilöhaastattelut ovat intiimejä ja poliittisen toimijan yksityiseen kodinpiiriin ja elämään pureutuvia. Yhteiskunnalliset aiheet sidotaan poliitikon persoonaan ja yksityiseen minään. Poliitiikkaa käsitellään henkilöhaastatteluissa usein poliittisen toimijan yksityisen ja kodinpiirin kautta. Presidenttiparin yhteishaastattelu ei populaarina henkilökuvana rajaudu vain presidentin kuvaukseen, vaan jutun aiheena ja identifioinnin kohteena ovat myös presidentin puoliso ja heidän koiransa Lennu, mikä laajentaa ja syventää myönteistä kuvaa presidentistä poliittisena toimijana, ihmisenä, puolisona ja valtakunnan päämiehenä. (Railo 2011a, 24–27; Siivonen 2007, 36–37, 95, 115–119; Lassila-Merisalo 2009, 106–107.)

Presidenttiparin yhteishaastattelu on nykyisen poliittisen mediajulkisuuden mukainen, jossa poliitikoilta edellytetään oman elämänsä avaamista. Nykyisessä medioituneessa poliittisen

julkisuuden toimintaympäristössä julkisuuden lähestymistavat, teemat ja kerronta taivuttavat myös presidentin populaariin ja luonteeltaan kevyempiin poliittisen julkisuuden medioihin, kuten aikakauslehtimäisiin henkilöhaastatteluihin. Medioitumisella on kuvattu politiikan julkisuuden muutosta, jossa mediolla on aiempaa hallitsevampi rooli politiikassa. Poliitikka rakentuu ja välittyy kansalaisille medioituneessa politiikan toimintaympäristössä vuorovaikutuksessa median kanssa. Tämä on muuttanut niin politiikan kuin julkisuuden tyyliä ja toimintatapoja. (Hakala, Herkman & Kantola 2012, 2–3; Herkman 2008a, 90–91; Karvonen 2008; Niemi 2006.)

Politiikan ja politiikan julkisuuden voidaan sanoa viihteellistyneen, henkilöityneen ja popularisoituneen, eikä presidenttikään ole julkisuuden nykyisiltä henkilöityneiltä painotuksilta ja populaareilta näkökulmilta suojassa. Presidenttiin valtakunnan päämiehenä kohdistuu valtavan suurta mediakiinnostusta, mikä etenkin presidentinvaalien aikaan on hyvin kiivasta ja ehdokkaiden persooniin, ajatuksiin ja elämäntapaan pureutuvaa. Vaalijulkisuuden osalta presidentinvaalit eroavat myös julkisuuden henkilökeskeisyydessä muista vaaleista. Presidentillä, kuten muillakin politiikan johtohahmoilla, on aina ollut iso rooli politiikan julkisuudessa Suomessa. Voidaan kuitenkin sanoa, että journalismin aiempi kunnioittavampi lähestyminen poliittisiin johtajiin on viimeisten vuosikymmenten aikana muuttunut kärkkäämmäksi ja kriittisemmäksi, mikä on vaikuttanut myös presidenttiin kohdistettuun julkisuuteen. (Kantola 2011a; Herkman 2011; Pernaa, Pitkänen & Railo 2006.)

Journalismin kehitystä on kuvailtu politiikan julkisuuden muutoksena kohti kevyempään ja viihteellisempään suuntaa. Muutoksen taustalla on useita tekijöitä, joista yksi keskeisimmistä on median toimintalogiikan siirtyminen kohti kaupallisempia uutiskriteereitä. Julkisuuden tyyllinen keventyminen on samalla lähentänyt eri medioita ja lehtityyppejä sisällöllisesti ja näkökulmiltaan toisiinsa. Edelleenkin politiikan julkisuuden suurta linjaa hallitsevat politiikan asiakysymykset ja politiikan päiväjärjestys. Poliitiikan julkisuuden päälinjasta ja asiapainotteisuudesta huolimatta julkisuuden populaarit ja viihteelliset piirteet ovat tulleet jäädäkseen politiikan journalismiin. (Herkman 2011; Kantola 2011a; Karvonen 2008; Isotalus 2007, 28–29; Pernaa ym. 2006.) Tutkielmassani keskitynkin nimenomaan politiikan julkisuuden populaareihin uutiskerronnan muotoihin.

Tutkielmassani analysoin presidentin ja hänen puolisonsa aikakauslehtien populaareja henkilökuvia sekä niiden tuottamaa poliittista toimijuutta ja presidenttiyttä. Tutkielmani ensimmäinen tutkimuskysymys on tiivistetysti: minkälaisen intiimin kertomuksen populaarilehdistö rakentaa presidentistä ja minkälainen kuva presidentistä muodostuu sen kautta? Toinen tutkimuskysymyksistäni liittyy nykyiseen poliittisen kulttuurin muutokseen, missä korostuvat

poliitikoiden esiintymisen arkisuus ja poliitikon persoonan tavallisuuden esiin tuominen julkisuudessa (esim. Kantola 2014; Niemi 2006). Presidenttiparin intiimin kerronnan lisäksi analysoin siis, kuinka presidentin ja hänen puolisonsa populaarijulkisuudessa rakentuvassa poliittisessa toimijuudessa näkyvät maanläheiset, arkisuuden ja tavallisuuden kuvaukset osana presidentin yksityiselämän kerrontaa?

Tutkielmassani tarkastelen siis erityisesti presidentin intiimin elämänpiirin käsittelyä aikakauslehdistön henkilöhaastatteluissa, jolloin poliittisten asiakysymysten sijaan painotan tarkastelussani presidentin ulkonäköön, henkilökohtaiseen arvomaailmaan, harrastuksiin ja presidentin puolisoon kohdistuvia henkilökerronnan painotuksia. Kiinnitän tutkielmassani näin huomiota presidenttiin populaarissa mediassa ja siihen, minkälaista intiimiä ja yksityistä kuvaa presidentistä aikakauslehdistö median antaa? Minua kiinnostaa, kuinka populaarimedia kirjoittaessaan juttuja presidentistä samalla rakentaa kuvaa presidentistä poliittisena toimijana, päättäjänä ja ihmisenä? Tällöin tarkastelun kohteena on myös median rooli intiimin poliittisen julkisuuden rakentajana.

Aineistoni koostuu populaareista aikakauslehdistä ja muutamista päivälehtien ja iltapäivälehtien viikonloppuliitteistä, jotka kerronnaltaan muistuttavat viihteellisempää ja populaarimpaa aikakauslehtijulkisuutta. Aineistoni ajoittuu molemmin puolin vuoden 2012 presidentinvaalien vaalijulkisuutta, kuitenkin painottuen vaalien läheiseen aikaan. Ensimmäiset henkilökuvat ovat vuoden 2011 puolelta ja viimeinen presidenttiparin henkilökuva ajoittuu kahden vuoden päähän presidentinvaalien ratkaisemisesta Sauli Niinistön voittoon. Suurin osa analysoitavista presidentin henkilökuvista sijoittuu noin kuukautta ennen ja jälkeen presidentinvaalien. Tästä syystä tutkielmani aineiston analysoinnissa korostuvat presidentinvaalijulkisuuden erityispiirteet, kuten julkisuuden henkilöityneet painotukset ja kiinnostus uuden presidenttiparin elämään. Tutkielmani poliittisen julkisuuden tarkastelu asettuukin näin osaksi vuoden 2012 presidentinvaalien populaarijulkisuuden analysointia. Vaalit ovat suuren mediahuomion takia myös oiva ajankohta tarkastella mediajulkisuuden muutoksia ja niiden vaikutuksia politiikan julkisuuteen (Isotalus 2007, 10; Herkman 2010; Herkman 2008b).

Tutkielmassa olen kiinnostunut presidentin populaarista aikakauslehtijulkisuudesta juuri presidentin ja hänen puolisonsa henkilökohtaiseen elämään painottuvina henkilökuviin kertomuksina. Tutkielmassani kiinnitän huomiota nimenomaan aikakauslehtien tyypilliseen genreen, henkilökuviin ja -haastatteluihin. Henkilökuvat rakentuvat poliitikon ja haastattelijan välisessä vuorovaikutuksessa. Ajanvieteledistön kerronta ja populaarin kerronnan tuottama julkisuus tulisikin nähdä tekemisen, toiminnan ja osallistumisen alueena (Saarenmaa 2010, 17). Tällöin kiinnitän huomiotani

henkilöhaastatteluiden analysoinnissa presidenttiin populaarissa politiikan kerronnassa rakentuvana toimijuutena, subjektiasemina ja osallistujarooleina. (Törrönen 2010; Nuolijärvi & Tiittula 2010.) Toisin sanoin populaarin kerronnan kieltä ja asemoiteja analysoimalla tarkastelen, minkälaista toimijuutta populaarimedia rakentaa (Kuortti, Mäntynen & Pietikäinen 2008).

Tutkielmani teoreettisessa tarkastelussa näkökulmani politiikan julkisuuteen on populaareissa mediateksteissä ja niiden lukijoilleen kehystämässä merkityksenmuodostuksessa – tunteessa affekteissa ja emootioissa. Kiinnittäessäni huomiota aikakauslehtien populaareihin henkilökuviin olen kiinnostunut niiden tuottamasta julkisuudesta ja suhteestaan lukijoihin. Populaarien mediatekstien tutkijana näkökulmani on siis lukijan. Olen kiinnostunut populaarien henkilökuviin kerronnassa sen tavoista puhutella lukijoitaan tunteisiin vetoavina henkilökertomuksina. Tutkimalla lukijoitaan lähellä olevia populaareja aikakauslehtiä katson niitä kansalaisen silmin. Populaari aikakauslehtijulkisuus on arvopohjaltaan kansallista – suurelle yleisölle tuotettua emotionaalista, tarinallista ja affektiivista mediasisältöä. Teemoiltaan populaari aikakauslehti kumpuaa ihmisten arkielämästä ja jokapäiväisestä elämästä. Kerronnan tavoiltaan populaarijournalismi pyrkiikin puhuttelemaan näin suuren yleisön ja tavallisen kansan kokemus- ja elämysmaailmaa. (Nieminen 2001, 192, 206; Töyry 2009; Pantti 2009; Niemi 2007.)

Tavallisuus ja kansanomaisuus ovat olleet jo pitkään myös presidentin johtajuutta kuvaavia termejä. Seppo Tiihonen (2013a, 13–15) on tuonut esiin Suomen tasavallan presidenttien johtajuutta kuvaavassa kirjassaan, että Suomessa kansalaiset ovat aina arvostaneet presidenttiä johtajana, eivätkä kansalaiset ole olleet halukkaita presidentin valtaoikeuksien kaventamiseen. Presidentti on myös ainoa Suomen poliittisista johtajista, jonka kansalaiset pääsevät valitsemaan suoralla kansanvaalilla. Tämä tuo myös presidentinvaaleihin esimerkiksi eduskuntavaaleja suuremman vaikuttamisen tunteen ja mahdollisuuden kansalaisille valita presidentinvaaliehdokkaista mieluisin poliitikko edustamaan suomalaisia. Presidentinvaali suorana kansanvaalina on lisäksi tuonut presidentin edustamaan valtaan uuden arvojohtajuuteen viittaavan luonteen. Kansan valitsema presidentti edustaa ylhäältä tulevan vallan sijasta kansalaisyhteiskuntaa ja toimii näin kansan valtuuttamana kansakunnan rakentajana. Presidentin valinnassa korostuvatkin pitkän poliittisen uran tuoman poliittisen kokemuksen ja poliittisten näkemysten lisäksi ehdokkaiden arvopohjaiset tekijät. (ks. myös Pitkänen 2006, 193; Herkman 2008a, 91; Paloheimo 2007, 207–208.)

Kansalaisille presidentin johtajuuden ja edustavuuden arviointiin tarjoutuu mahdollisuus muun muassa presidentistä ja presidenttiparista tehtyjen populaarien henkilökuviin kautta. Presidenttiparin henkilökuviin tarkastelun näkökulmana on henkilöjuttujen kautta muodostuva julkinen persoona ja poliittinen toimijuus. Aineiston analysoinnin metodologinen lähestymistapa henkilökuviin

kerronnallisuuden tarkasteluun on semioottinen. Kiinnitän huomiota siis populaarin kerronnan ja henkilötarinoiden kieleen. Populaarin kerronnan tuottama kieli ei ole vain neutraalia tiedonvälitystä ja raportoivaa uutisointia, vaan identiteettejä, toimijuuksia ja poliittisen todellisuuden tulkintoja tuottavaa sekä presidenttiyttä kehystävää kerrontaa. Semioottinen kerronnan tarkastelu korostaa siis kielen muokkaavia merkityksiä poliittisessa ymmärryksessä. (Railo 2011a, 21–22; Kunelius 2005, 152–179; Kuorti ym. 25–31.) Omassa tarkastelussani on keskeistä, mitä henkilötarinat kertovat? Mitä aikakauslehtien henkilökertomuksista voi päätellä ja kuinka niissä rakentuu presidentin julkinen minuus ja narratiivinen toimijuus?

Tutkimuskohteena populaarin aikakauslehtikerronnan tuottaman presidentin identifioinnin ja toimijuuden analysointi sijoittuu *faktan ja fiktion rajamaille* (Lassila-Merisalo 2009). Se kohdistaa tietoisesti huomion populaariin, perinteistä uutiskerrontaa kevyempään, tarinallisempaan ja intiimimpään merkityksenmuodostukseen. Aikakauslehtien kerronnan tarkastelussa Lassila-Merisalo käyttää termiä *kaunokirjallinen journalismi* (emt. 12–27). Yksinkertaistetusti tämä tarkoittaa populaarin julkisuuden tarkastelua osana poliittisen julkisuuden kokonaisuutta ja uutiskerronnan analysointia fiktion tutkimisesta lainatuin metodein. Laura Saarenmaa (2010, 17–18) puhuu puolestaan *ajanvieteledistä*, sillä hän kohdistaa tarkastelun aikakauslehtiä laajempaan populaariin media-aineistoon. Tutkimukselliselta tarkastelultaan ajanvieteleditä ei näin ollen nähdä yksinomaan viihteenä ja tiedotustutkimuksellisesti faktan vastinparina.

Genrenä aikakauslehtijournalismi eroaa uutisjournalismista tyyllillisesti tarinallisempaan, kertovampaan ja kuvailevampaan. Uutiskerronnaltaan kaunokirjallinen journalismi on lähempänä kaunokirjallista tapaa kertoa ja välittää tietoa kuin objektiivisesti raportoivaa poliittista uutiskerrontaa. Uutiskerronnan ja kaunokirjallisen journalismin tyyllinen erilaisuus näkyy myös aikakauslehtijournalismin henkilökuvien lajityypissä. Henkilökuvat ja -haastattelut eroavat kerronnaltaan perinteisestä uutishaastattelusta, joka on neutraalia ja raportoivaa uutisointia. (Railo 2011a, 24–27; Rätty 1998, 138; Lassila-Merisalo 2009, 16.)

Aikakauslehtien journalistisesti kevyempi ja tarinallisempi tyyli ovat vaikuttaneet myös aikakauslehtien tutkimukseen uutismedianä. Populaaria aikakauslehtijournalismia on tutkittu etenkin poliittisena julkisuutena verrattain vähän. Suomalainen aikakauslehtitutkimus on pääosin feministisesti orientoitunutta ja kohdistanut tutkimuksellisen tarkastelun erityisesti naistenlehtien journalistisiin näkökulmiin ja käsittelytapoihin. Naistenlehtiä on lähestytty mediatutkimuksessa tyypillisesti naiskuvan representaatioiden ja naisyleisöjen puhuttelevuuden näkökulmasta, mikä on tuonut samalla esiin naistenlehtien tärkeyttä ja merkitystä nimenomaan naislukijoille. Aikakauslehtien mediatutkimuksen painottuminen naistenlehtien kerrontaan tuo samalla esiin

tutkimuksellista tilannetta, jossa naistenlehtien tutkimus on vaatinut muita lehtityyppejä enemmän tutkimuksellisia perusteluja, vaikka ne kilpailevat yleisöistä suhteellisen samanlaisella sisällöllä esimerkiksi yleisaikakauslehtien ja asiakaslehtien kanssa. (Saarenmaa 2007, 66–67; Turunen 2014, 42–44; Railo 2011a, 17–23.)

Aikakauslehdistön tutkimukselta on myös puuttunut tunnistettava ja aikakauslehdistöä kokoava tutkimustraditio, joka on löydettävissä muiden lehtityyppien ja tiedotusvälineiden kohdalla. Tämä on vaikuttanut siihen, että aikakauslehtiin kohdistettu tutkimus on ollut hajanaista, eikä aikakauslehtiä ole tunnistettu riittävässä määrin tutkimuskohteena ja omanlaisenaan mediamuotona. Aikakauslehdet ovat toimineet ensisijaisesti lähteinä erilaisten tutkimuskysymysten tarkasteluun, jolloin niiden kerronnallinen luonne esimerkiksi uutismedianana on jäänyt jossain määrin täsmentämättä. Aikakauslehtiä luetaan Suomessa edelleen todella paljon, jolloin aikakauslehtijournalismilla on myös vaikutusta kansalaiskeskusteluun ja laajojen ihmisryhmien mielipiteisiin. Tästäkin syystä journalistisen ja feministisen tutkimuksen lisäksi eri tieteenalojen näkökulmilla ja etenkin poliittisen viestinnän kulttuuritutkimuksellisilla lähestymistavoilla on paljon annettavaa aikakauslehtijournalismille. (Töyry, Saarenmaa & Särkkä 2011, 23–29; Saarenmaa 2007, 66–67; Turunen 2014, 42–44; Töyry 2009, 131.)

Mediajulkisuuden tutkijana tarkoitukseni onkin tuoda poliittisen kerronnan tarkasteluun uusia näkökulmia tutkimalla populaaria ja viihteellisempää politiikan kerrontaa perinteisen politiikan journalismin kriteerein. Kiinnittämällä huomiota emotionaaliseen kerrontaan ja aikakauslehtijournalismin välittämään tunteeseen ja tunteellisuuteen pyrin eroon mediajulkisuuden lajityyppien rajaavasta dikotomisesta vastakkainasettelusta ”vakavaan” ja ”populaariin”, mikä viime kädessä estää tutkijaa näkemästä populaarin kerronnan poliittisuutta. (Saarenmaa 2006, 143–142; Koivunen 2008, 5; Alasuutari 2011, 24–25; Koivunen & Lehtonen 2005.)

Näkökulmani henkilöhaastatteluiden kerronnallisuuden tarkasteluun on kulttuuritutkimuksellinen. Olen valinnut aikakauslehtien kerronnanalyysin metodologiseksi lähtökohdaksi kriittisen kulttuuritutkimuksen, koska se kiinnittää huomiota kielen merkityksien tulkinnallisuuteen (Railo 2011a, 21). Populaarin kerronnan tuottamat presidenttiparin identifioinnit eivät ole lukkoon lyötyjä luokituksia tai populaariin kontekstiinsa sidottuja määritelmiä, vaan ne ovat suhteessa siihen laajempaan sosiaaliseen ja kulttuuriseen ympäristöön, jossa elämme. Populaarikulttuuri heijastaa aina aikamme arvoja, identiteettejä ja asenteita. Samalla nykyisessä intermediaalisessa ja medioituneessa poliittisessä todellisuudessa populaarin median rooli aikamme peilinä on vain korostunut. Tässä mielessä populaari ei ole vain populaaria, vaan sen arviointi tulee nähdä osana uutiskerrontaa eri

medioiden muodostamassa kokonaisuudessa. (Kunelius 2005, 172–173; Töyry 2006, 217–218; Saarenmaa 2010, 17; Hietala 2007.)

Kriittisen kulttuurintutkimuksen ja konstruktivisen tutkimusperinteen mukaisesti en rajaa tutkimuskysymyksiäni ajanvietelehdistön viihteelliseen tarkastelukehikkoon, vaan kysyn tutkielmani aineiston analysoinnissa populaarilta aikakauslehtiaineistolta politiikkaan ja poliittisten toimijoiden identifiointeihin liittyviä kysymyksiä. (Töyry ym. 2011; Saarenmaa, 2007.) Tarkastelen tutkielmassani Laura Saarenmaan (2010) ja Maria Lassila-Merisalonen (2009) tavoin ajanvietelevien henkilötarinoiden ja juttujen puhuttelutapoja ja niiden tuottamia toimijuuksia ja samaistumisen paikkoja. Aineistoni kerronnan luokittelut, kuten yksityiselämään ja puolison rooliin sekä harrastuksiin ja kodinpiiriin nivoutuva julkinen poliittinen toimijuus tulee nähdä käsitteinä. Tutkimuksellisinä työvälineinä rakennan käsitteellistämisen ja subjektivoinnin avulla tutkimuskohdettani – populaarissa kerronnassa muodostuvaa kuvaa presidentistä. (Saarenmaa 2010, 34–37.)

Presidenttiparin henkilökuvien kerronnan tarkastelussa näkökulma on intiimi. Mari K. Niemen (2006, 228) tavoin tarkastelen presidentin ja hänen puolisonsa henkilöhaastatteluissa perinteisten politiikan asiasisältöjen sijaan Niinistön ja Haukion yksityiselämän, parisuhteen ja elämäntavan käsittelyä ja samalla analysoin, kuinka presidenttiparin arki, tunteet ja perhe-elämä heijastuvat ja asennoituvat populaarissa kerronnassa. *Intiimin kertomuksen rakentumisen* tarkastelussa kiinnitän huomiota intiimiin ja yksityisessä kodinpiirissä rakentuvaan toimijuuteen, mutta samalla ymmärrän intiimisuuden seksuaalisuutta ja ruumiillisuutta laueammin läheisyytenä ihmisten välillä. Populaarin kerronnan luomien kodin ja parisuhteen kontekstiin sidottujen toimijuuksien kerronta luo lukijalle näkökulman poliitikon intiimiin henkilökohtaisuutena, läheisyytenä, arkisuutena ja suorapuheisuutena. (Saarenmaa 2010, 141–142.)

Populaarin kerronnan luomat henkilökohtaisuuden ja arkisuuden kuvaukset tulee nähdä kerronnan asemointeina ja poliittisessa julkisuudessa tapahtuvana toimintana. Omassa intiimin kertomuksen tarkastelussani kiinnitän huomiotani julkiseen intiimiyteen presidenttiparin henkilökuvien kehystämisenä henkilökohtaisuuksina ja samaistettavina arkisuuden kuvauksina, jotka tulisi nähdä poliittisen teon välineinä. Presidentin henkilöön menevä avoimuus ja populaarien henkilökuvien luomat arkisuuden ja parisuhteen kuvaukset ovat osa persoonapolitiikkaa ja samaistettavuuteen pyrkivää matalan vallan tyyliä, jotka tuovat esiin presidentin todellista minää, läheiseksi koettua poliittista persoonaa ja äänestäjiin vetoavaa tarinaa – *intiimiä kertomusta* presidentistä. (Niemi 2006, 228–229; Kantola 2014, 17–22; Nieminen 2006, 225–227.)

Huomion siirtäminen henkilökuvien kerronnan representaatioista intiimin kertomuksen luomiin julkisen intiimiyden asemointeihin tuo esiin ajatuksen poliittisen toimijuuden tekemisestä populaarissa mediassa. Tutkielmassani tarkastelen Niinistöä ja Haukiota aktiivisina ja aloitteellisina toimijoina heistä muodostuvan intiimin julkisuuden rakentumisessa ja arkisen toimijuuden tuottamisessa. Analysoin intiimissä kertomuksessa rakentuvaa toimijuutta sosiaalitieteissä esiintyvällä tutkimusorientaatiolla yksilöiden ja poliittisten toimijoiden mahdollisuudesta tehdä valintoja ja vaikuttaa omaan toimijuutensa ja subjektirooliensa asemointeihin. (Saarenmaa 2010, 60.) Tutkielmani henkilöhaastatteluiden analyysissä tarkastelen, kuinka presidenttipari kategorisoi itsensä, orientoituu ja asemoituu arkiseen kontekstiin sekä tavallisuutta korostavaan ja arvostavaan toimijuuteen. Intiimi kerronta tuo samalla presidenttiä ja hänen puolisoaan lähemmäksi lukijoiden maailmaa ja sosiaalista todellisuutta tekemällä asennoitumisellaan ja populaarin kerronnan arkisella asemoitumisellaan eroa etäisiin ja moderneihin johtajuustyyliin. Arkista, maanläheistä ja tavallisuutta korostavaa julkista esiintymistä voidaan kutsua *matalan vallan* johtajuustyyliksi, jolla pyritään inhimillistämään ja pehmentämään politiikosta rakentuvaa mielikuvaa. (Kantola 2014, 17–22; Hakala 2011; Törrönen 2010.)

Tutkielman metodologinen tarkastelutapa on siis kirjallisuus- ja sosiaalitieteen sekä kulttuuritutkimuksen välineistöä soveltava. Soveltamani kerronnan analysointitapa ja väline – *intiimi kertomus*, on näin erilaisten kerronnallisuuksien ja toimijuuksien luokitteluiden kudelman. Lainaan aineiston analysoinnissa analyysitapoja sosiaalitieteiden tavasta jäsentää erontekoja ja identifiointia suhteessa muihin ja yhdistän tarkastelun matalan vallan tyylien tarkasteluun, jolloin tarkastelussani korostuvat tavallisuus ja johtajuuden arkisuus sekä samaistettava ja läheinen suhde lukijoihin ja äänestäjiin. Keskeistä omassa intiimin kertomuksen analysoinnissa on presidenttiparin henkilökuvien kerronnan kehystämät subjektiasemat, toimijasuhteet ja osallistujaroolit, jotka suhteutuvat henkilöhaastatteluissa rakentuvaan konstruktion tavallisuudesta, arkisuudesta – ”meistä”, populaarin kerronnan sosiaalisena erontekona ”muihin”. (Hall 1999; Törrönen 2010.) Tärkeimpinä metodologisina välineinä kerronnallisuuksien, subjektiasemien ja osallistujaroolien analyysissä ovat A.J. Greimasin (1980) *semaattinen neliö* ja osallistujaroolimalli eli *aktanttimalli*. Lisäksi sovellan analyysissäni temaattista luentaa omaan henkilökuvien kerronnan analysointiini, jolloin pystyn paremmin pureutumaan aineistoni identifiointeihin ja presidenttiparin toimijuuksien luokitteluihin – *intiimiin kertomukseen* presidentistä ja hänen puolisostaan.

Tutkielmani etenee seuraavasti. Luvussa kaksi tuon esiin julkisuuden ja politiikan muuttuneita suhteita. Tarkastelen luvussa aluksi politiikan julkisuuden muutoksen vaikutuksia politiikkaan ja siihen, kuinka kansalaiset kiinnittyvät poliittiseen toimintaan ja näkevät politiikan nykyisen politiikan

julkisuuden kautta. Sen jälkeen tuon esiin muuttuneen poliittisen toimintaympäristön ja henkilöityneen politiikan julkisuuden vaikutuksia poliittisten toimijoiden johtamistapaan ja -tyyliin. Tämän jälkeen käsittelen populaarijulkisuuden suhdetta osana politiikan julkisuuden monimediaalista kokonaisuutta. Luvussa kaksi tuon myös esiin aikakauslehtien henkilökuvien kerronnallista luonnetta journalistisena genrenä. Tämän lisäksi tarkastelen luvussa kaksi populaaria aikakauslehtijulkisuutta poliittisten kertomusten näkökulmasta. Luvun lopuksi tuon esiin presidentin ja hänen puolisonsa toimijuuden rakentumista henkilökuvien kerronnassa.

Luvussa kolme esittelen tutkielmani aineiston, tutkimustapani ja aineiston analyysin metodit. Luvussa neljä analysoin presidentin, presidentin puolison ja presidenttiparin aikakauslehtien henkilökuvien tuottamaa kerrontaa ja presidenttipariin kerronnassa liitettyjä toimijarooleja ja subjektiasemia. Tarkastelen luvussa neljä siis presidentin luonteen, persoonan, harrastusten ja arjen kuvauksia osana populaarissa kerronnassa rakentuvaa presidentin julkista toimijuutta. Luvun neljä lopussa analysoin temaattisesti esiteltyjä ja analysoituja presidenttiparin subjektiasemia ja toimijarooleja semioottisesti tuoden esiin henkilökuvien kerronnallista vuorovaikutusta ja henkilöhaastatteluiden sisäistä dynamiikkaa suhteessa presidentin poliittisen toimijuuden rakentumiseen. Tutkielmani viimeisessä luvussa kokoan yhteen analyysin tutkimustuloksia suhteessa tutkimuskysymyksiini ja tuon esiin ajatuksia siitä, kuinka tutkimusta voisi tulevaisuudessa jatkaa ja mitkä kysymykset vaatisivat jatkossa vielä lisätutkimusta?

2. Intiimiä ja populaaria politiikan julkisuutta

2.1. Henkilöitynyttä ja populaaria politiikkaa – emootiot ja kansalaisten kokemusmaailma osaksi julkisuutta

Kiinnittämällä pro gradu -tutkielmassani huomiota presidentti Sauli Niinistön ja hänen puolisonsa Jenni Haukion populaarien henkilökuvien intiimiin kerrontaan olen kiinnostunut aikakauslehtien tuottamista merkityksenannoista ja intiimien henkilökuvien kehystämästä poliittisesta toimijuudesta ja presidenttiydestä. Tutkielmassani tarkastelen populaarien aikakauslehtien henkilökuvien ja -haastatteluiden tuottamaa uutiskerrontaa osana nykyistä politiikan julkisuutta. Tarkastelussa huomio kiinnittyy presidenttiparin populaarin julkisuuden kehystämiin rooleihin, identiteetteihin ja asemointeihin.

Pureutumalla populaarien aikakauslehtien poliitikoiden henkilöhaastatteluihin ja -kuviin, tarkastelen aikakauslehtijournalismin tuottamaa tarinallista ja henkilöitynyttä poliittista kerrontaa – *intiimiä kertomusta* – useiden medioiden ja julkisuuksien muodostamassa poliittisen julkisuuden kokonaisuudessa. Tällöin tarkastelun kohteena ovat monet vakiintuneetkin kahtiajaot, kuten vakavan ja viihteellisemmän julkisuuden sekä perinteisen ja populaarimman median välinen kamppailu. Toinen tutkielmani kaksinapainen teoreettinen lähestymistapa linkittyy poliitikon yksityisen ja julkisen roolin väliseen kahtiajakoon sekä näiden tutkimuksellisten rajanvetojen keskeisyyteen nykyisiä mediatekstejä ja poliittista viestinnän tutkimusta rajaavina ja määrittävinä tekijöinä. (Koivunen & Lehtonen 2005; Warner 2002.)

Tutkielmani keskeisenä teoreettisena painotuksena on syventyä politiikan ja mediajulkisuuden väliseen suhteeseen. Tutkielmani teoreettisessa tarkastelussa on hyvin keskeistä se, kuinka politiikka ja julkisuus määritellään ja ymmärretään nykyisessä poliittisen viestinnän toimintaympäristössä. Presidenttiparin populaarien henkilökuvien tarkastelussa olen kiinnostunut siitä, kuinka presidentin julkinen ja yksityinen rooli ja populaarijulkisuudessa rakentuva toimijuus presidenttinä suhteutuvat toisiinsa sekä missä määrin presidenttiyttä käsitellään Niinistön yksityisen minän, persoonan ja kodinpiirin kautta? Huomion kiinnittäminen presidentin julkiseen intiimiyteen ja aikakauslehtien henkilökuvien kehystämään kerrontaan tuo esiin populaarimedian roolia ja merkitystä nykyisessä *medioituneessa politiikassa* (esim. Herkman 2008b; Herkman 2010; Railo 2011b; Ampuja, Koivisto & Väliaverron 2014; Ruoho & Saarenmaa 2011, 44).

Osaltaan edellä mainittujen rajanvetojen keskeisyyttä nykyisessä politiikan julkisuuden teoretisoinneissa ja tutkimuksessa selittää niin yhteiskunnassa, tiedotusvälineissä kuin poliittisessa kulttuurissa tapahtuneet muutokset, jotka ovat muokanneet sekä poliittista toimintaa ja kansalaisten suhdetta politiikkaan että poliittisen julkisuuden määreitä ja sisältöä (esim. Herkman 2011; Väliverronen 2009a; Pernaa ym. 2009; Kantola 2011a; Koivunen & Lehtonen 2005). Poliittisen viestinnän luonteen muutos ja poliittisen julkisuuden määreiden laajeneminen käsittämään aiempaa viihteellisempää ja populaarimpaa mediasisältöä voidaan nähdä osana poliittisen kulttuurin *modernisaatiokehitystä*. Siinä mediajulkisuuden muutosta ei nähdä vain poliittisen julkisuuden ja journalismin muutoksena, vaan se liitetään laajempaan julkisuuden, talouden, politiikan ja kulttuurin kehitykseen, jonka keskeisinä määrittävinä tekijöinä tutkielmani näkökulmasta ovat kulttuurin ja politiikan sekä asian ja viihteen välinen neuvottelu. (Karvonen 2008; Koivunen & Lehtonen 2005; van Zoonen 2005; Lassila-Merisalo 2009; Kolehmainen 2015.)

Post-modernissa julkisuuden ja politiikan kehityksessä olen kiinnostunut erityisesti juuri julkisuuden muutoksesta mediavälitteisemmäksi, populaarimmaksi ja intiimimmäksi. Jälkmoderni medioitumiskehitys on liitetty perinteisesti negatiiviseksi koettuun kehityskulkuun, jossa julkisuuden henkilöityminen, viihteellistyminen ja emotionaalistuminen syrjäyttää teemoiltaan ja käsittelyiltään medioissa asiakeskusteluun ja poliittisiin kysymyksiin keskittyvää julkista tiedonvälitystä. Julkisuuden muutos on kuitenkin tuonut myös uudenlaisia tapoja ymmärtää julkisuus ja politiikka sekä nähdä populaari. (Jones 2005; Richards 2004; Anttila, Kauranen & Rantanen 2008; Kolehmainen & Rättilä 2008.) Julkisuuden modernisaatiokehityksestä puhuttaessa käytän termejä post-moderni ja jälkmoderni synonyymisesti ja teoreettisesti kohdistuen molemmilla termeillä huomioni samaan asiaan eli viimeisten vuosikymmenten julkisuuden ja politiikan muutoksiin.

Tutkielmani aineisto – presidentin ja hänen puolisonsa aikakauslehtien henkilökuvat ja -haastattelut – näyttävät keskeisenä osana nykyistä populaaria politiikan julkisuutta. Poliitikkoja käsittelevä populaarimedia ja niiden kehystämä populaari kerronta ja -julkisuus asettuvat monella tapaa nykyisten post-modernien sosiaalisen, poliittisen ja julkisuuden kulttuuristen muutosten risteyskohtiin. Post-modernistinen politiikan tutkimus kiinnittää huomionsa populaarimediaan ja sen tuottamaan rikkaaseen populaariin kerrontaan politiikan tutkimuksen esteettisenä genrenä, joka haastaa perinteiset korkean ja matalan kulttuurin sekä vakavan ja viihteellisen median väliset tutkimusperinteet. (Bennett 2004; Nieminen 2001; Kantola 2011b; Koivunen & Lehtonen 2005.)

Korkean ja matalan kulttuurin käsitteet liittyvät teoreettisessa tarkastelussani aikakauslehtiin journalistisina medioina suhteessa muihin uutiskerrontaa tuottaviin lajityyppeihin. Aikakauslehti voidaan hyvin luokitella tiedotusvälineisiin siinä missä päivälehdet tai valtakunnalliset

televisiolähetykset. Aikakauslehti onkin käsitteenä vakiintunut, muttei journalistiselta lajityypiltään selvärajainen. Aikakauslehtiin voidaan luokitella niin yleisaikakauslehdet, naistenlehdet kuin ammattilehdetkin. Aikakauslehti on määritelty suhteessa muihin journalistisiin medioihin voimakkaammin kulttuurituotteeksi, mikä on vähentänyt myös sen arvostusta uutismedianä. Aikakauslehti on sijoitettu näin osaksi populaarikulttuuria ja koko kansalle tuotettua massakulttuuria. Eri medioiden väliseen jaotteluun liittyvät arvostetun ja tutkimuksellisesti sivuutetun dikotomiat ovat vaikuttaneet siihen, että uutismedioiden keskinäisessä luokittelussa aikakauslehdet liitetään matalaan populaarikulttuuriin ja perinteisemmät uutismediat, kuten päivälehdet korkeaan kulttuuriin. (Töyry 2005, 21–25; Fornäs 1998, 177–178; During 2005, 194–206.) Perinteisistä uutismedioiden välisistä arvostuksista huolimatta myös populaarijournalismi voidaan nähdä osana nykyistä politiikan julkisuuden moninaista kokonaisuutta (esim. Herkman 2010).

Populaari politiikan julkisuuden tarkastelutapa korostaa poliittisessa toiminnassa olevia välttämättömiä ja tarpeellisia somaattisia ja affektiivisia puolia, mitkä liittävät kosketuspinnan kansalaisten elämänpiiriin ja sieltä heijastuvista arvoista laajempaan poliittiseen merkityksenmuodostukseen ja ideologiseen ajatteluun (Bennett 2004, 51). Somaattisuus liittyy tässä ruumiillisuuteen ja affektiivisuus tunteisiin vaikuttavaan kerrontaan. Poliitiikan journalismi käsittelee nykyään myös poliitikoiden ulkoista olemusta ja etenkin populaari politiikan kerronta sisältää paljon tunteisiin vetoavaa uutisointia. Poliitikkojen ruumiillisuuden käsittelystä ja aikakauslehtien tunnepitoisuudesta huolimatta populaaria journalismia tulisi tarkastella myös osana politiikan julkisuutta. Sekä Erkkä Railo (2011b, 141–143) että Laura Saarenmaa (2011, 145–149) ovat tuoneet omissa tutkimuksissaan esiin, että populaarijournalismin henkilökeskeinen poliitikkojen käsittely ei ole yksinomaan negatiivista julkisuutta poliitikoille, vaan niiden kautta julkisuudessa on voitu keskustella etenkin naispoliitikkoihin kohdistuvasta julkisesta arvioinnista ja ylipäänsä julkisuuden sisällöstä ja rajoista. Näin henkilöitynyt ja poliitikoiden persoonaan ja ulkoiseen olemukseen keskittyvä mediajulkisuuden on tuonut kansalaisten ja poliittisen viestinnän tutkijoiden arvioitavaksi, ketkä sopivat poliittisiksi johtajiksi.

Aikakauslehtien myönteiseen sävyyn kirjoitetut poliitikkojen henkilökuvat tuovat myös mieluista julkisuutta poliitikoille. Populaarilehdistön voidaankin katsoa tarjoavan poliitikoille median, jonka kautta voidaan tuoda henkilökohtaista elämää koskevien kysymysten lomassa omaa poliittista sanomaa ja ajatuksia esiin itselle myönteisessä valossa. Näin kodin ja henkilökohtaisen elämän kuvaukset voivat samalla tuottaa poliitikosta äänestäjille tuttavallisen kuvan. Populaarissa mediassa parhaimmillaan kohtaavatkin poliitikon ja lukijoiden kiinnostuksen kohteet, kuten yhteiset harrastukset, mikä myös helpottaa samaistumista poliitikkoon ja hänen edustamaansa politiikkaan.

(Saarenmaa 2011.) Tutkimalla kansalaisia lähelle tulevaa populaaria julkisuutta tarkoituksena on muodostaa uudelleen, jalostaa ja voimistaa julkisuudesta heijastuvia vaikutuksia tunteisiin ja esteettisiin impulsseihin sekä moraaliin ja mielialoihin, mitkä liittyvät kiinteästi myös poliittisiin ohjelmiin, preferensseihin ja toimintaan. Keskeistä mielialojen, emootioiden ja affektien analysoinnissa on se, että niiden kautta pystytään paremmin kartoittamaan ja määrittelemään myös nykyisiä poliittisia mahdollisuuksia. Populaarin julkisuuden tuottamat affektit ja tunteet ovat relevantti osa julkista toimintaa ja poliittisen julkisuuden tarkastelua, sillä ne osaltaan toimivat linkkinä ja motiivina poliittisen kiinnostuksen ja poliittisen toiminnan aktivoijina. Populaarijulkisuus liittyy näin kansalaiset tiiviimmin osaksi poliittista toimintaa ja vaikuttamista. (Bennett 2004, 51.)

Puhe julkisuuden viihteellistymisestä ja tunteellistumisesta liittyy keskusteluun politiikan ja populaarijulkisuuden välisestä suhteesta. Poliitiikan julkisuuden populaaristumisen on nähty vaikuttaneen tapoihimme nähdä politiikka emotionaalisenä, tunteisiin vetoavina narratiivisina esityksinä (Kolehmainen & Rättilä 2008; Richards 2004; Pantti 2009; Niemi 2007). Poliitiikan julkisuutta viime vuosina seuraaville on ollut tuttua muun muassa politiikan johtohahmojen esiintymiseen ja olemukseen kohdistuva julkinen huomio. Milloin julkisuudessa ollaan oltu huolissaan pääministeri Jyrki Kataisen jaksamisesta ja väsyneestä julkisesta olemuksesta (HS pääkirjoitus 29.5.2013; US 7.8.2013), milloin puolestaan kiinnitetty huomiota ministeri Alexander Stubbin liialliseen positiivisuuteen tai vastaavasti vakavoitumiseen ja hymyn hyytymiseen mediassa (HS Kuukausiliite 8.12.2014; HS pääkirjoitus 5.7.2015). Molemmissa tapauksissa poliitikkojen toimintaan suhtaudutaan draamallisesti, ja heidän tehtävänhoitoaan arvioidaan sen kautta, miltä heidän toimintansa ministerinä näyttää. Oleellista poliittisen toimijan arvioinnissa vaikuttaa näin olevan tunnekokemuksellisuus ja asioista syntynyt mielikuva.

Mediatutkimuksen kohdistaminen populaarin kerronnan tunteeseen, kokemuksellisuuteen ja aistimellisuuteen liittyy laajempaan yhteiskunnan ja kulttuurin muutokseen, missä poliittinen argumentaatio on ainakin osittain korvautunut tunnepuheella ja kansalaisten kokemusmaailman kuvallistamisella (Koivunen & Lehtonen 2005, 7–8; Koivunen 2008, 6–7; Pantti 2009; Niemi 2007). Kehitys näkyy muuttuneina politiikan tekemisen tapoina, joita on kutsuttu niin *tunnepolitiikaksi* (Pels 2003, 46–47; van Zoonen 2005, 20–21; Niemi 2007), *persoonapolitiikaksi* (Niemi 2006, 229) kuin myös *performatiiviseksi politiikaksi* (Corner & Pels 2003, 10). Tunteellinen ja performatiivinen politiikka on yksinkertaistetusti politiikan henkilöiden rakentamaa imagopolitiikkaa, jolla pyritään kaventamaan äänestäjien ja ehdokkaan välistä eroa luomalla samaistettavaa ja kansalaisten kokemusmaailmaa lähellä olevaa kuvaa poliitikosta (esim. Niemi 2007). Tunteellistuminen näyttäytyy myös julkisuudessa perinteistä uutisvirtaa populaareimpina esityksinä ja

emotionaalisempina uutiskerronnan näkökulmina, joiden kautta pyritään kiinnittämään kansalaiset tiiviimmin osaksi julkista vuorovaikusta ja medioiden muotoilemaa yhteiskuntaa (Pantti 2009).

Tutkielmassani kiinnitän huomiota erityisesti juuri politiikan julkisuuden populaareihin muotoihin ja emootioita tuottavaan uutiskerrontaan. Populaarijournalismi on luonteeltaan sosiaalista, samaistettavaa ja kansalaisten arkielämää koskettavaa julkisuutta. Poliitiikan johtohahmojen luonteeseen, persoonaan ja heidän elämänsä tarinoihin pohjautuvana julkisuutena populaarijournalismi samalla korostaa elämyksellistä ja affektiivista tapaa lähestyä politiikkaa. (Nieminen 2001, 192; Railo 2012, 54; Pantti 2009.) Tutkielmani analyysissä olen kiinnostunut populaarin kerronnan roolista luoda merkityksiä ja henkilöitynyttä politiikkaa sekä populaarin suhteesta *elämänpolitiikkaan*. Poliitiikan näkökulmasta elämänpolitiikassa on kyse henkilökohtaisten asioiden politisoitumisesta ja elämäntapavalintojen tulosta julkisuuden aiheiksi. Elämänpolitiikan teemoihin voidaan nähdä lukeutuvan muun muassa ihmissuhteiden käsittely, elämänohjeet, arvot ja moraaliset periaatteet. (Giddens 1995.) Käsittelytavoiltaan ja kerronnallisilta painotuksiltaan populaari politiikan julkisuus tuo arjen ja yksityisen elämänpiirin tiiviimmäksi osaksi julkisuutta käsitellessään luontevasti henkilökohtaisen politiikan aiheita osana muuta populaaria henkilökuvakerrontaa (Herkman 2011; Railo 2011a). Elämänpolitiikan näkyminen julkisuuden käsittelytavoissa on samalla lisännyt politiikan henkilökohtaistumista (Ruoho & Saarenmaa 2011, 72).

Populaarin politiikan julkisuuden henkilöityneessä kerronnassa on vaikea tehdä eroa poliitikon yksityiseen ja intiimiin menevän henkilökohtaisen politiikan ja muun politiikan välillä. Intimisoitunut ja populaaristunut politiikka on samalla henkilöitynyttä politiikkaa. Jälkimodernissa poliittisen toiminnan ympäristössä puoluepoliittista ja institutionaalistunutta politiikan argumentaatiota on korvannut julkisessa keskustelussa yksilölähtöinen henkilökohtainen poliittisuus. Myös tutkielmani aineisto – populaarit presidenttiparin henkilökuvat – ovat henkilöihin keskittyvää journalismia ja samalla yksilöiden kokemusmaailmasta kumpuavaa julkista merkityksenmuodostusta.

Kirjoittaessaan presidentin ajatuksista, arvoista ja elämästä aikakauslehtien henkilökuvat tuovat esiin valtakunnan päämiehen yksityistä minää ja kodin kontekstiin sidottua julkista persoonaa. Populaarit henkilökuvat ovat tyypillisesti henkilökohtaisia ja myönteisiä kertomuksia kohteestaan, poliitikosta itsestään. Haastatteluiden henkilökohtaisuus viittaa siis siihen, että näkökulmana henkilökuville on usein poliitikon elämä. Myöhäismodernina poliittisena julkisuutena populaarit henkilökuvat heijastavat arvoja ja valintoja presidentin elämässä ja näin tuovat populaarin kerronnan rakentamat henkilökohtaisen elämän yksityiset kysymykset osaksi politiikan julkista keskustelua. (Railo 2012, 47–54; Niemi 2007.)

Presidentin ja hänen puolisonsa henkilökuvien tarkastelu tuo tutkielmassani poliittisen journalismin tarkastelun julkisuuden viihteellisiin ja populaareihin konteksteihin. Oma mielenkiintoni poliittisen julkisuuden kerronnananalysoinnissa on juuri populaarijulkisuuden roolissa ja merkityksissä jäsentää poliittista todellisuutta ja poliittista toimijuutta – populaarissa kerronnassa rakentuvaa presidenttiyttä. Tämän lisäksi olen kiinnostunut populaarikulttuurin tavoista rakentaa tarinoihin ja emootioihin kytkeytyvää poliittista kansalaisuutta. (Herkman 2008b, 4–7; Anttila ym. 2008, 14; Koivunen 2008.) Poliittikan julkisuuden medioitumiskehityksen rinnalla toinen keskeinen mediatutkimuksen populaarijulkisuuteen kiinnittyvistä tutkimusnäkökulmista koskeekin juuri *kulttuurisen* ja *poliittisen kansalaisuuden* välistä suhdetta post-modernissa politiikan julkisuudessa (Herkman 2008b; van Zoonen 2005; Koivunen & Lehtonen 2005).

Kulttuurisella kansalaisuudella on pyritty tuomaan esiin yksilöiden roolia kansalaisyhteiskunnassa, missä kansalaisuutta ei sidota yksinomaan poliittiseen toimintaan ja vaaliosallistumiseen. Kansalaisilla on lukuisia mahdollisuuksia vaikuttaa poliittisiin kysymyksiin äänestämisen lisäksi. Myöskään kaikki poliittiset kysymykset, jotka aktivoituvat poliittiseksi toiminnaksi, eivät rajaudu vain puoluepoliittisiin kysymyksiin ja politiikan päiväjärjestyksen teemoihin. Kulttuurisella kansalaisuudella on viitattu tällöin muun muassa populaarin uutiskerronnan käsittelemiin kategorioihin, kuten ikään, etnisyyteen, sukupuoleen ja seksuaalisuuteen, jotka linkittyvät tiiviisti myös kansalaisten poliittisiin näkemyksiin. Tässä mielessä perinteiseen poliittiseen osallistumiseen rajautuvalla poliittisen kansalaisuuden käsitteellä ei saada kattavasti otetta, puoluepoliittisen ja vaaliosallistumiseen keskittyvän osallistumisen ulkopuolelle jääviä yhteiskunnan mobilisoivia tekijöitä. (Hermes 2005, 1–11; van Zoonen 2005, 8.)

Kulttuurisen ja poliittisen kansalaisuuden käsitteillä on pyritty saamaan otetta nykyisiin muuttuneisiin politiikan ja mediajulkisuuden välisiin suhteisiin sekä niiden vaikutuksiin kansalaisten poliittisessa aktivoitumisessa ja kiinnittymiseen osaksi poliittista kansalaisyhteiskuntaa. Niin politiikkaa kuin kansalaisia tarkastellaan edellään pitkälti rationaalisen tiedon ja institutionaalisen politiikan näkökulmasta. (Ankersmith 2003, 22; Pels 2003, 60; Herkman 2010.) Kuitenkin politiikan toimintaympäristön muutokset ja etenkin politiikan medioitumiskehitys ovat viihteellistäneet ja popularisoineet politiikkaa, jolloin myös kansalaisten suhde politiikkaan on muuttunut populaarimmaksi ja epämuodollisemmaksi (Herkman 2008b; Herkman 2010; van Zoonen 2005). Samalla poliittisen viestinnän tutkimukseen on kaivattu ihmislähtöisten ja kansalaisten kokemusmaailmassa kiinni olevien toimintamotiivien ja affektiivisten preferenssien huomioimista. Kulttuurisen kansalaisuuden käsitteen kautta on otettu poliittisen viestinnän tutkimuksessa huomioon politiikan nykyisiä populaareja ja viihteellisiä käytäntöjä. Tällöin tutkimuksessa aiemmin sivuttu

politiikan kokemuksellisuus ja tunteellisuus sekä kansalaisten kodinpiirin arvoperustaisuus on tuotu tiiviimmin mukaan osaksi poliittista kansalaisuutta ja mobilisaatiota tukevina tekijöinä. (Schrøder & Phillips 2007, 891–892; Couldry & Markham 2008, 405–406; van Zoonen 2005, 23–24.)

Median ja julkisuuden muutokset ovat vaikuttaneet tapoihimme nähdä politiikka aiempaa tarinallisempana, emotionaalisempana ja affektiivisempana. Jälkmodernin mediajulkisuuden keskeisimmät kehitystendenssit – medioituminen ja viihteellistyminen – ovat samalla lisänneet politiikan julkisuuden henkilöitymistä ja viihteellisiä painotuksia. (Mazzoleni & Schulz 1999.) Poliitiikan journalismin tutkijoiden mielestä politiikan aiheiden käsittelyä politiikan johtohahmojen kautta ei tulisi tuomita yksinomaan negatiiviseksi kehitykseksi, vaan se voi tuoda myös politiikkaa ja sen kysymyksenasettelua lähemmäksi ihmisten elämää. Tämä on myös populaarijulkisuuden vahvuus. Populaari yleisjulkisuus on luonteeltaan sosiaalista ja ihmisten arkeen ja kodinpiiriin sidottua elämyksellistä henkilökerrontaa, joka voi parhaimmillaan tehdä julkisuudesta kansantajuisempaa, kiinnostavampaa ja lukijoilleen helpommin lähestyttävämpää. Näin ajatellen populaari ja henkilöihin nojautuva politiikan julkisuus tuo myös politiikan ja sen arvonmuodostuksen samalla lähemmäksi lukijoita ja kansalaisia. (Livingstone & Lunt 1994; Jones 2005.)

Poliitiikan populaaristuminen, medioituminen ja henkilöityminen on nähty perinteisesti poliittista julkisuutta ja sen merkityksenmuodotusta rapauttavana tendenssinä. Tämän näkemyksen taustalla vaikuttaa *klassinen politiikkakäsitys*, jossa politiikka ja poliittinen argumentaatio nähdään rationaalisuuteen pyrkivänä ja järkiperusteisena toimintana. Post-moderni politiikan tutkimus ja etenkin populaarikulttuurin merkityksen kasvu mediatutkimuksessa ovat haastaneet ideaalia klassista demokratiaihannetta, jonka pohjana on rationaaliseen argumentaatioon perustuva poliittinen julkisuus. (Habermas 2004; Herkman 2010; Mouffe 2005; Warner 2002.) Vaikkakin faktapohjaista politiikkatietämystä pidetään edelleen keskeisenä osana kansalaisten vaikuttamisen, äänestyspäätösten ja poliittisen osallistuvuuden taustatekijöinä, sen rinnalle on tullut arvojen ja asenteiden lisäksi myös epärationaalisia tekijöitä, kuten tiedostamattomia ja emotionaalisia motiiveita – niin sanottuja tunnetekijöitä (Elo & Rapeli 2008, 1–5). Post-modernin poliittisen mediajulkisuuden tutkimuksen tulee tässä mielessä tarkastella politiikkaa myös klassisen politiikkaihanteen ulkopuolella (Herkman 2010).

Klassinen politiikkakäsitys liittyy politiikan valtiolliseen institutionaaliseen toimintaan ja puolueiden, hallituksen ja poliitikoiden kehystämään julkisuuteen (Ankersmit 2003, 20). Poliitiikan viihteellistymiskehitykseen nojaavaa Jürgen Habermasin (2004) julkisuusteoriaa onkin kritisoitu sen ulossulkevan ja julkisuuden kenttää rajaavan kriittisnormatiivisen lähestymistavan vuoksi. Julkisuuden raameista eroon pyrkivän näkemyksen mukaan klassinen politiikkakäsitys rajaa liiaksi

poliittisen toiminnan tapoja osaksi vaaliosallistumista, minkä lisäksi siihen liittyvä julkisuusihanne ei ota riittävästi huomioon erilaisia vaihtoehto- ja vastajulkisuuksia osana kansalaisten poliittisuutta sekä politiikkatietämyksen ja arvojen muodostusta. (Fraser 1992; Warner 2002.) Voidaankin sanoa, että kulttuurinen ja populaari politiikan julkisuuden tutkimuksellinen ote on tuonut aiemmin institutionaalisessa politiikassa sivuun jääneen kansalaisen entistä näkyvämmiin esiin mediajulkisuuden osallistamisen ja kokemuksellisuuden näkökulmasta (Schrøder & Phillips 2007, 890–892).

Politiikan ja julkisuuden kulttuurinen muutos ja kokemuksellisuuden ja affektiivisuuden näkyvämpi rooli julkisuudessa voidaan nähdä muuttaneen politiikan tekemisen tapoja ja kansalaisten suhtautumista politiikkaan (Richards 2004). Kansa on tullut näkyvämpään rooliin nykyisessä mediajulkisuudessa. Tällä tarkoitan sitä, että julkisuuden intimitisoinnissa ja henkilöityydessä julkisuus on myös avautunut kohti kansalaisia. Poliitiikan medioitumiskehitys on johtanut siihen, että kansalaisten suhde politiikkaan on yhä mediavälitteisempää. Käsittelemme politiikasta ja poliittisista toimijoista on näin enenevässä määrin myös medioiden muodostaman kuvan varassa. Poliitiikan julkisuudesta on tullut samalla aiempaa keskeisempi väline saada yhteys äänestäjiin. Medioituneessa politiikassa julkisuuden henkilökohtaisuus ja uutiskerronnan henkilöpainotteisuus voidaankin nähdä poliitikoiden tapana saavuttaa läheisempi kosketus lukijoihin ja äänestäjiin. (Pels 2003, 58–60; Niemi 2006, 238–217; Kantola 2011b, 26–27; Railo 2012, 59–61.) Asetelmaa voidaan soveltaa hyvin myös presidentinvaalien mediajulkisuuden tarkasteluun. Presidentin kannatus mitataan viimeistään suoran kansanvallan presidentinvaaleissa, joissa presidenttiehdokkaiden tulisi pystyä saavuttamaan laajaa luottamusta kansalaisten keskuudessa tullakseen valituksi presidentiksi. Näin myös presidentiksi mielivien presidentinvaaliehdokkaiden on pitänyt muokata omaa sanomaansa ja julkista kerrontaansa iskevämmäksi, populaarimmaksi ja tavallisen kansan kokemusmaailmaa vastaavammaksi – *intiimiksi kertomukseksi* presidentistä. Aikakauslehtien henkilötarinat tarjoavat tähän myös oivan välineen.

Populaarien henkilökuvien tuottaman kerronnan merkitysten rakentuminen liittyy tyypillisesti puoluepoliittisten teemojen sijasta poliitikon henkilöön, elämänarvoihin, sukupuoleen, ikään ja persoonaan. Näiden intiimien ja henkilökohtaisten kertomusten teemat toimivat samalla symbolisena, poliitikon persoonaan ja arvoihin perustuvana, valtaresurssina. Henkilöityneellä mediajulkisuudella on myös vaikutuksensa etenkin pääosin populaaria mediaa seuraavien kansalaisten politiikkakäsityksiin. Perinteisen politiikan julkisuuden ulkopuolelle jäävien käsitykset politiikasta muovautuvat ymmärrettävästi erilaisiksi kuin päivän politiikkaa aktiivisesti seuraavien. Samalla perinteisen median käsittelemät kysymykset voivat jäädä etäiseksi. Tämä on omiaan lisäämään tunnetta, etteivät politiikan kysymykset kosketa omaa elämää. (van Zoonen 2005, 8–9.)

Politiikan populaaria julkisuutta seuraavien suhdetta politiikkaan on pyritty tarkastelemaan kulttuurisen kansalaisuuden kautta. Siinä kansalaisuus nähdään lukijuutena, merkityksien tulkitsijoina ja omaksujina; individuaaleina osallistujina politiikkaan ja kansalaisyhteiskunnan julkiseen vuorovaikutukseen. Kulttuurisen kansalaisuuden avulla on pyritty saamaan näin otetta populaarin kerronnan vaikutuksista kansalaisten identiteettien ja arvojen rakentumiseen sekä poliittisen tietämyksen muodostukseen. Poliittista vaikuttamista ja kansalaisten poliittista aktivoitumista ei liitetä tässä ajattelussa vain perinteiseen poliittisen kansalaisuuden tarkastelukehikkoon, jolloin nykyinen affektiivinen ja emotionaalinen populaarijulkisuus jäisi tarkastelun ulkopuolelle. Kulttuurinen kansalaisuus liittyy näin populaarin lukemisen samalla tapaan hahmottaa ja jäsentää poliittista todellisuutta. (Corner & Pels 2003, 3.)

Tarkastelen tutkielmassani populaaria aikakauslehtijulkisuutta juuri tällaisena kulttuurisen määrittelyvallan käytäntönä ja julkisen puhuttelun areenana – *poliittisen kansalaisuuden kulttuurisena ulottuvuutena* (van Zoonen 2005, 9). Tutkin siis populaareja aikakauslehtiä mediana, jossa yksityiset huolet välittyvät ja representoituvat julkisen keskustelun yhteisiksi huoliksi. Näin olen kiinnostunut populaarista kerronnasta sosiaalista, poliittista ja kulttuurista kansalaisuutta rakentavana ja tukevana mediana. (Koivunen & Lehtonen 2005; Herkman 2008b.) Oma teoreettinen tarkasteluni mukailee Erkki Karvosen (2008) mediatutkimuksellista näkökulmaa, jossa politiikan ja populaarien mediatekstien yhteyksiä ei sidota klassiseen politiikkakäsitykseen, muttei niitä samalla tarkastella kritiikittömästäkään. Teoreettisessa tarkastelussani en ota julkisuuden medioitumis- ja viihteellistymiskehityksen negatiivisia vaikutuksia poliittiselle toiminnalle annettuna, vaan pyrin tarkastelemaan populaaria mediaa ja sen tuottamaa ja kehystämää kerrontaa osana myöhäismodernia politiikan julkisuutta. Näen populaarijulkisuuden roolin osana politiikan merkityksellistämisen prosesseja ja tyyleiltään, kerronnantavoiltaan ja teemoiltaan poliittista julkisuutta täydentävänä ja monipuolistavana viestintänä, en politiikan julkisuutta heikentävänä, yksipuolistavana tai privatisoivana tekijänä.

Tutkielmani teoreettisissa painotuksissani katson populaaria julkisuutta osana nykyistä fragmentoitunutta julkisuutta ja *intermediaalistunutta politiikkaa*. Tällä painotuksella tarkoitan sitä, etten rajaa kansalaisten politiikkatietämystä ja medioista heijastuvaa arvonmuodostusta poliittista tai kulttuurista kansalaisuutta tukeviin tai heikentävään vakavaan ja viihteelliseen mediasisältöön, vaan katson eri mediamuotoja limittäin toisiaan tukevana intermediaalisena kokonaisuutena. *Intermediaalisuus* tarkastelutapana kohdistaa huomionsa kirjaimellisesti eri medioiden väliin. Intermediaalinen politiikan julkisuuden lähestymistapa sopii mainiosti tutkielmani teoreettiseen tarkasteluun, sillä tarkastelen juuri populaarijournalismia osana politiikan julkisuuden

monimediaalista kokonaisuutta yli faktan ja viihteen välisistä kategorioinneista. Intermediaalinen tarkastelu tulisi nähdä näin tapana hahmottaa eri kulttuuristen medioiden, kuten populaarien aikakauslehtien tuottama uutiskerronta omanlaisenaan journalismina osana muuta politiikan monimediaalista kokonaisuutta tuoden esiin populaarin vahvuuksia ja heikkouksia politiikkatietämystä tuottavana mediana. (Herkman 2010, 5–7.)

Tarkastellessani presidenttiparin populaareja aikakauslehtien henkilökuvia ja niiden kehystämää intiimiä kerrontaa, kohdistan tarkasteluni henkilökuvien tuottamiin rooleihin ja subjektiasemiin osana presidenttiparin poliittisen toimijuuden rakentumista. Toisin sanoen kohdistan huomiotani populaareihin henkilökuviin tarinallisina ja emotionaalisina kertomuksina, jotka inhimillistävät ja henkilöivät poliittista julkisuutta ja sen merkityksenmuodostusta. Tarkastelen presidenttiparin populaaria julkista merkityksellistämistä osana politiikan journalismin monimedialista kokonaisuutta. Tässä mielessä näen populaarien kerronnallisuuksien tarkastelun luonnollisena osana nykyistä intermediaalista politiikan julkisuutta, jolloin oma tarkasteluni on vain huomion kiinnittämistä politiikan julkisuuden nykyisiin konteksteihin. (Herkman 2010; Niemi 2007.)

Tutkielmani keskeisenä kontekstina niin teorian kuin analyysin osalta toimivat presidentin ja hänen puolisonsa populaarit henkilöhaastattelut ja -kuvat. Populaareina henkilökuvina tarkasteluni asettuu osaksi vuoden 2012 presidentinvaalien vaalijulkisuuden erittelyä ja uuteen presidenttipariin kohdistetun julkisen huomion ja populaarin kerronnan analysointia. Liitän presidenttiparin henkilökuvien kerronnan tuottaman tunteen ja affektiivisuuden tarkastelun tutkielmani teoreettisessa tarkastelussa osaksi nykyisiä medioituneen politiikan tekemisen tapoja, tunnepoliitikkaa ja *matalan vallan johtamistyylejä*.

Matalan vallan johtamistyyliksi voidaan kuvailla poliitikoiden tapaa rakentaa julkista imagoaan, missä poliitikko pyrkii pehmentämään toimijuutensa liitettäviä mielikuvia tuomalla julkisessa roolissaan korostetusti esiin arkisuuden, tavallisuuden ja inhimillisyyden piirteitä. Tällä tavoin poliitikko tuo esiin oman kuolevaisuutensa ja pyrkii osoittamaan olevansa ajatusmaailmaltaan lähellä kansaa. Poliitikon arkisuutta ja tavallisuutta korostavan johtamistyylin mataluus kuvastaa kansalaisten kokemusmaailmaa lähellä olevaa toimijuutta erotuksena kansastaan etäällä olevasta johtajasta. (Kantola 2014, 18–22.) Tässä mielessä tarkastelen presidenttiparin populaaria julkisuutta yksityisen ja julkisen rajojen väliin asettuvana politiikan julkisuutena, minkä lisäksi tarkastelen, kuinka henkilökuvien kerronnan kehystämät toimijaroolit ja kodinpiiriin sidotut subjektiasemat suhteutuvat osaksi presidentin imagopoliitikkaa sekä poliittista ja kulttuurista kansalaisuutta (Karvonen 2008; Herkman 2008a; Railo 2012).

Intiimin ja populaarin politiikan julkistamisella tarkoitan näin ollen kaikkia niitä politiikan tekemisen tapoja ja käytäntöjä, joissa politiikkaa ja poliittisia kysymyksiä henkilöimällä, tarinallistamisella ja mielikuvallistamalla tuotetaan julkisuudessa arkista, inhimillistä ja samaistettavaa kuvaa poliittisesta toimijasta. Toisin sanoen tarkastelen henkilökuvien tuottamia merkityksiä ja kodinpiiriin liitettyjä toimijarooleja julkisena esittämisenä ja osana presidentin julkista roolia muokkaavaa toimintaa. (Karvonen 2008, 41; Kantola 2014, 11–19; Niemi 2006.) Populaarit henkilökuvat toimivat presidenttiparin julkisena esittäytymisenä, jossa paljastetaan henkilökohtaista, yksityistä ja inhimillistä persoonaa. Henkilöityneessä julkisuudessa intiimiydestä tulee näin jaettua intiimiyttä. Henkilökuvien samaistettavien ja arkisten tarinoiden kautta kansalaiset voivat luoda tunneyhteyden presidentin todelliseen minään. (Karvonen 2008, 41; Railo 2012, 62–63; Richards 2004.) Näin huomioni populaarien henkilökuvien kerronnan analysoinnissa ei ole niiden symbolisuus ja affektiivisuus itsessään, vaan niiden tuottama populaari ja kansalaisia lähellä oleva politiikan kerronta – intiimi kertomus valtakunnan päämiehestä ja hänen puolisostaan.

2.2. Henkilöitynyt, intimisoitunut ja läheinen politiikka – arkiset tarinat osana presidentin matalaa valtaa

Politiikan ja mediajulkisuuden tutkimuksessa yksi kiistellyimmistä debateista koskee viihteen ja politiikan välistä suhdetta. Siinä politiikan medioitumista, henkilöitymistä ja viihteellistymistä on perinteisesti tarkasteltu poliittista julkisuutta ja toimintaa rapauttavana jälkimodernina tendenssinä. Toisessa näkökulmassa kehittyvä ja monimuotoistuva mediajulkisuus nähdään puolestaan poliittista toimintaa demokratisoivana, elinvoimaistavana ja tasa-arvoistavana muutoksena. Tässä optimistisessä näkökulmassa politiikan julkisuuden modernisaatiokehitys on liitetty tärkeäksi tekijäksi kansalaisyhteiskunnan aktivoinnissa ja poliittiseen toimintaan kiinnittymisessä. Tutkielmani lähestymistapana on jälkimmäinen julkisuuden ja politiikan muutokseen myönteisesti suhtautuva painotus. Teoreettisessa tarkastelussani kiinnitän huomiota politiikan ja julkisuuden modernisaatiokehitykseen suhteessa muuttuneisiin politiikan tekemisen tapoihin. Tarkastelussani liitän näin politiikan jälkimodernit kehityskulut yhteiskunnan poliittisen toimintaympäristön muutokseen, minkä keskeisenä tendenssinä politiikan on nähty medioituneen ja rajautuneen henkilöityneisiin näkökulmiin ja tarinallisiin esityksiin. (Kantola 2011a; Herkman 2008a; Karvonen 2008; Reunanen 2012.)

Julkisen elämän muutokset ovat keskeisiä politiikan kannalta, sillä ne taivuttavat poliittisen julkisuuden populaareihin muotoihin haastamalla perinteisen asiajournalismin uutiskriteeristöä.

Monimuotoistuvana ja intermediaalistuvana nykyinen julkisuus pakottaa samalla myös poliitikot avaamaan elämänsä osaksi populaaria merkityksenmuodostusta. (Hakala ym. 2012; Karvonen 2008.) Medioituneessa poliittisen toiminnan ympäristössä politiikka näyttäytyy kansalaisille enenevässä määrin affektiivisina esityksinä ja poliitikon henkilöhistoriaan puretuvina tarinoina. Poliitikan ja yhteiskunnan kulttuuriset muutokset ovatkin vaikuttaneet keskeisesti tapoihimme nähdä politiikka ja poliittinen toimijuus. Anu Kantola (2011a) puhuu osuvasti *hetken hallitsijoista* – jälkimodernissa ajassa kiinni olevista poliitikoista, joiden on täytynyt sopeutua muuttuneeseen politiikan toimintaympäristöön. Nykyisessä poliittisessa julkisuudessa politiikka näyttäytyykin osaltaan poliittisiin toimijoihin keskittyvänä *henkilökohtaisena poliittisuutena*. Siinä puolueiden ja poliittisten aatteiden sijaan poliittista kannatusta saavat enenevässä määrin henkilöityneet kampanjat, jolloin myös imagon ja persoonapolitiikan rooli on kasvanut poliittisen kannatuksen saavuttamiseksi. (ks. myös Borg & Paloheimo 2009, 14–16; Niemi 2006.)

Poliitikan henkilöitymiskehitys on lisännyt poliittisten johtajien medianäkyvyyttä julkisuudessa. Henkilökeskeisyyttä ovat vahvistaneet monet yhteiskunnan muutostendenssit, joista keskeisimpänä on politiikan *viestinnällistymiskehitys* ja etenkin television roolin merkitys politiikkaa kehystävänä mediana. Viestinnällistyneessä politiikan julkisuudessa politiikka näyttäytyy kansalaisille korostetusti poliittisten johtajien käsittelyyn rajautuvina näkökulmina ja julkisuuden esteettisinä painotuksina, mitkä tuovat politiikan asiakysymysten rinnalla esiin poliitikoiden persoonaa, esiintymistapaa ja johtajuustyyliä. Poliitikan julkisuuden medioituminen ei itsessään selitä politiikan esteettisten arviointikriteerien merkityksen kasvua politiikassa, vaan sen taustalla on nähtävissä poliittiseen kansalaisuuteen, puolueiden merkityksen muutokseen ja median vaikutusvallan kasvuun liittyvä modernisaatiokehitys. Tällä on ollut vaikutuksensa myös poliittisen kilpailun muutokseen, missä ehdokkaiden puoluetustan merkitys on vähentynyt poliitikoiden persoonallisten ja henkilökohtaisten ominaisuuksien roolin kasvaessa kansalaisten äänestyspäätöksiin vaikuttavina tekijöinä. (Paloheimo 2005; Borg & Moring 2005, 48–50; Kantola 2011b; Stanyer 2013.)

Bernard Manin (1997) liittää tämän jälkimodernin poliittisen toimintaympäristön muutoksen osaksi kehitystä, jota voidaan kuvata siirtymisellä puoluevetoisesta demokratiasta kohti kansalaisohjautuvampaa *yleisödemokratiaa*. Siinä kansalaisten suhde politiikkaan ja päättäjiin näyttäytyy mediavälitteisenä toimintana, jossa poliitikot kilpailevat kansalaisten suosiosta median rajamassa toimintaympäristössä. Poliittisen kulttuurin muutos kohti yleisödemokratiaa on lisännyt poliittisen henkilöjohtajuuden roolia ja samalla kasvattanut poliittisiin johtajiin liitettävien johtajuusodotusten ja henkilöityneen poliittisen tyylin merkitystä politiikassa (Paloheimo 2007, 207–208; Borg & Paloheimo 2009, 14–16). Liitän teoreettisessa ajattelussani henkilöityneen politiikan

osaksi politiikan *professionaalistumiseksi* kutsuttua ilmiötä, jossa politiikan toimijoiden on täytynyt mukautua poliittisen järjestelmän ja mediajulkisuuden muutoksiin terävöittämällä ja populaaristamalla omaa julkista esiintymistään sekä tuomalla omaa yksityistä persoonaansa ja henkilökohtaista arvomaailmaa näkyvämmiin julkisuudessaan esiin (Holtz-Bacha 2007, 63; Railo 2008a).

Politiikan henkilöitymisellä on ollut vaikutusta siihen, miten poliitikot hyödyntävät mediajulkisuutta toiminnassaan ja kuinka poliitikot toimivat julkisuudessa (esim. Pernaa & Pitkänen 2006; Herkman 2011). Marjo Kolehmainen (2015, 144–152) lähestyy kehitystä *henkilöityneen politiikan diskurssin* kautta. Siinä politiikka ei näyttäydy kansalaisille vain yhteiskunnallisten ongelmien määrittelynä ja puoluepoliittisena dialogina, vaan korostetummin henkilöityneenä julkisena esiintymisenä ja politiikan yksilöllisiin painotuksiin rajautuvana julkisuutena. Henkilöitynyt politiikan diskurssi tulisikin nähdä osana tunnepoliittikkaa sekä poliittista imagoa ja affektiivista julkikuvaa tuottavaa toimintaa. Siinä poliitikko asettaa itsensä ja oman toimijuutensa tietoisesti julkisuuden aiheeksi ja alttiiksi mahdollisella arvostelulle. Toisaalta julkinen esittäytyminen on väylä saada arvokasta mediajulkisuutta ja poliittista kannatusta tuottavaa myönteistä näkyvyyttä. (ks. myös Railo 2011a, 253–257; Richards 2004.)

Poliitikkojen, median ja yleisön välisessä muuttuneessa toimintaympäristössä henkilöitynyt myönteinen mediajulkisuus nähdään arvokkaana resurssina osana poliittisen kannatuksen saamista ja vaalimenestystä. Julkinen henkilökohtaisuus ja medianäkyvyys liitetään näin poliittisen *mediapäätöman* saavuttamiseen medioituneessa politiikan julkisuuden kulttuurissa. Siinä poliitikot kilpailevat medianäkyvyydestä, jonka avulla tavoitellaan kansalaisten ja äänestäjien silmissä poliittista hyväksyntää, uskottavuutta ja arvostusta – mahdollista mediapäätömaa, joka tukee poliittisen toimijan symbolista ja poliittista vaikutusvaltaa kansalaisten poliittikkakäsityksissä. (Reunanen 2012, 7–8.) Mediapolitiikan toimintaympäristössä korostuvatkin medianäkyvyyden lisäksi poliitikon esiintymistaidot ja julkisuuden hallinnan vakuuttavuus. Saavuttaakseen julkista kannatusta poliitikoiden täytyy esiintyä uskottavasti, jolloin poliitikon toiminnan arviointi kohdistuu juuri eleiden ja symbolisen viestin välittämisen taitoihin julkisuudessa. (Virkkunen 2006b, 158.)

Keskeistä politiikan henkilöityneiden painotusten tarkastelussa on siis nähdä henkilöityneet politiikan diskurssit osana poliitikoiden aktiivista julkisen toimijuuden rakentamista ja symbolista vallankäyttöä (Railo 2011a, 256–258; Railo 2012; Virkkunen 2006b, 156–158). Henkilönäkökulma on keskeinen tutkielmani tarkastelussa, koska kohdistan politiikan julkisuuden tarkastelun juuri presidenttiparin populaareihin aikakauslehtijournalismin henkilökuviin ja parisuhdehaastatteluihin. Henkilökuvien

kerronnallinen ja näkökulmallinen henkilökohtaisuus luo kuvan lähelle tulevasta journalismista, jossa kansalainen pääsee konkreettisesti kurkistamaan poliitikon kotiin, yksityiseen ja intiimiin. Poliitiikan henkilöityminen liittyy omassa tutkimuksessani näin politiikan intimisoitumiseen, arkistumiseen ja poliitikon tavallisuuden kuvauksiin medioituneessa politiikassa. (Railo 2011a, 70–73; Jallinoja 2000, 182–185; van Zoonen 2005, 72–73.)

Poliitiikan henkilöpainotteisuus liittyykin läheisen suhteen luomiseen äänestäjien kanssa. Poliitiikan yksityisillä ja henkilöityneillä painotuksilla pyritään tavoittamaan näin politiikasta etäälle jääneet äänestäjät puhumalla julkisuudessa heille läheisistä ja tutuista aiheista, kuten perheestä, parisuhteesta ja kodin merkityksestä elämässä. (Jallinoja 2000, 182–185; Stanyer 2013.) Poliittisen julkisuuden henkilöityneissä ja intiimeissä painotuksissa on kyse aitouden ja uskottavuuden tunteesta poliitikoita kohtaan, jota ei voida täysin saavuttaa pelkän poliittisen asiantuntemuksen avulla. Poliitikoiden näkökulmasta yksityisen julkistamisella pyritään luomaan kontakti äänestäjien kanssa, olemalla mediassa aitoja, rehellisiä ja vaatimattomiakin. Poliitiikan mediotuneessa toimintaympäristössä medianäkyvyyden ja poliitikon persoonan tavallisuuden, nöyryyden ja aitouden arviointi on tullut yhdeksi keskeisimmistä poliittisen kannatuksen tekijöistä, jopa ohi puoluepolitiikan ja poliitikoiden edustamien aatteiden. (Pels 2003, 19–40; Herkman 2011, 32; Virkkunen 2006a, 139–140.)

Poliitikoilta odotetaan nykyään yksityiselämänsä ja persoonansa avaamista julkisuudessa, mitä voidaan kutsua affektiiviseksi julkiseksi toiminnaksi, persoonapolitiikaksi ja tunnepoliitiikaksi. Siinä *politiikan intimisoituminen* nähdään poliitikon yksityiseen ja henkilökohtaiseen kodinpiiriin sekä persoonaan ja poliittiseen henkilöön liittyvien merkityksien kasvuna osana poliittista kamppailua ja professionalisoitunutta vaalipoliitiikkaa. Intimisoitunut ja affektiivinen julkinen esiintyminen muokkaavat näin myös poliittiseen toimijaan kohdistuvia johtajuusodotuksia. (Kolehmainen 2015, 162; Pernaa & Railo 2006; Paloheimo 2007, 207–208.) Poliitiikan ja julkisuuden intimisoitumisessa on siis kyse myös henkilökohtaisten emootioiden esittämisestä ja uskottavasta julkisesta hyödyntämisestä osana henkilöitynyttä politiikkaa (Lehtonen & Koivunen 2011, 34).

Intiimin ja henkilökohtaisen julkisuuden avulla poliitikot voivat tuottaa emotionaalista samaistumis pintaa poliitikon ja äänestäjän kanssa. Poliitikon henkilöön keskittyvän julkisuuden kautta tuodaan esiin dramaattisia elämänkohtaloita ja poliitikon identiteettiä muokanneita vaiheita uran varrelta. Viime vuosien aikana poliitikot ovat myös tuoneet omaa henkilöhistoriaansa esiin populaarin median lisäksi muun muassa vaalikirjojen ja blogien kautta, joilla pystytään pukemaan sanoiksi oman elämän vaiheet ilman, että media olisi välissä muokkaamassa tai vääristelemässä poliitikon sanomaa. (Niemi 2006, 231–232; Hakala 2011, 106–114.)

Vuoden 2006 presidentinvaalien kärkiehdokkaiden vaaliblogeja ja -kirjoja analysoineen Mari K. Niemen (2006, 231, 245) mukaan ehdokkaiden vaalikirjat ja henkilökohtaista elämää avaavat vaaliblogit saivat myös suurta mediajulkisuutta presidentinvaalien aikaan ja näin ehdokkaiden henkilöityneet painotukset liittyivät osaksi vaalikampanjaa ja vaaleista kertovaa julkisuutta. Ensimmäistä kertaa presidentinvaaliehdokkaana ollut Sauli Niinistö pystyi myös vuoden 2006 vaaleissa hälventämään häneen kohdistettua henkilöhistorian kaivelua tuomalla oma-aloitteisesti esiin vaalikirjassaan uransa varrelta häneen vaikuttaneita kohtalokkaita kokemuksia. Tällaisia olivat muun muassa selviytyminen tsunamista ja Niinistön historiaa varjostanut vaimon kuoleminen auto-onnettomuudessa ja leskeksi jääminen. Niinistö toi näin jo valmiiksi esiin ajatuksensa henkilöhistoriastaan, jolloin hän vähensi populaarin median mahdollisuuksia ja motivaatiota tuottaa Niinistöstä julkisia skandaaleja.

Niinistön elämäntarinaa vastoinkäymisten voittamisesta ja kohtaamisesta voi hyvin kutsua sankaritarinaksi, joka on omiaan herättämään luottamusta hänen johtajuuttansa kohtaan. Toinen mediajulkisuuden tunnepolitiikan ominaisuus liittyy puolestaan intiimin julkisuuden tuottamiin tavallisuuden kuvauksiin. Henkilökohtaisen julkistamisella saadaan tuotettua kuvaa tavallisesta ja arkisesta johtajasta, jonka elämä tässä suhteessa saa piirteitä ”tavallisen kansalaisen” elämästä. Tässä mielessä Niinistö voidaan nähdä olevan ihmisenä kuin kuka tahansa ”meistä”. (Jallinoja 2000, 183–184; Hermes 2005; Niemi 2007; Railo 2012, 55–62.) Elämäkokemusten esiin tuominen vaalien aikaan tuo siis äänestäjille poliitikkoa tutuksi, minkä lisäksi ne antavat tarttumapintaa ehdokkaan elämään, mistä yhtenä esimerkkinä vuoden 2006 presidentinvaaleissa oli Niinistön kohdalla leskeksi jääminen ja yksinhuoltajuus, mihin elämäntilanteena ihmiset pystyivät joko samaistumaan tai kokemaan myötätuntoa Niinistöä kohtaan (Niemi 2006, 244–245).

Tunnepolitiikassa on tärkeää tuottaa kokemuksia ja emootioita samanlaisuudesta poliitikon elämän ja arjen kanssa. Tässä mielessä esimerkiksi yhteiset harrastukset ja Niinistön mieltymys lumitöihin tai luonnon tarkkailuun voi tuottaa tunneyhteyden kansalaisen ja presidentin välille, mikä madaltaa ja lähentää suhdetta poliitikkoon ja hänen tekemäänsä politiikkaan. (Jallinoja 1997, 76–77, 92–93; Jones 2005, 17–18; Niemi 2007, 215–218.) Anu Kantola (2014, 17–22) liittää nykyiset politiikan persoonalliset ja henkilöityneet piirteet osaksi *matalan vallan johtajuustyyliä*, jotka painottavat poliitikon julkisessa esiintymisessä arkisuuden ja tavallisuuden kuvauksia. Poliittisen johtajan inhimillinen esiintyminen julkisuudessa voidaan nähdä jälkimodernina johtajuustyylinä, joka perustuu yhteenkuuluvuutta tukevien mielikuvien luontiin ja oman elämän avaamiseen julkisuudessa. Matalan vallan tyyleinä politiikan henkilökohtaisuus liitetään yhteiskunnan johtajuusodotuksiin ja haluttuja arvoidealeja heijastavaan julkiseen kuvaan. Poliittisen esiintymisen kansanomaisuus

näyttäytyy näin poliitikkojen harjoittamana persoonapolitiikkana ja henkilöityneenä vaalikampanjointina. Matalassa johtajuudessa perheen ja puolison esiintuomisella pyritään pehmentämään ja inhimillistämään julkista imagoa sekä samalla tuomaan poliittisen toimijan elämä lähemmäksi kansalaisten ja äänestäjien kokemusmaailmaa. (ks. myös Stanyer 2013.)

Poliittisten johtajien tavallisuuteen ja maanläheisyyteen pyrkivä johtajuustyyli ei ole sinänsä uusi ilmiö ja oman persoonan ja harrastusten esiin tuominen ovat liittyneet jo presidentti Urho Kekkosen johtamistyyliin ja julkiseen esiintymiseen. Presidentin johtajuustyyliä ovat vaihdelleet vuosien varrella, mihin ovat vaikuttaneet yhteiskunnallinen tilanne, poliittisen kulttuurin odotukset presidentin johtamistapaan kohtaan ja presidentin valtaoikeudet. Tämän lisäksi presidentit ovat Suomessa muokanneet johtamistapaansa persoonaansa vastaavaksi. Suuren poliittisen vaikutusvallan vastapainoksi Kekkonen halusi pitää presidenttinä yhteyden tavallisiin kansalaisiin. Johtamistyyliään Kekkonen ei tukeutunut vain seremonialliseen ja viralliseen hallitsemiseen, vaan pyrki luomaan mielikuvan julkisuudessa tavallisesta kansan miehestä, joka viihtyy luonnossa, urheilee ja kalastaa. Kekkosen johtamistyyliä voikin kuvailla kansanomaisuuteen tähtääväksi johtamiseksi. (Tiihonen 2013b, 347.)

Presidentti Martti Ahtisaari on ensimmäinen suoralla kansanvaalilla valittu presidentti, mikä muokkasi hänen johtajuustyyliään aiempiin presidentteihin nähden entistäkin enemmän arkipäiväiseen suuntaan. Presidenttinä Ahtisaari halusi pitää tiiviit yhteydet kansalaisiin tulella konkreettisesti kansan pariin kiertäessään aktiivisesti Suomea erilaisissa kunta- ja maakuntavierailuissa. Ahtisaaren tavallisuutta ja kansanomaisuutta tukivat hänen mutkaton luonteensa ja valmius saada kontakti kansalaisiin tavatessaan heitä toreilla ja kuntatapahtumissa. Johtamistyyliään Ahtisaari pyrkiin muuttamaan presidenttiyttä pelkkien ulkopoliittisten kysymysten vaikuttajasta kohti kansalaisyhteiskunnan edistäjää ja arvojohtajaa. (Tiihonen 2013b, 348–349; Herkman 2008a, 90–91; Pitkänen 2006, 195.)

Presidentti Niinistön johtamistyyliä ja johtajuutta arvioineen Unto Hämäläisen (2013, 295–298) mielestä Niinistö on pyrkinyt käyttämään suoralla kansanvaalilla saamaansa johtajuuden mandaattia monipuolisesti tuomalla yhteiskunnalliseen keskusteluun tärkeitä kansalaisyhteiskunnan kysymyksiä, kuten nuorten syrjäytymisen ja kasvaneen työttömyyden. Hämäläisen mielestä presidentiltä odotetaan arvojohtajuutta ja huomiovallan käyttöä nostamalla keskusteluun kansalaisille tärkeitä asioita. Hämäläinen kuvailee Niinistöä esimerkin voimaan uskovaksi ja sopeutuvaksi yhteistyöjohtajaksi, jonka on täytynyt pehmentää johtamistyyliään muuttaakseen itsestään muodostunutta tiukan talousmiehen mainetta sopuisammaksi koko kansan arvojohtajaksi.

Suomessa presidentit ovat halunneet esiintyä koko kansan johtajina ja säilyttää kosketuspinnan tavallisten suomalaisten elämään ja arkeen jo 1960-luvulta lähtien, eikä poliitikon julkinen tavallisuus ole ilmiönä siis uusi (Tiihonen 2013a, 13–14). Viimeisten vuosikymmenten aikana poliittinen toimintaympäristö ja poliittinen kulttuuri ovat kuitenkin muuttuneet huomattavasti, mikä näkyy etenkin politiikan ja median muuttuneina ja tiivistyneinä suhteina. Yhteiskunnan kehitys on vaikuttanut etenkin politiikan julkisuuden luonteen muutokseen, joka näkyy muun muassa aiempaa suurempana kärkeäytänä reagoida politiikan väärinkäytöksiin. Julkisuudesta on tullut samalla poliitikoiden näkökulmasta ennakoimattomampaa ja henkilökohtaiseen elämään ja persoonaan painottuvampaan. Poliitiikan julkisuus oli vielä muutama vuosikymmen sitten huomattavasti maltillisempaa kerronnaltaan ja poliittisia johtajia kunnioittavampaa. Julkisuuden rajat olivat myös selkeämmät yksityiselämän ja kodinpiirin rajautuessa lähes tyystin pois julkisuuden käsittelystä. Nykyisessä poliittisessa toimintaympäristössä politiikan tekemisen tavat ovat muuttuneet myös huomattavasti. Poliitiikan henkilökohtaisten painotusten voidaan sanoa yleistyneen laajassa mitassa osaksi politiikan kannatuksen hankintaa ja julkisuuden käsittelytapoja vasta viimeisten vuosikymmenten aikana. Muutos näkyy selvimmän politiikan mediajulkisuuden näkökulmien ja tyylien muutoksena kohti viihteellisempiä, populaarimpia ja poliitikkojen henkilökohtaiseen elämään painottuvampina näkökulmina. (Kantola 2011b, 35–36; Hakala 2011, 89–92; Pitkänen 2009, 104–106; Pernaa & Railo 2006.)

Poliittisten johtajien tavallisuuden, vaatimattomuuden ja maanläheisyyden kuvaukset tulee nähdä myös osana muuttuneita poliitikko-odotuksia. Asiantuntemuksen ja poliittisten taitojen lisäksi *poliittisen tyylin* merkitys on kasvanut kansalaisten arvioidessa poliitikon sopivuutta hoitamaan tehtäväänsä. Poliitikon arvioinnin tyyllillisissä painotuksissa korostuvat poliitikon persoonallisuus, ulkoinen olemus sekä hänen elämänpiiristään ja ajattelustaan heijastuvat arvostukset, joihin äänestäjä yrittää itseään sovittaa. Kannatuksen saamisessa on kyse tällöin äänestäjien samaistumisesta poliitikkoon ja kykyyn kokea hänen elämänsä arvomaailma omakseen. (Pels 2003, 60.) Tehdessään äänestyspäätöstään kansalaiset haluavat tietää, minkälainen poliitikko on ihmisenä, puolisona ja arkiroolissaan toimivana persoonana. Laajan poliittisen kannatuksen saamiseksi, etenkin henkilökeskeisissä presidentinvaaleissa, poliitikolta edellytetään poliittisten teemojen ja tietotaidon lisäksi kykyä puhutella koko kansan syvien rivien kokemusmaailmaa. Poliitiikan henkilöityneet painotukset voivat tuoda näin poliittisen toimijan julkiseen persoonaan samaistettavaa kosketuspintaa, mikä voi osaltaan ratkaista vaalit. (van Zoonen 2005, 72–73.)

Poliitikkojen tavallisuuden kuvaukset ja tasavertaisuutta viestittävä julkinen esiintyminen heijastavat politiikan julkisuuden ja poliittisen toimintakulttuurin luonteen muutosta, jossa kansalaisten

johtajuusodotukset ovat muuttuneet ja suhde politiikkaan on etäännytynyt. Tavoittaakseen kansalaiset ja herättääkseen kiinnostusta edustamiaan asioita kohtaan poliitikot tarvitsevat median tuomaa julkisuutta. Yhteiskunnan poliittisten sidoksien murentuessa ja puolueiden merkityksen vähentyessä myös poliitikon henkilökohtaisten ominaisuuksien ja persoonan luotettavuuden arviointi on muodostunut yhdeksi merkitseväksi tekijäksi poliitikoiden vaalimenestyksessä. (Herkman 2011, 32; Borg & Moring 2005, 49–50.) Johtajuustyylien madaltuminen voidaan nähdä seurauksena kansalaisten jälkimodernista notkistumisesta. Yhteiskunnan muutos on toisin sanoen vaikuttanut kansalaisten poliittisuuden muutokseen. Osallistumiseltaan notkistuneiden kansalaisten suhde julkisuuteen ja politiikkaan on aiempaa mediavälitteisempää ja puoluesitoutumattomampaa. Kansalaiset ovat toisin sanoen osallistumiseltaan liikkuvia ja individuaaleja, mikä on heijastunut myös politiikan tekemisen tapoihin. (Väliverronen 2011, 142–143.)

Vaalijulkisuuden mielikuvallistuminen ja tunteellistuminen sekä populaarin kerronnan tuottamat affektit, persoonan kuvaukset ja intiimielämän uutisointi tuovat poliitikon henkilön elämänpiirin osaksi poliittista merkityskamppailua. Henkilökohtaisen julkistamisessa ja persoonapolitiikassa on kyse pohjimmiltaan juuri kannatuksen hankkimisesta omalle arvomaailmalle ja poliittiselle toimijuudelle. (Railo 2012, 70–73.) Poliittisen toimijan arkisuuden ja tavallisuuden korostaminen julkisessa roolissa on osa nykyisiä politiikan performanssisia piirteitä, joilla pyritään saamaan luottamusta omalle hallinnalle (Kantola 2014, 18–23). Esiintymällä julkisuudessa ja tuomalla omaa yksityistä elämänpiiriä esiin poliitikot pyrkivät oikeuttamaan omaa asemaansa. Kyse on symbolisesta vallankäytöstä, jolla tavoitellaan oman vallankäytön legitimointia tuomalla esiin edustamansa ajattelutavan arvomaailmaa. Poliitikot ovat jo pitkään hankkineet kannatusta julkisuuden kautta, mutta politiikan medioitumiskehitys on laajentanut mediajulkisuuden käsittämään myös populaareja ja viihteellisempiä medioita. Poliittisen kamppailun viestinnällistyminen samalla henkilö poliittisia tapahtumien ja aatteita poliitikkoihin. (Railo 2012; Hakala 2011; Borg & Moring 2005, 49–50.)

Politiikan toimintatapojen muutoksen kohdalla on syytä tuoda esiin sitä, että suhtautuminen viihteeseen ja populaarijulkisuuden rooliin politiikan tekemisessä vaihtelevat poliitikoiden välillä. Salli Hakala (2011, 112–114) on tulkinnut ja analysoinut poliitikoiden suhtautumista populaariin ja henkilökohtaiseen julkisuuteen osaltaan sukupolvikysymyksenä, missä nuoremmat poliitikot suhtautuvat vanhempia poliitikoita luontevammin itsensä esiin tuomiseen, sosiaalisen median kampanjointiin ja viihteellisen julkisuuden hyödyntämiseen politiikassa. Suurten ikäluokkien poliitikoille mediajulkisuus on ollut politiikan tekemisessä sivuroolissa ja politiikka on ollut merkittävästi puolueohjautuvampaa kuin nykyään. Nuoremman polven poliitikoille politiikan tekeminen näyttääytyy puolestaan voimakkaammin henkilökohtaisena projektina ja sosiaalisesti

aktiivisena toimintana, missä ollaan aktiivisia kansalaisiin nähden lukuisten eri kysymysten osalta ja eri viestintävälineiden kautta. Nuoremman polven johtajuustyyliässä mediajulkisuuteen suhtaudutaan lähtökohtaisesti myönteisesti. (ks. myös Herkman 2008a, 91.)

Vuoden 2012 presidentinvaaleissa ehdokkaat suhtautuivat hyvin eri tavalla kansalaisten kohtaamiseen ja esimerkiksi internetin ja sosiaalisen median hyödyntämiseen vaalikampanjassa. Näkyvintä ero oli keskustan presidentinvaaliehdokkaan Paavo Väyrysen kohdalla, joka uskoi vankasti perinteiseen vaalityöhön ja politiikan jalkatyöhön kiertämällä liki jokaisessa Suomen kunnassa pitämässä puheita ja järjestämällä vaalitulaisuuksia ennen vaalikevättä 2012 (Anna 47/2011). Toisena ääripäänä oli vihreiden Pekka Haavisto, joka hyödynsi kampanjassaan todella paljon sosiaalista mediaa ja populaarikulttuurin tuottamia mielikuvia poliittisesta toimijuudestaan. Haaviston kampanjassa korostuivat vuorovaikutuksellisuus ja julkisuuden monipuolinen hyödyntäminen osana perinteistä vaalityötä. Haaviston kampanja rakennettiin tietoisesti Haaviston persoonan ja henkilön ympärille ja Haaviston henkilökohtainen elämä otettiin myös mukaan kampanjavälineeksi. Tämä näkyi selvimmin ironisena ja humoristisena suhtautumisena Haaviston homoseksuaaliseen, mikä arkaluontoisena teemana käännettiin kampanjan hyödyksi suostumalla sen viihteelliseen hyödyntämiseen Fingerpori-sarjakuvien aiheiden muodossa. (Eranti & Lindman 2014, 108–112; Kämppe & Lähde 2012, 22–24.) Väyrysen ja Haaviston erilaisia kampanjointitapoja voidaan kuvata lähestymistapojen eroina kansalaisten ja äänestäjien tavoittamisessa. Siinä missä Väyrynen pyrki tapaamaan jokaisen kannattajansa kasvotusten, Haavisto pyrki tavoittamaan äänestäjensä tunteen tasolla positiivisen ja populaarin henkilökampanjoinnin avulla.

Erilaisten johtamistapojen ja -tyylien lisäksi poliitikot suhtautuvat oman elämän avaamiseen ja politiikan viihteellisiin painotuksiin myös mediahallinnan näkökulmasta. Julkistaessaan omaa henkilökohtaista elämää poliitikoiden täytyy punnita tarkoin, kuinka paljon avaavat henkilökohtaista elämäänsä julkisuudessa? Poliitikot voivat hyötyä kannatuksen muodossa parisuhteen ja kodinpiirin avaamisesta aikakauslehtien sivuilla, mutta henkilökohtaisten asioiden julkistamisessa on aina samalla riskinsä. Julkistaessaan henkilökohtaisia asioita poliitikko altistuu myös niiden julkiselle käsittelylle ja merkityksellistämislle. Henkilöitynyt julkisuus voi olla poliitikolle myös epämieluisaa mahdollisten henkilökohtaisten tekijöiden arvostelun vuoksi. Osin tästä syystä osa poliitikoista suhtautuu julkisuuden yksityisiin ja henkilökohtaisiin painotuksiin politiikan työn pakollisena pahana. (Niemi 2006, 252.) Poliitikoiden täytyy tässä mielessä harkita tarkoin, missä määrin ja minkälaista julkisuutta haluavat esimerkiksi vaalikampanjoissaan? Kampanjoinnin henkilökohtaiset teemat ja johtajuustyyli tulee sopia myös poliitikon persoonaan (esim. Tiihonen 2013a, 15).

Juha Herkman (2008a, 96–97) on tuonut esiin politiikan viihteellistymistä ja professionalisoitumista käsittelevässä tutkimuksessaan, että vuoden 2006 presidentinvaaleissa mediajulkisuuden hallinta kohdistui ensimmäisenä juuri viihteelliseen ja populaariin julkisuuteen. Kampanjoinnissa haluttiin pitää ehdokkaan viihteellinen julkisuus kohtuuden rajoissa, jotta yleisön mielenkiinto ehdokkaan kampanjaa ja presidentinvaaleja kohtaan saataisiin pidettyä yllä. Ehdokkaiden mediajulkisuutta rajoittivat myös yksinkertaisesti vaalien aikarajoitteet. Jokaiseen ohjelmaan ei ollut mahdollista osallistua tiukan vaaliaikataulun vuoksi, eikä sitä nähty tarkoituksenmukaisena. Kuitenkin monipuolisella vaalijulkisuudella nähdään edelleen olevan merkitystä etenkin poliitikon persoonan esiin tuomisessa ja tässä mielessä vaalijulkisuuden viihteelliset ja henkilöityneet painotukset ovat asettuneet vakiintuneeksi osaksi ehdokkaasta rakentuvan politiikan julkisuuden kokonaisuutta.

Politiikan tyylin muutosta kevyempään, rennompaan ja henkilökohtaisempaan suuntaan ei voi selittää pelkästään sukupolvien välisenä erona. Poliitiikan muutosta selittävätkin paljon monisäikeisemmät yhteiskunnan ja poliittisen kulttuurin muutokset. Salli Hakala (2011, 113) on käyttänyt juuri Sauli Niinistöä esimerkkinä politiikassa meritoituneesta suurten ikäluokkien poliitikosta, joka on pystynyt mukautumaan politiikan ja julkisuuden muutospaineisiin. Hakalan mukaan Niinistöllä on taito esiintyä luontevasti populaarissa mediassa ja hän on tuonut onnistuneesti esiin julkisuudessa myös hänen henkilökohtaista elämää koskevia asioita. Seppo Tiihonen (2013b, 349–350) on puolestaan tuonut esiin Niinistön johtajuustyylin kansanomaisuutta. Tämä on näkynyt erityisesti Niinistön tavassa tuoda julkiseen keskusteluun kansalaisten arkea lähellä olevia asioita ja pyrkimyksenä pelkän mielipidevaikuttamisen sijasta konkreettisiin tekoihin esimerkiksi nuorten syrjäytymisen estämiseksi. Niinistön taitoa toimia monenlaisten yleisöjen edessä ja puhutella kansan syviä rivejä voi myös osaltaan selittää hänen suurta suosiotaan presidentinvaaleissa. Suurten ikäluokkien presidenttinä Niinistö pystyi tavoittamaan vuoden 2012 presidentinvaaleissa muita ehdokkaita paremmin erikäiset äänestäjäkunnat ja ylittämään näin myös sukupolvien välisiä rajoja (Rahkonen 2012, 265, 271–272).

Poliittisen toimijuuden rakentumisen ohella henkilöitynyt ja intiimi politiikan kerronta antaa valtaa kansalle arvioida politiikan edustajien arvomaailmaa ja heidän edustamia preferenssejä. Poliitiikan henkilöityneet ja intiimit painotukset, kuten päättäjän sukupuoleen, ikään tai persoonan luonteenpiirteisiin keskittyvä julkisuus, tuovat poliitikon yksityisen ja henkilökohtaisen elämänpiirin osaksi julkisuuden merkityskamppailua. Yhteiskunnan ja politiikan aateilmaston henkilöityydessä julkisuudessa poliittisiin johtajiin, kuten presidenttiin, poliittisista toimijoista tulee heihin liitetyn arvomaailman edustajia. Tämä tarjoaa kansalaisille väylän mobilisaatioon ja kannatuksen osoittamiseen ehdokkaaseen, johon liitetyt toimijaroolit ja arvomaailma vastaavat omaa ajattelua.

Kansalaisten poliittinen aktivoituminen perustuu tällöin tunteeseen yhteisestä ja poliitikon kanssa jaetusta arvomaailmasta. (Railo 2012, 68–72.) Jälkmodernilla ajalla politiikan täytyy olla helposti käsitettävää, populaaria ja refleksiivistä mobilisoidakseen kansalaisia mukaan toimintaan. Etenkin presidentinvaaleissa politiikan vaihtoehdot henkilöityvät kärkiehdokkaksiin, mikä toisaalta dualisoi ja pelkistää poliittista kamppailua, mutta toisaalta se helpottaa vaaliasetelmaan samaistumista ja näin lisää myös vaalien kiinnostavuutta. Tässä mielessä henkilöityneet politiikan diskurssit voidaan nähdä poliittisen vallan oikeuttamisen, mobilisoinnin ja hallinnan käytäntönä. (Eranti & Lindman 2014; Anttila ym. 2008, 14; Railo 2012, 72–73; Häyhtiö & Rinne 2007, 82.)

Politiikan julkisuuden muuttunut luonne ja henkilöitynyt kerronta kohdistavat tarkempaa huomiota presidentin toimijuuden esteettisiin tekijöihin, kuten persoonaan ja esiintymiseen, mutta samalla muuttunut toimintaympäristö on tuonut myös uusia mahdollisuuksia saada poliittista kannatusta ja kohdata äänestäjiä. Populaari politiikan julkisuus ja julkinen näkyvyys mediassa ovat osa poliitikoiden tarvitsemaa julkista pääomaa kannatuksen saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi. Tämän lisäksi julkinen esiintyminen ja haastatteluihin suostuminen voidaan tulkita väylänä osallistua oman julkikuvansa muodostukseen kertomalla oman versionsa oman elämän vaiheista ja henkilökohtaisen elämän vaikutuksesta omaan poliittiseen uraan. Poliitikoilta odotetaan nykyään oman elämän hallintaa ja luontevaa esiintymistä julkisuudessa. Uudessa aiempaa henkilökohtaisemmassa politiikassa poliittisten toimijoiden on täytynyt sovittaa yksityinen ja julkinen minä toisiaan tukeviksi tekijöiksi. Poliitiikan journalismissa henkilöityneet painotukset ovat näkyneet toisaalta aiempaa kriittisempänä ja rehellisempänä kirjoituksina poliitikoista, toisaalta uudenaikaisena politiikan julkisuuden emootioita ja tyyliä korostavina kuvauksina. (Railo 2011a, 74–77; Reunanen 2012; Borg & Moring 2005, 49–50.)

Teoreettisessa ajattelussani tarkastelen emotionaalista ja henkilöitynyttä politiikkaa järjestelmäpolitiikkaa tukevana tekijänä ja osana kansalaisten poliittista kansalaisuutta. Järjestelmäpolitiikaksi perinteisesti luokitellaan puolueiden, ministerien ja muiden poliittisten toimijoiden päätöksenteko ja edunvalvonta, missä neuvotellaan eri tahojen intresseistä. Poliitiikan henkilöityneet painotukset ja päätöksenteon tunnetekijät on usein nähty järjestelmäpolitiikan ulkopuolisiksi vaikuttimiksi. Kuitenkin politiikkaa ohjaavat faktapohjaisten tekijöiden ja argumenttien ohella myös henkilökohtaiset motiivit ja tunneperustelut. Poliitikassa päättäjät myös puhuvat henkilökohtaisista kysymyksistä ja arvovalinnoista ottaessaan poliittisesti kantaa esimerkiksi uskontoon ja seksuaaliseen suuntautumiseen. (Herkman 2011, 43–47.) Painottamalla julkisuuden henkilöitynyttä kerrontaa ja sen kehystämiä merkityksiä olen kiinnostunut niistä osana politiikan tunteellistumista, performanssisuutta ja mielikuvallistumista (Reunanen 2012, 18–19; Railo 2012,

70–73; Kantola 2014, 17–23; Pernaa ym. 2007). Perinteisesti tunteellisuus, henkilökohtaiset tekijät ja poliitikon intiimi elämänpiiri eivät ole kuuluneet politiikan rationaalisen päätöksenteon motiiveihin. Näin myöskään politiikan julkisuuden nykyisiä kehityskulkuja, kuten viihteellistymistä, medioitumista ja populaaristumista ei ole tulkittu poliittista toimintaa aktivoivana ja kansalaisuutta tukevana kehityksenä. (Goodwin; James & Polletta 2001, 1–9.)

Kuitenkin politiikka näyttäytyy kansalaisille medioituneessa politiikan julkisuuden kulttuurissa enenevässä määrin mediajulkisuuden rajaamana, jolloin myös käsitykset kiinnostavasta ja motivoivasta politiikasta muuttuvat. Edustuksellisessa demokratiassa on luontevaa, että kansalaiset etsivät vaaleissa parhaiten heidän tarpeitaan vastaavaa ja tavallista elämää ymmärtäviä ehdokkaita. (Herkman 2008b, 19–21; Richards 2004.) Henkilöityneessä vaaliasetelmassa poliittiset kysymykset inhimillistyvät ja personoituvat kärkiehdokkaiden ominaisuuksiin, jolloin myös äänestyskäyttäytymisessä korostuu samanlaisuuden vaatimus – *mimeettinen politiikan representaatio* – poliitikon ja kansalaisen välillä (Ankersmit 2002, 107–112).

Siinä missä käsityksemme politiikasta rakentuvat mediavälitteisesti ja politiikan uutisten kehystämänä, muokkaavat myös nykyinen affektiivisempi ja emotionaalisempi julkisuus käsityksiämme ja politiikkaymmärrystämme perinteisen uutiskerronnan rinnalla. Tässä mielessä henkilökohtaisella kokemuksellisuudella on merkitystä politiikassa ja vaikutusta niin kulttuurisen kansalaisuuden kuin poliittisen kansalaisuuden kehityksessä. (Livingstone & Lunt 1994; van Zoonen 2005; Kolehmainen 2015, 234, 239–240.) Säilyttääkseen elinvoimaisuutensa journalismin tulee pyrkiä ylläpitämään kiinnostavuuttaan ja vastaavuuttaan kansalaisten uutistarpeissa. Sama logiikka pätee myös poliittisen järjestelmän kohdalla. Yhtäläillä kuten politiikan julkisuuden kohdalla tulee myös politiikallakin olla kosketuksensa kansalaisten elämään herättääkseen kiinnostusta ja mielenkiintoa kansalaisten silmissä. (Niemi 2007; Hujanen 2009.) Läheiset, henkilökohtaiset ja samalla mahdollisimman suuren äänestäjäjoukon intressejä koskiskelevat poliittiset teemat ovat omiaan herättämään kiinnostusta ehdokkaan ajamaa politiikkaa kohtaan. Tämä on yksi selkeimmistä syistä politiikan mediajulkisuudessa kasvaneeseen rooliin politiikassa sekä persoonapolitiikan ja tunteisiin vetoavien vaalikampanjoiden lisääntymiseen.

Oman poliittisen persoonan esiin tuominen lisää ennen kaikkea kansalaisten kiinnostusta ehdokkaan politiikkaa kohtaan ja tuo siihen inhimillisiä sävyjä. Poliittisten kampanjoiden tulisikin perustua vahvan ehdokkaan lisäksi selkeään ja laajalti samaistettavaan viestiin, jota tukevat poliitikon henkilökohtaiset ominaisuudet. Ehdokkaan kampanjassa pitää olla jotain erityistä ja koskettavaa, jotta se saa ihmiset taakseen. Kansalaisten mobilisaatio vaatiikin nykyään aiempaa enemmän

vaikuttavuutta ja mukaansa tempaavaa affektiivisuutta. Poliittisten kysymysten populaaristuminen ja henkilöityminen voidaan näin tulkita positiivisina kehityksinä niiden poliittista mobilisaatiota tuottavan vaikutuksen vuoksi. Kansanomaistamalla ja selkeyttämällä omaa poliittista viestiään ehdokkaan kampanjointi jossain määrin rajautuu henkilöityihin teemoihin, mutta samalla sen avulla voidaan saada ihmiset kiinnostumaan politiikasta ja lähtemään äänestysuurnille sekä osallistumaan kampanjointiin. (Niemi 2007; Eranti & Lindman 2014, 108–109; Negrine 2007; Hujanen 2009.) Tunteet ja affektiivisuus eivät näin ollen ole irrallaan politiikasta, vaan nivoutuvat monin tavoin osaksi poliittista järjestelmää (Kolehmainen 2015, 234, 239–240; Mouffe 2005, 1–6).

Se, kuinka suhtaudumme politiikan henkilöitymiseen, intimisoitumiseen ja tarinallistumiseen on sidoksissa politikka- ja demokratiakäsityksiimme. Keskeistä eri demokratianäkemyksissä on, kuinka hahmotamme poliittisten toimijoiden ja kansalaisten välisen suhteen. Äänestäjien ja poliitikoiden suhteen symbolisuutta ja esteettisyyttä painottavat näkemykset tarkastelevat nykyisiä post-moderneja poliittisen toimintakulttuurin muutoksia positiivisesti. Tämäkään näkemys ei poissulje tai väheksy asiakysymysten käsittelyn merkitystä poliittisessa julkisuudessa. Siinä politiikan henkilökeskeisyys nähdään pikemminkin poliittista toimintaa aktivoivana painoituksena ja julkista keskustelua elinvoimaistavana tendenssinä, mikä lähentää kansalaisia ja poliitikoita toisiinsa. Poliitiikan henkilökohtaisuus tekee näin samalla politiikasta helpommin lähestyttävää ja kansalaisten arvomaailmaa vastaavampaa. (Reunanen 2012, 18; Karvonen 2008, 38–41.)

Poliittisten teemojen ja käsittelytapojen kosketuspinnalla kansalaisten kokemusmaailman kanssa on vaikutusta kansalaisten kiinnittymiseen politiikkaan. Kansalaisten näkökulmasta politiikan mielekkäillä ja kiinnostavilla aiheilla on selkeä vaikutus poliittisen toiminnan kanavoitumiseen ja aktivoitumiseen vaaleissa. Kaikki äänestäjät eivät seuraa vain politiikan asiakeskustelua tai osallistu poliittiseen toimintaan ylipäänsä. Tavoittaakseen nämä perinteisen uutismedian ulkopuolella olevat kansalaiset ja aiempaa liikkuvammat äänestäjät, poliitikot tarvitsevat henkilöitynyttä ja populaaria julkisuutta perinteisen vaalikampanjoinnin rinnalla. (Heikkilä ym. 2012, 228–238; Borg & Moring 2005, 48–50.)

Mediajulkisuus, mukaan lukien populaari uutiskerronta, on poliittisille toimijoille, kuten presidentille, tärkeä väline niin poliittisten tavoitteiden kuin oman julkikuvan ja kannatuksen saavuttamisessa. Poliitiikan henkilöityneet ja tyylilliset painotukset tulee tässä mielessä nähdä asiantuntemusta tukevinä tekijöinä poliittisen pääoman hankkimisessa vaaleissa. Henkilöityneet ja kodinpiiriin sidoksissa olevat arvot ja poliitikon persoonaan artikuloituvat johtajuustyyliä voivat näin ajatellen tuottaa asiakysymyksiin nivoutuvaa poliittista kannatusta laajentavaa luottamusta

äänestäjiltä. (Herkman 2010, 17–19; Reunanen 2012, 18; Karvonen 2008, 38–41; Niemi 2006, 229.) Sitä tarvitsevat kaikki poliitikot, eikä presidentti tee tässä suhteessa poikkeusta.

Vaikka politiikka on intimisoitunutta, henkilöitynyttä ja viihteellistynyttäkin, presidentiksi valitaan edelleen poliitikko, jolla on vankkaa politiikan asiantuntemusta, laajaa kokemusta päätöksenteosta ja kattavaa politiikan tietotaitoa. Tämän lisäksi Suomessa presidentit ovat tulleet suurten puolueiden joukosta, joilla on ollut jo valmiiksi laaja kannatuspohja ja suuren puolueen tuoma iso kampanjakoneisto. Ilman politiikan perinteisiä taitoja, kuten asiakysymysten hallintaa ei politiikassa voi jälkimodernissa toimintaympäristössäkään pärjätä. (esim. Pitkänen 2006.) Kuitenkin presidentin ja muiden poliittisten johtajien, kuten puolueiden puheenjohtajien ja ministerien toimintaa arvioidaan nykyään myös tunne- ja persoonapolitiikan tekijöiden kautta (Railo 2011b; Saarenmaa 2011). Tässä mielessä poliitikoiden henkilökohtaisiin tekijöihin ja poliitikoiden persoonaan keskittyvä julkisuus on tullut osaksi poliittisten toimijoiden mediakuva. Jälkimodernilla ajan poliittisessa toimintaympäristössä poliitikoilta odotetaan myös julkista esiintymistä, jolloin heidän on täytynyt laittaa aiempaa enemmän persoonansa ja henkilökohtaisen toimijuutensa peliin. Poliitikon ammattitaidon osaksi on näin tullut taito esiintyä ja viestiä vakuuttavasti. Populaari ja henkilöitynyt julkisuus tulisi tässä mielessä nähdä yhtenä tapana monipuolistaa ehdokkaan mediakuva ja saada näin laajempaa kannatusta vaaleissa, mitä vain perinteisen puoluepoliittisen kampanjoinnin avulla saisi. (Herkman 2008b, 19–21; Herkman 2010, 17–19; Niemi 2006, 269–271.)

Vaalipolitiikoinnin ja suuremman kannatuksen tavoittelun lisäksi tunteellinen, henkilöitynyt ja intimisoitunut politiikan julkisuus antaa mahdollisuuden keskustella ehdokkaiden edustamista yhteiskunnallisista arvoista. Julkisuuden käsitellessä poliitikoiden persoona, elämänarvoja ja kerronnallistaessa kodinpiirin kontekstiin sidottua toimijuutta henkilöitynyt politiikan journalismi tuo kansalaisille väylän kritisoida ja keskustella julkisuuden tuottamista arvolatauksista ja poliitikkoihin liitettävistä merkityksistä. Kansanlaisten osoittama kannatus ehdokkaiden edustamalle arvomaailmalle realisoituu viimeistään vaaleissa. (Saarenmaa 2011, 151–152; Railo 2011b, 141–Railo 2012, 70–72.) Kansalaisten näkökulmasta henkilöitynyt ja intimisoitunut politiikan käsittely liittyy siis kysymykseen, kenen edustamalle arvomaailmalle haluamme antaa kannatusta ja minkälaista johtajuustyyliä esimerkiksi presidentissä arvostamme?

Politiikan henkilöityneet painotukset ja matalan vallan tyylit asettuvat poliittisen toimijuuden arvioinnissa keskusteluun päättäjien kosketuspinnasta kansalaisten kanssa. Tutkielmassani tarkastelen muuttunutta politiikkaa erityisesti presidentin poliittisen toimijuuden näkökulmasta. Poliittisena johtajana presidentin tulee puhutella kansalaisiaan. Tullakseen valituksi presidentiksi

ehdokkaan täytyy pystyä saavuttamaan puoluepoliittista kannatusta laajempaa suosiota. (esim. Herkman 2011a.) Presidentit ovat myös itse halunneet esiintyä vuosien saatossa kansaa lähellä olevina johtajina (Tiihonen 2013b, 347–350). Presidentinvaaleissa ehdokkaan on perusteltava ja vakuutettava äänestäjille olevansa paras kandidaatti presidentiksi. Kannatuksen pohjalla on näin useita tekijöitä – niin poliitikon henkilöön ja persoonaan painottuvia kuin asiakysymyksiin ja niiden hallintaan kohdistuvia odotuksia. Toiset äänestäjistä arvostavat näkemysten vastaavuutta ja poliitikon ammattitaitoa, toiset puolestaan painottavat poliitikon persoonaan liittyviä tekijöitä, luonteen miellyttävyyttä ja itselle parhaiten sopivaa poliittista tyyliä. (Karvonen 2007, 118–120; Reunanen 2012.)

Yhteistä näille politiikan edustajien johtajuusodotuksille on, että päättäjillä täytyy olla kyky samaistua laajasti kansalaisten kokemusmaailmaan ja saavuttaa kosketus kansalaisille tärkeisiin asioihin. Tässä mielessä matalan vallan johtajien poliittisen kannatuksen edellytyksenä on taito puhua ikään kuin koko kansan suulla. Poliitikkona presidentiltä odotetaan toisaalta vahvaa johtajuutta ja asiaosaamista, toisaalta hänen persoonassaan täytyy olla inhimillisiä piirteitä ollakseen ”meidän” kaltaisemme. Poliittista osaamista on tällöin taito puhutella kansalaisia puoluekannasta riippumatta kiteyttämällä kaikkien suomalaisten sosiaalisesta ja yhteiskunnallisesta ymmärryksestä jotain keskeistä. (Karvonen 2007, 118–120; Reunanen 2012, 7–9, 13, 17–18; Paloheimo 2007.)

Tästä henkilökohtaisen ja intiimin poliittisuudessa ja matalan vallan notkeassa johtamistyyliässä onkin viime kädessä kyse – poliitikon kyvystä puhutella monipuolisesti kansalaisten ja äänestäjien kokemusmaailman kanssa. Poliitiikan intimisoituminen ja henkilöityminen ovat vaikuttaneet ennen kaikkea median toimintatapojen ja politiikan tekemisen tapojen muuttumiseen, missä korostuvat politiikan esitysluontoisuus ja performanssisuus. Näin politiikan jälkimodernit toimintakulttuurin muutokset tulisi nähdä politiikan ammattitaidon kehityksenä, jossa mediajulkisuuden kasvanut rooli kansalaisten politiikkakäsityksissä otetaan huomioon. Poliitikassa on aina ollut kyse henkilöistä ja poliittisista toimijoista, joiden kautta politiikka on kanavoitunut ja realisoitunut. Tässä mielessä politiikan henkilöitymiskehitystä voidaan selittää sillä, että politiikka itsessään ei ole kovinkaan paljoa muuttunut, politiikka vain näyttää nykyään erilaiselta. Poliitiikan mediajulkisuudessa politiikan henkilöt ovat aiempaa näkyvämmiin esillä ja hyvä niin, sillä henkilöt ovat aina kiinnostavia – myös jälkimodernina aikana. (Railo 2008a, 96–97; Niemi 2007; Corner 2003, 80.)

2.3. Populaari aikakauslehtijournalismi osana viihteellistynyttä ja medioitunutta politiikan julkisuutta

Politiikan julkisuuden esitystavat ovat viimevuosikymmenten aikana medioituneet ja monimuotoistuneet. Enää ei voida puhua yhdestä yhteisestä julkisuudesta, joka keräisi koko kansakunnan yhteen seuraamaan uutisia ja siten osallistumaan yhtäaikaaisesti poliittiseen keskusteluun. (esim. Pernaa & Niemi 2009, 9–10; Berg ym. 2009, 33.) Kehitystä on kuvattu *politiikan medioitumisella*. Kehitykselle on ominaista, että journalismin sisällöllinen määrittely on siirtynyt 1990- ja 2000-luvulla poliittisilta instituutioilta ja poliitikoilta median määrittelemäksi. Uutisagendan lisäksi politiikan julkisuuden medioitumisen myötä myös uutiskerronnan tyyli ja uutisoinnin tavat ovat muuttuneet. Vielä 1960-luvulla politiikan kentän itse määrittämän poliittisen puheen tyyli, retoriikka ja aihealueet ovat saaneet viime vuosikymmenten kehityksessä rinnalleen uusia kevyempiä ja viihteellisempiä piirteitä, jotka ovat perinteisesti puuttuneet poliittisesta keskustelusta. (Väliverronen & Kunelius 2009, 244–247; Mazzoleni & Schulz 1999.) Poliitiikan julkisuuden muutos on lähentänyt eri medioiden sisältöä ja kerronnallista tyyliä toisiinsa, mikä on tuonut myös populaarin aikakauslehtijulkisuuden uutiskerronnan tiiviimmäksi osaksi politiikan julkisuutta (Karvonen 2008, 30–32).

Tässä kappaleessa avaan politiikan julkisuuden muutosta kohti aikakauslehtimäisempää ja populaarimpaa uutiskerrontaa, minkä keskeisimpänä muutostendenssinä on juuri mediajulkisuuden keskeisyys nykyisessä politiikan toimintaympäristössä. Samalla pyrin tuomaan esiin aikakauslehtijournalismin merkitystä ja roolia viihteellisempänä uutisointina osana presidentin mediajulkisuutta. Julkisuuden kehityksen vaikutukset on nähtävissä myös presidenttiin kohdistetussa julkisessa huomiossa ja viimeisten presidentinvaalien vaalijulkisuudessa. Presidentinvaaleilla on vaaleista toiseen valtavan suuri media-arvo, minkä vuoksi monet politiikan julkisuuden kehitystendenssit, kuten politiikan medioituminen, viihteellistyminen, kampanjoinnin professionalistuminen ja politiikan painottuminen henkilökohtaisiin kysymyksiin näyttäytyvät selkeinä juuri presidentinvaaleissa. (Isotalus 2007, 28–29; Herkman 2008, 90–93.) Tämän lisäksi presidentinvaalien henkilökeskeisyys ja aikakauslehtien henkilökuviin kerronnallinen tyyli linkittyvät luontevasti toisiinsa. Aikakauslehtien henkilökuviin paneudutaan juuri politiikan henkilöön ja persoonaan, mikä tuo aikakauslehtien tuottaman julkisuuden tarkastelun mielekkääksi erityisesti presidentinvaalien kontekstissa (Railo 2011a, 24–27).

Politiikan medioitumisella on tyypillisesti kuvattu politiikan ja poliittisen viestinnän muuttuneita suhteita, mitkä ovat vaikuttaneet niin journalismin kuin politiikan tekemisen tapojen kehitykseen

(Ampuja ym. 2014, 28). Medioituminen on liitetty nykyiseen median hallitsevaan rooliin politiikassa. Medianäkyvyydestä on myös tullut pääomaa valtaa pitävälle ja etenkin poliitikoille (Reunanen 2012; Myllynen, Raiskila & Wiberg. 2012). Medioituminen on yleisesti nähty median hallitsevana roolina nykyisessä politiikan toimintaympäristössä, missä poliitikoiden on täytynyt mukautua muuttuviin journalismiin ja julkisuuden käytäntöihin. Tämä on näkynyt mediajulkisuuden merkityksen kasvuna politiikassa ja etenkin kannatuksen hankkimisessa vaaleissa. Lisääntyvä politiikan esitysluonteisuus ja poliitikoiden käsittely mediassa ovat muuttaneet myös kansalaisten suhteutumista politiikkaan. Poliitikasta on tullut kansalaisille aiempaa mediavälitteisempää. Medioituminen liittyy näin kehitykseen, jossa äänestäjien tiedot politiikasta ja poliitikoista muodostuvat enenevässä määrin medioiden tuottaman julkisuuden, uutiskerronnan ja ehdokkaiden merkityksellistämisen kautta. (Herkman 2010, 9–12; Herkman 2011, 99–98; Väliverronen & Kunelius 2009, 225–226; Mazzoleni & Schulz 1999; Kunelius ym. 2009.)

Politiikan julkisuuden kehitystä on osaltaan kuvattu *tabloidisaation* termillä. Siinä politiikan on nähty viihteellistyneen, henkilöityneen ja tuoneen poliitikoiden yksityiselämää näkyvämmiin esiin. Tabloidisaatiossa on kyse juuri yksityisen ja julkisen toimijuuden sekä viihteen ja politiikan painotusten sekoittumisesta politiikan journalismissa. Julkisuuden iltapäivälehtimäistymistä on selitetty median kaupallistumisella ja kilpailun kiristymisellä. Tabloid-journalismi on journalistiselta tyyliltään iskevämpää ja tarinallisempaa, painottuen politiikan henkilöäkökulmiin ja poliitikkojen intiimin elämänsäpiiriin käsittelyyn, kuten persoonaan, ulkoiseen olemukseen, harrastuksiin ja perheeseen. (Lloyd 2008, 10; Juntunen & Väliverronen 2009; Pitkänen 2009, 81.)

Juha Herkman (2011, 98–108) liittää mediajulkisuuden henkilökohtaisuuden ja poliitikoiden yksityiselämän kokemuksellisuuden käsittelyn *politiikan intimisoitumiseen*. Siinä poliitikon henkilökohtainen elämä ja intiimiin elämänsäpiiriin pureutuva käsittely nähdään strategisena osana poliitikon julkista esiintymistä. Intiimiys on siis tässä ajattelussa yksityisten asioiden – kodin, perheen ja henkilökohtaisten asioiden – julkista käsittelyä ja henkilökohtaisen politisointia. Se voi terminä viitata niin seksuaalisuuteen ja ruumiillisuuteen, mutta myös arkiseen, läheiseen ja toverilliseen tapaan ilmaista asioita. Poliitiikan intimisoitumisella viitataan siis siihen, että nämä yksityiselämän piiriin aiheet ja näkökulmat tulevat laajemmin osaksi politiikkaa ja politiikan mediajulkisuutta. Poliitikon julkinen intiimiys on näin osa poliitikon henkilökohtaiseen kytkeytyvää markkinointia ja kampanjointia, jolla pyritään luomaan samaistettavaa ja maanläheistä kuvaa poliitikosta. Mediajulkisuus puolestaan suosii käsittelyssään lukijoita lähellä olevia aiheita sekä persoonaansa ja henkilökohtaista elämänsä esiin tuovia poliitikoita, mikä osaltaan tuo julkisen intiimiyden korostetummin näkyväksi julkisuudessa. (myös Kanerva 1994, 112–114.)

Mediajulkisuuden kehityksellä on ollut vaikutuksensa journalististen tyylien ja eri uutisgenrejen sekoittumiseen, missä aiemmin tiukasti eritellyt vakava ja viihteellinen media ovat lähentyneet toisiaan. Nykyistä politiikan julkisuutta ohjaavat aiempaa populaarimmat ja intiimimmät näkökulmat. Poliitiikan julkisuuden medioituminen on vaikuttanut myös siihen, että politiikkaa ja poliitikoita tarkastellaan heidän henkilöidensä ja persoonansa kautta. Julkisuuden henkilöityneet painotukset ja kodinpiirin kontekstiin sidotut näkökulmat ovat näin myös laventaneet politiikkaa käsitteenä. Poliitiikan näkökulmiltaan monipuolistunut kerronta on haastanut politiikan journalismin vakiintuneet käsitykset, mikä on tuonut politiikan julkisuuteen viihteellisiä ja populaareja elementtejä. (Pernaa & Niemi 2009, 9–10; Herkman 2010, 5–7; Reunanen 2012; Pitkänen 2009, 80–82.) Tällaista politiikan julkisuuden kehitystä voidaan kutsua politiikan journalismin populaarikulttuuristumiseksi (Karvonen 2008, 30–31).

Julkisuuden populaaristuminen asettuu osaksi keskustelua julkisuuden fragmentoitumisesta. Yhteiskunnan poliittisen toimintaympäristön muuttuessa ennen poliittista julkisuutta hallinnut eliittijulkisuus (valtakunnalliset päivälehdet ja uutislähettykset) sai rinnalleen erilaisia populaareja julkisuuden muotoja, kuten päivälehtien viikonloppuliitteitä ja aikakauslehtiä. Tämä tarkoitti samalla myös uutisaiheiden tyylin muutosta yleisistä poliittisista ongelmista kohti populaarimpia, arkisempia ja ihmiskeskeisempiä aiheita. Poliitiikan julkisuuden populaaristuminen nähdään kehityksessä osana yhteiskunnan sosiaalista ja kulttuurista eriytymistä, mikä on heijastunut julkisuuden eriytymiseen kansakunnalle yhteisestä valtajulkisuudesta erilaisiin pienempiin medioihin sekä vasta- ja vaihtoehtojulkisuuksiin, mitkä toivat julkiseen keskusteluun uusia perinteisestä valtajulkisuudesta sivuun jääneitä näkökulmia ja aiempaa kevyempää kerrontaa. Populaarijulkisuus nähdään mediajulkisuuden kehityksessä osana valtajulkisuutta, mutta siinä voidaan nähdä piirteitä myös vasta- ja vaihtoehtojulkisuuksista. Mediajulkisuuden populaaristuminen nähdään tässä ajattelussa journalististen painotusten muutoksena, jossa julkisuus on muuttunut poliittisten argumenttien oikeuttamisesta ja raportoinnista keskustelelevampaan ja ihmisten sosiaalisuutta rakentavampaan suuntaan. (Nieminen 2001, 188–195; Pernaa, Pitkänen & Railo 2006, 275–277.)

Eliittijulkisuus toimii ajattelussa synonyymina perinteiselle politiikan uutiskerronnalle, mikä käsittää niin perinteisen printtimedian kuin valtakunnalliset uutislähettykset. Tutkielmani aineisto – populaarit aikakauslehtihaastattelut ja henkilökuvat – ovat kerronnalliselta tyyliltään eliittijulkisuutta kevyempiä, kansanomaisempia ja populaarimpia. Nykyisessä mediajulkisuudessa populaarit aikakauslehdet voidaan nähdä poliittista julkisuutta täydentävänä politiikan julkisuutena. Populaari media ymmärretään perinteisen politiikan julkisuuden vastinparina – niin sanottuna uutena politiikan journalismina. Tähän kategoriaan asettuvat politiikan viihteellinen sisältö ja myös sanomalehtien

viikonloppuliitteiden ja aikakauslehtien henkilö- ja parisuhdehaastattelut. Journalististen rajojen murtuessa ja politiikan julkisuuden tyylin monimuotoistuksessa onkin tärkeää avata, mitä politiikan julkisuudella nykyään tarkoitamme ja mitkä mediat laskemme siihen kuuluvan? (Pernaa & Niemi 2009, 12; Herkman 2008b, 19–21; Nieminen 2001, 192–195.) Omassa tarkastelussani katson politiikan julkisuutta monimediaalisena kokonaisuutena, mikä sisältää perinteisen median (sanomalehtien sekä uutis- ja ajankohtaisohjelmien) lisäksi uudentyyppisiä politiikan julkisuuden populaareja lajityyppejä, kuten aikakauslehtien henkilökuvia ja -haastatteluja (Berg ym. 2009, 33; Ruoho & Saarenmaa 2011, 15; Pernaa ym. 2006, 275–277).

Populaarijournalismilla tarkoitetaan kirjaimellisesti journalismia, joka kuuluu kansalle. Journalismina se on suuren yleisön kuluttamaa laajalevikkistä uutissisältöä, joka sisällöltään kumpuaa kansan tarpeista ja elämästä. Populaarijournalismin tarkoituksena on herättää tunteita ja palvella kansalaisten mieltymyksiä kirjoittamalla lukijoita kiinnostavia juttuja. Yksinkertaistetusti populaarijournalismi on suurelle yleisölle kirjoitettua koko kansan kulttuuria, joka tarjoaa lukijoilleen elämyksiä, viihdettä ja samaistettavia elämänkohtaloita. Populaarin julkisuuden voidaan nähdä asettuvan jonkinlaiseksi vastavoimaksi valtamediaa vastaan tarjoten yleisölleen perinteisestä uutisvirrasta poikkeavaa sisältöä ja erilaisia tulokulmia esimerkiksi politiikkaan. Vaikkakin populaarijournalismi asettuu julkisuudessa osaksi viihteen sfääriä, siellä käsitellään myös politiikkaa ja poliittisia kysymyksiä. Poliittikka on sidottu tyypillisesti populaarissa mediassa yksilölähtöisiin näkökulmiin ja kodinpiirin kontekstiin, joka tuo sen tuottamaan uutissisältöön piirteen lukijoitaan lähellä olevana journalismina. (Fornäs 1998, 177–178; During 2005, 27–28; Nieminen 2001, 192–193; Töyry 2009, 129–130; Hujanen 2009, 112.) Tutkielmassani tarkastelen aineistoni aikakauslehtiä nimenomaan populaarina mediana ja osana populaaria politiikan julkisuutta.

Tutkielmani näkökulmana journalismin kehitykseen on tarkastella medioituneen julkisuuden ja erityisesti politiikan populaarin uutiskerronnan roolia ja merkityksiä osana nykyistä politiikkaa, presidenttiin kohdistettua populaarijournalismia ja presidentinvaalien vaalijulkisuutta. Media on tullut keskeiseen osaan politiikan tekemisessä ja siinä, kuinka politiikan kysymykset välittyvät kansalaisille. Kehitys näkyy myös presidentin vaalijulkisuuden muutoksena kohti populaarimpia ja viihteellisempiä medioita, joiden kautta pyritään saavuttamaan laajaa mediahuomiota. Poliitiikan julkisuus ei tässä mielessä rajaudu vain perinteiseen mediaan ja etenkin vaalien aikaan poliitikot pyrkivät hyödyntämään julkisen näkyvyyden myös populaarissa mediassa. Äänestäjät seuraavat politiikkaa ja vaalien kampanjointia enenevässä määrin medioiden välityksellä ja joukkoviestimien rajaamien näkökulmien kautta. Tässä mielessä julkisuuden ymmärtäminen monimediaalisena kokonaisuutena tuo myös populaarin uutisoinnin arvonmuodostuksen ja merkityksellistämisen

arvioinnin osaksi politiikan mediajulkisuuden arviointia. (Pernaa 2007, 16–17; Pitkänen 2009, 81–83.)

Mediajulkisuuden ja poliittisen kampanjoinnin kehityskulut, kuten politiikan ammattimaistuminen ja julkisuuden henkilöityminen ja viihteellistyminen näkyvät selkeimmin juuri henkilökeskeisissä suuren mediahuomion presidentinvaaleissa, mitkä vaaleina eroavat muista niin sanotuista puoluepoliittisista vaaleista viihteellisyydessään ja julkisuuden kärkkäydessään. Presidentinvaalit tuovat myös vaalien poliittisiin ohjelmiin ja mediajulkisuuden painotuksiin aivan erityisen henkilökeskeisyyden. Menestyvä presidentinvaalikampanja tarvitseekin laajaa yleisöä vetovan poliittisen kampanjan lisäksi mielenkiintoisen ja valovoimaisen persoonan, jolloin myös vaalikampanjat muovautuvat samaistettavan ja tunteita herättävän tarinan ympärille. Kampanjoinnin tunteikkuuden ja samaistettavuuden osalta mediajulkisuus on suuressa roolissa ehdokkaiden arvomaailman välittäjinä sekä muokkaajina. Tiedotusvälineiden merkitys on vain korostunut presidentinvaalien muuttuessa suoraksi kansanvaaliksi 1990-luvulla, mikä on osaltaan myös rajannut presidentinvaaliuutisointia henkilöityneeseen ja ehdokkaiden yksityiselämää korostavaan suuntaan. Presidentin poliittisen roolin muutoksen myötä presidentti on nähty myös aiempaa voimakkaammin arvojohtajana, mikä on samalla voimistanut ehdokkaiden henkilökohtaisten ominaisuuksien ja persoonan arviointia julkisuudessa. (Pitkänen 2006, 193–195; Isotalus 2007, 28–29; Eranti & Lindman 2014, 108–109.) Presidentin roolia arvojohtajana on myös kritisoitu (esim. Wiberg 2007, 225–227).

Presidentin ja hänen puolisonsa näkymistä kevyempien politiikan julkisuuden sivuilla voidaan selittää politiikan julkisuuden muuttumisella kohti intiimimpiä ja henkilöityneitä näkökulmia. Tämä ei tarkoita sitä, että politiikan julkisuus olisi kauttaaltaan intimisoitunutta ja viihteellistynyttä. Pikemminkin kyse on politiikan julkisuuden kehityksestä, jossa osa poliittisesta julkisuudesta koostuu nykyään poliitikoiden tai presidentin henkilöön ja parisuhteeseen keskittyvästä käsittelystä. (Railo 2011b, 141.) Samalla poliitikoiden on täytynyt ottaa muuttunut politiikan journalismi huomioon toiminnassaan etenkin vaalien alla, jolloin ehdokkaisiin kohdistuva poliittinen huomio on kovimmillaan. Asetelma näkyy myös presidentinvaaleissa. Presidentinvaalit herättävät julkisuudessa suurta kiinnostusta, eivätkä presidentinvaalien aikaisen julkisuuden teemat rajaudu pelkästään presidentin tehtäväkenttään ja ulkopoliittisiin kysymyksiin. Median huomion kohteena ovat presidentinvaaleissa asiakysymysten rinnalla myös ehdokkaiden henkilökohtaiset arvot, perhesuhteet ja harrastukset, mikä tuo vaalijulkisuuden kokonaisuuteen samalla viihteellisiä ja populaareja piirteitä. (Pitkänen 2006, 193–196; Aarnio & Isotalus 2000, 14–18; Herkman 2008a, 90–94; Herkman 2008b, 13–14.)

Laajasta mediahuomiosta on myös hyötyä poliitikoille. Riitta Jallinoja (1997, 69–71) on tuonut esiin, että median ja poliitikkojen välillä on keskinäinen vuorovaikutussuhde, jossa kaikki osapuolet hyötyvät toisistaan. Media tarvitsee kiinnostavia uutisaiheita ja ajankohtaista uutissisältöä ja poliitikot tarvitsevat julkisuutta kannatuksen saamiseksi ja kasvattamiseksi. Tämä molemminpuolinen hyötysuhde on omiaan lisäämään myös poliitikoiden yksityiselämän ja persoonan käsittelyä julkisuudessa. Kyse on poliitikoiden näkökulmasta julkisuuden hallinnasta, jossa voidaan tuoda oma-aloitteisesti julkisuuteen asioita henkilökohtaisesta elämästä, jolloin poliitikolla on mahdollisuus vaikuttaa ainakin jossain määrin itsestä kertovaan julkiseen sisältöön. Poliitikot suostuvat tästä näkökulmasta henkilökohtaisen elämänsä julkistamiseen, koska poliitikolle edullisella henkilökohtaisella julkisuudella voidaan edesauttaa poliittista uraa. (ks. myös Pernaa ym. 278–281; Niemi 2006, 245, 250; Ruoho & Saarenmaa 2011, 85–87.)

Julkisella intiimiydellä ja oman elämänsä esiin tuomisella tavoitellaan poliitikoiden taholta inhimillisempää ja pehmeämpää julkista imagoa. Suostumalla aikakauslehtien arjen ja tavallisuutta korostavien piirteiden kuvauksiin ja henkilökohtaisten ominaisuuksien avaamiseen pyritään kertomaan lukijoille ja äänestäjille, millainen ehdokas on ihmisenä. Tämä myös selittää, miksi poliitikot tarvitsevat myös viihteellisempää kulttuurijulkisuutta. Poliitiikan julkisuuden henkilöityneitä painotuksia on selitetty sillä, että poliitikon persoonaan ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin paneutuva julkisuus tarjoaa äänestäjille selkeästi hahmotettavia politiikkavaihtoehtoja. Puolueiden samankaltaistuessa ja lähentyessään toisiaan persoonat voivat nousta symboloimaan kannatusta herättävää arvomaailmaa. Tilanteessa, jossa äänestäjät eivät välttämättä löydä puolueista omaansa on helpompaa tehdä valintaa muutaman ehdokkaan väliltä, joiden edustamalle politiikalle antaa äänensä. (Niemi 2006, 229–230; Karvonen 1999, 190–191; Street 2001, 2; Ruoho & Saarenmaa 2011, 87; Wuori & Wiberg 2012, 227.)

Tarkastelen presidentin saamaa mediahuomiota julkisuuden moninaisuutta korostavan *intermediaalisuuden* kautta. Siinä poliittinen julkisuus ymmärretään useasta eri mediasta koostuvana kokonaisuutena. Medioituneessa politiikan toimintaympäristössä politiikan julkisuus ei rajaudu vain perinteiseen mediaan, kuten päivälehtiin ja valtakunnallisiin uutislähettyksiin, vaan poliittinen julkisuus muodostuu usean eri median tuottamasta uutissisällöstä ja poliittisten toimijoiden haastatteluista. Poliitiikan journalismin sisällöllinen monimuotoistuminen ja käsittelytapojen laajeneminen näkyvät selkeimmin juuri vaalijulkisuudessa. Presidentinvaalien aikainen mediajulkisuus käsittää johtavan valtamedian uutisjournalismin lisäksi myös politiikan journalismin populaarimmat sisällöt ja vaalien viihdejulkisuuden, mitkä kaikki vaikuttavat ehdokkaista muodostuvaan mielikuvaan. Poliitiikan journalismin intermediaalinen tarkastelu tuottaa näin samalla

monipuolisempaa ja kokonaisvaltaisempaa kuvaa presidentinvaalien mediajulkisuudesta, kuin vain johtaviin viestimiin keskittyvä julkisuuden analyysi. Julkisuuden intermediaalistumisen vaikutukset näkyvät toki myös vaalien jälkeisessä presidenttiin kohdistuvassa julkisessa huomiossa. Presidenttiä ja hänen toimintaansa ja onnistumistaan tehtävässään käsitellään vaalienkin jälkeen perinteisten uutismedioiden lisäksi myös aikakauslehtijulkisuudessa. Samalla presidentistä julkisuudessa rakentuva kuva ei muodostu vain perinteisen politiikan journalismin kehystämänä, vaan intermediaalisessa politiikan julkisuuden kokonaisuudessa, joka pitää sisällään myös politiikan viihteelliset ja henkilöityneet näkökulmat. (Herkman 2010, 6–8; McNair 2007, 68–69.)

Intermediaalinen politiikan julkisuuden analysointi tukeekin tutkielmani tarkastelua, sillä intermediaalisuus kohdistaa huomionsa sananmukaisesti eri medioiden väliseen poliittisen viestinnän kokonaisuuteen. Tutkielmassani olen kiinnostunut nimenomaan perinteisen uutismedian sijasta juuri populaarin aikakauslehtijulkisuuden tuottamasta kerronnasta ja populaarimedian tekemien presidentin henkilökuvien kehystämästä roolinmuodostuksesta osana politiikan julkisuuden moninaista kokonaisuutta. Aineistona aikakauslehtien ja etenkin yleisaikakauslehtien tuottama mediasisältö sekoittaa perinteistä uutiskerrontaa henkilöityneisiin painotuksiin ja poliitikkojen yksityiselämän tarkastelun näkökulmiin. Uutismediana aikakauslehdet sijoittuvat näin kerronnalliselta tyyliltään asian ja viihteen väliin. (Herkman 2010, 7–9; Sparks 2000, 14–15; Ruoho & Saarenmaa 2011, 72.)

Politiikan ja julkisuuden muutoksen myötä on luontevaa tarkastella niin politiikan julkisuutta kuin vaalijulkisuutta intermediaalisena ilmiönä, jossa otetaan huomioon politiikanjulkisuuden tarkastelussa myös populaarit mediasisällöt. Teoreettisessa tarkastelussani pyrin tuomaan esiin edellä kuvattua politiikan julkisuuden muutosta ja suhteuttamaan aikakauslehtijournalismin tuomaa panosta ja roolia nykyisessä politiikan journalismissa. Aikakauslehtijournalismi poikkeaa mediana journalistiselta luonteeltaan muista poliittista julkisuutta tuottavista medioista. Tämä näkyy muun muassa populaarijournalismin vuorovaikutuksen muodoissa ja aikakauslehtien teemoissa, jotka ovat perinteiseen uutismediaan verrattuna kevyempiä ja intiimimpiä. Populaarijournalismin teoreettisessa tarkastelussa tuonkin esiin aikakauslehtijournalismia omanlaisenaan julkisuuden areenana osana muuta politiikan julkista keskustelua. (Ridell 2004, 4–6.)

Se, kuinka arvioimme populaarijulkisuuden roolia osana politiikan julkisuutta, määräytyy sen mukaan, kuinka ymmärrämme politiikan julkisuuden ideaalin ja populaarijournalismin merkityksen osana muita julkisuutta tuottavia uutislähteitä. Populaari ja henkilöitynyt politiikan julkisuuden käsittely on perinteisesti nähty rajautuvan ulos poliittista toimintaa tukevasta julkisesta vuorovaikutuksesta, jonka lähtökohtana nähdään rationaalinen ja asiapainotteinen uutiskerronta.

Tämä on vaikuttanut myös siihen, että aikakauslehtien populaareja ja viihteellisiä sisältöjä ei ole nähty osana politiikan julkisuutta. (Habermas 2004; Herkman 2008a, 88–89.) Näkemys uutisoinnin rationaalisuuteen perustuvasta julkisuuden määrittelystä on myös haastettu mediatutkimuksen piirissä, jolloin keskustelussa on korostettu näkemyksiä julkisuuden moninaisuuden tärkeydestä ja erilaisten risteävien mielipiteiden merkityksestä julkisuuden merkitystenmuodostuksessa. Tässä julkisuuden moninaisuutta ja vastakkaisten merkitysten julkista kamppailua korostavassa näkemyksessä julkisuuden aikakauslehtimäinen ja henkilöitynyt sisältö liitetään osaksi politiikan julkisuuden kokonaisuutta. (Herkman 2010, 5–7; Warner 2002; Mouffe 2005.)

Riippumatta uutiskerronnan erilaisista journalististen lajityyppien arvostuksista politiikan journalismin keskeisenä tehtävänä ja luotettavuuden takeena nähdään edelleenkin ajankohtaisen ja kiinnostavan tiedon tuottaminen. Tässä ideaalisessa journalismissa korostuu neutraalin ja luotettavan tiedon välittäminen ja todellisen maailman heijastusluonteinen uutisraportointi. Samaan aikaan poliittisen viestinnän tutkijat ovat korostaneet jo pitkään uutisoinnin ja journalismin uutiskerronnan valikoivaa, muokkaavaa ja näkökulmiltaan rajaavaa luonnetta. Tästäkin huolimatta uutisoinnin puolueettomuus ja objektiivisuus ovat edelleen journalismin uskottavuuden tukipilareita. Uutiskerronnan nykyiset tendenssit, kuten tarinallisuus ja kuvailevat sävyt ovat kuitenkin haastaneet perinteisiä uutiskriteerejä. (Väliverronen 2009b, 17–18; ks. myös Pitkänen 2009, 80–83.)

Mediajulkisuuden fragmentoituminen ja politiikan julkisuuden temaattinen laajentuminen käsittämään aiempaa populaarimpia näkökulmia ovat tuoneet samalla haasteita medioiden kategoriseen erotteluun. Muihin journalistisiin lajityyppisiin verrattuna aikakauslehdet ovat kerronnaltaan heterogeeninen media. Aikakauslehtiin voidaan luokitella hyvin monen tyyllisiä lehtiä. Luokittelussa yleisaikakauslehdet, kuten *Apu* ja *Seura* ovat journalistiselta tyyliltään suhteellisen lähellä päivälehtiä. Aikakauslehtiin voidaan luokitella myös naistenlehdet, jotka eroavat käsittelyltään muista aikakauslehdistä painottuen tyypillisesti tiiviimmin kodinpiirin ja henkilökohtaisen elämän uutisointiin. Verrattuna aikakauslehtiin päivälehdet eroavat selkeimmin julkaisutiheydensä lisäksi journalistisen tyylinsä kautta. Vaikka aikakauslehdissäkin käsitellään myös päivän politiikan kysymyksiä muun muassa poliitikoiden henkilökohtaisten näkökulmien kautta, voidaan päivälehdet nähdä edelleen aikakauslehtiä selkeämmin puoluepolitiikan tarkkailijoina. Poliitiikan journalismin laajentuessa ja lähentyessä tyyllillisesti toisiaan mediat ovat tulleet temaattisesti lähemmäksi toisiaan. Poliitiikan julkisuuden muutoksesta ja keventymisestä huolimatta journalistiset käsittelytavat ja uutisoinnin teemat eroavat nykyisessäkin mediassa edelleen selkeästi etenkin henkilöityneen kerronnan ja poliitikoiden yksityiselämän uutisoinnin suhteen. (Berg ym. 2009, 44, 63; Nieminen 2001, 192–193.)

Politiikan julkisuuden teemat elävät politiikan agendan luomien aiheiden ja yhteiskunnallisten tilanteiden mukaan, mikä näkyy etenkin mediajulkisuuden yleisessä kasvussa etenkin vaalien aikaan. Julkisuuden intiimikerronta ja poliitikoiden yksityiselämän teemojen käsittely ei kuitenkaan kasva samassa suhteessa kuin muu politiikan uutisointi vaalien yhteydessä. Vaalien läheisyys vaikuttaa populaariin ja aikakauslehtimäiseen mediaan pikemminkin intiimien ja henkilöityneiden teemojen vähentymisenä vaalien alla. Tätä voidaan selittää muun muassa lehtien halulla välttää suosimasta kärkipoliitikoita vaaleissa tuomalla niille suurta poliittista huomiota laajojen henkilöhaastatteluiden kautta. (Berg ym. 2009. 55–56; Ruoho & Saarenmaa 2011, 83–84.) Oman aineistoni kohdalla tämä näkyy selvästi, sillä Niinistö ei antanut ennen vaaleja kuin kolme parisuhdehaastattelua. Aikakauslehdistä ainoa parisuhdehaastattelu julkaistiin Seurassa (1/2012) ja sen lisäksi Niinistö ja Haukio antoivat haastattelut sekä Iltalehdelle (4.5.2012) että Ilta-Sanomille (28.1.2012). Niinistö ja Haukio ovat muutenkin olleet tarkkoja oman julkisen esiintymisen suhteen. Aineistossani näkyy selvästi useaan otteeseen, kuinka niin Niinistö kuin Haukio haluavat rajata yksityisen minänsä haastatteluissa taka-alalle ja painottavat henkilökuvissa julkista rooliansa ja tehtävänhoitoa (esim. Aamulehti 1.12.2013; HS Nyt-liite 1.3.2013).

Aikakauslehtien kerrontaan ja aihealueiden valikoitumiseen vaikuttaa myös päivälehtiä tarkempi toimituksellinen näkökulmien valinta ja uutiskriteerit, mitkä osaltaan rajaavat ja vähentävät poliitikoiden näkymistä vaalien aikaan. Aikakauslehdissä henkilökuvien haastateltavien tulee sopia lehden temaattiseen linjaan. Henkilökuvissa tulee olla aina mielenkiintoinen näkökulma haastateltavaan, mikä vaikuttaa osaltaan poliitikoiden näkymiseen tai näkymisen vähyyteen populaarissa mediassa. Tätä voidaan selittää aikakauslehtien pyrkimyksenä erottautua muista samantyyppisistä lehdistä haastateltaessa kilpaileviin lehtiin nähden vaalien ”uutta” kasvoa. (Ruoho & Saarenmaa 2011, 79–82.) Presidentinvaalit tekevät tässä suhteessa poikkeuksen muuhun politiikan henkilöiden mediajulkisuuteen nähden. Ehdokkaiden näkyvyyteen voi vaikuttaa myös se, että nykyisissä vaaliorganisaatioissa ehdokkaan esiintymistä ja mediajulkisuutta pyritään hallitsemaan ja kohdentamaan julkisuuden osalta oikein. Julkisuuden hallinta ja ehdokkaiden julkisen esiintymisen rajoittaminen kohdistuvat suorimmin juuri populaariin mediaan ja viihdejulkisuuteen. (Herkman 2008a, 93–94.)

Jokainen poliitikko ei ole populaarin politiikan julkisuuden näkökulmasta yhtä kiinnostava haastateltava, eikä jokaisen ministerinkään mielipiteillä ole yhtä suurta uutisarvoa aikakauslehdissä. Tähän vaikuttavat aikakauslehtien sisällöllisen konseptin lisäksi poliitikon persoonan mielenkiintoisuus uutismedian näkökulmasta ja haastateltavan poliittinen asema ja vaikutusvalta. Mediajulkisuudessa poliittinen valta tuo julkisuutta. Tämä näkyy myös populaarin

median uutisoinnissa. Poliitiikan johtotehtävissä olevat ovat tyypillisesti kiinnostavia henkilöitä aikakauslehtien näkökulmasta. Kuitenkin poliitikon pitää sopia lehden linjaan ollakseen sopiva haastateltava aikakauslehdessä. Iltapäivälehdissä ja aikakauslehdissä poliitikon uutisarvoa merkityksellistääkin toimijan aseman lisäksi myös poliitikon kiinnostavuus henkilökuvien aiheena. Poliitikon täytyy sopia lehteen ja olla lehden lukijakunnan näkökulmasta kiinnostava ja sopiva henkilökuvien haastateltava. (esim. Ruoho & Saarenmaa 2011, 80–82; Berg ym. 2009, 57.)

Muihin poliittisiin johtajiin nähden presidentti näkyy suhteellisen paljon niin perinteisessä uutislehdistössä kuin populaareissa aikakauslehdissä. Presidentin uutisarvo ei ole kiinni yksinomaan hänen poliittisesta valta-asemastaan. Vaikka presidentin valtaa on perustuslaissa kavennettu, presidentti saa edelleen osakseen suurta mediahuomiota. Presidentin laajasta mediajulkisuudesta saa kuvan, että presidenttiä pidetään edelleen tärkeänä yhteiskunnallisena ja poliittisen toimijana, jonka mielipiteillä on merkitystä. Presidentti profiloituu julkisuudessa toki myös tehtävänsä kautta etenkin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä, mutta tämän lisäksi presidentti saa myös huomattavan paljon julkisuudessa seremoniallista näkyvyyttä, joka liittyy tyypillisesti presidentin valtiovierailuihin ja muiden edustustehtävien käsittelyyn julkisuudessa. (Berg ym. 2009, 65–68.) Tämä näkyy myös aineistoni kohdalla. Niinistöstä ja Haukiosta ollaan aikakauslehdissä kiinnostuneita myös kodinpiirin ulkopuolella ja lehdet lähtevät mielellään raportoimaan esimerkiksi presidenttiparin valtiovierailuja. (Seura 18.10.2012; Seura 11.4.2013.)

Presidentin mediajulkisuus poikkeaa muista politiikan johtohahmoista siinä, että presidentti saa vähemmän palstatilaa päivälehdissä kuin esimerkiksi hallituksen johtavat ministerit. Presidenttiin kohdistuukin erilaisia julkisuusodotuksia tiedotusvälineestä ja mediasta riippuen. Tätä voidaan selittää vuoden 2000 perustuslakiuudistuksella, mikä kavensi presidentin valtaoikeuksia ja siirsi samalla politiikan julkisuuden painoarvoa pääministerin ja hallituksen suuntaan. Johtaviin ministereihin nähden presidentin saama julkisuus on suhteessa vähäistä. Päivälehdistä poiketen presidentti näkyy erityisesti populaarissa mediassa, kuten aikakauslehtien sivuilla. Presidentin käsittelytavat myös eroavat eri medioiden välillä. Päivälehdissä presidenttiin suhtaudutaan arvovaltaisemmin ja hänestä kirjoitetaan instituutiomaisesti, kun taas aikakauslehdet lähestyvät presidenttiä enemmän yksityiselämän ja persoonan kautta. (Berg ym. 2009, 59)

Aikakauslehdissä suhde päivän politiikkaan on perinteistä uutisjournalismia etäisempää. Populaarina journalismina aikakauslehdissä poliitikot näyttäytyvät ensisijaisesti kiinnostavina persoonina ja lehdissä ollaan kiinnostuneita ihmisistä julkisen roolin takana. Myös jako poliittisen toimijan yksityisen ja julkisen roolin välillä on epämääräisempi kuin esimerkiksi päivälehdillä. Aikakauslehtien tekijät myös tiedostavat poliitikkojen saavan lehtensä tuomasta julkisuudesta

myönteistä julkisuutta. Aikakauslehtien artikkeleista pyritään tekemään sellainen, että haastattelun molemmat osapuolet ovat tyytyväisiä lopputulokseen. Poliittisen johtajan haastattelu on lähtökohtaisesti kiinnostava aihe juuri poliitikon työn ja julkisen roolin kautta. Tästä syystä juttujen käsittelytavoissa suhteutuvat tyypillisesti poliitikon työrooli ja henkilökohtainen elämä keskenään. Poliitikon pohdinnat elämästään ja työstään ovat aikakauslehdille aiheena enemmänkin lajityypillinen ominaisuus kuin pyrkimys kaivella poliitikoista jotain arkaluonteista ja aiemmin piilossa ollutta. Aikakauslehtien tehtävänä on ensisijaisesti viihdyttää lukijoitaan ja tarjota heille tarinoita kiinnostavista persoonista, kuten presidentistä, jolloin lehdille luonnollinen lähestymistapa haastateltavaan on tarkastella poliitikkoo arkensa keskellä. (Ruoho & Saarenmaa 2011, 79–80.)

Politiikan julkisuuden perusvirrasta on myös löydettävissä muutamia politiikan journalismin vakiokasvoja, jotka saavat muhinkin poliitikkoihin nähden enemmän palstatilaa politiikan uutisoinnissa. Nämä ovat tyypillisesti politiikan johtohenkilöitä. Suurin mediahuomio kohdistuu pääministeriin, jonka julkisuusarvo on kasvanut 2000-luvulla etenkin presidenttiin nähden. Poliittisen vaikutusvallan lisäksi politiikan journalismin henkilögalleriaan pääsevät pitkän linjan poliitikot, joista yksi on Sauli Niinistö. Jo ennen presidenttiyttäään Niinistön saama mediajulkisuus ei perustunut pelkästään puhemiesviran tuomaan arvovaltaan, vaan häneen kohdistui kiinnostusta mediassa pitkän poliittisen uran ja sen tuoman suuren kansansuosion takia. Niinistön puheenvuorot saivat siis jo puhemiesaikana valta-asemaa suurempaa julkisuutta. (Pitkänen, 2009, 89; Ruoho & Saarenmaa 2011, 80–82.) Mediatalojen näkökulmasta Niinistö on jo lähtökohtaisesti kiinnostava uutisaihe, mikä selittää aikakauslehtien halua kirjoittaa Niinistöstä populaarissa mediassa myös presidenttinä.

Politiikan journalismin tilasta ollaan aika-ajoin mediatutkimuksen piirissä huolissaan. Julkisuus ei ole kuitenkaan läpeensä viihteellistynyttä. Poliitiikan asiakysymykset ovat edelleen määräävässä asemassa julkisuuden agendassa ja aihealueiden käsittelyssä. Vaikkakin politiikan julkisuuden voidaan sanoa henkilöityneen, intimisoituneen ja viihteellistyneen, politiikan journalismia hallitsevat edelleen perinteiset politiikan asiakysymykset, kuten poliittiset linjaukset ja puoluepolitiikka. Journalismin viihteelliset painotukset ja henkilöityneet näkökulmat rajautuvat edelleenkin suurelta osin populaarilehdistön käsittelytapoihin. Julkisuuden muutos näkyy perinteisen politiikan uutisoinnin etenkin muuttuneissa uutisoinnin näkökulmissa, joissa politiikkaa on alettu tarkastella politiikan kärkihahmojen kautta. Poliitikoiden yksityiselämä saa palstatilaa valtakunnallisissa päivälehdissä yleensä vain poikkeustapauksissa, kuten esimerkiksi ministerien suhdekohujen kärjistyessä ministerin eroon. Journalististen käsittelytapojen jakautuessa selkeästi eri lehtityyppien välille puheet politiikan journalismin kriisistä ja koko journalismia käsittävissä

vihteellistymiskehityksestä ovat ainakin jossain määrin ylimitoitettuja. (Berg ym. 2009, 76–78; Väliverronen 2009b, 13.)

Ajatusta julkisuuden vihteellistymisestä ei voida kuitenkaan täysin haudata, sillä politiikan julkisuus rakentuu nykyään useasta eri mediasta ja lukuisista erilaisista näkökulmista pitäen sisällään niin vihteellistä kuin asiapitoista uutiskerrontaa. Viihteen mukaantulo julkisuuden käsittelytapoihin on samalla muokannut kansalaisten suhdetta politiikkaan henkilöityneempään ja populaarimpaan suuntaan, missä julkisuuden käsittelemät kysymykset rakentuvat aiempaa voimakkaammin henkilöityneiden ja populaarien näkökulmien kautta. (Berg ym. 2009, 33; Herkman 2010.) Tämä ei ole yksitelitteisesti negatiivinen kehitystendenssi, vaan voi myös lisätä kiinnostusta politiikkaa kohtaan sekä tuoda politiikan uutisoinnin ja sen käsittelyn lähemmäksi kansalaisia. Näin populaarimmat politiikan käsittelytavat voidaan nähdä lisäävän kansalaisten sidoksisuutta politiikan julkista keskustelua kohtaan ja aktivoivan kansalaisia osallistumaan. Populaarin median, kuten aikakauslehtien, vahvuus demokratiaa tukevana journalismina perustuu juuri perinteistä mediaa voimakkaampaan kanta-aottavuuteen ja maanläheisempiin näkökulmiin, mikä voi rohkaista kansalaisia osallistumaan julkiseen keskusteluun jopa paremmin kuin tavallinen ja käsitteeltään etäinen asiajournalismi. (Väliverronen 2009b, 26–27; Ruoho & Saarenmaa 2011, 85–87.)

Populaarin aikakauslehtijulkisuuden vahvuus uutismedianana on sen kyvyssä herättää lukijoissa tunteita ja tarjota lukijoilleen elämyksiä. Populaarille aikakauslehtijournalismille on lisäksi hyvin tyypillistä poliitikoiden henkilöjuttuihin sidottu kerronnallisuus, kuvailevuus ja tarinallisuus. Naistenlehdissä, kuten muissakin populaareissa aikakauslehdissä käsitellään myös poliittisia kysymyksiä, mutta populaarien aikakauslehtien journalistisena kärkenä on juttujen kiinnostavuus ja koskettavuus ja niiden kyky puhutella lukijaansa. Henkilökuvista luodaan lukijoitaan puhuttelevia tarinoita, jolloin niissä korostuvat tyypillisesti journalistiset tyylit, kuten elämyksellisyys, intiimiys ja lukijan iholla olo. Toimintalogiikaltaan populaarit aikakauslehdet ovat tässä mielessä hyvin yksinkertaisia. Henkilöjutut kirjoitetaan muotoon, jotta ne koskettaisivat lukijoita. Arvioitaessa populaarin aikakauslehden luomaa julkisuuden merkityksellisyyttä lukijoilleen tulisi ymmärtää eri lehtityyppien erilaiset journalistiset funktiot. Aikakauslehtien tarinallisessa kerronnassa poliitikoita tarkastellaan yksityisestä roolista yleiseen julkiseen rooliin, kun taas perinteisemmässä päivälehtien uutiskerronnassa lähestymistapa poliitikkoihin on yleisestä yksityiseen. (Ruoho & Saarenmaa 2011, 30–32.)

Politiikan journalismin tilasta ja julkisuuden luonteen kehityksestä kiistellään lähes jatkuvasti mediatutkimuksen piirissä. Näkemykset kehityksen suunnasta poikkeavat toisistaan ja ovat usein vastakkaisia toisilleen. Samat piirteet, jotka nähdään rationaalista poliittista keskustelua rapauttavana

poliittisena julkisuutena, ovat toisten tutkijoiden mielestä monipuolista poliittista keskustelua ylläpitäviä piirteitä. (esim. Habermas 2004; Mouffe 2005, Warner 2004; Herkman 2010.) Nykyinen medioitunut politiikan julkisuus kaikkine viihteellisine ja kaupallisine vivahteineen nähdään syrjäyttävän aitoa ja demokraattista vuoropuhelua julkisuudessa. Toisaalta nämä samat piirteet, jotka julkisuuden rappiotarinoissa näyttävät vaikeuttavan paneutuvan, monipuolisen, vivahteikkaan ja järkeilevän julkisuuden syntyä, ovat toiselta näkökanalta juuri sitä, mitä politiikka ja demokratia tarvitsevat. (Väliaverronen & Kunelius 2009, 225–226.)

Sama ajatuskulku pätee tarkasteltaessa populaarin aikakauslehtijournalismin merkityksestä ja suhdetta politiikan julkisuudessa. Joidenkin mielestä populaari tulisi rajata ulos virallisesta politiikan journalismista. Toiset pitävät julkisuuden erilaisia areenoita ja medioita journalismia monipuolistavina ja julkisen keskustelun kokonaisuutta tukevinä tekijöinä. Journalismia ja julkisuutta ei tulisi jälkimmäisen näkemyksen mukaan rajata yhteen. Voidaan jopa sanoa, että näkemys julkisuudesta yksikössä on lähes mahdoton nykyisessä medioituneessa politiikan journalismissa, jossa useiden tiedotusvälineiden tuottama kerronta luo rikkaan julkisen keskustelun ja mahdollistaa erilaisten näkemysten esiintuomisen ja siten demokraattisen julkisuuden toteutumisen. (Mouffe 2005, 2–6; Väliaverronen & Kunelius 2009, 244–246; Juntunen & Väliaverronen 2009, 262; Berg ym. 2009, 33; Pitkänen 2009, 104–106.)

Median roolin hahmottaminen politiikan rajaajana ja poliitikkojen julkisuuskuvien rakentajana on keskeinen keskusteltaessa medioituneen politiikan julkisuuden merkityksistä nykyisessä poliittisessa järjestelmässä. Median rajaavan luonteen vaikutukset näkyvät osaltaan myös politiikan tekemisen tavoissa. Koska politiikkaa tehdään paljolti median välittämän viestin varassa, menestyäkseen julkisuudessa poliitikkojen on sopeuduttava median ja journalismin nykyisiin esitystapoihin. Poliitiikan journalismin viihteellistyneet ja henkilöityneet piirteet ovat tuoneet haasteita politiikan toimijoille tuoda sanomaansa esille ja itse journalismille toteuttaa sille asetettua kriittisen julkisuuden luomisen tehtävää. Keskeistä median välittämän viestin arvossa ja merkityksessä poliittiselle järjestelmälle on journalismin kyky pitää politiikan julkisuus avoimena ja monipuolisena, viihteellisistä rajauksista huolimatta. Kun tämä tavoite saavutetaan, viihteelliset politiikan uutiset ja henkilöihin keskittyvä journalismi eivät kasvata vain rituaalisen vallankäytön näytöksellisyyttä, vaan lisäävät myös kansalaisia palvelevaa demokraattista julkisuutta. (Väliaverronen & Kunelius 2009, 226; Mouffe 2005.)

Keskeistä populaarin journalismin merkityksen arvioinnissa on nimenomaan populaarimedian roolin hahmottamisessa politiikan julkisuutta monipuolistavana journalismina. Populaarin journalismin monipuolistavuutta ei saa kuitenkaan sekoittaa viihteellisyyteen, yksilöllisyyteen tai journalististen

kriteerien notkeuteen. Tässä mielessä medioituneenkin politiikan julkisuuden vaikuttimena tulisi edelleen olla perinteisempi julkisuusteoria ja rationaaliseen vuorovaikutukseen nojaava kansalaiskeskustelu. Hyvän poliittisen journalismin edellytyksenä on julkisuus, joka tuottaa laajaa, monipuolisesti argumentoivaa ja sisällöllisesti tärkeisiin kysymyksiin keskittyvää kriittistä dialogia. Pelkkä julkisuuden näytösluonteisuus ja esteettistä lisäarvoa tavoitteleva populaarijulkisuus ei paranna kansalaisten mahdollisuutta osallistua kriittiseen keskusteluun yhteiskunnan ongelmista ja niiden ratkaisusta. (Väliverronen & Kunelius 2009, 244–247; Herkman 2010, 17–19.) Populaarin kerronnan tulisi siis tarjota visuaalisen ja henkilöityneen journalismin rinnalla uusia ja mahdollisesti muista medioista puuttuvia virikkeitä ja aiheita poliittiseen keskusteluun. Tässä roolissaan populaarin journalismin vahvuutena on ollut erityisesti henkilökohtaisen ja intiimin elämänpiirin julkistaminen. (Railo 2011a; Railo 2011b, 142; Saarenmaa 2011, 151–152.)

2.4. Presidenttiparin henkilökuvat poliittisina kertomuksina – kurkistuksia yksityiseen ja intiimiin

Poliittinen kertomus on yksinkertaistetuimmillaan henkilöhaastattelujen kontekstissa kertomuksen ja henkilökuvan muottiin puettu tarina esimerkiksi poliittisen toimijan elämästä. Toisin sanoen kertomus on tutkielmani näkökulmiin nojautuen henkilökertomus presidentin ja hänen puolisonsa elämästä. Pelkästään pelkkä artikkelin mittainen katsaus presidentin elämään ei synnytä kertomusta presidentistä poliittisena toimijana ja ihmisenä. Synnyttääkseen tarinan ja intiimin kertomuksen presidentistä eri lehtien tekemillä henkilöhaastatteluilla tulee olla temaattinen yhteys; niissä käsitellään samoja aiheita toisiaan muistuttavista näkökulmista ja yhteneväisestä temasta ja aiheesta. (Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 190.) Tämän temaattisen yhteyden tuovat aineistoni henkilöhaastatteluille ja -kertomuksille vuoden 2012 presidentinvaalit ja aikakauslehtien huomion kohdistuminen valtakunnan uuteen presidenttipariin presidentti Niinistön virassaolon aikana.

Erkka Railo (2006, 90–92) erottelee *henkilöhaastattelut* ja *henkilökuvat* toisistaan tuodessaan esiin henkilökuvien suurempaa toimintavapautta tuottaa merkityksiä ja poliitikon julkisuuskuvaa muokkaavaa kerrontaa. Henkilöhaastatteluihin verrattuna henkilökuvien kertoja jää anonyymiksi haastateltavia ikään kuin ulkopuolelta kuvailevaksi. (vrt. Lassila-Merisalo 2009, 35–36.) Henkilöhaastatteluissa toimittajan ja poliitikon äänet ovat selkeämmin tunnistettavissa ja tässä mielessä kerronnan tyyliään aikakauslehtimäisempi henkilökuva tuottaa värikkäämpää kuvaa poliitikosta suhteuttaessaan toimijan persoonan luonnehdintoja poliitikon yksityiselämään ja kodin kontekstiin. Kerronnaltaan henkilökuvat ovat tarinallisia ja tulkinnallisia poliitikon kuvauksia, joissa

toimittajalla on suuret mahdollisuudet tuottaa kuvaa esimerkiksi presidentistä poliittisena toimijana. (Railo 2006, 90–92.) Oma aineistoni koostuu juuri muodoltaan ja kerronnaltaan luonnehtivista aikakauslehtimäisistä henkilökuvista, joissa tuotetaan kuvaa presidenttiparista.

Kiinnostavaksi henkilökuvien kertomuksien analysoinnin tekee niissä tapahtuvan muutoksen kertominen. Kuinka Niinistöstä on tullut vuoden 2012 presidentinvaaliehdokas, miten hän on muuttunut viime vaaleihin nähden ja lopulta, kuinka hänestä tuli presidentti? Tässä tarkastelussa pelkkä kertomus jostain tapahtumasta ei ole itsessään riittävän mielekäs kertomuksellinen aihe. Poliittisen henkilötarinan analyysin mielekkyys kasvaa huomattavasti, kun kertomuksen analyysiin suhteutetaan muutoksen kerronta. Kertomusten tutkija on siis ennen kaikkea kiinnostunut muutoksen analysoinnista kertomuksissa, juonenkäänteistä ja poikkeuksellisista elämäntarinoista. Yllättyessään – kuullessaan jotain uutta – lukijan mielenkiinto herää. Muutoksen kuvaukset tuovat siis aina jotain esiin haastateltavasta, hänen persoonastaan, ajatuksistaan ja suhteestaan vallitsevaan muutokseen. (Mason 2002, 232; Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 190–191.) Yksi näkyvimmistä aineistoani läpikuvaava, henkilötarinoita ja -haastatteluita yhdistävä, muutoksen kuvaus on se, kuinka Jenni Haukion elämä on muuttunut hänen puolisonsa Sauli Niinistön tullessa valituksi presidentiksi ja kuinka hän on sopeutunut uuteen rooliin presidentin puolisona, valtakunnan ykkösnaisena.

Poliitikkojen henkilöhaastatteluille on tyypillistä pureutuminen politiikan johtohahmojen, kuten presidentin muutoksen kuvaukseen kirjoittamalla poliitikon persoonasta ja ajatuksista suhteessa häntä kohdanneeseen elämänmuutokseen (Railo 2006, 89–90; Railo 2012, 54). Tutkielmani aineiston analyysi keskittyy juuri Sauli Niinistön ja hänen puolisonsa Jenni Haukion henkilöhaastatteluihin. Niinistön valinta presidentiksi vuoden 2012 presidentinvaaleissa muodostaa samalla keskeisen muutosaiheen henkilökuvien tarinoille. Niinistöstä ollaan aineistoni valossa kiinnostuneita valtakunnan uutena päämiehenä, mutta toisaalta myös suurelle yleisölle tuttu poliittisena hahmona. Pitkän poliittisen uransa vuoksi Niinistö on tyypillinen aikakauslehdistön henkilökuvien haastateltava. (Railo 2006, 89–90.)

Presidenttiparin aseman muutos ja sopeutuminen uuteen rooliin valtakunnan ykkösparina ovat aineistoni kerronnassa keskeisiä presidentin toimijuutta kehystäviä tekijöitä. Varpu Löyttyniemi (2004, 48–53) korostaa narratiivisten identiteettien dialogisuutta käsittelevässä tutkimuksessaan muutoksen kuvauksen keskeisyyttä identiteetin rakentumisessa kerronnan kautta. Ihminen jäsentää toimintaansa eletyn kertomisen kautta. Kertominen on näin ajateltuna itsereflektiota. Toimijuus identifioituu elämänmuutoksen kuvauksissa – siinä, kuinka kertoja tuottaa näkökulmia elettyyn ja tulkitsee ja merkityksellistää elämänsä tapahtumia. Toimija asemoituu elämänmuutoksensa kuvauksiin reagoimalla niihin ja osallistumalla eletyn tarinallistamiseen. Aikakauslehtien

henkilöhaastattelujen kontekstissa poliittiset toimijat ovat sekä itse osana oman elämänsä kertomisessa sekä kerronnallistamisen kohde. Tässä mielessä henkilökuvat tuottavat poliittista toimijuutta kehystämällä muutoksen kuvauksia, mutta samaan aikaan poliitikot itse reagoivat, tulkitsevat ja antavat merkityksiä eletylle osallistumalla henkilöhaastattelujen tekoon ja vastaamalla haastatteluissa itseään koskeviin kysymyksiin.

Kertomusten ilmaisuvoima ja mielekkyys ovat riippuvaisia kertomusten kyvystä nivoa erilaisia pienempiä kertomuksia yhteen; suhteuttaa eri medioiden rakentamia kertomuksia kausaalisesti toisiinsa (Meretoja 2009, 207). Omassa tutkielmani aineiston analyysissä lähdän siitä pohja-ajatuksesta, että eri populaarit aikakauslehdet ikään kuin keskustelevat keskenään intermediaalisesti ja tarkastelenkin osittain yksittäisten kertomusten lisäksi sitä, kuinka eri lehtien luomat kuvat presidentistä kirjoittavat keskenään yhtenevää tarinaa, *intimiä kertomusta presidentistä*. Analyysissäni kerronnallisuuden määrittäjänä toimii henkilökuvien välittämä kokemuksellisuus. Tutkin siis minkälaista tunnetta, draamaa, elämäntaloita populaarit henkilökuvat presidentistä ja hänen puolisostaan kertovat. (Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 190–191.) Henkilökuvien kerronnan kehystämien arvojen, emotion ja kokemuksellisuuden tutkiminen voidaan nähdä osana post-modernia mediatutkimusta, jossa kokemuksellisuus nähdään osana poliittista julkista toimintaa sekä populaarit ja tarinalliset mediasisällöt keskeisenä osana poliittista kerrontaa. (Koivunen 2008, 17–18.)

Henkilökuvien kerronnassa otsikoinnit, katkelmat ja leipätekstistä irrotetut nostot poliitikon vastauksista sekä henkilöjutun tematiikkaan johdatteleva alkuluku – ingressi ovat tyypillisiä populaarijournalismin kerronnankeinoja. Henkilökuvien kerronta siirtää lukijan huomiota asioista tyyliin. Asioita esiin nostava ja luonnehtiva teksti on usein puhekielistä, elävää ja persoonallista. (Lassila-Merisalo 2009, 37–43.) Näillä kaikilla kerronnallisilla keinoilla on vaikutusta kerronnasta lukijalle välittyvään kuvaan (Siivonen 2007, 52, 80). Yksittäiset irrotetut lauseet ovat tyypillisiä populaarien aikakauslehtien kerronnalle ja ne tyylikeinona korostavat yksittäisten lauseiden merkitystä. Toisaalta pelkkien yksittäisten lauseiden analysointi ei riitä. Toteavina ja kerronnaltaan raportoivina yksittäisten lauseiden merkitys ja kyky välittää kokemuksellisuutta lukijoilleen on vajavaista. Tutkielmani analyysin tarkoituksena ei ole siis tarkastella raportoivaa ja neutraalisti kohdettaan kuvaavaa uutiskerrontaa, vaan painopisteenä ovat nimenomaan henkilökertomusten välittämät kuvaukset presidentistä ja hänen puolisostaan. Kertomusten analysoijana olen siis kiinnostunut kerronnasta ja siitä, kuinka ihmiset kokevat ja ymmärtävät maailmaa ja poliittista todellisuutta kerronnan kautta. (Abbott H. Porter 2008, 12–24, 53; Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 190–191.)

Poliittisia toimijoita ja heidän elämäänsä kuvailevina tarinoina henkilökuvat luovat myös samaistettavaa ja käsitettävää kuvaa poliitikosta ja hänen arvomaailmastaan (Niemi 2006, 229–230; Street 2001, 2; Karvonen 1999, 190–191). Poliitikkoja käsittelevien kertomusten tarkastelu on mielekästä, sillä ne ovat samalla väylä ymmärtää maailmaa, rakentaa identiteettejä ja jäsentää poliittista todellisuutta. Kertomukset luovat draamankaarta poliittiselle todellisuudelle, kuten presidentinvaaleille ja niiden kautta tuotetaan ja tehdään ymmärrettäväksi presidentinvaaleja ja sen vaiheita. (Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 189.) Minua ei siis kiinnosta henkilöhaastattelut itsessään, vaan niiden muovaamat intiimit kertomukset presidentistä niin puolisona, kumppanina, arkisena toimijana ja harrastustensa parissa viihtyvänä arki-ihmisenä.

Poliitikkojen henkilökuvat ja niissä rakentuva poliittinen kerronta ovat poliitikon ja toimittajan yhteisessä vuorovaikutuksessa syntyvää (Nuolijärvi & Tiittula 2010, 301–303). Niissä kuvataan poliitikkojen elämää, ajatuksia ja henkilöhistoriaa; myönteisessä kerronnassa rakentuvaa mielikuvaa poliittisesta toimijasta. Toimituksellinen näkökulma on poliittisesta toimijasta lähtevä ja käsiteltävää aiheita tarkastellaan poliitikon yksityisen elämänpiirin kautta. Henkilöhaastatteluiden kerronnan päähahmona on poliitikko ja hänen kertomuksensa elämästään. Toimittajalla on suuri rooli lopullisen henkilötarinan muodossa, mutta yleisenä toimituksellisena tavoitteena henkilökuville on tuoda esiin poliitikon itsensä ajatukset, mielipiteet ja näkökulmat elämästään. (Railo 2012, 48, 54.)

Henkilöhaastatteluiden kertomukset ja tuottamat arvot, asenteet ja identiteetit luovat kuvaa presidentistä intiiminä toimijana, jonka lisäksi lukijoilleen tutun tuntuiset tarinat lähentävät poliittisia aiheita ja teemoja, kuten presidentinvaaleja, suhteessa lukijoihin. Samalla henkilökertomukset luovat samaistumis pintaa presidentinvaaliehdokkaisiin sekä läheisen ja luottamusta herättävän suhteen valittavaan presidenttiin käsittelemällä poliittista toimijaa hänen arkiroolinsa ja kodin kontekstinsa kautta. (Railo 2006, 109, 115–116; van Zoonen 2005, 72–73.) Kertomukset luovatkin analyttisesti rikkaan väylän ja mahdollisuuden kurkistaa poliitikon kotiin ja ajatuksiin sekä niistä rakentuvaan kuvaan poliittisesta hahmosta. Henkilötarinoissa intiiminelämänpiiri suhteutuu poliittiseen toimijuuteen ja populaarin kerronnan tarkastelun keskiössä ovat poliittiset henkilöhaamot persoonineen ja luonteenpiirteineen. Kertomusten avulla analysoinnin kautta voidaan osaltaan vastata kysymykseen, keitä Sauli Niinistö ja hänen puolisonsa Jenni Haukio ovat ihmisinä ja arkeen, kotiin ja harrastuksiin sidoksissa olevina toimijoina. (Hyvärinen & Löyttyniemi 2005, 189.)

Henkilötarinat kerronnallisena aineistona sisältävät päällekkäistä ja toisiinsa linkittyvää kerronnan analyysiä, kertomuksen tulkintaa ja uudelleen kertomista. Tällä tarkoitan sitä, että henkilötarinoissa ja niiden tulkinnassa sekoittuvat poliitikkojen itsensä muodostamat kertomukset ja oman elämänsä tarinallistaminen toimittajien tuottamaan kerrontaan. Henkilöhaastattelun kysymyksiin vastaamalla

poliitikot tuottavat omaa tulkintaansa elämänvalinnoista ja -vaiheista, joita uudelleen kerronnallistavat toimittajat muovaavat ja sovittavat lopulliseen juttuun ja sen valittuihin toimituksellisiin näkökulmiin. Tämän lisäksi henkilötarinat altistuvat kolmanteen narratiivisuuden tulkintaan niin mediaa kuluttavan lukijan kuin sitä analysoivan tutkijan taholta, jotka omalta osaltaan ovat tuottamassa poliittisesta toimijasta rakentuvaa kuvaa populaarissa kerronnassa. (Hänninen 2010, 164.)

Päällekkäin ja ristiin menevistä kerronnallisuuksista huolimatta jokainen todellisuuden kuvaamiseen osallistuva osapuoli lähestyy poliittisen toimijan identifiointia ja kerronnallistumista suhteellisen samoista näkökulmista. Kerronnallistamisen ja politiikan tarinallistamisen motiivit toki vaihtelevat eri osapuolten kesken (Nuolijärvi & Tiittula 2010, 304). Kuten poliitikosta juttua tekevä toimittaja ja aikakauslehteä lukeva äänestäjä sekä henkilöhaastatteluiden kerronnallisuutta analysoiva maisteriopiskelija, myös itse haastattelua antava poliitikko ovat kaikki kiinnostuneita politiikosta ja ihmisestä julkisen kuvan takana. Tarkastelenkin populaaria aikakauslehtiaineistoani journalistisesti toimitettuina ja populaariin kontekstiinsa sidottuina poliitikkojen henkilötarinoina sekä poliittisten toimijoiden kuvauksina, joissa pääosassa ovat poliitikkoihin sidotut subjektiasemat, identiteetit ja arvot. (esim. Hänninen 2010, 160, 164.) Tarinallisesti tarkastellen toimijuutta kehystävää kerrontaa ei tarvitse välttämättä jakaa median kertomaan ulkoiseen ja poliitikon jäsentämään sisäiseen ymmärrykseen, sillä kertomuksen muotoon puettuna narratiivisesti rakentuva toimijuus on aina tulkintojen tekemistä koettuun todellisuuteen. (esim. Löyttyniemi 2004, 48.)

Aikakauslehtiaineisto ja populaarit henkilöhaastattelut ovat täynnä tunnetta, identifiointeja ja samaistuttavia subjektiasemia. Oma roolini on analysoida ja tuoda esiin näitä populaarin kerronnan sisäisiä tarinallisia merkitysrakenteita. Lopullinen kertomus presidentin ja hänen puolisonsa merkitystenmuodostuksesta populaarissa aikakauslehtijulkisuudessa rakentuukin tutkijan tarinallisten tulkintojen kautta. Siinä aineistoni yhtenäisen tapahtumaketjun muodostavat presidentinvaalien aikaiset ja presidentiksi valinnan jälkeiset henkilötarinat, missä presidenttiparin kerronnallisen juonenkulun alkupisteenä toimii vuoden 2012 presidentinvaalien aikaiset henkilöjutut ja tulkinnallinen päätepiste sijoittuu presidenttiparin yhteishaastatteluun Aamulehden viikonloppuliitteessä vuoden 2013 lopussa, jolloin Niinistö on ollut Suomen tasavallan presidenttinä noin kaksi vuotta. Tämän lisäksi tuon esiin Niinistön ja Haukion toimijuuden rakentumiseen liitettäviä arvolatauksia ja kytken eri haastatteluiden kerronnan yhdeksi yhtenäiseksi kertomukseksi presidenttiparin populaarin julkisen kuvan rakentumisesta. (Hänninen 2010, 162.)

2.5. Kertomukset ja populaarit tarinat jäsentämässä poliittista todellisuutta

Analysoidessani presidentti Sauli Niinistöä ja hänen puolisoaan Jenni Haukiota käsitteleviä aikakauslehtien populaareja henkilökuvia, olen kiinnostunut niiden tuottamasta kerronnasta tapoina kehystää ja tuottaa poliittista julkisuutta. Kun huomio kiinnittyy presidenttiparien intiimeihin kertomuksiin, katson niitä uutisina ja julkisuuden merkityksenmuodostukseen osallistuvina medioina. Huomion kohdistaminen uutiskerrontaan ja sen tuottamaan kieleen kumpuaa lingvistisen käänteiden vaikutuksesta tiedotusopilliseen ja yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen, jossa uutisten merkitys ja rooli nähdään informaation tuottamisen ja jakamisen rinnalla myös merkitysten välittämisenä ja tuottamisena. Kielellisen ja diskursiivisen käänteiden teoreettisessa lähestymistavassa poliittisen julkisuuden tutkiminen on korostanut kielen, kerronnan ja todellisuuden representaatioiden merkitystä nykyisen poliittisen todellisuuden analysoinnissa. Tällöin kulttuurinen uutistutkimus kohdistaa tarkasteluaan uutiskerronnan sisällön tutkimisen ohella myös uutisiin esityksinä ja siinä kehittyvien merkityksien tuottamiseen. (Pietilä 1995, 5–11; Lassila-Merisalo 2009, 54–59.)

Presidenttiparin henkilökuvien tarkastelussa kertomuksina ja niiden tuottamien kerronnallisuuksien analysoinnissa on kyse poliittisen todellisuuden representaatioiden tutkimisesta. Henkilökuvien kerronta on osa poliittisen julkisuuden kautta representoituvaa käsitystämme niin poliittisista toimijoista kuin politiikasta laajemmin. Poliittisen julkisuuden populaarit kertomukset tuottavat meille representaatioita; henkilökuvien kerronnan kautta muotoutuvia käsityksiä, välitetyjä kuvauksia ja kehystettyjä mielikuvia poliittisista toimijoista. Henkilökuvien kerronnan kautta rajautuvissa poliitikoiden kuvauksissa ja heihin liitettävissä subjekti-asemissa ja korostuvissa luonteenpiirteissä on aina kyse medioiden ja toimittajien tekemistä tulkinnoista - haastateltavien ajatusten ja niistä rakentuvan toimijuuden representaatioista. (Fiske 2003, 135.) Tutkiessani populaarin kerronnan representaatioita, olen kiinnostunut niiden kielestä ja narratiivisista tavoista tuottaa merkityksiä ja osallistua meidän sosiaaliseen arvonmuodostukseen.

Politiikan merkitysmuodostuksen narratiivista tarkastelua ohjaa ajatus kirjallisesta käänteestä. Siinä on pitkälti kyse kielen kuvailevuuden huomioimisesta ja tavasta ymmärtää poliittinen todellisuus kielellisesti ja kertomuksin rakentuneena osana semioottista julkista vuorovaikutusta. (Kuortti ym. 2008, 25.) Kielen, tekstien ja kerronnan merkityksen huomioiminen poliittisen todellisuuden jäsentäjänä ohjaa samalla ajattelua objektiivisen tutkimusperinteen kritisointiin suhteessa poliittisen viestinnän välillisyyttä, medioitumista ja kuvailevuutta. Tiedon välittämisen sijasta uutiskertomukset välittävät ymmärrystä – tapaa käsittää poliittista todellisuutta ja siinä rakentuvia merkityksiä. Tässä mielessä uutiset eivät heijasta todellisuutta, vaan journalismi ja uutiskerronta nähdään toimittajien

tuottamina tarinoina ja uutiskertomuksina, jotka todellistavat maailmaa. Lingvivistisestä tutkimusperinteestä ponnistavalla kulttuurisella uutistutkimuksella suhde todellisuuteen on siis välillinen ja sitä muokkaava ja rakentava – toisin sanoen semioottinen ja narratiivinen. (Pietilä 1995, 5–11.)

Tutkielmani aineisto on laadultaan ja luonteeltaan narratiivista, kertomuksen muotoon puettua poliittista julkisuutta. Perinteiseen kirjalliseen aineistoon verrattuna populaarilehdistön henkilötarinat ovat kerrontaan perustuvaa tarinallista aineistoa, jolla ei ole välttämättä loogisesti etenevää juonta, alku- ja keskikohtaa, saatikka loppua, vaan kertomus muodostuu kokoavasti eri lehtien tekemistä henkilötarinoista ja -jutuista. Kerronnallisen aineiston analysointi on aina tulkintojen tekemistä. Oma analyysini on samalla lähempänä *narratiivien analyysia* kuin *narratiivisuuden analyysia*. Tutkin voittopuolisesti henkilökertomusten luokittelua ja toimijuuden rakentumista roolien ja kategorisointien avulla. Toisaalta en tee selkeää erottelua narratiivien ja niiden pohjalta muodostuvan tarinan narratiivisuuden tarkastelulle, vaan pikemminkin pyrin soveltamaan ja yhdistämään eri metodologisten painotusten narratiivisia kertomusanalyysin instrumentteja populaarin poliittisen kerronnan arvonmuodostuksen analysointiin. Kuinka julkinen toimijuus rakentuu intiimin ja yksityisen kerronnan kautta ja mitkä ovat ne teemat, identifioinnit, roolit, joihin presidenttiparia yritetään sovittaa? (Heikkinen 2010, 149–151.)

Tarkasteltaessa kertomuksellisia uutisia ja tarinallista journalismia, kuten aikakauslehtien henkilökuvien kerrontaa, joudutaan ottamaan kantaa tuotetun uutiskerronnan faktuaalisuuteen tai fiktiivisyyteen. Journalismin ja kirjallisen uutiskerronnan välillä on perinteisesti ollut kuilu kaunokirjallisen journalismin ollessa alempiarvoisessa asemassa viestintätutkimuksessa suhteessa perinteiseen, raportoivaan uutisjournalismiin. Tutkielmassani kohdistan huomioni tässä keskustelussa aikakauslehtijournalismin julkaisuihin ja niiden populaariin kerrontaan, jotka poliittisen viestinnän tutkimuksessa sijoittuvat faktan ja fiktion välimaastoon. (Lassila-Merisalo 2009, 12–19.) Tutkielmani analyttinen näkökulma on populaarin kerronnan poliittisuudessa. Mediatutkimuksena osallistun keskusteluun kaunokirjallisen journalismin luonteesta poliittisten osallistujaroolien rakentumiseen ja populaarin uutiskerronnan tavoista tuottaa merkityksiä. Kiinnittämällä huomiota tarinalliseen journalismiin ja uutisiin kertomuksina, tuon esiin, kuinka henkilökuvien kerronnassa pyritään puhuttelemaan lukijoita tulemalla lähelle heidän maailmaansa. (Räty 1998, 137.)

Vaikka analysoin aikakauslehtiä kaunokirjallisena journalismina ja sovellan kirjallisuustieteen välineistöä poliittisten kertomusten tutkimiseen, en tutki populaaria journalismia vain subjektiivisena tai fiktiivisenä kerrontana. Tutkielmassani en hylkää objektiivisuuteen pyrkivää tiedekäsitystä, mutta

kiinnitän analyysissäni katsetta journalismiin, joka ei perinteisessä mielessä välitä ja raportoi tietoa todellisuudesta, vaan tuottaa elämyksiä ja synnyttää keskustelua. Olen siis kiinnostunut henkilökertomusten analyysissä niistä tavoista ja keinoista, joilla henkilökuvien avulla tekstualisoidaan ja representoidaan todellisuutta. (Lassila-Merisalo 2009, 18–20; Rätty 1998, 137.) Oma poikkitieteellinen ja eri tutkimusperinteistä vaikutteita saanut tutkimustapa voidaan verrata postmoderniin ja konstruktiviseen tiedekäsitykseen, jossa käytetään luovasti eri aineistoja ja tutkimusmenetelmiä, ja jossa yhdistellään ja sovelletaan perinteisiä kysymyksenasetteluita. Tavoitteena konstruktivisessa kerronnantutkimuksessa on tulkita ja analysoida perinteistä uutistekstiä populaarimpaa ja tarinallisempaa politiikan kerrontaa sekä pureutua sen kerronnallisiin tapoihin tuottaen merkityksiä. (Denzin & Lincoln 1994, 2–3; Heikkinen 2010, 151; Lassila-Merisalo 2009, 18–20.)

Narratiivinen kertomusanalyysi linkittyy luontevasti läheisen lukijasuhteen aikakauslehtikerrontaan, jossa niin aiheet kuin kerrontatapa ovat lähellä lukijoitaan, heille tutuista ja kiinnostavista aiheista sekä journalismina lukijoitaan lähelle tulevana ja helposti samaistuttavana. Aikakauslehdissä tämä tarkoittaa journalistista tyyliä, jossa lukijat huomioidaan tiiviisti henkilökuva laadittaessa. Henkilökuvista rakentuu näin lukijoitaan puhuttelevia ja lukijoitaan lähellä olevia kertomuksia. (Töyry 2009, 129–130.) Huomion kiinnittyessä narratiiveihin ja kerrontaan korostuu myös vastaanottajien vaikutus kerronnan merkityksenmuodostuksessa. Henkilöhaastatteluiden ja -juttujen heijastamat diskurssit luovat vain raamit politiikasta muodostuvalle kertomukselle ja lukijan/tulkitsijan/äänestäjän tehtäväksi jää täydentää itse tarina, jolloin lopullinen kertomus ei lähde kirjoittajan kynästä vaan rakentuu ja syntyy vastaanotossa, lukijan ajattelussa ja kahvipöydissä käydyissä keskusteluissa. (Hietala 2006, 96; Nuolijärvi & Tiittula 2010, 302–304)

Kertovuuden ja tarinallisuuden tarkastelu ja kertomusanalyysi voidaan nähdä tapana jäsentää (poliittista) todellisuutta ja ymmärtää näkemäänsä. Narratiivisuus on yksi niistä keskeisistä tavoista, joilla ihmiset tolkkulistavat (*make sense*) näkemäänsä ja kokemaansa. Kulttuurintutkijoiden mielestä tarinat merkityksellistävät ja jäsentävät merkittävällä tavalla yksilöiden kokemuksia sekä luovat rajoja ja määreitä ymmärrykseemme elämästämme. Narratiivisuuden ja semioottisuuden nousu kulttuurintutkijoiden media-analyysin näkökulmaksi ovat nostaneet tekstin rinnalle mediasisältöjen elämyksellisyyden ja aistillisuuden havainnot uutiskerronnan kuvien ja eleiden tarkastelun myötä, mikä omalla tavallaan puolustaa populaarien ja kuvakerronnaltaan rikkaan aikakauslehtijournalismin analysointia nykyisten mediasisältöjen tulkinnassa. (Esim. Hietala 2006, 91–92; Railo 2011a, 21–22.)

Sama ymmärryksen logiikka toimii myös presidentinvaalien imagotyössä ja vaaliagendan selkeyden välttämättömyydessä. Nykyisessä mediaympäristössä ja medioituneessa vaalikampanjoinnissa ehdokkaan poliittinen viesti ja häneen linkittyvät arvot ja identiteetit tulisivat olla riittävän selkeät ja yksinkertaiset, jotta ne kestävät ja välittyvät oikein mediasta, välineestä riippumatta. Ehdokkaan edustamat arvot tulee olla riittävän selkeät, jotta ne kantavat niiden tarinallistamisen, populaaristamisen ja yksinkertaistamisen lukuisissa uudelleen kertomisissa lehtien ja eri medioiden tehdessä juttuja – kerrontaa – vaaleista ilman, että ehdokkaan viesti ei vääristyisi matkalla lukijalle. (esim. Eranti & Lindman 2014.)

Vaaliagendan selkeyden vaateiden ja haastateltavina olevien poliittisten toimijoiden toiminnan muotoutumisen lisäksi myöhäismodernilla poliittisella julkisuudella on vaikutuksensa lukijoiden tapaan hahmottaa ja ymmärtää lukemaansa. Henkilötarinoiden persooniin nojaava poliittinen kerronta on populaaria aikakauslehtijulkisuutta kuluttavalle lukijakunnalle tutussa muodossa olevaa, heille läheisistä aiheista kertovaa ja näin myös helposti käsitettävää politiikkaa. Populaari kerronta ja aikakauslehtien henkilötarinat jäsentävät ja selkeyttävät näin pirstaloitunutta politiikan julkisuutta henkilöimällä politiikkaa ja käsittelemällä yhteiskunnan keskeisiä kysymyksiä, kuten työn ja yksityiselämän yhteensovittamista, poliittisten toimijoiden haastatteluiden kautta. (Railo 2012; Gripsrud 2002, 166–168.)

Puhuttaessa kerronnan kyvystä puhutella lukijoitaan ei olla pelkästään kiinnostuneita, miten populaari kerronta saa lukijansa eläytymään lukemaansa, vaan niiden herättämän mielenkiinnon arviointi muodostuu mielekkääksi, kun tarkastellaan niiden mahdollisuuksia avartaa lukijoidensa ajattelua ja herättää kiinnostusta politiikkaa kohtaan. (Heikkinen 2010, 154–155.) Parhaimmillaan populaari kerronta ja poliitikoiden henkilötarinat saavat ihmiset näkemään asiat uudessa valossa ja suhteuttamaan omaa elämäänsä poliittiseen todellisuuteen, kuten presidentinvaaleihin sekä lopulta kannustamaan lähtemään äänestysuurnille äänestääkseen arvoiltaan heitä lähellä olevaa ehdokasta. (Heikkilä ym. 2012, 228–231.)

Populaarit henkilökuvat ovat tarinallisia kuvauksia, tunteita herättävää, mielikuvallista ja koskettavaa julkisuutta ja samalla puhuttelevampaa ja todellisempaa kerrontaa kuin etäinen poliittinen todellisuus, joka ei samassa määrin ole läsnä, puhu lukijalleen hänen kielellään, hänelle tutuista aiheista ja hänen elämästään. Lopulta politiikassakin on kyse ihmisistä ja heidän elämästään. Tässä piilee myös poliittisten kertomusten vahvuus. Kiinnittäessäni huomiota populaarien henkilökuvien kerrontaan kertomuksina, tulkitsen niitä tunnepitoisina teksteinä, merkityksiä tuottavina ilmaisuina ja kulttuurista ymmärrystä tuottavana resurssina, joilla on vaikutusta ihmisten tapaan hahmottaa todellisuuttaan. (Koivunen 2008, 17–18.) Tutkielmani analyyttisessä tarkastelussa henkilökuvien

kerronta ja niiden tuottamat merkitykset ja lukijoissa herättämät tunteet eivät ole vain kertomusten synnyttämiä reaktioita, vaan julkisuudessa tapahtuvaa toimintaa; symbolista ja diskursiivista vallankäyttöä, joka vaikuttavuudellaan vetoaa kansalaisiin sekä osaltaan ohjaa poliittista toimintaa. (Railo 2012; Koivunen 2008, 18.)

2.6. Presidentin ja hänen puolisonsa narratiivinen identiteetti ja kerrottu minuus

Elämme mielikuvayhteiskunnassa, jossa poliitikon mielikuvien, persoonan ja esiintymisen roolin vaalijulkisuudessa ja poliittisessa toiminnassa voidaan sanoa korostuneen. Imago ja maine ovat menestystekijöitä myöhäismodernissa politiikassa (Karvonen 1999, 33–35). Tutkielmani aineistoanalyysi kohdistaa huomionsa presidenttiin ja hänen puolisonsa henkilökuviin ja niiden tarinalliseen kerrontaan. Presidenttiparin henkilökuviin kerronnassa rakentuvat poliittiset toimijuudet voidaankin nähdä heijastumina, karikatyyreinä, mielikuvina presidentistä ja hänen puolisosta itsestään. (Karvonen 2007, 115–116.) Näkökulmani presidenttiparin kerronnan analysointiin ja kerronnassa rakentuviin subjektiasemiin ja toimijuuksiin on semioottinen. Olen kiinnostunut presidenttiparin henkilökuviin kerronnasta merkitysten tuottamisena ja henkilökuviin rakentuvista toimijarooleista. Narratiivisesti kehystynyt poliittinen identiteetti ja kerronnassa rakentunut presidenttiys tuovat tarkastelun lähelle kerronnan ja retoriikan tutkimusta. Presidenttiparin intiimien kertomusten analysointi on näin kielen ja tekstimuotoon puettujen tarinoiden luomien merkitysten tulkintaa. (Fiske 1992, 14–16.)

Näen semiotiikan omassa tarkastelussani poliittisen julkisuuden ja populaarin kerronnan kehystämien toimijuuksien analyysinäkökulmana, jossa henkilökuviin tuottamaa kerrontaa katsotaan merkityksen tuottamisena ja rakentumisena. Tarkastelen henkilökuviin kehystämää intiimiä kertomusta presidenttiparista ja luen, tulkiten ja havainnoin kerronnan rakentamia identiteettejä – Niinistöä ja Haukiosta syntyviä ja muodostettuja mielikuvia. Henkilökuviin tuottamat kertomukset ovat tässä mielessä karikatyyrejä ja narratiivisia kuvauksia todellisista kohteistaan. Populaarin kerronnan presidenttiparille antamat merkitykset ja subjektiasemat ovat samalla vaikutelmia, jotka muokkaavat keskeisesti käsitystä ja kerronnasta heijastuvaa mielikuvaa presidentistä ja hänen puolisostaan. (Karvonen 1999, 39, 61–62; Fiske 1992, 14–16.)

Tutkimuskohteena olevat ajanvietelehdet ja niiden henkilökuvat tarjoavat mahdollisuuden julkiseen näyttäytymiseen ja oman persoonansa esiintuloon. Presidenttiparin aikakauslehdille antamien haastattelujen tarkoituksena on tuottaa miellyttävää kuvaa presidentistä ja hänen puolisostaan sekä osallistua oman julkisen toimijuutensa rakentumiseen. (esim. Karvonen 2007; Railo 2012, 54.)

Tarkasteltaessa presidentin ja hänen puolisonsa toimijuuden narratiivista rakentumista, tulee subjektiasemien ja toimijuuksien asemoituminen nähdä osallistumisena henkilökuvien kerronnan tuottamiseen ja sitä kautta siitä heijastuvaan merkityksen muodostumiseen. (Saarenmaa 2010, 21.) Henkilökuvien kerronnan analysoinnin semioottisessa tutkimusotteessa on kyse juuri tuon julkisen esiintymisen ja siinä tapahtuvan aktiivisen toimijuuden muokkaamisen tiedostamisesta ja sen esiintuomisesta. Presidentin populaarin esiintymisen tuottamat narratiiviset merkitykset eivät ole valmiina henkilökuvien kerronnassa, vaan ne syntyvät henkilöhaastatteluja lukemalla ja analysoimalla; toimittajan ja lukijan välisessä vuorovaikutuksessa ja ymmärryksessä. Tässä mielessä tuon esiin omassa analyysissäni henkilöhaastattelujen tuottamaa kerrontaa ja sen kehystämiä subjektiasemia. (Fiske 1992, 16; Karvonen 1999, 62–64.)

Vaikkakin vastaanottajalla ja lukijalla on suuri rooli kerronnan merkityksen muotoutumisessa ja vaikkakin kertomukset rakentuvat ja hahmottuvat viimekädessä lukijoiden ymmärryksen ja ajattelun kautta, eivät uutisten ja kertomusten tekijät jää kuitenkaan ilman vaikutusvaltaa ihmisten hahmottaessaan maailmaa kertomusten jäsentämänä. Tekstit eivät synny vaikutuksilta vapaina, todellisuuden peleinä, vaan kerronnallistaminen on aina samalla myös aatteellista ja vaikuttavuuteen pyrkivää toimintaa. (Hietala 2006, 96; Löyttyniemi 2004, 52.) Toisaalta myös uutisten toimijat, omassa tutkielmassani presidentti Sauli Niinistö ja hänen puolisonsa Jenni Haukio kampanjakoneistoinen, pyrkivät vaikuttamaan äänestäjiin omalla mediaesiintymisellään ja luomaan haluttua kuvaa esimerkiksi vaaleissa itsestään (Karvonen 2007, 117).

Henkilökuvien kerronnassa tuotetaan narratiivista kuvaa presidentistä julkisena toimijana ja kodin kontekstiin sidottuna persoonana. Presidentistä kirjoitettu tuottaa hänestä poliittisena toimijana kuvaa, johon äänestäjät voivat ottaa kantaa (Railo 2012, 48). Poliittinen identiteetti ja sen aitous tulee näin toisten arvioitavaksi; populaarissa kerronnassa esitettyksi. Aikakauslehtien henkilökuvissa on kyse tällöin symbolisen vallan tuottamisesta populaarin kerronnan ja sen tuottamien mielikuvien avulla. Semioottisesti presidentin kerrottu minuus ja narratiivisesti rakentunut identiteetti näyttäytyy populaarissa, aikakauslehtien tuottaman julkisuuden, kerronnassa. Kuva presidentistä rakentuu siinä vuorovaikutuksessa, jossa presidenttiparista kerrottu näyttäytyy lukijoilleen. (Whitebrook 2001, 4–6; Löyttyniemi 2004, 60–61.) Henkilökuvat voidaan nähdä näin teksteinä ja kerrontana, joissa presidentti ja hänen poliittinen toimijuutensa määritellään; populaarin kerronnan tuottamina tarinoina, joissa presidentin julkisuuskuva muotoutuu, ja joissa presidenttiparin henkilökuvien kehystämät arvot, heihin liitettävät mielikuvat ja arvonmuodostus rakentuu (Railo 2012, 49).

Aineistoni tarkastelu siirtää populaarin kerronnan kehystämien mielikuvien ja subjektiroolien asemoitumisen analyysissä huomiota Niinistöön ja Haukioon julkisen kuvansa rakentumiseen

vaikuttavina toimijoina (Karvonen 1999, 61–65). Presidenttiparia ei voida tarkastella vain staattisina itsestään muodostuvan kertomuksen päähahmoina ja oman poliittisen toimijuutensa rakentumisen sivustaseuraajina, vaan presidenttipari tulisi luonnollisesti nähdä myös aktiivisena imagonsa ja kerronnassa rakentuvien subjektiasemiensa muokkaajina. Jo itsessään populaarit henkilökuvat ja niissä rakentuva merkityksenmuodostus muotoutuu vuorovaikutuksessa haastattelijan ja poliitikon kanssa, joista molemmat osallistuvat haastattelun, ja sitä myöten myös lopullisen kerronnan, rakentumiseen. (Karvonen 1999, 78–79; Railo 2012, 48–49.)

Henkilökuvien kehystämien toimijuuksien ja haastatteluiden tuottaman merkitysmuodostuksen tarkastelu ei siis rajaudu vain kerronnan analysointiin. Henkilökuvien tuottamien asemointien ja toimijuuksien lisäksi analysoin presidenttiparin itsensä osallistumista oman toimijaroolinsa muodostukseen henkilöhaastatteluiden vuorovaikutuksessa. Presidentti ja hänen puolisonsa ovat analyysissäni siis kaksinaisessa roolissa heidän toimijuutensa kerronnallisessa muodostuksessa. Haastatteluissa heitä sovitetaan presidenttipariin kohdistuviin johtajaodotuksiin ja toimituksen tuottamiin osallistujaroleihin, mutta samalla presidenttipari on itse osallisena vaikuttamassa heistä muodostuvaan kuvaan. Niinistö ja Haukio ovat näin samanaikaisesti kerrontaansa vaikuttavia toimijoita ja kerronnan aihe, jolloin analyysi kohdistaa huomiota myös presidenttiparin omaan suhtautumiseen niihin toimijaroleihin, joihin presidenttiparia yritetään asettaa. (Törrönen 2010, 186–187.)

Post-modernin kerronnan teorian tarkastelussa tulee huomioida vastaanottajiin ja tekstin lukijoihin vaikuttavan mediatekstin tekijä ja hänen pyrkimykset säännellä näkökulmia ja tehdä juttu esimerkiksi poliitikosta omista lähtökohdistaan ja sovittaen ne toimituksen päämäärien mukaisiksi. Yksinkertaisimmillaan tämä tarkoittaa sitä, että aikakauslehdessä pyritään tekemään juttuja, jotka kiinnostavat lukijoitaan ja samalla sopivat lehden edustamaan arvomaailmaan (vrt. Ruoho & Saarenmaa 2011, 44). Toimitusten ja toimittajien päämäärien lisäksi todellisen kohteensa kuvaavuutta värittää toimituksellinen työ, jossa hajanaisille ja toisiinsa hatarasti liittyvien tapahtumien välille luodaan draamankaarta. Esimerkiksi Jenni Haukion elämän muutoksia kuvatessa hänen tekemisilleen luodaan ajallista jatkumoa ja onkin hyvin mahdollista, ettei jutun päähenkilö rouva Haukio tunnista itseään jutun käännteistä. Narratiivisesti tarkasteltuna kyseessä on *hahmotustapahtuma* (Alvarado ym. 1987, 120), joka kuvaa merkityksen muotoutumista kerronnassa toimituksellisena valinnan prosessina, jossa jäsennetään ja kerrotaan haastattelussa asiat niin, että juttuun voidaan sisällyttää haluttu tarkoitus ja merkitys. (Hietala 2006, 96.)

Kertovuuden analysoinnissa ja todellisuuden tarinallistamisessa on samalla aina kyse todellisuuden, haastateltavien ja heidän elämänsä tulkinnasta, kuvaamisesta ja valikoivasta kertomuksesta. Ne ovat

aina tulkintoja. Tyhjentävän todellista kerrontaa on likimain mahdotonta tehdä; ainakin se olisi tylsää luettavaa. Todellisuuden kuvaamisen realiteetit tunnustavassakin kerronnassa ahdetaan aina haastateltava ja jutun aiheena oleva poliittinen toimija ja hänen elämänsä kapeaa henkilöhaastattelun ja sen näkökulmien muottiin, jolloin tulee kysymykseen myös, missä määrin varsinkin populaarin kerronnan analysoinnissa on mieltä? (vrt. Hietala 2006, 97.) Toisaalta kysymystä voidaan lähestyä toiselta kantilta ja miettiä minkälaisia arvoja, identiteettejä ja poliittista todellisuutta esimerkiksi juuri populaari aikakauslehdistö tuottaa kertoessaan kuvakylläisissä ja intiimiä elämänpiiriä sivuavissa henkilöhaastatteluissa esimerkiksi Jenni Haukion ajatuksista roolistaan presidentin rinnalla edustavana puolisona. Tästä näkökulmasta poliittisten kertomusten sisällöllinen luonne, sen faktuaalisuus tai viihteellisyys, eivät ole merkitsevässä asemassa populaareja mediatekstejä analysoitaessa vaan keskeistä on minkälaista kerrontaa, arvoja ja identiteettejä populaarin poliittisen julkisuuden tarinat tuottavat. (Niemi 2006, 270–271; Herkman 2010, 6.)

Tutkiessamme medioitunutta poliittista kerrontaa olemme aina tekemisissä julkisuuden ja siitä rakentuvan sosiaalisen ja kulttuurisen vuorovaikutuksen kanssa (esim. Herkman 2010, 6). Tämä median luoma viesti ja lukijoiden välinen kommunikaatio on aina suhteessa rakennettuun, väritettyyn ja luotuun todellisuuteen; toisin sanoen mielikuvaan, jota luetaan, tulkitaan ja analysoidaan. Poliittisen populaarin kerronnan välillisyyden ja vaillinaisuuden suhteessa esitettäviin tai haastateltaviin poliitikkoihin – heidän todelliseen minäänsä ja luonteeseensa – on olennainen ja elimellinen osa poliitikoista muodostuvaan kuvaan. Sama viestinnän uutiskerrontaan kohdistuva välillisyyden ajatus näyttäytyy medioiden kautta ja välityksellä heijastuvassa poliittisessä julkisuudessa. Populaari kerronta rakentaa omanlaistaan kerrontaa, siinä missä mikä tahansa muukin poliittisen julkisuuden muodostumiseen osallistuva media, ja tehdessään näin media tulkitsee, tarinallistaa ja luo mielikuvaa kohteistaan – poliitikoista. Rakentuva kuva on aina mielikuva; välillinen, vajavainen, rajattu ja rakennettu ja silti todellinen, kohdettaan kuvaava ja sisällöllisesti avaava. (Karvonen 2007, 115–117; Niemi 2006, 228–230.)

Poliittisen kerronnan sisäänrakennettua representoivaa luonnetta tulisikin tarkastella toisaalta kunkin median luonteenomaisena ominaisuutena ja sellaisenaan kriittisesti analysoitavana journalismina, mutta toisaalta suhteessa medioitunutta poliittista toimintaa ja mediavälitteistä poliittista julkisuutta. (Herkman 2008b; Perna ym. 2009; Saarenmaa 2011.) Omassa populaareja mediatekstejä käsittelevässä analyysissäni ei ole siis keskeistä se, missä määrin kertomukset kuvaavat tai kärjistyvät kohteitaan, vaan ajatus siitä, että viihteellistyvässä ja populaaristuvassa poliittisessä julkisuudessa, ihmisten käsitykset poliittisista toimijoista ja itse politiikasta rajautuu yhä viihteellisemmän mediasisällön varaan. Tässä poliittisen julkisuuden intermediaalistuvassa ja intimisoituvassa

julkisessa tiedonvälityksessä suhde politiikkaan ja esimerkiksi presidentti-instituutioon siis myös tarinallistuu ja henkilöityy (Herkman 2010; Herkman 2008b). Samalla yhä suuremmalle osalle kansalaisista populaari aikakauslehtitodellisuus on se poliittisesta uutiskerronnasta heijastuva tarina, joka heille medioista välittyy - *intiimi kertomus* presidentistä ja hänen puolisoistaan. Tutkielmani analyttisenä lähtökohtana on analysoida näitä aikakauslehtijournalismin tuottamia henkilökuvia ja niiden kehystämään merkityksenmuodostusta.

3. Toimijuuksien ja presidenttiyden rakentuminen intiimin

kerronnallisuuden kautta – välineet kerronnallisuuden tarkasteluun

3.1. Aineistona populaarit aikakauslehtien henkilökuvat presidentistä ja hänen puolisostaan

Tutkielmani aineisto koostuu kolmestakymmenestä aikakauslehtien henkilöhaastattelusta ja -kuvasta, joissa käsitellään presidentti Sauli Niinistöä ja hänen puolisoaan Jenni Haukiota. Aikakauslehtien lisäksi aineistoon kuuluu muutamia presidenttiparista kertovia päivälehtien ja iltapäivälehtien viikonloppuliitteitä, joissa on kerronnalliselta tyyliltään aikakauslehtimäisiä piirteitä. Presidentin henkilöön, persoonaan ja parisuhteeseen paneutuvina lehtiartikkeleina luokittelen myös nämä päivälehtien ja iltapäivälehtien viikonloppuliitteiden presidenttiparin henkilökuvat tutkielmani populaariin aikakauslehtiaineistoon. Olen kerännyt aineiston seuraamalla tiiviisti presidenttiin kohdistettua populaarijournalismia ja presidenttiparista julkaistuja henkilökuvia.

Aikakauslehtiaineistoa ja varsinkin populaaria aikakauslehtijournalismia on hankala määritellä ja luokitella kattavasti. Aineistoni koostuu populaareista yleisaikakauslehdistä (Apu, Seura), naistenlehdistä (Anna, Eeva), iltapäivälehtien ja päivälehtien viikonloppu- ja kuukausiliitteistä ja myös muutamasta perinteistä politiikan julkisuutta edustavista presidentin henkilökuvista (Suomen Kuvalehti, Talouselämä). Olen ottanut mukaan myös perinteisen ja vakavamman politiikan journalismin puolelta muutaman presidenttiä ja hänen poliittista toimijuutta käsittelevät lehtiartikkelit täydentämään presidentti Niinistöön kohdistuvan aikakauslehtijulkisuuden analyysiä. Niissäkin analyysini painotus on Niinöstä tuotetuissa henkilökuvissa ja Niinistön persoonaan ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin pureutuvassa kerronnassa. Pääpaino aineistossani on kuitenkin populaarissa ja kevyemmässä aikakauslehtijournalismissa. Tutkielmani aineiston analyysin tarkoituksena on analysoida erityisesti presidentin ja hänen puolisonsa henkilökuvien ja -haastatteluiden tuottamaa henkilöitynyttä ja intiimiä kerrontaa.

Olen ottanut perinteiseen politiikan journalismiin kuuluvat aikakauslehdet mukaan analyysiin täydentämään presidentistä rakentuvaa aikakauslehtijournalismin kuvaa osittain myös siitä syystä, Niinöstä ei ole aineistossani perinteistä poliitikon henkilökohtaiseen ja elämään paneutuvaa henkilökuvaa. Niinistö ja Haukio ovat myös olleet julkisuuden suhteen varauksellisia, mikä näkyy aineistoni haastateltavien painotuksissa Niinistön ja Haukion kesken. Niinistön henkilökohtaiseen elämään pureudutaan aineistossani vain presidentinvaalien aikaan ja juuri presidentiksi valinnan

jälkeen. Aineistoni rajautuu ajallisesti molemmin puolin vuoden 2012 presidentinvaalien mediajulkisuutta, mikä tuo aineistooni monipuolisen katsauksen presidentinvaalien populaariin mediajulkisuuteen.

Vuoden 2012 presidentinvaalijulkisuuden osalta käsittelen muiden presidentinvaaliehdokkaiden populaareja henkilökuvia siinä määrin, kun se on kattavan populaarien henkilökuvien analyysin kannalta tarkoituksenmukaista. Presidentinvaalit henkilöityvät ja tiivistyvät tyypillisesti mediajulkisuuden osalta vaalien kärkiehdokkaksiin ja etenkin toisen kierroksen ehdokkaiden vastakkainasetteluun. Vuoden 2012 vaaleissa myös populaarijulkisuus tiivistyi ja henkilöityi toisen kierroksen ehdokkaiden välille, jolloin osassa aineistoani henkilökuvien kerrontaa hallitsee toiselle kierrokselle päässeiden vihreiden Pekka Haaviston ja kokoomuksen Sauli Niinistön persoonallisten ominaisuuksien ja henkilökohtaisen arvomaailman vertailu. Presidentinvaalit luonnollisesti myös tiivistävät mediajulkisuuden kirjoittelua ja julkista huomiota uuteen presidenttiin, mikä näkyy myös aineistoni painotuksessa vaalien läheisyyteen.

Tutkielmani analyysi keskittyy Niinistön ja hänen Haukion henkilö- ja parisuhdehaastatteluihin sekä siihen, kuinka vuoden 2012 presidentinvaalien vaalikamppailun aikoina ja presidentiksi valinnan jälkeen populaarissa aikakauslehtikerronnassa rakennettiin kuvaa presidentistä yksityisen minän, intiimin elämänpiirin, kodin ja puolison kautta. Aineiston analyysissä en tarkastele henkilökuvien sisältämää poliittisten asiakysymysten käsittelyä tai haastatteluiden puoluepoliittista kerrontaan. Populaarien henkilökuvien kerronnallinen luonteen ja näkökulmien henkilöpainotteisuuden vuoksi poliittisten näkemysten arviointi olisi myös vaikeaa. Henkilöhaastatteluissa ja -kuvin kohdistetaan huomio poliitikon intiimiin. Tämä tarkoittaa kaunokirjallista journalistista otetta, jossa politiikan asiasisällön sijaan keskitytään poliitikon yksityiselämään ja parisuhteen kuvauksiin, joiden rinnalla ja kautta poliittisia teemoja käsitellään. Henkilökuvat voidaan nähdä näin kurkistuksina poliitikon persoonaan ja yksityiseen minään. Intiimiys tarkoittaa tässä poliitikon henkilöön menevää avoimuutta, jonka kautta lukija pääsee konkreettisesti lähelle poliitikkoa ja hänen elämäänsä. Henkilökuvien kuvaileva kerronta tuo lukijoiden katseiden (ja arvioinnin) eteen jopa poliitikon ilmeet, reaktiot ja kasvojen uurteet. (Niemi 2006, 228–230; Saarenmaa 2010, 141–150; Lassila-Merisalo 2009, 31.)

3.2. Haastattelukertomuksen analyysi – kertomusanalyysi metodina

Kertomusten ja kerronnallisuuksien tarkastelu on perinteisesti ollut kirjallisuuden tutkimuksen aluetta, mutta sen tarjoamia analyysimenetelmiä voidaan soveltaa myös sosiaali- ja yhteiskuntatieteiden aineistoihin ja kysymyksenasetteluihin. (Hyvärinen 2006; Tammi 2009.) Erotuksena perinteiseen tutkimushaastattelujen analysointiin, tutkielmani aineisto koostuu populaareista aikakauslehdistön presidenttiä ja hänen puolisoaan käsittelevistä henkilö- ja parisuhdehaastatteluista. Analyysikohteena mediatuotteet, kuten henkilökuvat, luovat omat reunaehdot ja haasteensa kerronnallisuuden analyysille.

Lähestymistapani narratiiviseen kertomusanalyysiin on perinteistä narratiivista tutkimuskäsitteistöä ja kerronnan keinoja soveltava ja muokkaava. Jälkiklassisen narratologian tavoin en ota kertomuksia annettuina, vaan analysoin niitä prosessuaalisesti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muodostuviksi (Rimmon-Kenan 2002b, 142). Tällöin kerronnan tarkastelussa huomion kohteeksi nousee myös kontekstin vaikutus kerronnallisuuteen ja sen tulkintaan. Henkilöhaastatteluja analysoidessa olen kiinnostunut, kertomuksen tavasta kehystää todellisuutta ja luoda kuvaa presidentistä ja presidenttiydestä populaarissa politiikan kerronnassa. (Aaltonen & Leimumäki 2010, 123.)

Henkilökertomukset ja poliitikkoja käsittelevät henkilöhaastattelut tarjoavat rikkaan aineiston analysoida poliittisten toimijoiden kerronnallisuuden rakentumista. Aineistossani kertomukset ovat todellisuuden kuvauksia. Henkilöhaastatteluissa kerronnallisuuden tarkastelulla pureudun erityisesti siihen, kuinka populaarin kerronnan kautta presidenttiä ja hänen elämäänsä kuvataan. Analysoin siis presidentin ja hänen puolisonsa intiimejä kertomuksia, joissa he kertovat, tulkitsevat ja kehystävät elämäänsä. Samalla heidän elämänsä todentuu ja välittyy henkilökertomusten kautta lukijoille populaarissa kerronnassa. (Aaltonen & Leimumäki 2010, 119).

Kertomusanalyysin avaamiseen ja sen metodologiseen tarkasteluun luo haasteensa se, ettei sitä voida kuvata tiettyjen vakiintuneiden tutkimuksellisten rakenteiden mukaan, eikä siitä puhuttaessa voida viitata yhteen vakiintuneeseen metodiin. Kertomusanalyysi tarkasteltaessa kyse on aina metodologisten välineiden soveltamisesta ja eri tietoteoreettisten näkökulmien yhdistämisestä oman tutkimusaiheen ja sen kysymyksenasetteluiden asettamiin tarkasteluraameihin. (Hyvärinen 2010, 90.) Omassa tarkastelussani keskityn nimenomaan intiimin kertomuksen rakentumiseen Niinistön ja hänen puolisonsa parisuhde- ja henkilöhaastatteluissa sekä siihen, kuinka populaarit aikakauslehdet tuottavat henkilötarinoissa poliittista toimijuutta ja presidenttiyttä intiimin elämän piirin kautta.

Tutkimuskohteena henkilöhaastattelu luo myös toisen tarkasteluhaasteensa; kertomusanalyysin painotuksellisen ja kohdentamisen vaatimuksen, sillä aineiston erittelyssä tulee tuoda esiin tutkijan olettamus aineiston synnyttämistä narratiivien kerronnallisuuksista, pyrkiä tuomaan esiin aineiston kokoava pääkertomus ja samalla huomioida mahdollisesti syntyvät sivujuonteet ja pienemmät taustakertomukset. Voidaanko siis olettaa, että populaari henkilöhaastattelu synnyttää yhden yhtenäisen eri lähteistä riippumattoman kokonaisen kertomuksen vai päästäänkö lähemmäksi todellisuutta tutkijan kuvatessa ja nostaessa esiin aineistoon sisältyviä pienempiä kertomuksia, tarinoita, narraatiota? (Hyvärinen 2010, 90.)

Vain harvoin yksi henkilöhaastattelu rakentaa ja muodostaa yhden kokonaisen kronologisen kertomuksen. Lukijalle muodostuva kertomus poliittisesta hahmosta pohjautuu pikemminkin useampaan eri aikoina ja tilanteissa kirjoitettuihin juttuihin, lukuun ottamatta poliitikon uraa ja sen eri vaiheita kertaavia katsauksia. (Hyvärinen 2010, 90.) Tutkielmani narratiivisessa tarkastelussa pyrin tuomaan kokoavasti esiin presidenttiä ja hänen puolisoaan käsittelevien henkilöhaastatteluiden ja -kuvien kautta rakentuvaa populaaria kertomusta presidentistä, aviomiehestä ja puolisoista. Toisin sanoen, minkälainen kuva ja intiimi kertomus rakentuvat Sauli Niinistöstä lukemalla hänestä ja hänen puolisoistaan kertovia populaareja aikakauslehtiä? Samalla luen ja jaan osiin artikkeleista ja henkilöhaastatteluista esiin nousevia taustatarinoita – muun muassa tarina presidentin puolisoista, tarina kirjallisuusvaikuttajasta presidentin rinnalla ja tarina presidentistä yksityisessä kontekstissa.

Aineistolähtöisen kertomusanalyysin pohjana, ja analyysin ilmaisuvoiman perustana, on tapa tehdä erotteluita erilaisten kertomisen muotojen ja kertomustyylilien välille. Kerronnan tutkijat ovat kuitenkin olleet laiskoja esittämään selkeitä määritelmiä kertomuksille. Kaikki kerronta ja kerronnallisuus eivät ole analyttisesti ja narratiivisesti merkityksellistä omassa tutkimuksessa, mikä luo painetta tutkimusmetodin ja tutkimuskohteen rajaamiselle. Onkin ilmiselvää, että aineistolähtöisen kertomusanalyysin kohdentaminen hankaloituu huomattavasti rajaamattoman kertomuksen ominaispiirteiden jäädessä erittelemättä. Omassa narratiivisessa kertomuksen analyysissä kiinnitän erityisesti huomiota Gérard Genetten (1980) tapaan kohdistaa tarkastelua henkilöhaastattelusta muodostuvaan *tarinaan*. Tarkasteluni aineistolähtöisyys viittaa siihen, että päähuomion analyysissäni saa kertova teksti itsessään, sen tekemät kuvaukset haastateltavan elämästä ja ajatuksista sellaisina kuin ne lukijoille näyttäytyvät populaareissa aikakauslehdissä. (Hyvärinen 2010, 91.)

Henkilöhaastattelujen kerronnallisuuden analyysissä ei tulisi edetä liian nopeasti kertomuksen muodostavien merkitysten ja sen kertovuuden analyysiin, vaan ensiksi tulee tunnistaa ja ottaa huomioon kertomuksen rakentumiseen vaikuttava ympäristö; kertomuksen konteksti. (Hyvärinen

2010, 90–91.) Oman aineistoni kohdalla presidentinvaalit ja valtionpäämieheen kohdistuva yleinen kiinnostus luovat ne raamit ja toimitukselliset motiivit kirjoittaa ensin presidentinvaalien kärkiehdokkaasta ja myöhemmin valitusta presidentistä ja samalla uudesta valtakunnan ykkösnaisesta. (esim. Nuolijärvi & Tiittula 2010, 301.) Samalla, kun on tärkeää tuoda esiin, miksi tietty kertomus kerrotaan juuri nyt, niin tulee myös analysoida, mitkä näiden kertomusten funktiot ovat poliittisen julkisuuden kannalta? Miten nämä populaarit henkilötarinat ja intiimit kertomukset presidentistä ja hänen puolisostaan muokkaavat poliittista julkisuutta; julkista politiikan toimintaa ja vaikuttamista.

Populaarien aikakauslehtien henkilökuvien kertomukset ja niissä kehystetty kerronta luo poliittisia toimijuuksia, subjektiasemia ja presidenttiin liitettäviä arvoja. Henkilökertomukset kuvaavat kohdettaan ja rakentavat presidenttipariin ja heidän persooniinsa liitettäviä mielikuvia. Kehystettyinä kertomuksina populaarit henkilökuvat ovat tuotettuja kertomuksia; presidentin julkikuvan representaatioita. Presidenttiin kohdistuva julkinen huomio ja etenkin vaalikontekstiin liittyvät populaarit julkitulot – intiimit kertomukset – ovat samalla aina osa symbolista vallankäyttöä ja representaatioiden poliittista kulttuuria. Huomion kohdistaminen kertomuksiin ja kerronnan luomiin merkityksiin tuo poliittisessa julkisuudessa representoituvan diskursiivisen vallankäytön esiin. Kertomusten kehystämä ja niissä realisoituva vallankäyttö kohdistuu niin henkilökuvissa muodostuviin presidentin identifiointeihin kuin myös kansalaisiin vaikuttavana symbolisena vallankäyttönä. Kertomukset ja poliittisessa julkisuudessa rakentuvat representaatiot tuottavat henkilökuvien presidentin, mutta samalla myös kokemustamme ja tiedostettua käsitystämme kerronnan kautta representoituvasta poliittisesta todellisuudestamme. Tässä mielessä populaarit kertomukset ja niissä rakentuvat henkilötarinat eivät ole vain semiotiikkaa ja symboliikkaa, vaan keskeisenä osana käsityksessämme todellisuudesta. (Fiske 2003, 131, 135–136.)

3.3. Henkilökertomusten temaattinen jäsentely

Populaarissa henkilöhaastatteluaineistossa analysoitavia ja *temaattisesti luokiteltavia* identiteettikategorioita, kuten sukupuolta, ikää ja puolison subjektiasemaa ei voida tarkastella pelkästään ulkopuolisina, aineistoa kuvaavina ja selittävinä tekijöinä, vaan huomion arvoista kerronnanalyysissä on myös tuoda esiin sen kontekstuaalista merkitysten muodostumisprosessia. (Törrönen 2010, 180–181.) Kertomukset ovat aina dialogisesti vuorovaikutuksessa syntyviä. Tämä korostuu entisestään mediahaastatteluiden kerronnallisuuden analysoinnissa. Mediahaastattelut ovat aina kerronnan näkökulmasta usean tekijän summa. Toimittajan ja poliitikon välinen dynamiikka sekä populaarin journalismin kerronnallinen tyyli ja haastatteluiden temaattinen luonne vaikuttavat

kaikki lopullisen kerronnan muotoon huomattavasti. (esim. Nuolijärvi & Tiittula 2010, 300–304; Railo 2012, 54–55; Railo 2011a, 24–27.)

Vaikka pilkon henkilökertomuksia temaattisesti osiin, tuon esiin niiden juonellisuutta ja tarinallisia tulkintoja. Tarkastelen, kuinka niissä kuvataan presidentin ja hänen puolisonsa elämänmuutosta ensin valmistautuessa presidentin virkaan presidentinvaaleissa ja lopulta sopeutumista valtakunnan ykkösparin rooliin. Keskityn henkilötarinoiden juonellisuuden analyysissä siis siihen, miten presidentin ja hänen puolisonsa identiteetti rakentuu ja kehittyy sekä, miten yksilöiden elämäntarinoita suhteutetaan kulttuurissa olemassa oleviin mallitarinoin, kuten odotuksiin presidenttiparia ja presidentti-instituutiota kohtaan. (Hänninen 2010, 160.)

Kulttuurissa luodut ja kehittyneet mallitarinat ohjaavat ja muokkaavat tapaamme nähdä itsemme. Identiteetti rakentuu näin narratiivisesti – kertomuksissa, joissa sovitamme itseämme kerrottuihin ja jaettuihin mallitarinoin – tietynlaisiin odotuksiin itseä ja olemistamme kohtaan. Kertomuksissa tarinan päähenkilö, kuten presidentti Niinistö, joko samaistuu hänestä kerrottuun tarinaan tai pyrkii reagoimaan siihen ja erottautumaan häneen kohdistetuista odotuksista tai hänestä rakennetusta toimijaroolista. Yhtä lailla, oli Niinistön suhtautuminen hänestä kerrottuihin tarinoin minkä suuntaista tahansa, Niinistöstä kerrotut tarinat muokkaavat häntä narratiivisesti poliittisissa kertomuksissa rakentuvana toimijana. (Whitebrook 2001, 4; Ricoeur 1992; Löyttyniemi 2004, 52–53.)

Aineistoni henkilökuvien analyysissä Niinistön henkilötarinoita tulisi tarkastella merkityksiltään laajemmassa perspektiivissä. Tyypillisesti haastattelujen luomia kertomuksia katsotaan tarinan päähenkilön yksilöllisinä ja subjektiivisina esityksinä sekä kokemuksina omasta toiminnastaan ja suhteestaan maailmaan. Toisaalta jo Niinistön tunnettavuus ja poliittinen vaikutusvalta nostaa hänen henkilökuvansa arvonmuodostuksen laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin kuin perinteisen tutkimushaastattelun subjektiivinen merkityksenanto. Henkilökuvien maailma ja siitä heijastuvat merkitykset, arvot ja kertomukset ovat aina suhteessa kulttuuriin odotuksiin – oletettuihin tapahtumakulkuihin. Tässä mielessä kertomukset ikään kuin neuvottelevat kulttuurissa jaettujen subjektiroolien ja toimijaroolien kanssa. (Hyvärinen 2010, 114.)

Presidenttiin kohdistuu nykypäivänä lukuisia johtajuusodotuksia ja nykyinen poliittinen toimintaympäristö on vain vahvistanut henkilöityneen poliittisen johtajuuden odotuksia. (Paloheimo 2007, 207–208; Herkman 2010). Tämän lisäksi lehdistö lyö jo vaalien aikana odotusarvoja ja poliittisia leimoja niin presidentin persoonaan kuin hänen tekemäänsä (ja edustamaansa) politiikkaan (Suhonen 2012, 277–279). Tutkielmani *temaattinen analyysi* tuleeikin nähdä tapana seurata ja

arvioida henkilökuvien rakentamaa kertomusta ja niiden kehystämiä odotuksia presidenttiä ja presidenttiparia kohtaan. Henkilökuvien kertomuksissa toimittajat kommentoivat haastateltaviin asetettuja odotuksia, mutta toisaalta tutkijan tehtäväksi jää analysoida myös kertomatta jäänyttä ja ulosrajattua. (Hyvärinen 2010, 111.)

Näkökulmani teemojen luokittelussa ja henkilökuvien analyysissä on lukijan. Kerronnan analysoijana kiinnitän katseeni siihen, mitä henkilökuvien artikkeleissa kirjoitetaan. (Nuolijärvi & Tiittula 2010.) Pelkkä teemojen poimiminen ja erittely aineistosta voi kadottaa henkilökuvien kertomuksellisuuden. Tästä syystä on mielekkäämpää tarkastella henkilöhaastatteluista esiin nousevia teemoja henkilötarinoiden muodostamana kokonaisuutena. Kerronnan analyysin temaattisessa luennassa on tärkeää liittää poimittu lause tai toistuva presidentin identifiointiin liitettävä teema hänestä muodostuvan tarinankulun vaiheisiin. (Hyvärinen 2006, 17.)

Temaattisella luennalla ja henkilökuvien kerronnan teemojen erittelyllä tuon esiin, minkälaisia identifiointeja ja toimijaroleja henkilöhaastatteluista nousee esiin? Temaattinen luenta toimii siis aineistoni läpikäyvänä analyysinä, jonka avulla kategorisoin henkilökuvien kerronnassa rakentuvia identiteettiasemia ja toimijoihin liitettäviä subjektirooleja ja arvoja. Sen jälkeen, kun olen eritellyt presidenttiparin populaareissa henkilökuvissa toistuvat teemat, analysoin niiden luoman kerronnan identifiointeja ja toimijaroolien asemointeja A.J. Greimasin (1980) *semioottisen neliön* toimijuuksien luokittelulla sekä henkilökuvien kehystämien osallistujaroolien *aktanttimalilla*. Alustavan temaattisen luennan avulla olen luokitellut aineistoni keskeisimmiksi intiimeiksi presidenttiparin toimijuutta kehystäviksi teemoiksi: parisuhteen käsittelyn ja puolison roolin, ulkonäön, iän, harrastukset, arkisuuden ja tavallisuuden korostumisen toiminnassa sekä kodinpiirin kontekstin merkityksellistämisen. Analyysin teemat valikoituivat niiden esiintymistiheyden ja käsittelyn yleisyyden kautta. Kaikkien teemojen kohdalla kiinnitän huomiota, millä tavoin presidenttiparia luokiteltiin ja mitä merkityksiä teemoille annettiin?

3.4. Identiteettien ja subjektiasemien analyysi haastatteluaineistossa

Henkilöhaastatteluista hahmottuvien arvojen, identiteettien ja subjektiasemien analysointi tulisi nähdä sosiaalisesti, kulttuurisesti ja historiallisesti rakentuvina diskursiivisina määreinä. Näin nähtynä johtajuutta määrittelevät identiteetit ja poliittisen toimijuuden määreet eivät ole lukittuja arvoja, vaan poliittisessa kerronnassa muotoutuvia määrittelyjä. (Hall 1999, 39; Törrönen 2010, 186.) Poliittisen toimijuuden luonnetta ja hahmoa määrittelevät identiteetit muodostuvat siis prosessuaalisesti sosiaalisen vuorovaikutuksen ja poliittisen kerronnan kautta. Poliittisessa

kerronnassa esiintyvät toimijuuden ja johtajuuden diskurssit, kuten lempeä ja hillitty johtajuustyyli, näyttäytyvät ja lihallistuvat näin tilannekohtaisesti lehtien sivujen luomassa kontekstissa (Benwell & Stokoe 2006, 3–4; Löyttyniemi 2004, 60–62.)

Mediahaastattelun luoma ja julkisuudessa konkretisoituva vuorovaikutustilanne luo poliittisen toimijuuden. Toimijan identiteetin lisäksi poliitikosta tehtävä henkilöhaastelu kehystää toimijat erilaisiin toimijasuhteisiin. (Törrönen 2010, 181) Poliittinen kerronta siis viimekädessä määrittelee, missä valossa ja minkälaisena poliittinen toimija lukijoilleen näyttäytyy. Mitä määreitä ja subjektiasemia häneen liitetään ja minkälaisena persoonana poliitikot ihmisinä arjen kontekstissaan hahmottuvat? Poliittisten toimijuuksien subjektiasemat, kuten presidentin ja hänen puolisonsa rooli eivät ole pysyväisluonteisia, vaan ne ovat alati muuttuvia ja erilaisen kerronnan myötä rakentuvia ja näyttäytyviä. Arvojenmuodostuksen ja identiteettien rakentuminen realisoituvat aina uudelleen jatkuvan toistamisen ja subjektiasemaa määrittelevän identifioinnin ja poliittisessa julkisuudessa tapahtuvan kertomisen kautta.

Poliittisessa kerronnassa rakentuvana toimijana itse presidentillä on rajallinen kyky vaikuttaa omaan roolinsa ja kerronnassa muodostuvan identiteettinsä muotoon (mm. Railo 2012, 48; Kolehmainen 2015, 181). Toimijuudet muodostuvat poliittisessa diskurssissa tiettyä toimijuuden luonnetta määrittelevänä puheena, jossa presidentin on tyytyminen hänestä toimitettuun juttuun ja hänestä rakentuvaan julkiseen kuvaan. Kuten Niinistö itsensä ja hänestä muotoutuvan roolikuvansa näkee, hän ei pyri vaikuttamaan identiteettinsä kerrontaan: ”*Hän vain on*” (Aamulehti, Sunnuntai, 1.12.2013). Tässä mielessä poliitikkojen tyypittelyt ja subjektiasemat, kuten ”maan äiteys” tai ”poliittinen johtajuustyyli” ovat julkisen merkitysmuodostuksen ja poliittisen kerronnan diskursiivisia asemia, joihin presidenttiä ja hänen puolisoaan yritetään sovittaa, ja joilla heitä raamitetaan. Julkisuudessa muodostuvina diskursseina ne elävät itse poliittisesta toimijasta jokseenkin riippumatonta elämää, henkilöhaastatteluiden päähahmon toimiessa lopullisen kerronnassa näyttäytyvän poliittisen toimijuuden vaikuttimena ja heijastuspohjana.

Aineistoni henkilöhaastatteluiden kehystämien subjektiasemien luokitusten ja henkilötarinoiden kerronnassa rakentuvien osallistujaroolien analyysiä ohjaa alustava aineiston läpikäynti ja siitä noussut näkemys presidenttipariin liitettävistä arvoista, identiteeteistä ja rooliasemista. Alustavan henkilötarinoiden kerronnan kehystämien rooliasemointien analysoinnin perusteella presidenttipari näyttäytyy vaatimattomana, tavallisuutta korostavana ja arjen kontekstissa luontevasti esiintyvinä poliittisina toimijoina. He haluavat pitää yksityiselämänsä ja parisuhteensa taka-alalla julkisessa keskustelussa ja keskittyä presidentin viranhoitoon liittyvissä asioissa. Heistä välittyvässä kuvassa he esiintyvät hillitysti ja kommentoivat kodinpiiriin kuuluvia asioita vastentahtoisesti. Alustavan

subjektiasemoinnin ja heistä rakentuvien rooliodotusten arvioinnin perusteella he tuntuvat sopivan yllättävän hyvin Anu Kantolan hahmottelemaan post-moderniin *matalan vallan* johtajuustyyliin, jossa presidentin poliittisessa julkisuudessa korostuu arkisuus, tavallisuus sekä samaistettava ja läheinen suhde äänestäjiin. (Kantola 2014, 18–22.)

Se, kuinka presidentti ja hänen puolisonsa määrittelevät poliittisessa kerronnassa itsensä koti-ihmisiksi tai matalan tyylin johtajiksi - niin sanotusti tavallisiksi ihmisiksi, määrittelee heidät poliittisina toimijoina erontekona kansalaisista etäisiin poliittisiin johtajiin ja tuo matalan vallan johtajia lähemmäksi tavallista kansaa ja äänestäjiä. (vrt. Railo 2011b, 31–33; Kantola 2014, 18–22.)

Tämä havainto, ja analyttisen tarkastelun lähtöhypoteesi, on ohjannut keskeisesti omaa kerronnan analyysiäni. Luokituksia erittelemällä voidaan tuoda esiin, minkälaisella subjektivoinnilla populaarikerronta erottelee haastateltavat ja minkälaista identiteettien luokituksellista erontekoa haastateltavat itse tekevät meidän ja muiden subjektiasemien välille poliittisessa kerronnassa ja julkisuudessa. (esim. Törrönen 2010, 189.) Tämän pohjalta voidaan lähteä sovittamaan Niinistöä ja Haukiosta rakentuvia toimijuuksien luokitteluja A.J. Greimasin (1980) *semioottisen neliön* analyysikehikkoon ja populaarista kerronnasta rakentuvia osallistujarooleja *aktanttimallin* ohjaamaan kerronnan analysointiin. Subjektiasemien luokitteluun ja identifiointeihin sovellan sosiaalitieteistä lainattua tapaa sosiaalisten erontekojen analysoinnista haastatteluaineistossa (vrt. Siivonen 2007, 85).

Tutkielmani keskeisenä narratiivisen kerronnan analysointivälineenä toimivat siis identiteetti- ja subjektiasema-analyysi. Pureudun henkilöhaastatteluiden analysointiin metodologisesti sekä *toimijuuksien ominaisuuksien luokittelulla* (semioottinen neliö/luokitusten analyysi/erotteleva argumentaatiotekniikka) että *osallistujaroolien jäsenyksillä* (aktanttianalyysi/osallistujaroolimalli). Lähteistä riippuen niin toimijuuksien luokittelusta kuin osallistujaroolien jäsenyksistä käytetään erilaisia nimityksiä, mutta yksinkertaistuksen ja selkeyden vuoksi käytän tästä eteenpäin johdonmukaisesti ominaisuuksien luokittelussa analyysivälineenä *semioottista neliötä* ja osallistujaroolien tarkastelussa *aktanttianalyysiä*. Pelkkä analyysivälineen valinta ei tuo yksityiskohtaisia ja kohdennettuja vastauksia tutkittavasta aineistosta, vaan analyysi tulee kohdentaa vastaamaan omiin tutkimuskysymyksiin. Näin on oman tutkielmanikin kanssa. Niin toimijuuksien luokittelulla kuin osallistujaroolien jäsenyksillä erittelen yleisellä tasolla presidentistä ja hänen puolisostaan tuotettua poliittista kerrontaa, mutta samalla, ja ennen kaikkea, tuon esiin eritellysti, miten heidän poliittinen toimijuutensa rakentuu henkilöhaastatteluiden dynamiikassa ja kuinka he itse asemoivat oman roolinsa haastatteluissa ja henkilöjutuissa. (Törrönen 2010, 185.)

3.5. Semioottinen neliö

Henkilöhaastattelun kerronnan analysointi saa laajemman analyttisen merkityksensä, kun haastatteluissa kehittyvä merkityksenmuodostus nähdään toimijoiden pyrkimyksenä rakentaa identiteettiään ja osallistumisena oman toimijuuden ja itsestään kertovan kerronnallisuuden muodostukseen. Poliitikot ja poliittiset toimijat eivät ole siis vain passiivisia, oman toimijuutensa ja lausuntojensa painotuksista heijastuvan merkityksenmuodostuksensa sivustaseuraajia, vaan myös siihen aktiivisesti osallistuvia kerronnan ja identiteettien muokkaajia. Subjektiasemien muodostuksessa osallistujaroolit ovat siis kaksinaiset ja kaksisuuntaiset. Presidentti ja hänen puolisonsa ovat samalla sekä osallistujia että kerronnan muokkaamia toimijoita. Toisin sanoen he ovat poliittiseen kerrontaansa vaikuttavia toimijoita sekä kerronnan aihe. Tässä mielessä osallistujaroolien ja kerronnassa rakentuvien subjektiasemien luokitusten arvioinnissa tulee tarkastella myös haastateltavien omaa suhdetta näihin luokituksiin, joihin presidenttiparia yritetään asettaa. (Törrönen 2010, 186–187.)

Kerronnassa rakentuva ja kertomuksissa representoituva presidenttiys voidaan nähdä julkisuuden tuottamina poliittisen toimijuuden karikatyyreinä, mutta samalla osana julkisuudessa näyttäytyvää symbolista ja diskursiivista vallankäyttöä, jolloin aineiston analyysi kohdistaa huomiotansa politiikan aktiiviseen rooliin oman julkisuudessa rakentuvan toimijuutensa ja subjektiasemansa asemoitumiseen. Populaarissa kerronnassa rakentuva representaatio presidentistä ja hänen puolisostaan voidaan nähdä John Fiskin (2003 s, 135–136.) tavoin *toiseksi tekemisenä* (othering). Tarkastelen siis kerronnassa kehystyviä identiteettejä ja presidenttipariin liitettäviä subjektiasemia ja toimijarooleja merkityksiä tuottavana toimintana, jossa niin media kuin poliitikot itse osallistuvat mediasta välittyvän julkisuuskuuvan tekemiseen.

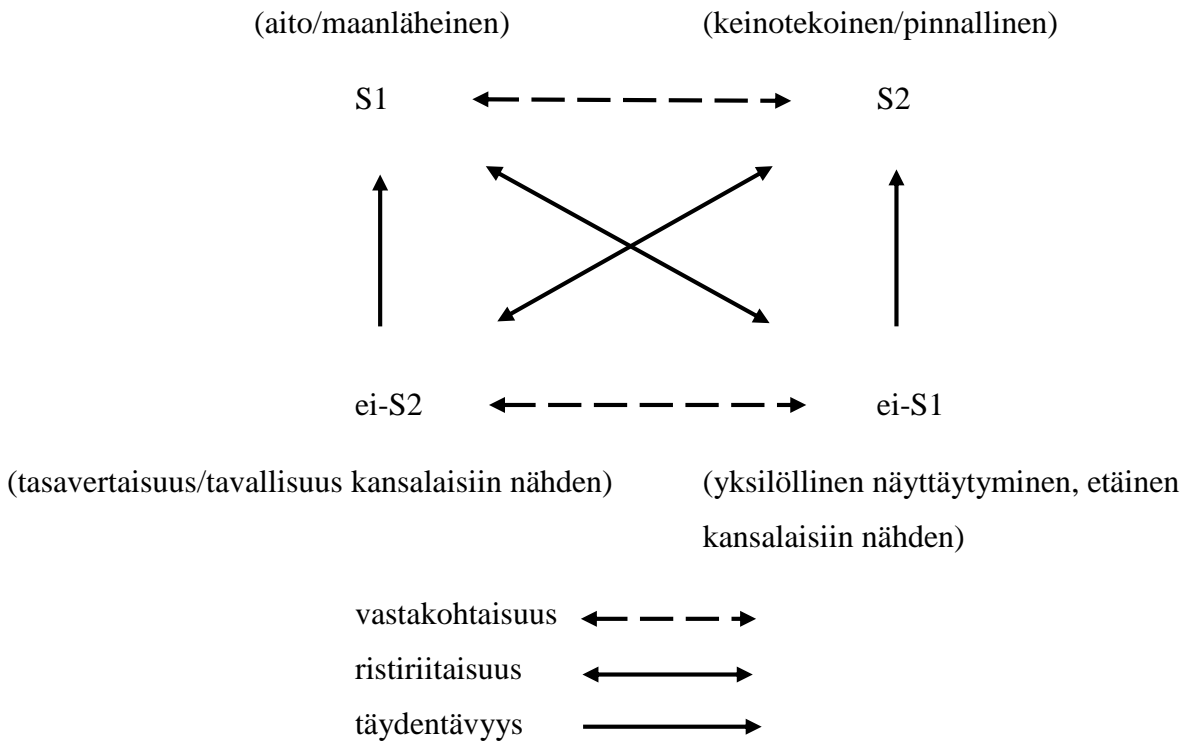
Aineistoni analyysissä keskityn tarkastelemaan siis sekä aikakauslehtien toimittajien henkilökuvien kerronnassa tuottamia toimijarooleja että presidentin ja hänen puolisonsa omaa reagoitua ja osallistumista populaarien henkilökuvien kehystämiin merkityksenmuodostukseen. Niinistö ja Haukio pystyvät henkilöhaastatteluissa vaikuttamaan itsestään tuotettuun kuvaan esimerkiksi rajaamalla oman henkilökohtaisen elämänsä käsittelyä henkilöhaastattelujen vastauksissa. Aineistoni kerronnan analyysissä sovellan toimijuuksien rakentumisen tarkastelussa erityisesti *semioottista neliötä* julkisuudessa muodostuvan sosiaalisen eronteon tapana sekä osallistujaroolimallia eli *aktanttimallia*, jolla tuon myös esiin kerronnassa tapahtuvaa toiseksi tekemistä.

Miten analyysi käytännössä tapahtuu? Miten puolestaan erittelen ja sovitan populaarien henkilökuvien kerronnassa heijastuvia subjektirooleja ja toimijuuden asemoitumisia semioottiseen

neliöön? Presidenttiparin populaarien henkilökuvien kerronnan muokkaamien toimijuuksien analysointi semioottisen neliön avulla tulisi nähdä vastakkaisuuksien ja erontekojen konkretisointina aikakauslehtien kerronnassa. Temaattisen luennan avulla erittelen aluksi henkilökuvissa toistuvat sekä käsittelyltään keskeiset intiimit teemat ja haastatteluiden tuottamat luonnehdinnat presidentistä ja hänen puolisostaan. Tämän jälkeen voidaan sovittaa nämä presidenttiparin haastatteluissa näyttäytyvät intiimit toimijuuden asemoinnit semioottisen neliön tarkastelukehikkoon. (ks. kuvio 1) Toimijuuksien luonnehdintoja on neljä: (1.) S1 kuvaa *aitouteen* ja *maanläheisyyteen* vertautuvia toimijuuden luonnehdintoja, (2.) S2 *keinotekoisuuteen* ja *pinnallisuuteen* viittaavaa toimijuutta, (3.) ei-S2 puolestaan viittaa *tasavertaisuuteen* ja *tavallisuuteen* suhteessa kansalaisiin. Viimeisenä semioottisen neliön kategoriana toimii (4.) ei-S1, minkä alle luokittelen *yksilölliseen näyttäytymiseen* ja *kansalaisiin nähden etäiset* toimijuuden asemoinnit.

Kun olen sijoittanut henkilökuvien kerronnassa esiintyvät toimijuuden luonnehdinnat noihin neljään kategoriaan, voin tarkastella, missä määrin presidenttipari näyttääytyy lukijoille ja äänestäjille aitoina, maanläheisinä ja tasavertaisina sekä, miten presidenttipari suhteutuu arkisuutta korostavaan ja äänestäjien kokemusmaailmasta ymmärtävään matalan tyylin johtajuuteen? Toisaalta analysoin Niinistön ja Haukion henkilökuvien populaarista kerronnasta mahdollisesti esiin nousevia puolia, missä presidenttipari näyttäytyisi pinnallisena ja etäisinä suhteessa äänestäjiin, jolloin he suhteutuisivat perinteisiin, moderneihin, johtajuustyyliin. Näillä viitataan poliittiseen johtajuuteen, jossa poliitikot ovat etäännyneet kansalaisten elämästä, eivätkä näyttäyty kansalaisten silmissä tasavertaisilta kansalaisiin nähden. Kategorisointien välisiä suhteita kuvastavat nuolet kertovat presidenttiparin toimijuuteen liitettävien roolien ja asemointien välistä *vastakohtaisuutta*, *ristiriitaisuutta* tai *täydentävyyttä* suhteessa toisiinsa henkilökuvien kerronnassa. Näiden populaarin henkilökuvakerronnan mahdollisia vastakohtaisuuksien ja ristiriitaisuuksien kautta pystyn tuomaan esiin esimerkiksi sitä, ovatko jotkut presidenttiin liitetyt toimijaroolit ristiriidassa matalan vallan arkisuutta ja tavallisuutta kuvaavaan johtajuustyyliin nähden. (Törrönen 2010, 190–195; Kantola 2014, 18–22.)

Kuvio 1. *Semioottinen neliö* (Törrönen 2010, 194)

3.6. Aktanttimalli

Semioottisen neliön lisäksi avarran ja syvennän omaa narratiivista henkilökertomusten analyysiäni ja kerronnassa kehittyvien osallistujaroolien jäsentymistä aktanttimallin avulla. Perinteisesti aktanttimallia on käytetty sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa, mutta sitä voidaan soveltaa myös kerronnallisiin media-aineistoihin, kuten presidentin populaareihin henkilökuviin. Aktanttimallin avulla voidaan eritellä haastateltavan ja poliitikon yhtäältä yleisiä ja toisaalta poikkeavia tapoja hahmottaa henkilökuviin kerronnassa rakentuvat toimijuudet sekä niihin liittyvä merkityksenmuodostus. Tällä tarkoitan sitä, että pyrin analysoimaan henkilöhaastatteluiden kerronnassa haastateltavan ja toimittajan välistä vuorovaikutusta. Henkilökuviin analyysissä tuon siis sisällöllisen erittelyn lisäksi esiin aktanttimallin avulla, niin poliitikon kuin toimittajien näkemyksiä presidenttiydestä. (Hänninen 2010, 171–172.)

On hyvin mahdollista, että Niinistö ja Haukio näkevät oman roolinsa presidenttiparina eri tavalla kuin toimittajat, jolloin he muun muassa haluaisivat rajata henkilökuviin näkökulmia enemmän presidentin tehtävän hoitoon ja asiakysymyksiin. Tällä tavoin voin tarkastella analysoimieni henkilökuviin osalta, kuinka halukkaita presidentti ja hänen puolisonsa ovat kertomaan omasta elämästään? Aktanttianalyysin avulla voidaan siis tarkastella henkilötarinoiden syvärakennetta, toisin

sanoen toimittajan ja poliitikon välistä dynamiikkaa. Aktanttianalyysi ei näin pureuduta niinkään kerronnan keinoihin, vaan sen kautta ollaan kiinnostuneita tarinoiden juonta kantavista henkilöistä eli aktanteista ja heidän luonnehdinnoistaan kerronnassa. (emt. 171–172.)

Osallistujaroolimallin eli aktanttimallin avulla voidaan tarkastella henkilöhaastatteluiden toimijoiden tarkastelua jäsentämällä kerronnassa esiintyviä ja toimijoihin liitettäviä arvoja. Tutkielmani aineiston analyysissä sovellan aktanttianalyysiä presidentin ja hänen puolisonsa välisten suhteiden rakentumiseen henkilökuvien kehystämässä intiimeissä kertomuksissa. Aktanttimalli kiinnittää huomionsa kerronnassa hahmottuviin henkilöihin ja toimijuuden rakentumiseen vaikuttaviin tekijöihin - aktantteihin. Aktanttimallin keskiössä on populaarin kerronnan muodostaman tarinan päähahmo – subjekti. Aktanttianalyysin avulla tarinan kerronnasta on löydettävissä aktanttien joukko, jonka keskinäiset suhteet on havainnollistettavissa aktanttimallin avulla. Mallin kautta voidaan pureutua siihen, missä määrin presidentin ja hänen puolisonsa toimijuuden rakentuminen intiimissä kerronnassa on ulkoisesti toimittajan toimesta ohjautunutta tai puolestaan, millä tavoin kerronnassa muodostuva toimijuus on presidenttiparin itsenäisesti rakentamaa eli sisäisesti motivoitunutta. (Törrönen 2010, 195–197; Hänninen 2010, 171–172.)

Sisäisesti ja ulkoisesti ohjatuvalle kerronnalle tarkoitan yksinkertaistetusti sitä, että tarkastelen henkilökuvien vuorovaikutuksessa sitä, kuinka presidentti ja hänen puolisonsa reagoivat heille esitettyihin kysymyksiin? Tarkastelen siis presidenttiparin henkilökuvissa, minkälaisissa subjektirooleissa presidenttipari halutaan nähdä aikakauslehtien näkökulmasta ja missä määrin presidentti ja hänen puolisonsa ovat halukkaista rajaamaan henkilökuvien sisältöä ja käsiteltäviä aiheita? Tässä mielessä aktanttimallilla voidaan analysoida mediahaastattelujen vuorovaikutuksellista muodostumista henkilökuvan haastatteluun osallistuvien keskinäisenä viestintänä (Nuolijärvi & Tiittula 2010, 302).

4. Intiimin kertomuksen rakentuminen osana presidenttiparin populaareja ja yksityisiä rooleja

4.1. ”Kenestä uusi presidentti: Nuuskamuikkunen vai Pikku Myy?”

Politiikan populaarit ja henkilöityneet näkökulmat korostuvat etenkin vaalijulkisuudessa. Viihteellisillä ja poliitikon henkilöön puretuvilla julkisuuden näkökulmilla pyritään värittämään vaalikamppailua ja yksinkertaistamaan vaalien asetelmia. Populaarijulkisuudesta on myös hyötyä poliitikoille ja sen takia esiintymistä television viihdeohjelmissa ja parisuhdehaastatteluissa käytetään osana muuta vaalityötä. Viihdejulkisuus voi toimia yhtenä erottautumisen välineenä vaaleissa. Maanläheistä persoonaa tukevaa huumorintajuutta on käytetty vaaleissa äänestäjien vakuuttamisessa näkyvimmin vuoden 1994-presidentinvaaleissa, joissa poliitikoiden esiintyminen viihdeohjelmissa oli vielä uutta. 2000-luvun vaaleissa presidentinvaalien vaalijulkisuuden viihteelliset painotukset ovat tasaantuneet ja vakiintuneet osaksi vaalien henkilökeskeisyyttä. (Herkman 2008a, 91–94; Niemi 2006; Street 2000, 77; Kolehmainen 2015, 151, 139.)

Miten viihteellistyneet ja populaarikulttuuriset näkökulmat näkyivät vuoden 2012 presidentin vaaleissa? Entä, miten viihteelliset näkökulmat näkyivät Niinistön populaarilehtien kirjoittelussa? Aineistoni viihteellisissä kuvailuissa Niinistöä kuvailaan muun muassa suoraselkäiseksi ja määrätietoiseksi henkilöksi. Mielikuvien muodostus ja viihteelliset painotukset Niinistön persoonaa kohtaan olivat aineistoni valossa voimakkainta presidentinvaaleja ennakoivissa aikakauslehdistön jutuissa. Nojaaminen julkisuudessa vaalien alla ehdokkaiden mielikuviin ja viihteellisiin kuvailuihin on myös ymmärrettävää tilanteessa, jossa vaalien varsinainen mediajulkisuus on vasta aluillaan, eivätkä lehdet ole vielä ennättäneet tehdä ehdokkaista persoonaa luotaavia henkilökuvia. Mielikuvien muodostaminen oli vuoden 2012 presidentinvaaleissa myös helppoa, sillä ehdolla oli pitkän poliittisen uran poliitikkoja ja suurelle yleisölle tunnettuja hahmoja jo vuosikymmentenkin takaa. Suurten puolueiden osalta ehdolla olivat kokoomuksen Sauli Niinistö, SDP:n Paavo Lipponen ja keskustan Paavo Väyrynen.

Perinteisesti poliittisen uutisisällön lehdissä ei näy paljoakaan intiimiä elämänpiiriä, kuitenkin aineistoni valossa voidaan sanoa, että vaalijulkisuuden viihteellistyminen ja vaalien keskittyminen henkilöihin ja heidän ominaisuuksiin ovat vaikuttaneet myös perinteisiin uutismedioihin ja niiden tuottamien artikkeleiden kerrontatapaan. Tämä näkyi muun muassa Helsingin Sanomien Kuukausiliitteen vaaleja ennakoivassa (12/2011) *Kolmekymmenvuotinen sota* -jutussa, vaaliasetelmia kuvailtiin piirtämällä piirroshahmot Lipposesta ja Väyrysestä haarniskoissa taistelemassa tiestään

vaalien toiselle kierrokselle. Kerronnan viihteellistyminen ja henkilöityminen näkyivät aineistossani niin, että henkilökuvissa käytettiin paljon tarinankerronnallisia keinoja. Viihteellisimmillään henkilökuvien ehdokkaille luotiin mielikuvia muun muassa vertaamalla vaalien yleisiä asetelmia tunnettuihin satuihin. Tästä yhtenä esimerkkinä voidaan käyttää Helsingin Sanomien Kuukausiliitettä (12/2011), joka kuvasi presidentinvaalien lähtöasetelmia ja Sauli Niinistön vuoden 2011 lopun presidentinvaaligallup-suosiota vertaamalla sitä Gulliver-jättiläiseen:

”Tämän lehden kanteen ehdokas Sauli Niinistö on piirretty Gulliver-jättiläiseksi, jonka muut seitsemän ehdokasta yrittävät sitoa aloilleen ja siten kukistaa. Jonathan Swiftin tarinan kuuluisa kohtaaus kuvaa tilannetta juuri nyt.”

Kuukausiliite (emt.) analysoi myös presidentinvaalien henkilöpainotteisia asetelmia ja puolueen merkitystä ehdokkaiden kampanjalle vertauskuvalla avaruusraketin irrottautumisesta kantoraketistaan:

”Vaalipäivän lähestyessä ehdokkaat nousevat esiin ja puolueet painuvat taustalle. Presidenttiehdokkaan ja hänen puolueensa suhde on samanlainen kuin avaruusaluksen ja kantoraketin. Avaruusalus ei pääse maasta ylös ilman kantorakettia, jos se aikoo todella päästä radalleen.”

Aineistossani presidentinvaaliehdokkaisiin liitettiin huomattavan paljon poliittisten teemojen ulkopuolisia piirteitä ja ehdokkaita tarkasteltiin myös heidän persooniensa ja henkilöstä kumpuavien arvojen kautta. Pisimmälle ehdokkaiden mielikuvien rakentamisessa menivät kaksi Seuran artikkelia *Muumilaakson presidenttiehdokkaat* (3.11.2011) ja *Esineellistetyt ehdokkaat* (3/2012). *Muumilaakson presidenttiehdokkaat* -jutussa presidentinvaaliehdokkaiden imagotyötä arvioi myös politiikan tutkija Erkka Railo. Seura (3.11.2011) kuvasi presidentinvaalien asetelmia muumivertauksella seuraavasti:

”Presidenttiehdokkailla on imagoissaan kaksi täysin vastakkaista puolta, sanoo politiikan tutkija Erkka Railo. Kolmas on se tuntematon muumipuoli.”

”Imagorakentajat lähtivät rakentamaan Tarja Halosen ympärille Muumimamma-kulttia: leppoisa, empaattinen ja oikeanmielinen maan äiti. Annammekin nyt jo etukäteen apua imagokonsulteille – ja tietysti myös äänestäjille. Kaikilla tiedossa olevilla ehdokkailla on tietysti oma virallinen julkisivunsa, mutta sen takana on myös Muumilaakso-vastaava.”

Muumilaakson presidenttiehdokkaat -jutussa (Seura 3.11.2011.) ehdokkaille luotiin heidän luonteenpiirteitä vastaavat muumihahmot, joiden avulla perusteltiin loppusyksyn 2011 gallup-tuloksia:

”Lipposen (Mörkö), Väyrysen (Haisuli) ja Soinin (Pikku Myy) Muumilaakson alter egot kertovat, että he herättävät kaikkein eniten myös negatiivisia mielikuvia. Siksi menestys gallupeissa ei ole ollut kovin hyvä. Niinistö taas Nuuskamuikkuseksi kuvattuna kertoo, että perusimago on tällä hetkellä kunnossa muihin kilpailijoihin verrattuna.”

Niinistön toimijuutta kuvaillaan *Muumilaakson presidenttiehdokkaat* -jutussa niin urheilutaustan kuin paheiden kautta:

”[Niinistö] esittää julkisesti ylivertaista talousasiantuntijaa, sporttista urheilujohtajaa, herkkää kirjailijaa. [Niinistö] on pohjimmiltaan Nuuskamuikkunen, eristäytyvä kapinallinen, taikauskoinen huuliharpunsoittaja.”

Kummastakin Seuran artikkelista heijastuu poliittisen julkisuuden viihteellistyminen sekä niistä näkyy, kuinka populaarilehdissä kärjistetyimmillään rakennetaan presidentinvaaleissa ehdokkaista mielikuvia. *Esineellistetyt ehdokkaat* -jutussa tuodaan esiin viihteen merkitys presidentinvaaleissa artikkelin ingressissä: *”Presidenttiehdokkaiden imagot synnyttävät humoristisia mielikuvia – tahtovat ehdokkaat sitä tai eivät.”* Mielikuvilla perustellaan myös politiikkaa. Presidenttiys nähdään juttujen perusteella edustuspresidenttinä ja presidenttiparin nähdään välittävän imagoviestiä maailmalle. Kuva Suomesta nähdään rakentuvan ehdokkasiin liitetyistä mielikuvista. Seuran artikkeli *Esineellistetyt ehdokkaat* (3/2012) kuvailee presidentinvaalien nykyistä luonnetta seuraavasti:

”Presidentinvaaleissa ei mitata pelkästään ehdokkaiden asiaosaamista, vaan kamppailua käydään myös mielikuvien tasolla. Jälkipolvet pystyttävät presidentille patsaan, mutta entä jos sellainen tehtäisiin jo nyt? Entä mitä presidenttiehdokkaat puolisoineen viestisivät muulle maailmalle?”

Artikkelissa (emt.) kuvaillaan muun muassa Sauli Niinistöä ja Jenni Haukiota samantyyllisiksi ehdokkaiksi kuin Ranskan presidenttipari Nicolas Sarkozy ja Carla Bruni. Niinistön ja Haukion imagoviesti presidenttiparina maailmalle on jutun mukaan seuraava:

”He ovat kaikkein eurooppalaisin, sivistynein ja menestynein pariskunta. Pariskunta on hahmoltaan sellainen, että se sopii kuin nakutettuna länsimaisen poliittisen ja

taloudellisen eliitin joukkoon. Mies, edustava, koulutettu, kielitaitoinen, kunnostaan huolehtiva, myöhäisessä keski-iässä ja nuori vaimo. Pariskunnasta tulee mieleen, että Suomessa miehet ovat niitä, jotka laittavat asiat järjestykseen, naiset ovat kotona ja vaikenivat”

Jos Sauli Niinistöä tehtäisiin patsas, hänen patsaansa viestisi Seuran jutun (emt.) mukaan seuraavaa:

”Hänen patsaansa olisi moderni, matemaattinen, geometrisistä muodoista koostuva ja graniittinen. Muodot olisivat kapeita, korkeita ja suorassa, mutta eivät teräviä. Se huokuisi tyylikkyyttä ja älyllisyyttä.”

”Hän olisi 45 asteen kulmassa nouseva marmoriluiska. Sen päällä olisi pieniä aaltoja, jotka lopuksi kasvavat tsunamiaalloksi ja viittäisi nimismiehen kiharoihin ja rullaluistelun mutkitteluun. Kokonaisuus viestisi suoraselkäisestä henkilöstä, joka on myös taitava luovija.”

4.2. Presidentti Niinistö populaarien henkilökuviensa isähahmona

Aineistoni valossa Niinistöä piiryy kuva huumorintajuisesta ja itseironisestakin politiikosta, joka usean vuoden julkisesta asemastaan ja roolistaan huolimatta on jäänyt lukijoille ja kansalaisille persoonansa syvimmillä puolilla etäiseksi (esim. Presidentit Extra 5/2012). Presidentin johtamistyyliä ja tehtävän hoidosta rakentuvaa kuvaa suhteutetaan aina edellisiin presidentteihin. Niinistö suhteutuukin aineistossani presidenttinä ja johtajana muun muassa edeltäjänsä Halosen tapaan esiintyä julkisuudessa ja käyttää julkista rooliaan poliittisena mielipidevaikuttajana. (ks. esim. Niemi 2006, 233–238.) Niinistön persoonaa ja tapaa käyttää valtaa arvioidaan aineistossani myös suhteessa aiempaan poliittiseen ja ammatilliseen historiaan. Yhtenevänä ja toistuvana Niinistön persoonan kuvauksena aineistoni aikakauslehtien henkilökuviissa on Niinistön rooli tiukkana talousmiehenä ja kovaluoteisena entisenä valtionvarainministerinä ja eduskunnan puhemiehenä. Niinistöä on muotoutunut vuosien varrella vakiintunut kuva talouspäättäjänä ja hieman suoraviivaisena ja tiukkana johtajana. Aineistoni valossa Niinistön mielikuva on myös ristiriitainen.

Iltalehden Presidentit Extra -liite (1.12.2011.) tiivistää mielikuvan Niinistöä otsikossaan: *”Tuntematon kansansuosikki”*. Aineistoni valossa lehdistö ei Niinistön pitkästä urasta huolimatta ja useain vuoden julkisuuden jälkeen tiedä vielä Niinistöä ihmisenä kovinkaan paljoa. Suomen Kuvalehti (7.10.2011) tuo presidentinvaalien ennakoasetelmia käsittelevässä jutussaan myös esiin

Niinistön persoonan tiedostamattoman asetelman: ”*Kukaan ei tiedä tarkalleen, mitä Sauli Niinistö edustaa.*” Niinistön persoonan etäisyyttä kansalaisten silmissä voidaan perustella suosikin takkana, jossa pitää yrittää miellyttää mahdollisimman useaa äänestäjää: ”*Sauli Niinistö saa ärsyttää vai kokoomusta*” (SK 16.12.2011) Iltalehden Presidentit Extra -liite (1.12.2011.) on samoilla linjoilla Suomen Kuvalehden (7.10.2011) kanssa vaalien henkilöasetelmia kuvaavassa artikkelissaan Niinistön persoonan salamyhkäisyydestä:

”Ei kukaan tunne Sauli Niinistöä. Niinistön ylivoimainen kannatus presidentiksi tulee ennen kaikkea niiltä, jotka eivät häntä tunne. Se pieni joukko, joka Saulin tuntee, ei juuri kannata häntä. Valtionvarainministeriön virkamiehet muistavat Niinistön ministerinä, joka ei jaksanut lukea papereita ja joita pääministeri Lipposen piti tukea.”

Suomen Kuvalehden henkilökuvassa (7.10.2011) *Miksi juuri Niinistö?*, kuvaillaan Niinistöä voimakasluonteiseksi johtajaksi: ”*Niinistö on onnistunut rakentamaan itselleen vahvan johtajan maineen.*” Sauli Niinistön toimijuuden kuvailut aikakauslehdissä olivat hänen persoonansa etäisyydestä huolimatta kauttaaltaan varsin positiiviseen sävyyn kirjoitettuja. Aineistossani Niinistöä kuvailtiin vaikeasti määriteltäväksi persoonaksi, sillä hänessä yhdistyvät sekä vahvat että pehmeät arvot. Niinistö tuntui myös vuoden 2012 presidentinvaalien aikana henkilöltä, joka on julkisen kritiikin ulkopuolella. Suomen Kuvalehden artikkelissa (7.10.2011.) Niinistöä luonnehditaan edellä kuvatun lisäksi seuraavasti:

”Hän on luonut imagon pelottomana, isänmaallisena ja kompromisseista kieltäytyvänä Johtajana, joka ei ikimaailmassa alentuisi mielistelemään tai silittämään äänestäjiä myötäkarvaan.”

Jutun kuvailu jatkuu hieman ristiriitaisesti ”*Suomalaiset rakastavat autoritäärisiä isähahmoja, jotka tarpeen tullen sanovat pahasti*” Apu-lehdessä (2.2.2012.) nousee myös esiin Niinistön isällinen luonne:

”Sauli Niinistön peruskannattajat haluavat presidentiksi turvallisen isähahmon. Hänen kannattajansa puhuvat rehellisyydestä, oikeudenmukaisuudesta ja turvallisuudesta.”

Niinistön monipuolinen imago näkyy jopa hänen pukeutumisessaan:

”Niinistö tulee paikalle tummansinisessä puvussa ja sinivalkoraitaisessa paidassa, mutta viikonlopun kunniaksi ilman kravattia ja ylin paidannappi auki. Vaalikentällä on oltava yhtä aikaa rento ja riittävän arvokas. Äänestäjillä pitää olla jotain mihin

samaistua, mutta monille on silti tärkeää, että presidenttiä voi katsoa ylpeänä ylöspäin.” (Suomen Kuvalehti 16.12.2011.)

Suomen Kuvalehden artikkelissa (7.10.2011.) selitetään, miksi Niinistöä käsitellään myönteisesti mediassa:

”Naiskollegoiden itkettäminen ja hänen yleinen v-mäisyytensä ovat toki tulleet myös lehdissä käsitellyksi, mutta perusasetelma on se, että media on pitänyt häntä politiikan yläpuolelle nousseena hahmona, joka puhuu suuria viisauksia. Hänelle on annettu hyvissä ajoin paikka kansakunnan kaapin päällä. Usko hyvään keisariin on niin vahva”

Niinistöä välittyikin kuva (emt.) kaikin puolin pätevänä ehdokkaana:

”Hänessä on itseironiaa ja ristiriitoja. Kova talousmies, joka osallistuu hyväntekeväisyyteen. Hän kykenee ymmärtämään, mitä ihmiset kokevat ja tuntevat.”

Suomen Kuvalehdessä (emt.) Niinistön henkilöhistoria nähdään tukevan hänen uskottavuuttaan ja johtajuuttaan:

”Onhan hänellä aikamoinen elämäntarina kaikkienensa. Traagiset tapahtumat soljahtavat samalla tapaan hänen elämänhistoriaansa kuin vaikkapa Koiviston kaukopartiotausta. Kun on elänyt rikkaan, paljon sekä rankkoja että myönteisiä kokemuksia sisältäneen elämän, äänestäjät ajattelevat, että ne ovat varmaan koulineet hänet niin fiksuksi ja päteväksi ihmiseksi, että hoitakoon kaikkien muidenkin asiat.”

Vuoden 2012 presidentinvaalit voitti kokoomuksen Sauli Niinistö, joka nähtiin Apu-lehden (9.2.2012.) mukaan sopivana juuri luonteensa ja arvomaailmansa puolesta Suomen seuraavaksi presidentiksi:

”Niinistön voiton avaimia oli hänen persoonansa, joka viehättää monia. Sotien jälkeisistä presidenteistä jokainen on ollut tavalla tai toisella itsenäinen ja omapäinen oman tiensä kulkija. Niinistö liittyy tähän kunniakkaaseen ketjuun. Niinistön koti oli oikeistolainen ja arvot isänmaallisia. Hän on konservatiivi, kuten kansan enemmistö aina on.”

Myöskään Niinistön yksityiselämä ei säästynyt aikakauslehtien ruodinnalta. Varsinkin Niinistön ja hänen puolisonsa Jenni Haukion ikäerosta kirjoitettiin useasti. Puolison rooli ja toimiminen presidentin rinnalla olivat myös näkyvimpiä kysymyksiä, joita käsiteltiin ehdokkaiden

henkilöhaastatteluissa. Vaalien ratkettua presidenttipariin kohdistuva julkisuus vain kasvoi ja muun muassa Anna-lehden (9.2.2012.) oli hankala nähdä nuori Haukio tulevana presidentin puolisona:

”Ainakin hänestä tulee uudenlainen presidentin puoliso ikänsä puolesta. Presidentin rouvat on Suomessa haluttu nähdä koko valtakunnan hoivaajina, maanäiteinä. Moinen rooli ei ainakaan äkkiseltään istu Jenni Haukiolle, joka täyttää huhtikuussa 35 vuotta.”

Aikakauslehdistä muodostui myös mielikuva, jossa Niinistön nuoresta puolisosista oli hyötyä Niinistön imagolle. Suomen Kuvalehti (7.10.2011.) arvioi nuoren vaimon nuorentavan Niinistöä:

”Niinistön puoliso Jenni Haukio on miestänsä 29 vuotta nuorempi. Näin suuri ikäero saattaisi muodostua jo imago-ongelmaksi ja synnyttää monenlaisia ikäviä mielikuvia, mutta Niinistön suosiota nuori vaimo ei ole verottanut. Niinistö on ajaton hahmo, vaikka faktisesti jo kansaneläkeikänsä. Hän on kekkosmainen urheilijatyypin, joka vaikuttaa paljon ikävuosiaan nuoremmalta. Siksi ei nuoresta vaimostakaan ole haittaa.”

Kuvaava piirre aineistoni henkilökuviissa oli, ettei Niinistö esiintynyt yksin henkilökuviien haastateltavana kuin yhdessä Suomen Kuvalehden (28.9.2012) haastattelussa ja siinäkin hän puhui vain työstään ja viranhoitoaan koskevista tehtävistä. Aineistoni pohjalta saa mielikuvan, että populaarilehdistö haluaisi saada tietää Niinistöä enemmän kuin hän on valmis kertomaan. Tämä käy hyvin ilmi Ilta-Sanomien viikonloppuliitteen (21.1.2012) presidentin vaalien henkilötaustoja kertaavassa *Kulissien takana* -jutusta:

”Presidenttiehdokkaista tiedetään jo miltei kaikki. Vai tiedetäänkö? Läheiset paljastavat nyt, millaisia he oikeasti ovat.”

Niinistön taustoja paljastavaksi valikoituu jutussa (emt.) Niinistön puoliso Jenni Haukio:

”Kokoomuksen presidenttiehdokkaan Sauli Niinistön puoliso Jenni Haukio paljastaa, kuinka Sauli osaa hurmata. Hän on lämmin, empaattinen, hauska ja muut huomioon ottava, Haukio luonnehtii puolisoaan.”

”Kokoomuksen viestintäpäällikkönä työskentelevän Niinistön aviovaimon mukaan Sauli on suuttuessaan syrjäänvetäytyvä. Harmistuessaan Sauli on mieluiten omissa oloissaan ja pyrkii mahdollisimman nopeasti korjaamaan aiheutunutta tilannetta, Haukio kertoo.”

Niinistön taustoja ja persoonaa kuvaavassa jutussa (emt.) pureudutaan myös Niinistön ja Haukion varaukselliseen julkisuussuhteeseen:

”Niinistö ja häntä lähes 30 vuotta nuorempi puoliso Haukio vihittiin vajaat kolme vuotta sitten Porissa, mistä Haukio on kotoisin. Romanssi ja avioituminen onnistuttiin pitämään salassa tuolloin häöpävään saakka, vaikka pariskunta oli seurustellut jo noin kaksi vuotta. Myös vihkipaikka pidettiin viimeiseen asti visusti salassa, eivätkä edes nelisenkymmentä kutsuvierasta tienneet, missä häät pidettäisiin.”

Haukio kuvailee kuitenkin puolisoaan hyväksi ja omistautuvaksi presidentiksi, jos Niinistö voittaa vaalit:

”Hänestä tulisi Suomelle vastuuntuntoinen, luotettava ja asiantunteva presidentti, joka omistautuisi suomalaisen yhteisen hyvin palvelemiseen, Haukio muotoilee.”

4.3. ”Täydellinen ykkösnainen” – presidentin puolison käsittely populaareissa henkilökuvissa

”Runotyttö” (Kirjastolehti 1/2013), ”Suomen neito” (HS Nyt-liite 1.3.2013), ”Luonteva ykkösnainen” (Seura 11.4.2013), ”Tädistä prinsessaksi” (HS Kuukausiliite 3/2013). Muun muassa näin kuvailtiin presidentti Niinistön puolisoa Jenni Haukiota aineistoni aikakauslehtien henkilökuvissa ja -haastatteluissa. Presidentin ja muiden poliittisten johtajien osalta päättäjien puolisojen julkista roolia populaarissa mediajulkisuudessa on tutkittu ainakin suomalaisessa kontekstissa vähän. Kansainvälisestäkin presidentin puolison rooliin kohdistuva poliittinen mediatutkimus on keskittynyt pääosin Yhdysvaltojen presidentin puolison first lady -rooliin. Tätä voidaan selittää sillä, että presidenttijohtoisena valtiona Yhdysvalloissa presidentin puolisoilla on huomattavasti suurempi ja vakiintuneempi rooli ja asema julkisena toimijana kuin esimerkiksi Suomessa. (Stanyer 2013, 33–34.)

Iltalehden Presidentit Extra -liite (1.12.2011.) tiivistää puolison merkityksen presidentin vaaleissa puolisojen roolia käsittelevän jutun otsikkoon: ”Presidentin tärkein taustatuki.” Lehti jatkaa presidentin puolison merkityksen luonnehdintaan ymmärtäen, etteivät kaikki halua, että puolisoilla on presidenttiä valittaessa merkitystä:

”Presidentin puoliso on kansallinen instituutio, halusipa hän sitä tai ei. Suomessa tähän tärkeään joukkoon kuuluu yhdeksän naista ja yksi mies. Mannerheimillä ei

presidenttinä ollessaan ollut puolisoa, sillä avioero oli astunut voimaan jo neljäsvuosisata aiemmin.”

Aineistoni henkilökuvien yhtenevänä havaintona on, ettei Jenni Haukio nauti suuresta mediahuomiosta ja julkisesta kiinnostuksesta, etenkin presidentin puolison roolissa. Näkyvimmillään asetelma on Helsingin Sanomien Nyt-liitteen (1.3.2013) *Suomen Neito* -henkilökuvassa:

”Jenni Haukio on ollut päivälleen vuoden tasavallan presidentin puoliso. Kansan on aika tietää hänestä lisää.”

Nyt-liite (emt.) aloittaa Haukion luonteen kuvailun ajalta, jolloin Niinistön ja Haukion tapailu ei ollut vielä julkisesti tiedossa:

”Niinistö ja Haukio haluavat, että ulkopuoliset eivät saa tietää. Se voisi vaarantaa suhteen. Vai onko mitään suhdetta vielä edes olemassa? Haukio ei ole virallisesti eronnut poikaystävästään. Parempi silti on olla ihan hissukseen. Tallinnan laiva on täynnä toimittajia, ja yksi väärä liike voisi johtaa kohusuhteesta kertoviin lööppeihin. Tämän pelin Jenni Haukio kuitenkin osaa. Sen, miten ollaan hiljaa.”

”Siinä [presidentin puolison] roolissa Haukio näyttää valinneen linjan, jossa hän kieltäytyy usein haastatteluista ja puhuu itsestään niukasti. Tiedämme hyvin vähän siitä, mitä Haukio teki ennen kuin hän meni Niinistön kanssa naimisiin Reposaaaren kirkossa Porissa tammikuussa 2009.”

Nyt-liite (emt.) näkee tilanteen harmillisena, koska Niinistöä äänestäneitä kansalaisia varmasti kiinnostaisi, minkälainen presidentin nuori puoliso on ihmisenä ja persoonana:

”Haukio oli näkyvästi mukana Niinistön vaalikampanjassa. Moni Saulia äänestänyt äänesti yhtäläillä Jenniä. Siksikin moni haluaisi tietää hänestä enemmän. Jos Haukiosta itsestään on kiinni, emme välttämättä saa tietää paljoakaan. Millaista on elämä presidentin puolisona? Miten paljon väsyttää linnanjuhlien jälkeen? Suuri yleisö ei saa tietää, miltä tuo kaikki tuntuu Jenni Haukiosta.”

Jenni Haukiota haastattelevat aikakauslehdet ovat kuitenkin löytäneet tavan lähestyä Haukion persoonaa hänen runojensa kautta. Runouden kautta lehdet ovat voineet pureutua syvemmin Haukioon runoilijana, mutta myös päässeet kuvaamaan Haukion ajatuksia itsestään ja henkilöhistoriastaan. Kotilieden (20/2012) henkilökuvassa *Runoilija kotelomekossa* presidentin puolisoa käsitellään juuri runouden kautta:

”Runo merkitsee Jennille paljon. Se on itseilmaisun ja -ymmärryksen väline merkitysten välittämisen keino. Runous on dialogia, vuoropuhelua. Minulle ihmisen sielun maiseman jokainen liike löytyy metaforana luonnosta, Haukio määrittelee”

”En ole sudenpentu, joka kätevästi vuolee makkaratikut ja sytyttää nuotion missä vain. Olen hyvin epäkäytännöllinen ja romanttinen. Romantisoin luontoa häpeilemättä. Luontosuhteeni on estetiikkaa, ei erätaitoja.”

Haastattelussa (emt.) satumaisen ja tarinallisen luontokuvailun ohella Haukion tapaan nähdä luonto ympärillämme tarjoaa myös maanläheisempi lähestyminen:

”Luontoelämykset eivät toisaalta vaadi äärimmäisiä olosuhteita. Haukiolle arkinenkin luonto on tarjoaa vahvoja elämyksiä: näkymä syksyiselle merelle, varpuset pensasaidassa tai kettu iltahämärässä voivat olla sytykkeenä runolle.”

Haukion runo- ja luontosuhteen kuvailevuuden rinnalla teksti tarjoaa lukijalle myös läheisemmän tavan samaistua Haukion persoonaan paljastamalla, että Haukio on lukenut vanhempiansa kirjoja heiltä salaa. Haukiolla on lehden mukaan (emt.) läheinen suhde kirjallisuuteen ja lukemiseen. Haukion kirjallisuus- ja lukemismuistojen yhteydessä lukijat pääsevät kurkistamaan myös Haukion ajatuksiin ja luonteenpiirteisiin.:

”Stephen Kingin Painajainen pelotti, mutta siinä pelossa oli samalla jotain kiehtovaa. En koskaan kysynyt vanhemmiltani lupaa tähän, vaan palautin aina kirjat takaisin hyllyyn ennen kuin he palasivat töistä. Siinä on vähän samaa ilmiötä, kuin että lapsena uskalsi mennä huvipuistossa mihin tahansa laitteeseen.”

Aineistoni valossa Haukion julkisessa käsittelyssä korostuvat hänen läheinen suhteensa kirjallisuuteen, minkä lisäksi suuri osa Haukioon kohdistuvasta julkisuudesta käsittelee hänen sopeutumistaan rooliinsa presidentin puolisona. Aikakauslehdet huomioivat myös lehdistön muuttuneen tavan käsitellä Haukiota, kun Niinistö valittiin presidentiksi: *”Kun Sauli Niinistöstä tuli presidentti, media alkoi nähdä hänet uusin silmin.”* (Helsingin Sanomat Kuukausiliite 3/2013.) Selvimmin aikakauslehdistön huomion kiinnittyminen Haukion rooliin puolisona näkyy Eeva-lehden (3/2013) henkilökuvassa, jossa Haukio nähdään sopeutuneen uuteen rooliinsa ja elämään presidentin puolisona. Haukion julkisen roolin asettuminen kiteytetään jo lehden otsikossa: *”Vuoden Eeva Jenni Haukio. Oma rooli alkaa hahmottua.”*

Henkilöhaastattelu (Eeva 3/2013) *Vuoden Eevasta*, Jenni Haukiosta on hyvin tyypillinen kuvaus Haukiosta itsestään hieman presidentistä taustalla olevana valtakunnan ykkösnaisena, joka ei oikein

kaikilta osin sovi hänelle asetettuun rooliin ja asemaan. Hän on artikkelin otsikon sanoin hakenut paikkaansa presidentin rinnalla edustavana puolisona, koti-ihmisenä sekä itsenäisenä koulutettuna naisena ja uudessa tehtävässään Turun kirjallisuusmessujen ohjelmapäällikkönä. Otsikon lauseen voi tulkita mielestäni niin, että Haukio on pikkuhiljaa alkanut sisäistämään rooliinsa ja tottumaan hänelle asetettuihin määreisiin presidentin puolisona:

”Jenni Haukio valittiin Vuoden Eevaksi suurella äänten enemmistöllä. Ensimmäinen vuosi presidentin puolisona on takana. Nyt hän puhuu elämänmuutoksesta, kirjoittamisesta ja omien haaveiden tärkeydestä.”

”Vuosi sitten moni asia muuttui Jenni Haukion elämässä. Hänen miehensä valittiin presidentiksi ja perhe Lennu-koirineen muutti Mäntyniemeen.”

Haukion elämänmuutoksen kuvaus näkyi myös Seura-lehdessä. (9.2.2012.) Niinistön vaalivoittoa ja valintaa Suomen seuraavaksi presidentiksi lähestyttiin kirjoittamalla Niinistön ja Haukion uudesta elämänvaiheesta otsikolla: *”Uusi elämä Mäntyniemessä.”* Artikkelissa ei käsitelty vain Niinistön vaalivoiton poliittisia syitä, vaan suuren huomion sai yksityiskohtainen muuttuvan arjen kuvailu ja muun muassa uuden edustusasunnon esittely. Jutussa heitä verrataan jopa uudeksi kuningaspariksi:

”Ulkona on kylmä, siellä pyryttää ja on aivan valkoista. Nyt he tulevat. Suomen tuleva kuningaspari, kuten muuan rouva luonnehtii.”

Haukio ei jutussa vielä osaa määritellä tulevaisuuttaan presidentin puolisona:

”Ajatuksissa on niin paljon, ja tämä päivä on erityinen. On mahdotonta esimerkiksi kuvailla, miten tulen järjestämään oman yksityisyyteni presidentin puolisona. Sitä alan miettiä vasta myöhemmin.”

Avun henkilökuvassa (2.2.2012.) Jenni Haukio oli roolinsa suhteen vielä epävarma: *”En todellakaan ole vielä miettinyt omaa rooliani, jos Niinistö voittaa vaalit.”* Haukio kuitenkin tuo esiin, ettei aio tyytyä vain presidentin rinnalla edustavaksi puolisosksi: *”Toivon kuitenkin, että voin tehdä omaa uraa, olenhan parhaassa työiässä oleva koulutettu ihminen.”* Artikkelissa käydään läpi Haukion ja Niinistön välistä suhdetta ja kuvaillaan heidän tunteitaan sekä suhteen laatua.

”Jenni on tasaisen oloinen kuin kotikuntansa Satakunnan maisema. Rautakauppiaan ja sairaanhoitajan ainoana tyttärenä hän sai kasvaa lapsuutensa prinsessana. Tuttavat luonnehtivat Haukiota herkäksi, älykkääksi ja kunnianhimoiseksi. Haukion kunnianhimo ei kuitenkaan näytä pyrkyryytenä tai muutenkaan päällekkäyvältä. Hän oli

tunnollinen oppilas, eikä riekkunut opiskelijariennoissa. Jenni ei ollut sellainen, jonka kanssa olisi halunnut heittää härskiä läppää”,

Anna-lehden (9.2.2012.) vaalien jälkeisessä henkilökuvassa Jenni Haukio liitettiin vahvasti tulevaan rooliinsa presidentin puolisona. Lehden otsikko tiivistä asetelman: ”*Salaperäinen ykkösnainen*”. Toimittajan on kuitenkin hankala nähdä Sauli Niinistön nuori vaimo maanäidin roolissa ”*Jenni Haukio on niin nuori, että voiko häntä edes kutsua maanäidiksi. Ehkä sentään äidiksi hyvinkin pian – jos huhut osuvat oikeaan*”, lehti ennakoiti uuden presidenttiparin tulevaisuutta. Haukion luonnetta kuvatessa tuodaan esiin hänen ja Niinistön pidättyväisempää suhtautumista julkisuuteen:

”Tuleva valtakunnan ensimmäinen nainen Jenni Haukio, 34, on ollut naimisissa kolme vuotta ja kokoomuksen viestintäpäällikkönä neljä ja puoli vuotta. Kovin paljon tästä maailman hiljaisimmasta viestintäpäällikköstä ei tiedetä. Mutta onko hän oikeasti hiljainen? Ujo? Vetäytyvä? Ehkei mitään näistä, vaan pelkästään julkisuuden hallinnan ammattilainen – kuten myös puolisonsa Sauli Niinistö. Naimisiin mennessään nämä kaksi selvästi päättivät, että heillä on oikeus yksityisyyteen.”

Artikkelissa (Anna 9.2.2012.) kuvaillaan myös Haukion luonnetta ja pukeutumistyyliä valtakunnan ykkösnaisena:

”Ne, jotka Haukion tuntevat, vakuuttavat hänen olevan kaikkea muuta kuin etäinen. Häntä kuvaillaan helposti lähestyttäväksi ja sydämelliseksi ihmiseksi. Jos hänen vaatevalintojaan pitäisi luonnehtia yhdellä sanalla, se voisi olla hillitty.”

Haukion ja Niinistön mukana Mäntyniemeen muuttaa heidän koiransa Lennu. Anna (emt.) arvioi myös mahdollisuuksia muille uusille perheenjäsenille:

”Toistakin muutosta voidaan ennustella. Yhden teorian mukaan Sauli Niinistö oli uuteen avioliittoon astuessaan sen verran kypsässä iässä, että tämä liitto sovittiin lapsettomaksi. Niinistöllä on kaksi aikuista poikaa ja nyttemmin myös kaksi lapsenlasta. Järkeväksi ja harkitsevaksi tunnettu mies ei ehkä muutenkaan halua ikälopuksi isäksi?”

Toimittaja ei kuitenkaan usko tähän vaan pitää presidentinvaalikamppailua syynä tämän hetken lapsettomuuteen liitossa:

”Ja höpsistä, sanovat nyt monet. Terveellä 63-vuotiaalla miehellä on kaikki mahdollisuudet kasvattaa uusi pesue ja nähdä vielä näidenkin jälkikasvu. Presidenttiparin vauvauutisia aletaankin kuulostella nyt todenteolla. Ainakin aika on kypsä. Niinistö on odottanut presidenttivuoroaan pitkään – ehkä hän ei halunnut

tahrata voittoaan epäreilulla tempulla, jollaiseksi vaalivauva olisi ollut helppo leimata.”

4.4. ”Haavistolla on hyviä ajatuksia, mutta kyllä se homous arveluttaa”

Presidentinvaalitalanne on omiaan vahvistamaan ehdokkaiden persooniin liitettäviä mielikuvia. Presidentinvaaleissa vaaliasetelma on voimakkaan henkilöitynyt, jolloin eri ehdokkaiden arvomaailmat asettuvat helposti toistensa vastinpareiksi. Varsinkin presidentinvaalien toisen kierroksen vaaliasetelma ja mediajulkisuuden kiivas vaaliuutisointi kärjistävät ehdokkaiden ajatuksia ja kampanjan teemojen välisiä eroja. (esim. Karvonen 2007, 115, 133–136.) Vuoden 2012 presidentinvaaleissa toisen kierroksen ehdokkaiksi valikoituivat kokoomuksen Sauli Niinistö ja Vihreiden Pekka Haavisto, mikä teki vaaleista ainakin populaarissa mediassa arvovaalit. Asetelmassa Niinistön nähtiin edustavan konservatiivisia arvoja ja Haaviston liberaaleja arvoja. (esim. Wuori & Wiberg 2012, 227.) Asetelmaa toisen kierroksen ehdokkaiden välillä alleviivasi mediajulkisuuden suuri huomio presidenttiehdokkaiden puolisoihin (esim. Kämppi & Lähde 2012, 146). Vuoden 2012 presidentinvaaleissa syntyikin asetelma, jossa presidentin puoliso sai viimeistään Haaviton päästyä toiselle kierrokselle aivan uuden merkityksen. Nyt valittavana olivat perinteistä perheideaalia edustava Sauli Niinistö ja avoimesti homoseksuaali Pekka Haavisto. Homoseksuaalisuuteen ja perhearvoihin reagoiminen näkyi myös tutkielmani populaarissa aikakauslehtiaineistossa.

Parisuhteen roolin kasvu toisella kierroksella näkyi perinteisen politiikan julkisuuden puolella selkeimmin Suomen Kuvalehden (27.1.2012.) vaaleja käsittelevien artikkeleiden kuvituksissa, joissa Haavisto ja Niinistö esitettiin ensi kertaa puolisoidensa kanssa. Suomen Kuvalehden etusivullakin vaaliasetelma tiivistettiin parisuhteen heijastamien arvojen kamppailuksi kysymällä: ”*Voiko vanhoillinen Suomi äänestää Pekka Haavistoa?*” Niinistön ensimmäisen kierroksen vaalimenestyksestä kertovan jutun kuvateksti puolestaan kertoi puoliso Jenni Haukion tulevan roolin: ”*Jenni Haukio on luvannut olla puolisonsa mukana toisella kierroksella niin paljon kuin ennättää.*”

Suomen Kuvalehti (10.2.2012) analysoi presidentinvaalien tulosta kuvaavasti: *Presidentinvaalien toisella kierroksella taisteltiin myös siitä, kumpi ehdokkaista muuttaa Suomea enemmän.*” Näkyvimmillään presidentin puolisoon kohdistuva vaaliasetelma oli Seuran (2.2.2012.) toisen kierroksen vaaliasetelmia käsittelevässä jutussa. Artikkelissa toimittaja kävi kysymässä mielipiteitä toisen kierroksen ehdokkaista Sauli Niinistöstä ja Pekka Haavistosta alueilta, joista kumpikin sai vähän kannatusta ensimmäisellä kierroksella. Jutussa Haaviston homoseksuaalisuus nähtiin

merkittävänä tekijänä valintaa tehtäessä. Useista juttuun nostetuista kommenteista näkyi, ettei valintaa tehty poliittisten linjojen mukaan, vaan mielikuvien perusteella. Kaksi oululaisnaista myöntää valintansa epäpoliittisuuden suoraan: ”*Politiikka ei ole kiinnostava aihe. Varmaan ehdokkaan persoonan mukaan mennään.*” ”*Niinistö. Ei homoja tai naisia presidentiksi*”, oli puolestaan yhden voikkaalaisen tiukka vastaus. Miehikkälässä Niinistö sai puolestaan kannatusta, koska tämä ei ole ”poikkeava”. Kuitenkaan kaikki Seuran haastattelemat eivät nähneet toisen kierroksen kulminoituvan kysymykseen seksuaalisesta suuntautumisesta: ”*Haavisto on parempi. Se on hauska heppu. Ja komeampi kuin Niinistö.*”

Seuran artikkelin (2.2.2012.) perusteella monet äänestäjät tekivät valintansa presidenttiparin ja ehdokkaan seksuaalisen suuntautumisen perusteella. ”*Liian outoa, jos presidentti olisi homo*”, jutussa haastateltu lähihoitaja perusteli valintaansa. Ohikulkija kuvaili Haavistoa: ”*Vihreys ei oikein kiinnosta, mutta homous, se pitäisi pitää kaukana Suomesta. Kyllä presidentillä pitää olla oikea vaimo eikä mies.*” Sohvaostoksilla ollut kommentoi vaaleja samansuuntaisesti:

”*Sauli on parempi Suomelle. Haavistolla on hyviä ajatuksia, mutta kyllä se homous arveluttaa. Monessa maassa se on edelleen rangaistavaa.*”

Kemiläinen mies spekuloi vaaliasetelmia:

”*En mä ainakaan mitään homoa äänestä. Kun tapasin Niinistön täällä Kemissä, hänellä oli jämällä kädenpuristus. Sellainen kertoo jotain positiivista miehestä.*”

Myös Niinistöön suhtauduttiin negatiivisesti hänen puolisonsa kautta. ”*Äänestän ennemmin homoa kuin lapsivaimon ottajaa*”, kommentoi haminalainen, joka jatkoi: ”*Jos minä ottaisin 30 vuotta nuoremman naisen, se olisi kaksikymppinen. Saman ikäinen kuin omat tyttäret.*” Homoseksuaalisuus-kysymys nähtiin myös presidentin edustavuuteen vaikuttavana tekijänä:

”*Noh, kyllä Niinistö varmaan voittaa, mutta jotenkin Haavisto on sympaattisempi. Toisaalta jos hän olisi Suomen presidentti, mitenköhän ulkomailla suhtauduttaisiin siihen?*” ”*Haavistokin on hyvä, mutta Sauli on paras. Hän edustaisi suomalaisia maailmalla karismaattisemmin*”, oululainen nainen perusteli valintaansa artikkelissa.

Vuoden 2012 presidentinvaalien ratkettua Pekka Haaviston homoseksuaalisuus korostui vielä vaalituloksen spekulatioissa ja homouden nähtiin kärjistäneen toisen kierroksen asetelmia. Apu-lehti (9.2.2012.) alleviivasi Pekka Haaviston suosiossa arvojen kamppailua:

”Hänellä ei pitänyt olla menestymisen edellytyksiä. Hän edusti vihreitä, on julkihomo ja kirkkoon kuulumaton siviilipalvelusmies. Niinistö oli valtavirran ehdokas. Olisiko miltään muulta kansalta löytynyt tällaista suvaitsevaisuutta ja rohkeutta.”

Haaviston homoseksuaalisuuden nähtiin jopa ratkaisseen vaalit:

”Osa väitti, että ehdokkaissa ei ole eroja, ilmeisesti myös ohjatakseen äänestäjiä. Se oli ovelin ja sivistynein tapa pelata homokortilla. Jos ehdokkailla ei todellakaan olisi muuta eroa kuin se, että toinen on hetero ja toinen homo, ei olisi epäilystäkään, kumman useammat äänestäjät valitsisivat. Todennäköisesti Haaviston homous oli suurin syy, ettei kilvasta lopultakaan tullut tiukka, toisin kuin edellisistä.”

4.5. ”Ovet eivät ole paukkuneet” – kodin ja arjen merkityksellistäminen osana tavallisuuden kuvauksia

Keskeisin foorumi poliitikoiden tavallisuuden ja arkisuuden kuvauksiin ja ihmisläheisen persoonan korostamiseen tarjoutuu aikakauslehtien poliitikoiden henkilökuvien kerronnassa. Poliitiikan muutos kohti populaarimpia ja henkilöityneitä näkökulmia on lisännyt myös poliitikoiden arkisuuden ja tavallisuuden korostamista julkisessa toimijuudessa. Yhteishaastattelu puolison kanssa ja harrastuksista kertominen ovat yksi keino poliitikoille oman tavallisuuden kuvailussa äänestäjille. (van Aelst, Sheaffer & Stanyer 2012, 206.) Poliitikoiden perhe-elämä ja parisuhteiden kuvaukset ovat myös keskeistä aikakauslehtien henkilökuvien sisältöä. Henkilökuvissa tuodaan tyypillisesti esiin poliitikoiden henkilökohtaista elämää kuvailemalla poliitikoiden harrastusten ja luonteenpiirteiden ohella myös poliitikoiden perhe-elämää. Perheen ja parisuhteen kautta haastatteluissa tuodaan muun muassa esiin poliitikon ajatuksia työn ja perheen yhteensovittamisesta ja perhearvoista. Anna-lehden poliitikkojen henkilökuvia analysoinut Erkka Railo (2011a, 244–249) on tuonut esiin miespoliitikkojen asemoitumisessa henkilökuvien kerrontaan sen, että nimenomaan puoliso ja perheet ovat tarjonneet miespoliitikoille väylän aikakauslehtien henkilökuviin. Vielä 1970- ja 1980-luvulla miespoliitikot pääsivät henkilökohtaista elämää käsitteleviin aikakauslehtien henkilökuviin lähes yksinomaan puolisoidensa kautta. Näkökulma haastatteluissa oli tuolloin perhepoliittisissa kysymyksissä ja perheestä uran rinnalla.

Edellisten presidentinvaalien aikaan perhearvoilla ja puolisolilla on nähty olevan merkitystä vaalien etenemiseen ja etenkin presidentinvaalijulkisuuden painotuksiin. Voimakkainta parisuhteen

merkityksellistäminen ehdokkaiden henkilökohtaisten arvojen ja julkisuuskuvan määrittäjänä oli vuoden 1994 presidentinvaaleissa, joissa presidentinvaaliehdokkaat osallistuivat ensimmäistä kertaa television viihdeohjelmiin. Vaalien toisen kierroksen ehdokkaat Martti Ahtisaari ja Elisabeth Rehn osallistuivat puolisoidensa kanssa *Tuttu juttu* -show'hun. Ohjelman kautta äänestäjille tarjoutui mahdollisuus arvioida parisuhdedynamiikan kautta presidenttiehdokkaiden puolisoita ja heidän persooniaan. Ohjelman tuottaman laajan julkisuuden yhteydessä on arvioitu ohjelman vaikutuksia Ahtisaaren valintaan presidentiksi. Ahtisaarista välittyi ohjelman kautta lämminhenkisempi kuva kuin Rehneistä. Esimerkki osoittaa, että parisuhteen laaja käsittely mediajulkisuudessa voi vaikuttaa siihen, kuinka äänestäjät mieltävät vaaliasetelman ja ehdokkaiden vahvuudet. Presidentinvaalijulkisuuden painottuminen perhearvojen käsittelyyn voikin johtaa äänestäjien kohdalla valintatilanteeseen, jossa presidentin lisäksi vaaleissa annetaan ääni presidenttiparille (Niemi 2006, 242.)

Aineistoni kohdalla vuoden 2012 presidentinvaalien ehdokkaat näkyivät etenkin parisuhdehaastatteluiden osalta vain harvakseltaan aikakauslehtien sivuilla ja silloinkin ehdokkaiden henkilökuvat jakautuivat yllättävänkin selvästi eri lehtien välille. Esimerkiksi Niinistö teki puolisonsa kanssa vain yhden perisuhdehaastattelun ennen presidentinvaaleja (Seura 1/2012). Artikkelissa kerronnan lähestymistapana on tarkastella Niinistöä ja Haukiota juuri parisuhteen näkökulmasta: ”Sauli Niinistö ja Jenni Haukio puhuvat lämpimästi toisistaan ja tasavertaisuuteen perustuvasta avioliitostaan.” Näkökulma Niinistön arkeen näyttäytyy selkeimmin Ilta-Sanomien viikonloppuliitteen (28.1.2012) parisuhdehaastattelussa: ”Arki täynnä tähtihetkiä. Elämäni on muuttunut Jennin tapaamisen jälkeen onnellisemmaksi, Sauli Niinistö kertoo harvinaisessa yhteishaastattelussa.” Lehdessä (emt.) tuodaan esiin myös Niinistön pehmeämpiä puolia: ”Sauli on hyvä pelleilemään. Tässä kohtaa tulee esiin, että hän on iätön ja poikamainen.” Iltalehden viikonloppuliitteessä korostuvat myös Sauli Niinistön arkisuuden kuvaukset ja luonteen samaistettavuus:

”Presidenttiehdokas Sauli Niinistö ja puoliso Jenni Haukio puhuvat arjestaan ison käännekohdan edessä. Mikä auttaa tiukoissa paikoissa? Entä miksi Jenni tai omat pojat eivät lämpene Saulin keittiöbravuuereille?”

Niinistö kuvailee lehdessä (emt.) myös luonnettaan suhteessa puolisoonsa Jenni Haukioon: ”Jenni on kovempi saunomaan kuin minä. Minä olen enemmän näitä maataispoikija.” Seuran (1/2012) parisuhdehaastattelussa Niinistö ja Haukio tekevät selvän rajan, missä heidän yksityisyytensä rajat kulkevat:

”Jenni Haukio ei epäröi hetkeäkään vastatessaan kysymykseen, mikä hänen puolisossaan Sauli Niinistössä on hauskinta. Koko paketti! Haukio huudahtaa. Niinistö ähkäisee vieressä, nyt aletaan olla aika henkilökohtaisissa asioissa. Vaimo kuitenkin jatkaa. Hauskuus syntyy siitä, kun olet hyvin iätön ja poikamainen ihminen.”

Niinistö tyytyy toteamaan (emt.) puolisostaan hetken epäröinnin jälkeen, mikä on hauskinta Jenni Haukiossa: *”Tuo nauru varmaan. Hän on huvittuu helposti monista arkipäiväisistä asioista ja saa muutkin hyvälle mielelle jutellessaan niistä.”* Niinistön ja Haukion yhteishaastattelussa (Seura 1/2012) Niinistön luonnetta kuvataan äkkipikaiseksi ja kärsimättömäksi, joka on kuitenkin leppynyt elämänmuutostensa myötä. Mielikuvaa Niinistöstä rakennettiin hänen henkilöhistoriansa koettelemusten kautta:

”Niinistö on pehmennyt pelastuttuaan täpärästi Thaimaan tsunamista ja avioiduttuaan Haukion kanssa.”

Yhtenä kuvaavana esimerkkinä henkilöhaastatteluiden toimituksellisesta painotuksista ja poliitikoiden elämästä ja arvomaailmasta kumpuavasta kerronnasta toimi Aamulehden (1.12.2013) presidenttiparin yhteishaastattelun ingressi:

”Tasavallan presidenttipari halusi tehdä Tampereen itsenäisyyspäivän vastaanotosta itsensä näköisen. Jenni Haukion idea oli ottaa proosa ja runous mukaan konserttiin. Pari valitsi yhdessä tekstejä, jotka kertovat suomalaisesta mielenmaisemasta.”

Aamulehden Sunnuntai-liitteen (1.12.2013) harvinaisessa yhteishaastattelussa presidenttipari kertoo ajatuksistaan ja valmistautumisestaan vuoden 2013 itsenäisyyspäivän vastaanottoon. Henkilöhaastattelussa käsitellään tulevaa itsenäisyyspäivää luomalla katsausta Niinistön ajatuksiin suomalaisista ja Suomen poliittisesta aateilmastosta, mutta samalla rakennetaan kuvaa itse presidenttiparista rauhallisina, maanläheisinä ja kulttuuria harrastavina koti-ihmisinä. Asetelma on presidenttiparille epämieluisa ja he haluaisivat siirtää oman elämänsä ja persoonansa käsittelyn takalalle ja keskittyä puhumaan poliittisista teemoista ja itsenäisyyspäivästä:

”Sosiaalisessa mediassa presidentti on viestittänyt, että Tampere-talon vastaanotto saattaa nostaa sisällön kerrankin esiin. Haukio toivoo, että ohjelma innostaisi suomalaiset pohtimaan omaa suhdettaan itsenäisyyteen.”

Myös toimittaja kommentoi haastattelussa Niinistön ja Haukion varauksellista suhtautumista julkisuuteen:

”Niinistö ja Haukio antavat harvoin haastatteluja yhdessä. Nyt he ovat luvanneet istua vieretysten sohvalla vain sen aikaa, kun puheena on tuleva itsenäisyyspäivä.”

Analysoidessa subjektiasemien rakentumista henkilöhaastatteluiden kerronnassa olen kiinnostunut siis ennen kaikkea siitä, miten haastateltavana olevat Niinistö ja Haukio kategorisoivat puheena olevaa ilmiötä, tässä tapauksessa itsenäisyyspäivää ja kyseisen vuoden ohjelmiston harrastuksista kumpuavaa kulttuuripainotteisuutta. Presidenttiparin yhteishaastattelusta saa kuvan, että kirjallisuus on heille tärkeä aihe ja he voivat kommentoida sitä linnanjuhlien ohjelman käsittelyn yhteydessä, sillä he ovat itse siihen olleet aktiivisesti vaikuttamassa. Kuitenkin pääosa haastattelun sisällöstä käsittelee Niinistön näkemyksiä ulkopolitiikasta ja Suomen turvallisuudesta. Niinistön suhtautumista persoonaansa käsitteleviin kysymyksiin kuvataan haastattelutilanteessa, jossa Haukio lähtee ulkoiluttamaan koiraa ja Niinistö jatkaa haastattelua yksin: *”Sohvalle jäävä Niinistö siirtyy asioihin, jotka presidenttinä ovat päällimmäisenä hänen mielellään.”* Presidentin puolison roolia kuvataan myös artikkelin lopussa ja jutun fakta-laatikossa: *”Haukio osallistuu presidentin puolison tehtäviin oman työnsä ohella.”* Lause tuo kuvaavasti esiin, ettei Haukio halua vihkiytyä vain presidentin puolison tukemiseen, vaan haluaa toimia edelleen aktiivisesti työelämässä. Haukio on haastateltavana vain sen aikaa, kun se on puolison roolin mukaan suotavaa. Haastattelu päättyy Haukion roolia kommentoivana:

”Tähän on hyvä lopettaa. Presidentin kalenterista varattu tunti on tullut täyteen. Jenni Haukio ja Lennukin ovat ehkä jo palanneet Mäntyniemeä ympäröivästä pimeästä.”

4.6. Kirjoittajat yhdessä – ”rakkaus kirjallisuuteen yhdistää”

Aineistossa näkyvin harrastuksien kuvaus oli useaan otteeseen henkilökuviissa esiin tuotu Sauli Niinistöä ja Jenni Haukiota yhdistävä kiintymys kulttuuriin ja kirjallisuuteen (esim. Aamulehti 1.12.2013). Kirjallisuuden käsittelyn avulla henkilökuviissa tuotiin myös esiin Niinistön ja Haukion välistä suhdetta. Vuoden 2013 linnanjuhlien alla tehdyssä parisuhdehaastattelussa (emt.) Niinistö ja Haukio halutaan nähdä pariskuntana, jota yhdistää yhteinen harrastus ja intohimo, rakkaus kirjallisuuteen. Näkyvintä tämä oli jutun henkilötietolaatikossa, joka oli otsikoitu kuvaavasti: *”Kirjoittajat yhdessä.”* Kirjallisuuden ja etenkin runouden käsittely tarjosi aineistoni valossa populaarilehdistölle samalla mahdollisuuden haastatella presidentin puolisoa ja myös kurkistaa Jenni Haukion persoonaan, ajatteluun ja arvomaailmaan. Tilanne näkyy selvimmin Kirjastolehden (1/2013) *Runotyttö*-henkilöhaastattelun kuvailussa:

”Jenni Haukio antaa harvoin haastatteluja, varsinkin jos ne eivät liity hänen työhönsä Turun kirjallisuusmessujen ohjelmapäällikkönä, Julkisuuden viestinnän ammattilainen hoitaa selvät rajat vetäen. Kirjallisuus ja erityisesti runot ovat kuitenkin hänelle tärkeitä, niinpä Haukio suostui Kirjastolehden haastatteluun. Lehden rakkausteema innoitti keskustelemaan runoista ja tietenkin rakkaudesta runoissa.”

Kirjastolehden (emt.) *Runotyttö*-henkilöhaastattelussa näkee selkeästi, että lehden toimituksessa ollaan kiinnostuneita Haukion kirjallisen tuotannon lisäksi hänen persoonastaan, luonteenpiirteistään ja henkilöstä julkisen kuvan takana:

”Jenni Haukion on nähnyt tv:ssä ja lehtien sivuilla varmasti jokainen suomalainen. Mutta kuinka moni tietää hillityn oloisen Haukion olevan palkittu runoilija, joka pitää Turkuu kirjallisena kotikaupunkinaan.”

”Miten Jenni Haukiosta, porilaisen rautakauppiaan ja sairaanhoitajan tyttärestä, tuli runoilija ja intohimoinen kirjallisuusihminen?”

Kuvaillessaan (emt.) suhdettaan runoihin ja runoilijaminäänsä Haukio tulee kuvailleekseen samalla persoonaansa:

”Rakkaus on eräänlainen kaikkivoipa kameleontti tunne, jonka skaala pitää sisällään lukemattomia muita tunteita, aloittaa Jenni Haukio pohdiskelun rakkaudesta inspiraation lähteenä.”

”Runominä on iätön ja ajaton eikä runoa voi päivittää, hän sanoo.”

Teoreettisessa ajattelussani liitän Haukion runominän kuvailut ja Kirjastolehden (emt.) tavan käsitellä kirjallisuuden kautta Haukion tunteita ja ajatusmaailmaa asetelmaan, joka lisää lukijoiden ja kansalaisten mahdollisuuksia samaistua Haukioon persoonana ja sitä kautta mieltä myös Niinistön johtajuuteen ja presidenttiyteen Haukion aviomiehenä. Haukio kommentoi lehdessä (emt.) myös suhdettaan lukijoihin:

”Jos lukija löytää runoistani itsensä tai jopa käyttää niitä omien tunteidensa ilmaiseemisessa, koen runoilijana onnistuneeni, koska olen jakanut jotain lukijan kanssa.”

Kotiliesi (20/2012) näkee Jenni Haukion henkilökuvassa Haukion rakkauden runouteen ja kirjallisuuteen tekijänä, joka on ohjannut häntä urallaan:

”Ei ole sattumaa, että Jenni Haukiosta kasvoi runoilija ja kirjallisuusvaikuttaja. Presidentin puoliso kertoo, miten sanat ovat kuljettaneet häntä.”

Kotiliesi (emt.) tuo myös esiin tilanteen, jossa lehdistö on päässyt haastattelemaan Haukiota kirjallisuuden varjolla:

”Tätä hän ei varsinaisesti rakasta: olla toimittajalauman ympäröimänä. Mutta nyt saa puhua erityisen tärkeistä ja läheisistä aiheista, kirjallisuudesta. Taitavasti hän väistää uutistoimittajien kysymykset, jos ne lähestyvät presidentin puolisona olemista, puhumattakaan yksityiselämää koskevista.”

Kotilieden (emt.) henkilökuvassa Haukio tuo esiin runojen kirjoittamisen kautta haluaan tehdä töitä ja säilyttää itsenäisen roolin kirjailijana ja uraansa luovana naisena, joka ei tyydy vain presidentin puolison rooliin. Puolison presidenttiyttä kuvataan lehdessä jopa esteenä Haukion työlle runoilijana:

”Viime aikoina kirjoittamiseen on ollut vähän aikaa ja rauhaa. Elämä presidentin puolisona on uusi vaihe ja vasta alussa. Turun kirjallisuusmessujen ohjelmapäällikkönä Haukio ottaa täyden vastuun tämän vuoden messujen jälkeen.”

Myös Haukio itse on tuo esiin tunteitaan nykyistä rooliaan kohtaan:

”Olen kuitenkin luottavainen, että lähitulevaisuudessa tarjoutuu enemmän mahdollisuuksia ja aikaa kirjoittamiselle, hän sanoo.”

4.7. ”Presidenttipari pärjää hienosti myös kuninkaallisissa piireissä”

Maanläheisyyttä, arkisuutta ja tavallisuutta korostavien parisuhteen ja harrastuksien kuvausten lisäksi aineistoni presidenttiparin henkilökuvien aiheina olivat myös aikakauslehtijulkisuudelle tyypillinen presidenttiparin seremoniallinen poliittinen rooli, missä tarkasteltiin, minkälaista kuvaa presidenttipari välittää ulkomailla edustaessaan Suomea ja tehdessään valtiovierailuja ulkomaihin? Ulkomaisessa ja valtiovierailuihin liittyvässä kontekstissa korostuvat myös presidentin puolison edustusrooli ja presidenttiparista välittyvä kuva kansainvälisessä mediassa. Omassa analyysissäni tarkastelen presidenttiparin populaarilehdistön raportoimaa seremoniallista julkisuutta näkökulmasta, jossa kiinnitän huomiota aikakauslehtien tapaan esittää presidentti kansakunnan ja suomalaisuuden edustajana. Näin liitän seremoniallisuuteen viittaavat toimijaroolit, kuten kuninkaallisuuden ja valtiovierailujen edustusroolin osaksi moderneja johtamistyyliä, joissa presidentti näyttäytyy

kansakuntaa edustavana ja tavallisia kansalaisia ylempänä instituutiona. Tässä tarkastelussani näen seremoniallisen johtajuuden perinteisenä presidentin johtajuustyyliin liittyvänä tekijänä ja jossain määrin ristiriitaisena arkisuutta ja kansalaiseen nähden tasavertaisuutta viestivään matalan vallan johtajuustyyliin.

Seremoniallista julkisuutta aineistossani edustivat suorimmin Seuran kaksi artikkelia Niinistön ensimmäisiltä valtiovierailuilta Norjassa (18.10.2012.) ja Tanskassa (11.4.2013). Lehdistä saa kuvan, että Niinistö ja Haukio edustivat Suomea hyvin. Molemmissa haastatteluissa presidenttiparia verrattiin kuninkaallisiin ja heidän tapaansa edustaa valtiovaltaa. Seura (18.10.2012) oli artikkelinsa ingressissä tyytyväinen Niinistön ja Haukion ensimmäiseen valtiovierailuun:

”Presidentti Sauli Niinistön ja puoliso Jenni Haukion valtiovierailu Norjaan vahvistasi sen, että presidenttipari pärjää hienosti myös kuninkaallisissa piireissä.”

Presidentin puolisona Jenni Haukio kerää paikalla olevalta yleisöltä kehuja:

”Presidentin puoliso näytti oikein edustavalta. Juuri keskustelimme ystäväni kanssa siitä, kuinka tyylikkäästi presidentti Niinistö ja hänen vaimonsa edustavat Suomea. Sekä presidentti että hänen puolisonsa ovat todella tyylikkäitä. He ovat oikein komea pari.”

Ongelmaksi muodostui Norjassa lähinnä, etteivät kaikki paikalla olijat tunnistanee Suomen presidenttiparia:

”Olisikohan hän Suomen pääministeri rouvineen?, arvelee Norjan Olsundista kotoisin oleva Malena siniristilipun tunnistettuaan. Kaikille norjalaisille ei taida olla selvää, keitä vieraat ovat, mutta kymmenet paikalle saapuneet suomalaiset ovat ajan tasalla.”

Jenni Haukiosta välittyvä edustava kuva hänen pitäessään puheen taidegalleriassa. Haukio näyttää viihtyvän roolissaan varsinkin, kun hän saa puhua mieliaiheestaan, taiteesta:

”Gallerian avajaispuhetta pitäessään Haukio on elementissään. Hänellä on erittäin vakuuttava puheääni, ja hän puhuu sujuvaa ruotsia. Juhlapuheessaan Haukio ylisti suomalaista graafista taidetta ja kiitteli näyttelyn järjestäjiä maiden välisten kulttuurisiteiden edistämisestä.”

Lehdessä kuninkaallisista kirjoittava toimittaja kommentoi rouva Haukion juhlaeleganssia ja persoonaa kiinnittämällä huomiota Haukion ikään:

”Hän on nuori ja kaunis. Onneksi presidentin puolisoilla on neuvonantajia, sillä nuoret yleensä oppivat – ja heidän täytyykin oppia – epäonnistumalla ja tekemällä virheitä.”

Toivottavasti hän on vahva nainen, sillä hän joutuu maan johtajan puolisona varmasti kritiikin kohteeksi.”

Seura kuitenkin korjaa, ettei Haukio tee virheitä: ”Valtiovierailulla ei virheitä kuitenkaan nähty.” Artikkelissa (emt.) Haukiota verrataan Norjan prinsessa Mette-Maritiin:

”Yksi Mette-Maritin suosion syistä on se, että hän tulee ihmisten kanssa loistavasti toimeen. Hänen yli kymmenvuotinen kasvunsa kruununprinsessana on ollut uskomaton ja mahtava kokemus – sekä hänelle itselleen että lehdistölle.”

Haukiossa nähdään tyylillisesti jotain samaa Mette-Maritin kanssa:

”Tarkemmin rouva Haukiota tarkasteltuaan Bremer kertoi Suomen ykkösnaisen tyylin olevan norjalaisin silmin moderni ja presidentin puolisolle varsin sopiva. Tyyliltään hän on aika samanlainen kuin Mette-Marit. Ja hänen hiusmallinsa on moderni. Hän tahtoo selvästi antaa itsestään nykyaikaisen kuvan ”

Verrattuna presidenttiparin ensimmäiseen valtiovierailuun ja Haukion roolin pieneen arviointiin, toisessa aineistoni valtiovierailussa Haukio näyttäytyy varmemmalta ja rooliinsa kouliintuneelta presidentin puolisolta. Seura (11.4.2013) määrittelee Haukion asettuneen rooliinsa presidentin puolisona:

”Rouva Jenni Haukio todisti valtiovierailulla Tanskassa kasvaneensa rooliinsa presidentti Sauli Niinistön puolisona. Maamme ykkösnainen edusti rennon varmalla otteella ja sai kehuja myös kansainväliseltä medialta.”

”Presidentin puoliso Jenni Haukio on kuin keväinen tuulahdus lohenpunaisessaan jakkupuvussaan.” (emt.) Haukion nopeutta sopeutua edustustehtävien tyyliin myös kehuaan artikkelissa. Saksalaistoimittajan kysyessä, kuinka kauan Haukio on ollut tehtävässään, hän yllättyy: ”Vasta vuoden? Onpa tyylikäs nainen.” Presidenttipari osallistuu Tanskan valtiovierailulla valokuvausnäyttylyn avajaisiin. Valokuviansa esitelmöintiin valmistautuvaa valokuvataiteilijaa Jenni Palomäkeä jännittää tavata Jenni Haukio:

”Esiteltyään Haukiolle töitään Palomäki on helpottunut. Ensimmäisen minuutin jälkeen en enää jännittänyt. Ehkä syy on se, että Haukio vaikutti luontevalta, jalat maassa - ihmiseltä. Hän kuunteli vilpittömästi ja oli kiinnostunut töistäni. Kyllähän sen huomaa, jos ihminen on aito.”

Jenni Haukiosta oli ollut myös apua kirjoitustyön aloittamisessa:

”Palomäki paljastaa puhuneensa Haukiolle myös kirjoittamisestaan. Sanoin, että haluaisin kirjoittaa, mutta uskallus on puuttunut. Rouva Haukio kannusti, että rohkeasti vain kirjoittamaan.”

Norjan valtiovierailun tavoin Haukiota verrataan myös Tanskassa kuninkaallisiin. Seura (emt.) tuo esiin Norjan valtiovierailun mukaisesti lukuisia yhtäläisyyksiä presidentin puolison roolin ja kruununprinsessa Maryn yhtäläisyyksistä: *”Nämä kaksi naista näyttävät yhdessä todella kauniilta”*, toteaa valokuvaaja Seuran presidenttiparin henkilökuvassa.

”Pariisilaiskuvaaja on myös oikeassa. Tummahiuksiset rouvat näyttävät yhdessä todella hyvältä. He ovat hoikkia ja sporttisia, kauniita ja edustavia. Yhtäläisyydet eivät jää pelkästään ulkoisiin seikkoihin. Kummatkin ovat moderneja, älykkäitä, kouluja käyneitä, luonteeltaan määrätietoisia naisia. Kumpikin heistä on joutunut opettelemaan uuden roolin puolison rinnalla. Käytös on opittua: hillittyä ja hallittua, sopivalla tavalla etäistä, mutta tarvittaessa luontevaa.”

Myös Seurassa (11.4.2013) tuodaan esiin Haukion läheistä suhdetta koiriin, joka nähdään henkilökuvassa myös Haukiota ja kruununprinsessaa yhdistävänä tekijänä:

”Haukiota ja kruununprinsessaa yhdistää myös rakkaus eläimiin, varsinkin koiriin. Ensimmäisen bokserinsa 8-vuotiaana saanut Haukio on kertonut viettävänsä kaiken vapaa-aikansa presidenttiparin silmäterän, kaksivuotiaan Lennun kanssa ja tekevänsä tämän kanssa päivittäin pitkiä lenkkejä.”

Valtiovierailua kuvaavan henkilökuvan (emt.) lopussa tuodaan esiin myös Haukion huoletonta persoonaa ja huumorintajuutta, kun Haukio tarttuu rohkeasti haasteeseen lautasen maalaamisesta muotoilumuseossa:

”Voin kyllä yrittää, mutta olen todella huono maalari, Haukio yrittää, mutta tarttuu rohkeasti posliinilautaseen ja alkaa maalata koboltin sinisellä kaunista kukkakuviota. Mitä tapahtuu, jos tekee virheen? Heitetäänkö lautanen seinään? Voidaanko lautaseni tuhota? hän vitsailee ja piirtää lautasen pohjaan pyynnöstä nimikirjaimensa J.H.”

Jutun (emt.) lopussa tuodaan esiin, että Haukio on kirjoittamassa päiväkirjaa kokemuksistaan presidentin puolisona. Henkilökuvan kirjoittaja esittää jutun päätteeksi toiveen Haukion suuntaan: *”Toivottavasti presidentin puolison päiväkirjamerkintöjä päästään vielä jonain päivänä lukemaan.”*

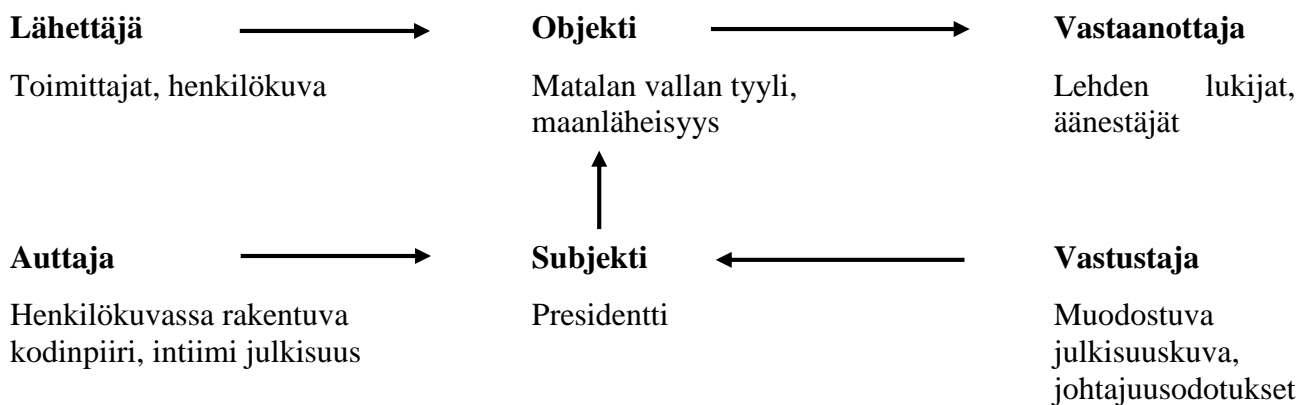
4.8. Presidenttiparin henkilökuvien arkisuuden ja tavallisuuden kuvauksien semioottinen analyysi

Tässä kappaleessa kokoon yhteen temaattisen luokittelun avulla esiin tuotuja presidenttiparin aikakauslehtijulkisuuden tuottamia rooli- ja poliittisia odotuksia ja poliittisen toimijuuden subjektiasemia. Aineistoni semioottisessa tarkastelussa analysoin, kuinka presidenttiparista tuotettu kuva asettuu osaksi matalan vallan arkisia kuvauksia ja poliittisen johtajan tavallisuuteen, maanläheisyyteen ja kansanomaisuuteen linkittyvää johtamistyyliä. Toisin sanoen kokoon henkilökuvien presidenttiparista tuottamaa populaaria kerrontaa ja rooliasemia sisällöllisesti ja teemoittain yhteen. Aineiston semioottisessa tarkastelussa kiinnitän huomiota poliittisten asiakysymysten sijaan aikakauslehtien henkilökuvien henkilökohtaiseen kerrontaan ja presidentin kodin ja parisuhteen kuvaukseen.

Presidenttiparin analysoinnissa tarkastelen, kuinka niin Niinistöä kuin Haukiota käsittelevissä henkilökuvissa tuotetaan kodinpiiriin ja henkilökohtaisen elämän kontekstiin sidottua poliittista johtajuutta? Tällöin huomion kohteeksi tulevat muun muassa, kuinka Niinistöä kuvataan esiintymisen, ulkoisen olemuksen, puolison ja harrastuksiensa kautta aineistoni populaareissa henkilökuvissa? Tämän lisäksi kiinnitän huomiota presidenttiparin henkilökuvien semioottisessa analysoinnissa siihen, kuinka presidentin puolison rooli rakentuu populaarissa aikakauslehtimediassa? Tällöin analysoin muun muassa, esitetäänkö Jenni Haukio presidentin rinnalla edustavana puolisona vai itsenäisenä kirjallisuusvaikuttajana? Tutkielmani aineiston analysoinnissa tarkastelen siis populaarin kerronnan luomia presidentin ja hänen puolisonsa subjektiasemia ja osallistujarooleja, joiden rakentumista ja asemoitumista populaarissa kerronnassa analysoin semioottisen neliön ja aktanttimallin avulla. Molemmissa henkilökuvien kerronnan analysointimalleissa olen kiinnostunut presidenttiparin henkilökuvien sisäisestä dynamiikasta. Tällä tarkoitan niin poliitikon kuin aikakauslehtien henkilökuvissa näkyviä tapoja tuoda esiin (tai rajoittaa) henkilökohtaisen elämänpiiriin käsittelyä aikakauslehtijulkisuudessa.

Aktanttimallissa (Kuvio 2.) intiimin kertomuksen *subjekti* tavoittelee haluttua asiantilaa, *objektia*. Tavoitteen saavuttamisessa häntä tukee *auttaja* ja estää *vastustaja*. Objektuuteen ja sen saavuttamiseen vaikuttavat *lähettäjä* ja arviointiin *vastaanottaja*.

Kuvio 2. *Presidentin julkinen toimijuus aktanttimallissa* (Hänninen 2010, 172)

Analyysissäni lähtöoletukseni presidentin julkisen toimijuuden kuvauksissa on se, että tavoiteltu asiantila eli *objekti* on presidentin (*subjekti*) populaarissa kerronnassa rakentuva tavallisuus, arkisuus ja samaistettavuus poliittisena toimijana äänestäjiin nähden toisin sanoen matalan vallan maanläheisyyttä korostava johtamistyyli. Luonnollisena *lähettäjänä* ovat toimittajat ja populaarin aikakauslehtikerronnan henkilökuvat ja -haastattelut. *Vastaanottajana* ja presidentin aitouden arvioijia ovat lehtien lukijat ja äänestäjät. *Auttajana* toimivat kodinpiiri ja parisuhteen kontekstiin kiinnittyvä intiimijulkisuus ja *vastustajana* henkilökuvien tekijät, jotka samalla luovat kuvaa presidentistä vakavana ja asiallisena, toisin sanoen perinteisenä poliittisena johtajana. Tämän lisäksi presidenttiä kohtaan on vakiintuneita johtajuusodotuksia, joihin presidentin tulisi esiintymisellään ja lausunnoillaan vastata.

Aineistoni analyysin pohjalta voidaan ainakin jossain määrin kumota aktanttimalliani koskeva ennakko-oletukseni. Vaikkakin Niinistö tuo omaa persoonaansa esiin presidentinvaalien aikaisissa henkilökuville, hän myös pyrkii rajaamaan haastatteluissa julkisuuden käsittelyn mahdollisimman paljon julkisen tehtävän hoitoon pitämällä henkilökohtaisen elämän henkilökuville julkisuudelta suojassa (vastustaja). Aktanttianalyysin näkökulmasta populaarilehdistö tarjoaa kyllä paikkoja ja foorumin presidentille tuoda henkilökohtaista minää esiin ja tuottaa näin intiimin julkisuuden avulla itsestään kansanomaisen ja arkisen mielikuvan (objekti). Niinistö hyödyntää aineistoni valossa aikakauslehdistön tuomaa imagohyötyä vain osana presidentinvaalien kampanjaa, jolloin vaalien jälkeinen julkisuus rajautuu lähes tyystin Niinistön osalta hänen viranhoitoonsa ja ajatuksiin esimerkiksi ulkopoliitikasta (auttaja/subjekti/vastustaja). Aineistoni valossa voidaankin sanoa, että Niinistö tulee kyllä kansalaisia lähelle julkisessa roolissaan, mutta Niinistö tekee sen itsemääräämensä etäisyyden välityksellä (subjekti).

Toinen näkökulma aktanttimallini lähtöoletukseen presidentin arkisuutta ja tavallisuutta korostavasta julkisesta roolista ja johtajuudesta on se, että Niinistö tuottaa itsestään myös tavallista ja ainakin hyvin inhimillistä kuvaa itsestään ja suhteestaan puolisoonsa Jenni Haukioon (objekti). Tilanne, jossa Niinistö haluaa rajata julkisesta roolistaan pois perhe-elämän ja parisuhteen kysymykset vaalijulkisuuden kontekstia lukuun ottamatta, on lukijoiden ja äänestäjien kannalta hyvin ymmärrettävä ja luonnollinenkin suhtautuminen rooliinsa presidenttinä (vastaanottaja). Kukapa meistä ei haluaisi suojata julkisuudelta yksityiselämäänsä? Tämä tuo jo itsessään Niinistöön aineistoni valossa inhimillisiä piirteitä, jotka lisäävät luottamusta ja myötäelämisen mahdollisuuksia Niinistöä kohtaan (objekti). Koti-ihmisen roolin lisäksi Niinistöstä rakentuu aineistossani kuva subjektiasemasta, jossa Niinistö näyttäytyy huumorintajuisena, luonnossa viihtyvänä koiraihmisena ja jalat maassa olevana puolisona (auttaja/lähtettäjä). Tämä luo myös kuvaa Niinistöstä samaistettavana ja inhimillisenä poliittisena johtajana, joka suhtautuu itseensä sopivalla tavalla humoristisesti (objekti). Tässä mielessä aktanttianalyysin kautta, voidaan sanoa, että Niinistö on populaarijulkisuuden luomassa toimijaroolissaan arkinen, maanläheinen ja tasavertainen suhteessa äänestäjiin (objekti/vastaanottaja).

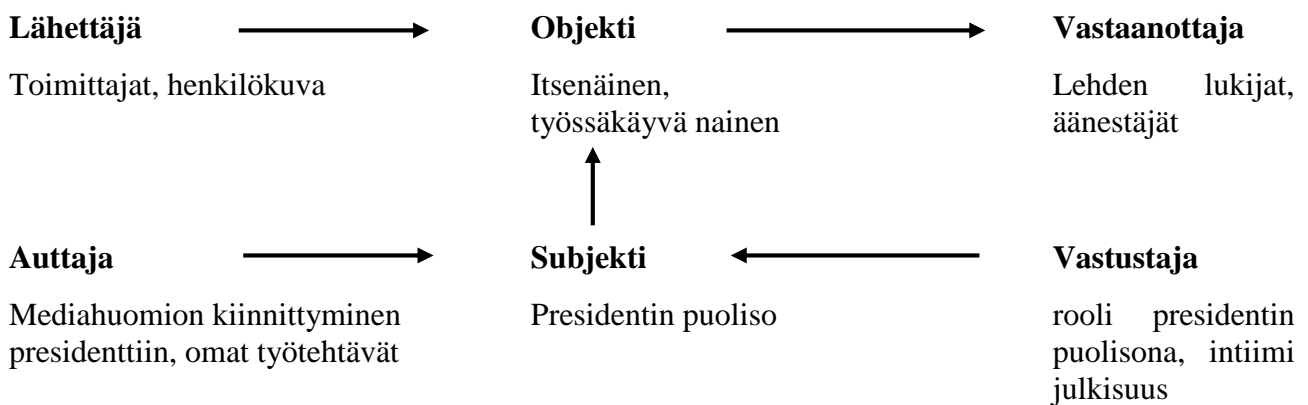
Aineistoni aikakauslehtien henkilökuvien kerronta oli pääosin Niinistöön henkilönä ja persoonana myönteisesti suhtautuvaa lukuun ottamatta vaalien aikaisia luonnehdintoja kovasta talousmiehestä ja mielikuvasta etäisestä poliittisesta johtajasta, joka on lähipiiriä lukuun ottamatta ihmisille tuntematon persoona (vastustaja). Tässä mielessä populaarijulkisuuden tuoman myönteisen julkisuuden voidaan sanoa hälventäneen Niinistön persoonaa kohtaan osoitettua kriittisyyttä ja arvostelua (lähtettäjä). Tätä voidaan selittää etenkin vaalien aikaisilla parisuhdehaastatteluilta, jotka toivat esiin Niinistön arkista ja tavallisuutta korostavia puolia (auttaja). Myös suuri julkisen huomion kohdistuminen presidentin puolisoon ja arvioit hänen tyylikkyydestään, ammattitaidostaan ja osaamisestaan tukevat Niinistön myönteistä mielikuvaa (auttaja/objekti). Vaikka Niinistö ei vaalijulkisuuden ulkopuolella tuonut esiin persoonaansa ja henkilökohtaisia arvojansa (subjekti), aikakauslehtien lukijat (vastaanottajat) pystyivät samaistumaan Niinistöön persoonana myös hänen puolisonsa ajatusten ja luonnehdintojen kautta (objekti/lähtettäjä/vastaanottaja).

Myös Jenni Haukion toimijuuden rakentumista aikakauslehtijulkisuudessa voidaan analysoida aktanttimallin avulla (ks. kuvio 3). Lähtöoletus presidenttiparin henkilökuvien kerronnanalyysissä oli se, että presidentin puolisoon (*subjekti*) kohdistuu aikakauslehdissä kahdenlaisia rooliodotuksia: toisaalta hänen odotetaan olevan julkisessa roolissaan presidentin rinnalla edustavana valtakunnan ykkösnaisena (*vastustaja*), mutta häneltä odotetaan myös itsenäistä roolia omien työtehtävien parissa (*auttaja*). Jenni Haukio on itse todennut, että hän haluaisi tehdä edelleen mahdollisimman paljon omia

töitä niin, ettei hänen uransa jäisi sivuun hänen puolisonsa Sauli Niinistön tultua presidentiksi (*objekti*). (esim. Kotiliesi 20/2012; Eeva 3/2013) Aineistoni perusteella henkilökuvien tekijät (*lähettäjä*) ovat kiinnostuneita Jenni Haukiosta juuri roolissaan presidentin puolisona ja ovat halukkaita kirjoittamaan hänestä presidenttiparin intiimin elämänpiirin kautta (*vastustaja*). Osin tästä syystä presidenttipari on antanut vain vähän yhteishaastatteluja ja niissäkin he haluavat usein miten huomion kiinnittyvän heidän elämänsä sijasta presidentin työhön ja Niinistöön persoonana (*auttaja*).

Kuvio 3. *Presidentin puolison roolin rakentuminen aktanttimallissa* (Hänninen 2010, 172)

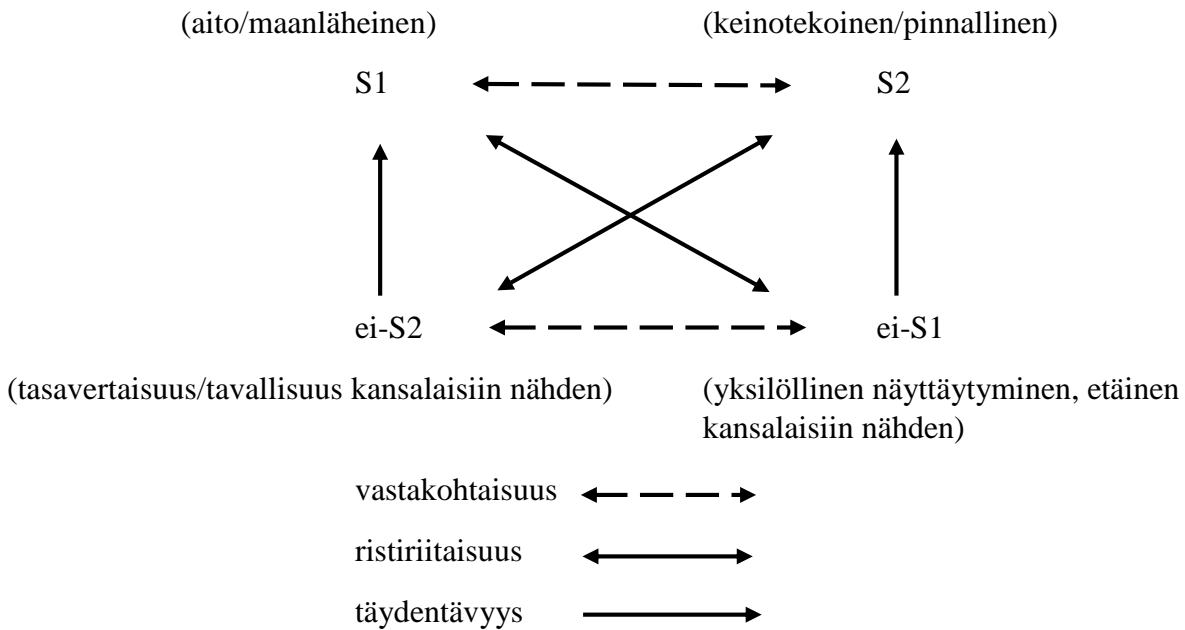
Jenni Haukiosta rakentuva kuva ja hänelle asetetut toimijaroolit ovat kuitenkin ristiriitaisia. Toisissa henkilökuviissa Haukiota kritisoidaan siitä, että hän rajaa julkisen roolinsa niin selkeästi työrooliin (*vastustaja*). Toisissa haastatteluissa tämä sama suhtautuminen julkisuuskuvan rakentumiseen nähdään aineistossani presidentin puolison roolissa hyveenä (*auttaja*). Tällöin Haukio näyttäytyy itsenäisenä, koulutettuna ja oman roolinsa hyvin hallitsevana edustavana presidentin puolisona, josta voidaan olla ylpeitä (*objekti/vastaanottaja*). Haukion halu toimia työelämässä nähdään modernina valintana, jossa presidentin puoliso ei vain tyydy edustusrooliin puolisonsa rinnalla (*lähettäjä*). Aineiston valossa Haukiolla on vahva halu toimia vaikuttajana etenkin kirjallisuudenalalla, jossa hän vaikuttaa roolissaan Turun kirjallisuusmessujen ohjelmapäällikkönä (*subjekti*). Aktanttianalyysin valossa Haukio pystyy rajamaan julkisuuskuvansa haluttuun työrooliin (*objekti*). Tilanne on Haukion julkisuuskuvan ja hänen subjektinsa-asemansa suhteen sekä lehdistöä (*lähettäjä*) että Haukiota itseään hyödyttävä (*subjekti*). Haukion toimijarooli runoilijana ja kirjallisuusvaikuttajana näyttäytyi aineistossani väylänä aikakauslehdistölle kirjoittaa myös Haukion henkilökohtaisista ajatuksista ja suhteestaan runominäänsä (*lähettäjä*). Näiden kuvauksien kautta aikakauslehdistö pystyi täyttämään toimituksellista halua kirjoittaa juttuja Haukiosta myös valtakunnan ykkösnaisena ja presidentti Niinistön puolisona (*lähettäjä/vastustaja*). Haukio toi myös aineistossani mielellään esiin ajatuksiaan runoudesta ja kirjallisuudesta (*subjekti*).

Aikakauslehtien tuottamia Haukion ja Niinistön toimijarooleja voidaan aineistoni semioottisessa tarkastelussa analysoida seuraavasti. Siinä, missä populaarien henkilökuvien intiimit kertomukset tuottavat arkista ja haluttua maanläheistä kuvaa presidentistä ja tukevat hänen matalan tyylin julkista johtajuuskuvaa, presidentin puolison kohdalla asetelma kääntyy pääläelleen. Aktanttimalli tuokin presidenttiparin kohdalla mielenkiintoisesti esiin, että myönteistä julkisuuskuvaa tukeva ja kodin kontekstiin sidottu intiimijulkisuus osoittautuu Jenni Haukon kohdalla osin häntä vastaan. Presidentin puolison roolissa hän saa osakseen paljon mediahuomiota. Toki viime kädessä määrävänä tekijänä molemmissa aktanttimallien esimerkki-tilanteissa ovat lukijat ja äänestäjät, jotka arvioivat, onko presidentin julkisen esiintymisen arkisuus ja tavanomaisuus aitoa sekä minkälaista julkista esiintymistä ja viranhoitoa presidentin puolisolta edellytetään.

Aineistoni semioottisessa analyysissä pitää korostaa, etten pääse pelkän aineistoanalyysin perusteella lukijoiden ja äänestäjien pään sisälle, saatikka Niinistön ja Haukion ajatuksiin itsestään. Populaarin kerronnan vaikutuksista kansalaisten käsitykseen Niinistöstä ja Haukiosta voi esittää vain arviota. Omassa analyysissäni en ole pyrkinyt tutkimaan, minkälaisia toimijoita Niinistö ja Haukio ovat ihmisinä, sillä en voi saada siitä lopullista varmuutta kuin kysymällä sitä heiltä itseltään. Aineistoni analyysissä olen siis analysoinut aikakauslehtien tapaa tuottaa samaistettavaa ja maanläheistä kuvaa Niinistöstä ja Haukiosta. Tässä mielessä olen arvioinut semioottisessa tarkastelussani, minkälaisia samaistumisen paikkoja ja maanläheisiä subjektiasemia ja toimijarooleja populaarilehdistä presidenttiparille tuottaa.

Niinistön ja Haukion henkilökuvien kerronnan esiin nostamia toimijarooleja voidaan analysoida myös semioottisen neliön avulla (kuvio 1.). Siinä aikakauslehtien tuottamat roolit voidaan luokitella aluksi maanläheisyyttä ja aitoutta korostaviksi ja tasavertaisuutta ja tavallisuutta painottaviksi tekijöiksi. Tällaisia tekijöitä aineistossani nousi esiin Niinistön luonteen lempeys, rehellisyys ja luontevuus parisuhdehaastatteluissa. Niinistö näyttäytyi myös itseironisena ja humoristisena luonteena. Nämä tekijät ovat omiaan lisäämään tunnetta Niinistön aitoudesta kansalaisten silmissä. Tässä mielessä Niinistöstä muodostui kuva kansalaiseen nähden tasavertaisena poliittisena toimijana, jolla on omat heikkoutensa ja arkisuutta korostavat piirteensä. Populaariaineiston tuottamat toimijaroolit näyttäytyivät näin maanläheisyyttä täydentävänä tekijänä.

Kuvio 1. *Semioottinen neliö* (Törrönen 2010, 194)

Niinistöstä muodostuneita luonteen ja persoonan kuvauksi voidaan luokitella myös pinnallisiin, keinotekoisiiin ja yksilöllistä näyttäytymistä tuottaviin ja etäisyyttä tuottaviin kansalaisten arvostuksessa. Tätä tulkintaa tukevat Niinistön ja Haukion esiintyminen valtionvierailulla kuninkaallisten rinnalla edustamassa Suomen valtiovaltaa. Tällaisessa roolissaan presidenttiparista rakentuu kuva kansalaisista etäällä olevina toimijoina. Tässä mielessä presidentin ja presidentin puolison tehtäviin kuuluva seremoniallinen edustaminen näyttäytyy semioottisessa tarkastelussa presidenttiparin maanläheisyyteen nähden ristiriitaisena. Vertautuessaan kuninkaallisiin, presidentti ja hänen puolisonsa jäävät etäälle kansasta. Tämäkään tulkinta ei ole yksiselitteinen, sillä presidenttiparin edustamista valtionvierailulla tarkasteltiin ylpeään sävyyn ja näkökulmasta, jossa valtiollinen edustaminen herättää luottamusta presidenttiparia kohtaan. Seremoniallinen edustavuus asettuu tässä mielessä ristiriitaiseksi ulottuvuudeksi semioottisesti tarkasteltuna.

Presidentti Niinistön luonnetta kuvailtiin osittain myös ristiriitaiseksi aineistoni valossa. Hän näyttäytyi toisaalta vetovoimaisena kansansuosikkina aikakauslehtijulkisuudessa, mutta toisaalta hänen luonteensa julkinen määrittely on jäänyt pintapuoliseksi. Näissä yhteyksissä Niinistöä kuvattiin myös tiukaksi johtajaksi talousjohtajaksi ja suoraviivaiseksi päättäjäksi. Tiukkuus ja luonteen äksyisyys ovat luonnollisesti tekijöitä, jotka ovat ristiriidassa samaistettavuuden kanssa. Tämäkään tulkinta ei ole yksioikoinen, sillä Niinistön ajoittainen äksyisyys ja äkkipikaisuus ovat luonteenpiirteinä hyvin inhimillisiä. Kukapa ei pystyisi samaistumaan mielikuvaan Niinistöä vetäytymässä syrjään ja yksikseen suuttuessaan. Luonteenheikkoudet tuovat Niinistön rooliin

inhimillisiä piirteitä ja korostavat enemmänkin Niinistön luonteen rehellisyyttä ja avoimuutta kuin kylmyyttä ja etäistä johtajuutta kansalaisiin nähden.

Yksi keskeinen aineistoni tuottama näkökulma Niinistöön ja Haukioon olivat heidän parisuhdehaastattelut. Niissä tuotettiin voimakasta tunteisiin vetoavaa kerrontaa ja samaistumispaikkoja presidenttiparin perhe-elämään. Arkisuuden ja maanläheisyyden kuvauksina poliitikoiden parisuhteita ja perheitä käsittelevät henkilötarinat ovat omiaan tuottamaan tasavertaista mielikuvaa lukijoiden ja poliitikon välille. Parisuhteen ja etenkin puolison käsittely aikakauslehtijulkisuudessa voidaan sanoa tuoneen myös Niinistölle myönteistä julkisuutta. Parisuhdehaastattelut tarjosivat yleisölle aineistoni valossa harvinaisen mahdollisuuden samaistua presidenttiin ihmisenä ja arjessaan viihtyvänä henkilönä. Niinistön parisuhteen kuvauksissa Niinistön henkilöön ja persoonaan pureuduttiin etenkin hänen puolisonsa kautta, mikä voidaan tulkita myönteiseksi julkisuudeksi myös Niinistön kannalta.

Semioottisen neliön avulla voidaan kuvata myös Haukion henkilökuvia ja niiden tuottamia arvioita hänestä persoona. Haukion kohdalla semioottisen neliön analyysikehikossa (kuviokuva 1.) maanläheisyyttä, aitoutta ja tavallisuutta tuottavia tekijöitä olivat hänen luonteenpiirteensä kuvailut niin valtionvierailuilla kuin Haukion puhuessa suhteestaan kirjallisuuteen. Hänen luonteensa ujous ja hiljainen vaatimattomuus voidaan tulkita aitoutta ja maanläheisyyttä täydentäväksi tekijäksi. Vastaavasti Haukion aikakauslehtien tuottaman toimijaroolin ominaisuudet, joissa hän rajaa tiukasti oman roolinsa työnkuvaansa ja tehtäviin ohjelmapäällikkönä tuottavat hänestä kuvaa pinnallisesta ja etäisestä toimijasta.

Aineistoani läpikuvaava tekijä Haukion kohdalla on, että hänestä on hankala saada otetta, jolloin ihmiset eivät pääse aikakauslehtien kautta Haukion lähelle. Nämä tekijät tuottavat ristiriitaisuuden Haukion julkiseen rooliin suhteessa samaistettavaan, maanläheiseen ja aitouden kuvauksiin. Semioottisen neliön analyysin perusteella aikakauslehtien tuottamat toimijaroolit ja subjektiasemat olivatkin jossain määrin ristiriitaisia. Niiden pohjalta ei voi tehdä lopullisia tulkintoja edes aikakauslehtien tuottaman julkisuuden osalta. Aikakauslehtien tuottamien mielikuvien tulkinta ja omaksuminen ovat tekijöitä, joihin en voi pelkän aineiston analyysin perusteella vastata. Aineiston perusteella voidaan semioottisen analyysin kautta todeta, kuitenkin että aikakauslehtien sisällöllisesti rikas kerronta tarjoaa sekä Niinistölle että Haukiolle lukuisia paikkoja ja julkisen foorumin pehmentääkseen julkista mielikuvaansa. Myös kansalaisten on mahdollista samaistua presidenttiparin elämään ja heihin henkilöinä aineistoni valossa.

5. Johtopäätökset – otetta myös populaarin julkisuuden nykyisistä suhteista

Presidenttiin ja hänen puolisoonsa kohdistui aineistoni valossa suurta julkista kiinnostusta. Presidenttipari oli populaarin lehdistön aiheina luonnollisesti presidentinvaalien aikaan (esim. Seura 1/2012), minkä lisäksi Niinistö ja Haukiosta kirjoitettiin muun muassa ensimmäisten valtiovierailuiden aikaan (Seura 18.10.2012, Seura 11.4.2013), presidenttiparin isännöimien linnanjuhlien alla (Aamulehti 1.12.2013) ja Turun kirjallisuusmessujen aikaan Jenni Haukion toimiessa messujen ohjelmapäällikkönä (Kotiliesi 20/2012). Aineistoni perusteella populaareissa henkilökuvissa ollaan erityisen kiinnostuneita Niinöstä ja Haukiosta henkilöinä poliittisen roolin takana. Populaaria henkilökuva-aineistoani kuvaavin piirre onkin aikakauslehtien ja presidenttiparin erilaiset toiveet julkisuuden määrästä ja laadusta. Niinistö ja Haukio, eivät aineistoni perusteella mielellään puhu yksityiselämästään ja pitäytyvät julkisessa roolissaan viranhoidossa ja asiakysymyksissä. Aineistoni valossa Niinistöä käsiteltiin aikakauslehdistössä ensin presidenttiehdokkaana ja sen jälkeen tasavallan uutena presidenttinä. Jenni Haukiosta oltiin puolestaan kiinnostuneita presidentin puolisona ja kirjallisuusmessujen ohjelmapäällikkönä ja runoilijana. Aineistoni kautta presidenttiparin käsittelyssä korostuukin aikakauslehtien henkilökuvien painottuminen presidentin puoliso Jenni Haukioon.

Tutkielmassani olen etsinyt vastausta kahteen tutkimuskysymykseen. Ensimmäisenä tutkimuskysymyksenäni oli, minkälaisen intiimin kertomuksen populaarilehdistö rakentaa presidentistä ja minkälainen kuva presidentistä muodostuu sen kautta? Toinen kysymykseni oli, kuinka presidentin ja hänen puolisonsa populaarijulkisuudessa rakentuvassa poliittisessa toimijuudessa näkyivät maanläheiset, arkisuuden ja tavallisuuden kuvaukset osana presidentin yksityiselämän kerrontaa?

Intiiminä kertomuksena Niinöstä muodostui aineistoni henkilökuvien kerronnassa tarina poliitikosta, joka on lempeä puolisoaan kohtaan, harrastaa kirjallisuutta ja kulttuuria ja nauttii luonnosta. Persoonana Niinistö on aineiston valossa rauhallinen ja huomaavainen. Suuttuessaan Niinistö vetäytyy omiin oloihinsa. Aineistossani etenkin presidentinvaalien aikaiset parisuhdehaastattelut tukevat kuvaa Niinöstä maanläheisenä, tavallisena ja arkisena toimijana. Jenni Haukion osalta samaistumisen paikkoja lukijoiden ja aikakauslehtien henkilökuvien kerronnan välillä oli huomattavasti useammin. Näkyvin yhteenkuuluvuutta ja tunneyhteyttä tuottavista tekijöistä yleisön ja presidenttiparin välillä oli Jenni Haukion runoilijatausta ja hänen pohdintansa

kirjallisuudesta, jotka mahdollistivat tunneyhteyden synnyn aikakauslehtien lukijoiden ja Haukion välillä. Aineistoni valossa voidaan myös sanoa, että Haukion populaarin käsittelyn kautta lukijoille luotiin mahdollisuus muodostaa mielikuvia myös Niinistöstä Haukion puolisona.

Aineistoni valossa aikakauslehdistö tuntuu löytäneen useampia tulokulmia Haukion henkilökuvien kirjoittamiseen kuin Niinistön. Tätä voidaan selittää yksinkertaisesti siitä näkökulmasta, että Niinistö on jo kirjoitettu henkilökohtaisen elämän suhteen lähes kaikki mielenkiintoinen ja julkisena toimijana Niinistö on suurelle yleisölle hyvin tuttu. Niinistö on myös itse ollut avoin yksityisyytensä suhteen käsittelemällä henkilökohtaisia teemoja muun muassa vaalikirjoissaan. Niinistö toi myös henkilökohtaista elämäänsä esiin presidentinvaalien alla, jolloin parisuhteen käsittelystä sai vetoapua kannatuksen hankinnassa. Jenni Haukio on puolestaan julkisessa roolissaan tuorempi kasvo ja siksi kiinnostava henkilökuvien aihe aikakauslehdille. Kolmas selittävä tekijä aineistoni aikakauslehtien teemojen ja aihealueiden jäsentymiselle löytyy siinä, että lehtien on ollut tyytyminen presidenttiparin julkisuuden hallintaan, jossa presidenttiä ja hänen puolisoaan käsitellään työn kautta.

Näkökulmani intiimien kertomusten analysointiin on kulttuuriteoreettinen. Kiinnittämällä huomioni poliittisen julkisuuden populaareihin ilmentymiin – populaarikulttuurin kieleen sekä sen tuottamiin identifiointeihin ja merkityksenmuodostukseen, otan henkilökuvien poliittisen kerronnan tosissaan. Tässä mielessä populaarin kerronnan tuottaman kielen lukeminen, voidaan nähdä tapana ymmärtää poliittista julkisuuskulttuuria. Kulttuuritutkimuksesta ponnistavassa semiotikassa käsityksemme yhteiskunnasta ja politiikasta nähdään kielen tavoin rakentuneena, toisin sanoin poliittisessa julkisuudessa rakentuneena. Aikakauslehtijulkisuuden analyysi merkitsee näin populaarin kerronnan merkitsemiskäytäntöjen tunnistamista ja niiden käytäntöjen esiin tuomista, joilla todellisuutta representoidaan aikakauslehtien kerronnassa. (Hall 1992, 65–77.)

Tutkielmassani olen analysoinut populaarin kerronnan tuottamia presidenttiparin toimijarooleja John Fiskin (2003, 131) tavoin massakulttuurin representaatioina. Stuart Hall (1992) puolestaan liittää populaarin aikakauslehtien tavan kerronnallistaa henkilökuvien toimijarooleja *representaation politiikkaan*. Siinä kulttuuri ja julkisuus nähdään toisiinsa nivoutuvana tulkinnallisena representaatioina, mikä näkyy niin ihmisten tavassa jäsentää todellisuutta kuin journalismin käytännöissä kehystää todellisuuttamme. Eläessämme tietystä poliittisessä kulttuurissa, luemme sen tuottamaa journalismia. Kulttuuri luo ne edellytykset, joilla käsitteellistämme ja ymmärrämme lukemaamme. Kulttuuri muokkaa toisin sanoin tapojamme kuvata ja kertoa maailmasta – representoida näkemäämme. Samalla ihmisille tuotetaan julkisuudessa kuvaa maailmasta ja poliittisista toimijoista representoimalla todellisuutta. Tässä mielessä julkisuuskulttuuri, niin

sosiaalinen kuin poliittinen, tulee nähdä osana sitä kokonaisuutta, joka muuttuu representaation ja kerronnan myötä. (em. s. 307.)

Populaarikulttuurin tuottamien jäsenyyksien analysointi on samalla väylä analysoida maailman ja poliittisen todellisuuden hahmottamista. Populaarissa kerronnassa rakentuvat identifioinnit ovat keskeinen osa sosiaalista ymmärrystämme ja tapaamme tolkullistaa maailmaa. Kulttuurisesti rakentunut journalismi tulee näin nähdä osana niitä merkitysjärjestelmiä, toisin sanoen tapojamme ja ymmärrystämme, joilla tulkitsemme ja näemme maailmaa. (Hall 2003, 85.) Tutkielmani analyysin tavoitteena on ollut pureutua juuri noihin aikakauslehtijournalismin toimijuuksien ja identifiointien merkityksellistämisen tapoihin, jotka populaarina kerrontana muokkaavat myös nykyistä poliittista kulttuuria.

Aineistoni kulttuurisena kontekstina ovat toimineet luonnollisesti aikakauslehtien populaarit henkilöhaastattelut ja populaari poliittinen kerronta, mutta samalla myös nykyisen poliittisen toiminnan ja presidentinvaalien vaalijulkisuuden tuomat lainalaisuudet (mm. Paloheimo 2005, 48–50; Moring & Mykkänen 2009, 29–31; Isotalus 2007, 28; Eranti & Lindman 2014, 102–104). Henkilöhaastatteluissa toimijat suhteuttavat itseään ja valintojaan omiin yhteiskunnallisiin arvoihin, kulloiseenkin poliittiseen tilanteeseen ja vallitsevaan poliittiseen kulttuuriin eli haastattelusta rakentuvat arvot ja identiteetit eivät heijastu vain yhden haastattelun pohjalta, vaan niin poliittiset toimijat kuin heistä kertovat toimittajat suhteuttavat ja viittaavat vastauksilla laajempaan poliittiseen keskusteluun. (Törrönen 2010, 184.)

Ajallisesti aineistoni jakautui molemmin puolin vuoden 2012 presidentinvaaleja, minkä vuoksi Niinistön ja Haukion saamassa aikakauslehtijulkisuudessa voidaan nähdä vaalijulkisuuden kiivauden tuomia sävyjä ja etenkin journalistisia painotuksia, joissa ollaan kiinnostuneita Niinistöä etenkin henkilönä ja poliittisena johtajana, jonka luonteenpiirteitä, elämänarvoja ja henkilökohtaista elämää arvioidaan aineistossa laajasti. Presidentinvaalit tuovatkin aineistoni populaarijulkisuuden käsittelyyn omanlaisensa henkilöityneen painotuksensa. Presidentinvaaleissa valitaan ensisijaisesti henkilöä, joka tuo presidentinvaalien julkisuuteen voimakkaan henkilöpainotteisuutensa. (ks. esim. Isotalus 2007, 28.) Tuija Huokkola (2001, 8) on tuonut esiin vuoden 2000-presidentinvaalien mediajulkisuutta analysoineessa kirjoituksessaan, että presidentinvaaleissa haetaan tyypillisesti ehdokkaiden välille erottavia tekijöitä, jotka lisäävät julkisuuden huomiota myös presidenttiehdokkaiden puolisoihin.

Vaalitilanteessa, jossa ehdokkaiden välille on hankala löytää aatteellista eroa poliitikoiden perhearvot ja intiimielämänpiiri asettuvat ehdokkaiden arvomaailmaa määrittäviksi tekijöiksi (Wuori & Wiberg

2012, 227; Eranti & Lindman 2014, 108–109; Karvonen 2007, 134–135). Aineistoni valossa näkyvin presidentin puolisoon kohdistunut arviointi kohdistui presidentinvaalien aikaan toisen kierroksen ehdokkaiden Vihreiden Pekka Haaviston ja kokoomuksen Sauli Niinistön välille, jolloin heidän perhetaustansa ja henkilökohtainen elämä muodostivat myös tekijöitä populaarijulkisuuden tuottamiin toimijaroleihin. Asetelmassa Niinistö nähtiin aineistoni valossa edustavan konservatiivisia arvoja ja Haavisto edusti suvaitsevaisempaa arvomaailmaa (esim. Seura 5/2012.) Vaalien viihdejulkisuus asettuu aina vaaleista riippuen eri kontekstiin. Viime presidentinvaaleissa toisen kierroksen vastaehdokkaat muokkasivat vaaleista arvoihin keskittyvää ja siinä mielessä populaarin julkisuuden nostamalla teemoilla oli merkitystä vaalien lopputulokseen. Toki on mahdotonta sanoa, mistä tekijöistä medioiden suhteen vaalien lopputulos on koostunut ja mistä kansalaisten äänestyspäätökset ovat kummunneet. Vaalien erityisluonteisuudesta huolimatta vaalien mediajulkisuus asettuu kuitenkin osaksi politiikan julkisuuden jatkumoa. (ks. esim. Isotalus 2007, 28–29.)

Tutkielmani analyysimetodina olen käyttänyt aikakauslehtien henkilökuvien kerronnan tuottamien toimijaroolien temaattista luentaa ja presidenttipariin liitettävien subjektiasemien semioottista analyysiä. Metodina semioottinen analyysi on kritisoitavissa sen konstruktivistisen luonteensa vuoksi. Tutkielmassani olen tarkastellut aikakauslehtien tapaa tuottaa presidentistä ja hänen puolisostaan samaistettavaa ja maanläheistä kuvaa henkilökuvien kerronnassa. Analyysissäni olen siis tulkinnut, minkälaisena presidenttiparien toimijuuksien rakentaminen on näyttänyt lukemalla aikakauslehtien henkilökuvia. Analyysini tutkimustapaa ja analyysin tuottamaa ilmaisuvoimaa voidaan myös kritisoida sen narratiivisuuden ja tulkinnallisuuden vuoksi. Narratiivinen näkeminen ja narratiivinen tutkiminen ovat aina suhteellista ja kontekstiriippuvaista maailman hahmottamista. Pelkästään aineiston rajaamisella ja valitsemalla analysoinnin kohteeksi populaarien aikakauslehtien henkilötarinat, luon jo lähtöpainotukset oman tutkimuksellisen kertomukseni muodolle, luonteelle ja sisällölle. Analyysini näkökulmaa ja tietoteoreettista painotusta voidaan kutsua postmoderniksi tietokäsitykseksi, jossa osaltaan korostan, mutta samalla tuon esiin kaikkeen kommunikaatioon ja ymmärryksen muotoutumiseen vaikuttavan kontekstuaalisuuden – kertomuksiin nojautuvan tietämismme sidonnaisuuden aikaan, paikkaan ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. (esim. Kuortti ym. 2008, 26–28; Heikkinen 2010, 147.) Tätä taustaa vasten tutkielmani kysymyksiä ja analyysiä voisi täydentää muun muassa haastatteluaineistojen avulla, joiden kautta voisi tuoda esiin niin yleisön, aikakauslehtien toimittajien ja itse presidenttiparin näkemyksiä ja ajatuksia toimijuutensa rakentumisesta populaarissa kontekstissa. Tutkielmani kohdalla on tyytyminen analysoimaan

aikakauslehtien henkilökuvien kerrontaa ja siinä näkyviä presidenttipariin kohdistettuja maanläheisyyden kuvauksia.

Tutkimustavan kritisoinnin lisäksi on tärkeää tarkastella populaarijulkisuuden merkitystä ja roolia osana politiikan julkisuutta. Tämän lisäksi on tärkeää pohtia sitä, minkälaista politiikan julkisuuden sisällön tulisi olla ja kuuluuko politiikan henkilöityneet painotukset politiikan journalismiin? Mari K. Niemi (2006) kysyi aiheellisesti vuoden 2006 presidentinvaalien vaalijulkisuuden yksityistä ja intiimiä kerrontaa analysoidessaan: *Onko yksityiselämästä presidentin tekijäksi?* Niemi arvioi viihdejulkisuuden ja henkilöityneiden painotusten näkymistä suhteessa vaalijulkisuuden keskustelun aiheita ja julkisuuden näkökulmia. Julkisuuden henkilöityneet näkökulmat eivät tässä mielessä ole yksinomaan negatiivisia kehityskulkuja, vaan ne voivat elävöittää vaalien aikaista keskustelua arvoista ja asenteista esimerkiksi perhe-elämää kohtaan. (emt. 270–271.) Presidentinvaalien henkilöpainotteisuus kohdistaa tarkastelun jo itsessään presidentin henkilöön ja persoonaan. Matalan vallan yhteiskunnassa presidentin puhetyyli, pukeutuminen ja käytöksen kuvaaminen populaarijulkisuudessa asettuvat näin osaksi laajempaa yhteiskunnan merkityksenmuodostusta hyväksyttävistä, toivottavista ja odotetuista normeista ja toimijaroleista. Tässä mielessä presidenttiparin esiintyminen heijastaa myös laajemmin yhteiskunnan arvomaailmaa, ainakin sen esteettisiä ja symbolisia puolia.

Mikä merkitys populaarijournalismilla voidaan nähdä olevan osana politiikan julkisuuden kokonaisuutta? Parhaimmillaan nykyinen journalismi asettaa politiikan toimijoille uusia vaateita aiempaa monimuotoisemman politiikan julkisuuden kautta. Hyvän journalismin määreenä voidaan pitää siis sitä, että politiikka esitetään nasevasti ja ymmärrettävästi. Kevyempi populaarijulkisuus voi olla parhaimmillaan paremmin ja mielenkiintoisemmin kirjoitettua politiikan journalismia, joka on samalla helpommin lähestyttävämpää ja ymmärrettävämpää kuin perinteinen politiikan journalismi. Populaarijulkisuus tuo näin osaltaan politiikkaa lähemmäksi kansalaisia kirjoittamalla politiikasta heidän kielellään. Journalismin kehitys voi siis tarkoittaa myös elävämpää ja poliittisempaa suhdetta myös yleisön ja politiikan kentän välillä. (Väliverronen & Kunelius 2009, 245–246.)

Hyvä julkisuus tunnustaa ja tunnistaa uudenslaisia poliittisia tulokulmia julkisuudessa. Tällaista journalismin dramaturgista tehtävää voi tulkita myös myönteisesti niin populaarijournalismin kuin vakavan uutisgenren osalta. Siinä missä perinteisen politiikan julkisuuden on sanottu tuovan esiin tärkeitä yhteiskunnallisia teemoja julkiseen keskusteluun, usein unohtuu, että myös populaarilehdistö tekee journalistisena medianana osaltaan samaa työtä tuottamalla uutissisältöä julkiseen keskusteluun ja julkistamalla populaarilehdistölle tärkeitä aiheita ja teemoja. Tämän tehtävän väheksyminen

kaventaa ymmärrystämme poliittisen julkisuuden monialaisuudesta ja yksityisten teemojen merkityksestä osana yhteiskunnallisesti tärkeää poliittista vuoropuhelua.

Kysymys ei ole eri medioiden ja journalististen tyylien välisestä kamppailusta oikeutetun sanan muodoista, vaan toisiaan tukevasta ja eri näkemyksiä, niin julkisia kuin kodinpiiriin kuuluvia aiheita, esiin nostavasta julkisuuksien muodostavasta kokonaisuudesta. Emme elä enää yhden totuuden tai julkisuuden todellisuudessa. Medioitumiskehitys ei siis välttämättä uhkaa journalismin laatua. Medioituminen voi pikemminkin pitää journalismin elinvoimaisena ja lukijansa huomioivana. Lukijoiden puhuttelevuus ja kokemusmaailman huomioiminen journalismissa mahdollistavat, että journalistisilla tuotteilla ja politiikan julkisuudella on jatkossakin kysyntää. Ilman kiinnostavaa mediaa, voimme menettää viihteen lisäksi mahdollisuuden mediavälitteiseen tiedonjakoon sekä yhteisöjen ja mielipiteiden muodostamiseen. (Töyry 2009, 149; Pernaa, Pitkänen & Railo 2006, 280–281; Herkman 2010, 17–19.)

Tutkielmani analyysin perusteella ei voida tehdä lopullisia johtopäätöksiä Niinistön ja Haukion toimijaroolien ja subjektiasemien samaistettavuudesta ja maanläheisyydestä. Tässä mielessä aikakauslehtien tuottamien toimijaroolien arkisuuden ja maanläheisyyden kuvauksien osalta analyysitulokseni ovat ainakin jossain määrin ristiriitaisia. Aineiston analyysi on tuonut esiin sen, että presidenttiparin käsittely on aineistoni valossa maanläheisyyden ja tavallisuuden roolia tuottavaa. Toisaalta voidaan sanoa, että niin Niinistön kuin Haukionkin henkilökuvien osalta, etteivät he ole kovinkaan halukkaita esiintymään roolissa, joka mahdollistaisi arkisen ja tavallisuutta korostuvan mielikuvan syntymistä. Julkisuuden hallinta on Niinistön kohdalla entistäkin selkeämpää, sillä hän ei esiinny henkilökohtaiseen sävyyn kirjoitetuissa henkilökuvissa kuin vaalien aikaan. Haukio esiintyi tässä mielessä puolisoaan useammin populaarilehdistössä, mutta niissäkin presidentin puolison käsittely rajautui puheeseen kirjallisuudesta ja runoudesta. Niinistön henkilökuvajulkisuudesta voidaan päätellä, ettei Niinistö koe tarvitsevansa henkilökuvien tuomaa julkisuutta ja tunnettavuutta kuin vaalien aikaan. Aineistoni valossa Niinistön kohdalla onkin samaistettavuuden ja julkisuuskuvan rakentamisen osalta paljon käyttämätöntä potentiaalia. Aineistoni perusteella en myöskään saanut vastausta kysymykseen, minkälainen Niinistö ihmisenä todella on?

Aineistoni valossa voidaan sanoa, että henkilökuvat tarjoavat samaistettavuuden paikkoja ja tunneyhteyden saavutettavuutta lukijoiden ja presidenttiparin välille. Kysymys kuulukin presidenttiparin osalta, haluavatko he hyödyntää populaaria mediaa itsensä esiin tuomiseen ja ajattelunsa esittelyyn? Intiiminä kertomuksena presidenttiparista rakentuu kuva poliittisina toimijoina, jotka haluavat pitää yksityisen ja intiimin elämänpiiriin yksityisenä ja poissa julkisuuden käsittelystä. Tässä mielessä presidenttiparin intiimi kertomus voidaan tulkita henkilökohtaisen

julkistamisen vastakohtana. Näin ajateltuna presidenttipari tarkastelee intiimiä julkisuutta yksityisyyden säilyttämisen kautta, eivätkä he liitä julkisuuden henkilöityneitä painotuksia osaksi toimijuutensa tavallisuuden ja maanläheisyyden kuvaksia. Tilannetta voidaan myös lähestyä siitä näkökulmasta, että kokevatko Niinistö ja Haukio tarvitsevansa lisää huomiota ja julkista valokeilaa. Mikäli Haukiota on uskominen, presidenttipari viihtyy parhaiten omissa oloissaan seuranaan vain valtakunnan ykköskoiria Lennu:

”Runojen tekeminen vaatii yksinäisyyttä ja täydellistä rauhaa. Ei musiikkia, ei muita ihmisiä, ei mitään häiriöitä. Lyhyenkin tekstin parissa voi vierähtää kolme neljä tuntia. Lukiessani Lennu kyhnää aina kainalossa.” (Kotiliesi 20/2012)

Lähteet

- Aaltonen, Tarja & Leimumäki, Anna (2010) Kokemus ja kerronnallisuus – kaksi luentaa. Teoksessa: Ruusuvuori, Johanna; Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti. 2010. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Aarnio, Eeva & Isotalus, Pekka (2000) ”Miten presidentti on tehty?” Teoksessa: Aarnio, Eeva & Isotalus, Pekka (toim.) *Presidentti 2000. Mistä vaalit on tehty?* Jyväskylä: Söphi.
- Abbott H. Porter (2008) *The Cambridge introduction to narrative*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.
- Alasuutari, Pertti (2011) *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Alvarado, Manuel; Gutch, Robin; Wollen, Tana (1987) *Learning the media: An introduction to media teaching*. Basingstoke: Macmillan Education.
- Ampuja, Marko; Koivisto, Juha & Väliverronen, Esa (2014) Medioituminen: iskusana, analyttinen työkalu vai uusi paradigma? *Media & Viestintä – Vuosikirja 2014*, 26–41.
- Ankersmit, Frank (2003) Democracy’s Inner Voice: Political Style as Unintended Consequence on Political Action. Teoksessa: Corner, John & Pels, Dick (toim.) (2003) *Media and the Restyling of Politics. Consumerism, celebrity and cynicism*. Lontoo, New York, New Delhi: Sage.
- Anttila, Anu-Hanna; Kauranen, Ralf & Rantanen, Pekka (2008) Viihteellistetty politiikka. Tapaustutkimus 1900-luvun alun suomalaisten sosialistien poliittisesta toiminnasta. *Tiedotustutkimus* 2008/5, 8–29.
- Bennett, Jane (2004) Postmodern Approaches to Political Theory. Teoksessa: Gaus, Gerald F. & Kukathas, Chandran (toim.) *Handbook of Political Theory*. Lontoo, Thousand Oaks and New Delhi: SAGE Publications.
- Benwell, Bethan & Stokoe, Elizabeth (2006) *Discourse and Identity*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Berg, Laura; Niemi, Mari K.; Pernaa, Ville; Pitkänen, Ville & Railo, Erkki (2009) Poliitiikan julkisuuden perusvirta. Teoksessa: Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitiikan journalismin tila Suomessa*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Borg, Sami & Moring, Tom (2005) Vaalikampanja. Teoksessa: Paloheimo Heikki (toim.) *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Helsinki: WSOY.
- Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (2009) Johdanto. Teoksessa: Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (toim.) *Vaalit yleisödemokratiassa. Eduskuntavaalitutkimus 2007*. Tampere: Tampere University Press.
- Couldry, Nick & Markham, Tim (2007) Celebrity culture and public connection: Bridge or chasm? *International Journal of Cultural Studies* 10/4, 403–421.
- Corner, John (2003) Mediated Persona and Political Culture. Teoksessa: Corner, John & Pels, Dick (toim.) *Media and the Restyling of Politics. Consumerism, celebrity and cynicism*. Lontoo, New York, New Delhi: Sage.

- Corner, John & Pels, Dick (toim.) (2003) *Media and the Restyling of Politics. Consumerism, celebrity and cynicism*. Lontoo, New York, New Delhi: Sage.
- Denzin, K. Norman & Lincoln S. Yvonna (toim.) (1994) *Handbook of qualitative research*. Thousand Oaks: Sage.
- During, Simon (2005) *Cultural studies: a critical introduction*. Lontoo, New York: Routledge.
- Elo, Kimmo & Rapeli, Lauri (2008) *Suomalainen politiikkatietämys*. Oikeusministeriön julkaisuja 2008/6. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Eranti, Veikko & Lindman, Juho (2014) Sosiaalisen media ja kampanjointitapojen muutos: Pekka Haavisto ja presidentinvaalit 2012. *Politiikka* 56/2, 101–115.
- Fiske, John (1992) *Merkkien kieli: Johdatus viestinnän tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, John (2003) Toimi maailman laajuisesti, ajattele paikallisesti. Teoksessa: Lehtonen, Mikko & Löytty, Olli (toim.) *Erilaisuus*. Tampere: Vastapaino.
- Fornäs, Johan (1998) *Kulttuuriteoria*. Tampere: Vastapaino.
- Fraser, Nancy (1992) Rethinking the Public Sphere: A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy. Teoksessa: Calhoun, Graig (toim.) (1992) *Habermas and the Public Sphere*. Cambridge: The MIT Press.
- Gennette, Gérard (1980) *Narrative Discourse*. Ithaca: Cornell University Press.
- Giddens, Anthony (1995) Elämää jälkitraditionaalisessa yhteiskunnassa. Teoksessa: *Nykyajan jäljillä: refleksiivinen modernisaatio* (1995) / Ulrich, Beck; Anthony Giddens & Scott Lash. Tampere: Vastapaino.
- Goodwin, Jeff; James, Jasper M. & Polletta, Francesca (2001) Introduction: Why emotions matter. Teoksessa: Goodwin, Jeff; James, Jasper M. & Polletta, Francesca (toim.) *Passionate Politics. Emotions and Social Movements*. Chicago & Lontoo: The University of Chicago Press.
- Greimas. A.J. (1980) *Strukturaalista semantiikkaa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Gripsrud, Jostein (2002) *Understanding Media Culture*. Lontoo: Arnold.
- Habermas, Jürgen (2004) *Julkisuuden rakennemuutos*. Tampere: Vastapaino.
- Hakala, Salli (2011) Notkistuva politiikka. Teoksessa: Kantola, Anu (toim.) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hakala, Salli; Herkman, Juha & Kantola, Anu (2012) Poliitiikkaa mediayhteiskunnassa. *Media & Viestintä* 35/2012, 2–4.
- Hall, Stuart (1992) *Kulttuurin ja politiikan murroksia*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (1999) *Identiteetti*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart (2003) Kulttuuri, paikka, identiteetti. Teoksessa: Lehtonen, Mikko & Löytty, Olli (toim.) *Erilaisuus*. Tampere: Vastapaino.
- Heikkilä, Heikki; Ahva, Laura; Siljamäki, Jaana & Valtonen, Sanna (toim.) *Kelluva kiinnostavuus. Journalismin merkitys ihmisten sosiaalisissa verkostoissa*. Tampere: Vastapaino.

- Heikkinen, L. T. Hannu. 2010. Narratiivinen tutkimus – Todellisuus kertomuksena. Teoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Herkman, Juha (2008a) Poliitiikan viihteellistymistä vai professionalisoitumista? Haastattelututkimus vuoden 2006 presidentinvaaleista. *Politiikka* 50/2, 87–99.
- Herkman, Juha (2008b) Viihdemedian rooli vaaleissa. Analyysi vuoden 2006 presidentinvaaleista. *Tiedotustutkimus* 2008/4, 4–23.
- Herkman, Juha (2010) Poliitiikan julkisuus viestinten välissä: intermediaalisuus ja vaalit. *Media & Viestintä* 33 2010/2, 5–22.
- Herkman, Juha (2011) *Politiikka ja mediajulkisuus*. Tampere: Vastapaino.
- Hermes, Joke (2005) *Re-reading Popular Culture*. Malden: Blackwell.
- Hietala, Veijo. 2006. Kertovuus. Todellisuutta tarinallistamassa. Teoksessa: Ridell, Seija; Väliäho, Pasi & Sihvonen, Tanja (toim.) *Mediaa käsittämässä*. Tampere: Vastapaino.
- Hietala, Veijo (2007) *Media ja suuret tunteet. Johdatusta 2000-luvun uusromantiikkaan*. Helsinki: BTJ
- Holtz-Bacha, Christina (2007) Professionalisation of Politics in Germany. Teoksessa: Negrine, Ralph; Mancini, Paolo; Holtz-Bacha, Christina & Papathanassopoulos, Stylianos (toim.) *The Professionalisation of Political Communication. Changing Media, Changing Europe*. Bristol: Intellect.
- Hujanen, Jaana (2009) Kiinnostavaa vai tärkeää? Ihmisläheisen journalismin kaksi polkua. Väliaverron, Esa (toim.) (2009) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Huokkola, Tuija (2001) Media ja imagopelin nappulat toisella kierroksella. *Journalismikritiikin vuosikirja 2001, Tiedotustutkimus* 1/2001, 8–10.
- Hyvärinen, Matti & Löyttyniemi, Varpu. 2005. Kerronnallinen haastattelu. Teoksessa: Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (toim.) 2005. *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino.
- Hyvärinen, Matti (2006) Towards a Conceptual History of Narrative. Teoksessa: Hyvärinen, Matti; Korhonen, Anu & Mykkänen, Juri (toim.) *The Travelling Concept of Narrative*. Helsinki: Helsinki Collegium for Advanced Studies.
- Hyvärinen, Matti. 2010. Haastattelukertomuksen analyysi. Teoksessa: Ruusuvuori, Johanna; Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti. 2010. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Hämäläinen, Unto (2013) Niinistö mukautui yhteistyöjohtajaksi. Teoksessa: Tiihonen, Seppo; Pohls, Maritta & Korppi-Tommola, Juha (toim.) *Presidentti johtaa – suomalaisen valtiojohtamisen pitkä linja*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.
- Hänninen, Vilma. 2010. Narratiivisen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa: Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Häyhtiö, Tapani & Rinne, Jarmo (2007) Satunnaisesta poliitikosta refleksiiviseksi toimijaksi – Poliittisen osallistumisen muutoksesta. *Politiikka* 49/2, 76–91.
- Isotalus, Pekka (2007) Presidentinvaalien 2006 juonenkäänneet ja kampanjan ominaispiirteet. Teoksessa: Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. Helsinki: WSOY.
- Jallinoja, Riitta (1997) *Moderni säädyllisyys. Aviosuhteen vapaudet ja sidokset*. Helsinki: Gaudeamus.
- Jallinoja, Riitta (2000) Ylilatautunut yksityiselämä. Teoksessa: Hoikkala, Tommi & Roos J. P. (toim.) 2000-luvun elämä. Sosiologisia teorioita vuosituhannen vaihteesta. Helsinki: Gaudeamus.
- Juntunen, Laura & Väliverronen, Esa (2009) Intiimin politiikka ja skandaalin yhteiskunnallinen merkitys. Teoksessa: Väliverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Jones, Jeffrey P. (2005) *Entertaining Politics – New Political Television and Civic Culture*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Kanerva, Jukka (1994) *Ryvettymisen hyvä puoli. Suomalainen politiikka ja poliitikot televisiossa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 40.
- Kantola, Anu (toim.) (2011a) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kantola, Anu (2011b) Modernin julkisuuden teoriat ja käytännöt. Teoksessa: Kantola, Anu (toim.) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kantola, Anu (2014) *Matala valta*. Tampere: Vastapaino.
- Karvonen, Erkki (1999) *Elämää mielikuvayhteiskunnassa. Imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Karvonen, Erkki (2007) Halosen ja Niinistön imagonrakennus – Kampanjaretoriikan analyysi. Teoksessa: Isotalus, Pekka & Borg, Sami (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. Helsinki: WSOY.
- Karvonen, Erkki (2008) Poliitikot julkkiksina. Huomioita viihteellistyvästä poliitikkajulkisuudesta. *Tiedotustutkimus* 2008/5, 30–55.
- Koivunen, Anu (2008) Affektin paluu? Tunneongelma suomalaisessa mediatutkimuksessa. *Tiedotustutkimus* 2008/3, 5–24.
- Koivunen, Anu, Paasonen, Susanna & Pajala, Mari (2001) Populaarin strategiat ja taktiikat. Teoksessa: Koivunen, Anu; Paasonen, Susanna & Pajala, Mari (toim.) *Populaarin Lumo – mediat ja arki*. Turku: Turun yliopisto, Mediatutkimus.
- Koivunen, Anu & Lehtonen, Mikko (2005) ”Joskus on kiva olla vähemmän aikuinen.” Kulttuurisen määrittelyvallan siirtymät ja julkisen puhuttelun areenat. *Tiedotustutkimus* 2005/2, 4–27.
- Kolehmainen, Marjo & Rättilä, Tiina (2008) Mikä politiikka? Kenen media? *Tiedotustutkimus* 2008/4, 2–6.

- Kolehmainen, Marjo (2015) *Satiiriset Itse Valtiaat. Poliittinen huumori suomalaisessa julkisuudessa*. Tampere: Tampereen yliopisto, akateeminen väitöskirja.
- Kunelius, Risto; Noppari, Elina & Reunanen, Esa (2009) *Media vallan verkoissa*. Tampere, Tampereen yliopisto: Tiedotusopin laitoksen julkaisuja, sarja A112/2009.
- Kunelius, Risto (2005) *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. Helsinki: WSOY.
- Kuortti, Joel; Mäntynen, Anne & Pietikäinen, Sari (2008) Kielen rakennustelineillä. Kielellisen ja yhteiskunnallisen käänteen merkitys. *Tiedotustutkimus* 2008:3, 25–37.
- Kämppi, Riikka & Lähde, Jussi (2012) *Sydänten presidentti*. Helsinki: Helsinki-kirjat.
- Lassila-Merisalonen, Maria (2009) *Faktan ja fiktion rajamailla. Kaunokirjallisen journalismin poetiikka suomalaisissa aikakauslehdissä*. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto, journalistiikka.
- Lehtonen, Mikko (1995) *Pikku jättiläisiä. Maskuliinisuuden kulttuurinen rakentuminen*. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, Mikko & Koivunen, Anu (2011) *Miltä tuntuu todella? Arjen kulttuuriset merkityskamppailut. Kuinka meitä kutsutaan? Kulttuuriset merkityskamppailut nyky-Suomessa*. Tampere: Vastapaino, 7–39.
- Livingstone, Sonia & Lunt, Peter (1994) *Talk on Television. Audience Participation and Public Sphere*. Lontoo: Routledge.
- Lloyd, John (2008) Vakava journalismi on pelastettava. Teoksessa: Asola, Aki (toim.) *Journalistit ja demokratia*. Helsinki, Oikeusministeriö, Oikeusministeriön julkaisu 5.
- Löyttyneemi, Varpu (2004) *Kerrottu identiteetti, neuvoteltu sukupuoli – Auscultatio Medichini*. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.
- Manin, Bernard (1997) *The principles of representative government*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mason, Jennifer (2002) Qualitative interviewing: asking, listening and interpreting. Teoksessa: May, Tim (toim.) *Qualitative research in action*. Lontoo: Sage.
- Mazzoleni, Gianpietro & Schulz, Winfried (1999) "Mediatization" of Politics: A Challenge for Democracy? *Political Communication* 16/3, 247–262.
- McNair, Brian (2007) *An Introduction to Political Communication*. Lontoo: Routledge.
- Meretoja, Hanna (2009) Inhimillisen todellisuuden narratiivisuus ontologisena ja epistemologisena kysymyksenä. Teoksessa: Hägg, Samuli; Lehtimäki, Markku & Steinby, Liisa (toim.) *Näkökulmia kertomuksen tutkimukseen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Moring, Tom & Mykkänen, Juri (2009) Vaalikampanja. Teoksessa: Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. Helsinki: WSOY.
- Mouffe, Chantal (2005) *On The Political – Thinking in Action*. Lontoo & New York: Routledge.
- Myllynen, Janina; Raiskila, Miira & Wiberg, Matti (2012) Kansanedustajien medianäkyvyys: miesten ja ministerien ylivoimaa. *Politiikka* 54/4, 309–317.
- Negrine, Ralph (2007) The professionalisation of political communication in Europe. Teoksessa: Negrine, Ralph; Mancini, Paolo; Holtz-Bacha, Christina & Papathanassopoulos,

- Stylianos (toim.) *The Professionalisation of Political Communication. Changing Media, Changing Europe*. Bristol: Intellect.
- Niemi, Mari K. (2006) Onko yksityiselämästä presidentin tekijäksi? Teoksessa: Pernaa, Ville & Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitikot taistelevat – Media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Helsinki: Ajatus kirjat, Gummerus.
- Niemi, Mari K. (2007) Vetoavan tunnepolitiikan jäljillä. Teoksessa: Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Niemi, Mari K. (2009) Mitä henkilövalintojen uutisointi kertoo toimittajien odotuksista? Teoksessa: Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Nieminen, Hannu (2001) Julkisuuden kohtalo myöhäismodernissa: globalisaatio vai pirstaloituminen? Teoksessa: Koivunen, Anu, Paasonen, Susanna & Pajala, Mari (toim.) *Populaarin Lumo – mediat ja arki*. Turku: Turun yliopisto, Mediatutkimus.
- Nuolijärvi, Pirkko & Tiittula, Liisa (2010) Mediahaastattelujen analyysi. Teoksessa: Ruusuvuori, Johanna; Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti. 2010. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Paloheimo, Heikki (2005) Puoluevalinnan tilannetekijät. Teoksessa: Paloheimo Heikki (toim.) *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Helsinki: WSOY.
- Paloheimo (2007) Kansalaisten johtajuusodotukset. Teoksessa: Isotalus, Pekka & Borg, Sami (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. Helsinki: WSOY.
- Pantti, Mervi (2009) Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa: Väliverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Pels, Dick (2003) Aesthetic Representation and Political Style: Re-balancing Identity and Difference in Media Democracy. Corner, John & Pels, Dick (toim.) *Media and the Restyling of Politics. Consumerism, celebrity and cynicism*. Lontoo, New York, New Delhi: Sage.
- Pernaa, Ville & Pitkänen, Ville (toim.) (2006) *Poliitikot taistelevat – Media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Helsinki: Ajatus kirjat, Gummerus.
- Pernaa, Ville & Railo, Erkki (2006) Valtapolitiikasta tunnepolitiikkaan. Teoksessa: Pernaa, Ville & Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitikot taistelevat – Media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Helsinki: Ajatus kirjat, Gummerus.
- Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) (2007) *Mielikuvavaalit. Kevään 2007 eduskuntavaalien mediailmiöt*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) (2009) *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Pernaa, Ville & Niemi, Mari K. (2009) Tutkimuskohteena politiikan journalismi. Teoksessa: Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Pietilä, Veikko (1995) *Kertomuksia uutisista uutisia kertomuksista. Kirjoituksia kolmelta vuosikymmeneltä*. Tampere: Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitoksen julkaisuja.

- Pitkänen, Ville (2009) Poliitiikan journalismin yhteiskunnallinen tehtävä. Teoksessa: Pernaa, Ville; Niemi, Mari K.; Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitiikan journalismin tila Suomessa*. Turku, Turun yliopisto: Kirja-Aurora.
- Rahkonen, Juho (2012) Suurten ikäluokkien presidentti? Niinistö-ilmion voimakkuus eri sukupolvissa. *Yhteiskuntapolitiikka* 77, 2012/3, 265–273.
- Railo, Erkka (2006) Lehdistön lemmikit ja median möröt. Teoksessa: Pernaa, Ville & Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitikot taistelevat – Media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Helsinki: Ajatus kirjat, Gummerus.
- Railo, Erkka (2011a) *Henkilökohtainen on poliittista. Neuvottelu politiikan sukupuolittuneesta työnjaosta Annan julkaisemissa poliitikkojen henkilökuviissa vuosina 1975–2005*. Turku: Turun yliopisto. Uniprint.
- Railo, Erkka (2011b) Pääministerin ”upea kroppa.” Poliittisen journalismin muutos ja politiikan ruumiillisuus. *Journalismikritiikin vuosikirja 2011*, 135–144.
- Railo, Erkka (2011c) Nainen politiikan sankarina. *Naistutkimus* 4/2011, 29–40.
- Railo, Erkka (2012) Poliitikkojen henkilökuvat yhteiskunnallisen vallan tuottamisen välineinä. Teoksessa: Railo, Erkka & Oinonen, Paavo (toim.) *Media historiassa*. Turku: Turun historiallinen yhdistys.
- Reunanen, Esa (2012) Mediapääoma poliitikkojen kokemana. *Media & Viestintä* 35/2012 2, 5–22.
- Richards, Barry (2004) The emotional deficit in political communication. *Political Communication* 21:3, 339–352.
- Ricoeur, Paul (1992) *Oneself as another*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ridell, Seija (2004) Median julkisuustiloja kartoittamassa. *Tiedotustutkimus* 27/2 4–24.
- Ridell, Seija; Väliaho, Pasi & Sihvonen, Tanja (toim.) 2006. *Mediaa käsittämässä*. Tampere: Vastapaino.
- Rimmon-Kenan, Shlomith (2002b) *Narrative fiction. Contemporary poetics*. Lontoo: Routledge.
- Ruoho, Iris & Saarenmaa, Laura (2011) *Edunvalvonnasta elämänpolitiikkaan: naistenlehdet journalismina ja julkisuutena*. Tampere: Tampereen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö.
- Räty, Panu (1998) Henkilökuva ajankuvana. Teoksessa: Kantola, Anu & Mörä, Tuomo (toim.) *Journalismia! Journalismia?* Helsinki: WSOY.
- Saarenmaa, Laura (2006) Tekijät esiin. Teoksessa: Herkman, Juha; Hiidenmaa, Pirjo; Kivimäki, Sanna & Löytty, Olli (toim.) *Tutkimusten maailma. Suomalaista kulttuurintutkimusta kartoittamassa*. Jyväskylän yliopisto: Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 87.
- Saarenmaa, Laura (2007) Lehdistöhistorian portinvartijan rooli: Katvealueita ja julkkisinhö. *Tiedotustutkimus* 2007:2 66–70.
- Saarenmaa, Laura (2010) *Intiimit äänet. Julkisuuskulttuurin muutos suomalaisessa ajanvietelehdissä 1961–1975*. Tampere: Tampere University Press.
- Saarenmaa, Laura (2011) Keskustan pääministerivaali ja naistenlehtien politiikan julkisuus. *Media & Viestintä*, Journalismikritiikin vuosikirja 34:1, 145–153.

- Schrøder, Kim Christian & Phillips, Louise (2007) Complexifying media power: a study of the interplay between media and audience discourses on politics. *Media, Culture & Society* 29:6, 890–915.
- Siivonen, Jonita (2007) *Personporträttet som tidningsgenre. En närläsningssstudie med fokus på innehållsliga teman, berättarkonventioner och kön*. Helsinki: Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.
- Suhonen, Pertti (2012) Presidenttiehdokkaiden ideologiset etäisyydet. *Yhteiskuntapolitiikka* 77 2012/3 274–281.
- Sparks, Colin (2000) Introduction: The panic over tabloid news. Teoksessa: Sparks, Colin & Tulloch, John (toim.) *Tabloid tales: Global debates over media standards*. Lanham: Rowman & Littlefield.
- Stanyer, James (2013) *Intimate Politics. Publicity, Privacy and the Personal Lives of Politicians in Media-Saturated Democracies*. Cambridge: Polity Press.
- Street, John (2000) Prime-time Politics: Popular Culture and Politicians in the UK. *Javnost* 7(2): 75–90.
- Street, John (2001) *Mass Media, Politics and Democracy*. Basingstoke; New York: Palgrave.
- Tammi, Pekka (2009) Kertomusta vastaan (”Ikävä tarina”). Teoksessa: Hägg, Samuli; Lehtimäki, Markku & Steinby, Liisa (toim.) *Näkökulmia kertomuksen tutkimukseen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Tiihonen, Seppo (2013a) Presidentti johtaa – suomalaisen valtiojohtamisen pitkä linja. Teoksessa: Tiihonen, Seppo; Pohls, Maritta & Korppi-Tommola, Juha (toim.) *Presidentti johtaa – suomalaisen valtiojohtamisen pitkä linja*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.
- Tiihonen, Seppo (2013b) Presidentti valtiollisena johtajana. Teoksessa: Tiihonen, Seppo; Pohls, Maritta & Korppi-Tommola, Juha (toim.) *Presidentti johtaa – suomalaisen valtiojohtamisen pitkä linja*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Siltala.
- Turunen, Arja (2014) Naistenlehdet Suomessa 1880-luvulta 1930-luvulle. *Media & Viestintä – vuosikirja* 2014, 42–60.
- Töyry, Maija (2005) *Varhaiset naistenlehdet ja naisten elämän ristiriidat. Neuvottelu lukijasopimuksesta*. Helsinki: Gaudeamus.
- Töyry, Maija (2006) Käyttöoppaasta naistenlehteen. Teoksessa: Mäkelä, Puustinen & Ruoho, Iris (toim.) *Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus.
- Töyry, Maija (2009) Lukijalähtöisyys aikakauslehtijournalismissa. Teoksessa: Väliverronen, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Töyry, Maija; Saarenmaa, Laura & Särkkä, Nanna (2011) Monitieteisyyden haaste aikakauslehtitutkimuksessa – kohti konsepti ja tutkimustietoisuutta. *Media & Viestintä* 34/2011: 3, 23–39.
- Törrönen (2010) Identiteettien ja subjektiasemien analyysi haastatteluaineistossa. Teoksessa: Ruusuvoori, Johanna; Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti. 2010. *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.

- van Zoonen, Liesbet (2005) *Entertaining the Citizen. When Politics and Popular Culture Converge*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- van Aelst, Peter & Tamir Sheafer & James Stanyer (2012): The Personalization of Mediated Political Communication: A Review of Concepts, Operationalizations and Key Findings. *Journalism* 13(2): 203–220.
- Virkkunen, Henna (2006a) ”Ministeri saa syyttää vain itseään”. *Ministerieroihin johtaneet poliittiset skandaalit uutistapahtumina Juhantalosta Jätteenmäkeen 1992–2003*. Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto, journalistiikan lisensiaatintutkimus.
- Virkkunen, Henna (2006b) Ja ministeri erosi hymyillen. Teoksessa: Pernaa, Ville & Pitkänen, Ville (toim.) *Poliitikot taistelevat – Media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Helsinki: Ajatus kirjat, Gummerus.
- Väliaverron, Esa (toim.) (2009a) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Väliaverron, Esa (2009b) Journalismi kriisissä? Teoksessa: Väliaverron, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Väliaverron, Esa & Kunelius, Risto (2009) Poliitiikan journalismi medioitumisen aikakaudella. Teoksessa: Väliaverron, Esa (toim.) *Journalismi murroksessa* Helsinki: Gaudeamus.
- Väliaverron, Esa (2011) Kansalaisuus liikkeessä. Teoksessa: Kantola, Anu (toim.) *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Warner, Michael (2002) *Publics and Counterpublics*. Lontoo: Zone Books.
- Wiberg, Matti (2007) Presidentittä paras: Likvidoikaa presidentti! Teoksessa: Isotalus, Pekka & Borg, Sami (toim.) *Presidentinvaalit 2006*. Helsinki: WSOY.
- Whitebrook, Maureen (2001) *Identity, Narrative and Politics*. London: Routledge.
- Wuori, Olli & Wiberg, Matti (2012) Presidentinvaalien äänisiirtymät: vaaliekologinen tarkastelu. *Politiikka* 54/3, 215–227.

Uutisaineisto

Anna (47/2011) *Kahden keikka*.

Helsingin Sanomat (29.5.2013) *Kataisesta uhkaa tulla rampa ankka*. Pääkirjoitus. Osoite: <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1369710788916>. luettu 18.4.2016.

Helsingin Sanomat (8.12.2014) *Näin Stubbin hymy hyytyi pääministeriaikana. Sen näkee naamasta, kun lakkaa saamasta pelkkää myönteistä huomiota*. Kuukausiliite. Osoite: <http://www.hs.fi/kuukausiliite/a1305905789886>. luettu 18.4.2016.

Helsingin Sanomat (5.7.2015) *Minne hävisi Stubbin hampaat paljastava hymy?* Pääkirjoitus. Saatavissa <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1435979022213>. luettu 18.4.2016

Uusi Suomi (7.8.2013) *Kataiselta katkera purkaus tv:ssä: Muka ”lopullisesti ihmisenä väsynyt”*. Saatavissa <http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/61281-jyrki-kataiselta-katkera-purkaus-tvssa-muka-lopullisesti-ihmisena-vasynyt>. luettu 18.4.2016.

Aikakauslehtiaineisto

Aamulehden viikonloppuliite-SU (1.12.2013) *Meidän juhlamme.*

Anna (9.2.2012.) *Mitä nyt, Jenni Haukio.*

Apu (26.1.2012.) *Kuin yö ja päivä.*

Apu (2.2.2012.) *Charmikas konkari.*

Apu (9.2.2012.) *Ylivoimainen ykköspari.*

Eeva (3/2013.) *Vuoden Eeva Jenni Haukio. "Oma rooli on hahmottunut."*

Iltalehden Presidentit Extra -liite (1.12.2011.) *Tuntematon kansansuosikki. Sauli Niinistö ei ole löytänyt selkeää haastajaa.*

Iltalehden VVaihe (4.5.2012) *Tunnen oloni nyt turvalliseksi.*

Ilta-Sanomat PS-liite (21.1.2012) *Kulissien takana. Presidenttiehdokkaista tiedetään jo miltei kaikki. Vai tiedetäänkö? Läheiset paljastavat nyt, millaisia he oikeasti ovat.*

Ilta-Sanomat viikonloppuliite (28.1.2012.) *Arki on täynnä tähtihetkiä.*

Kirjastolehti (1/2013) *Jenni Haukio. Runotyttö.*

Kotiliesi (20/2012) *Runoilija kotelomekossa. Ei ole sattumaa, että Jenni Haukiosta kasvoi runoilija ja kirjallisuusvaikuttaja. Presidentin puoliso kertoo, miten sanat ovat kuljettaneet häntä.*

Helsingin Sanomien Kuukausiliite (12/2011) *Kolmekymmenvuotinen sota.*

Helsingin Sanomien Kuukausiliite (3/2013) *Tädistä prinsessaksi. Kun Sauli Niinistöstä tuli presidentti, media alkoi nähdä hänen puolisonsa uusin silmin.*

Helsingin Sanomien Nyt-liite (1.3.2013) *Suomen neito. Jenni Haukio on ollut päivälleen vuoden tasavallan presidentin puoliso. Kansan on aika tietää hänestä lisää.*

Seura (3.11.2011.) *Muumilaakson presidenttiehdokkaat.*

Seura (1/2012) *Ovet eivät ole paukkuneet.*

Seura (3/2012) *Esineellistetyt ehdokkaat.*

Seura (5/2012) *Pahvikaksikko Väyryslantiassa.*

Seura (9.2.2012.) *Ykköspari.*

Seura (18.10.2012.) *Jenni ja Sauli ihastuttivat Norjassa. "Komea pari."*

Seura (11.4.2013.) *Seura valtiovierailulla Sauli Niinistön ja Jenni Haukion kanssa. Täydellinen ykkösnainen.*

Suomen Kuvalehti (7.10.2011.) *Miksi juuri Niinistö?*

Suomen Kuvalehti (7.10.2011.) *Kansa haluaa Kekkonen.*

Suomen Kuvalehti (16.12.2011.) *Suosikin taakka. Sauli Niinistö saa ärsyttää vain kokoomusta.*

Suomen Kuvalehti (20.1.2012.) *Sittenkin. Presidentinvaalien yllättäjät tulivat eri suunnalta kuin odotettiin.*

Suomen Kuvalehti (3.2.2012.) *Viimeiset metrit. Pekka Haavistolla ja Sauli Niinistöllä on yhteinen ongelma: liian innokkaat kannattajat.*

Suomen Kuvalehti (10.2.2012.) *Varma valinta. Presidentinvaalien toisella kierroksella taisteltiin myös siitä, kumpi ehdokkaista muuttaa Suomea enemmän.*

Suomen Kuvalehti (28.9.2012.) *Istuva presidentti. Sauli Niinistö torjuisi EU:n liittovaltion, lisäksi puolustusmäärärahoja ja julkistaisi Tiitisen listan tutkijoille.*

Talouselämä (27.1.2012.) *Se suurin ero on maailmankuva.*